CECILIA DUDU și D. TODERICIU

FOC PE CER ÎN URSA MICĂ

CECILIA DUDU și D. TODERICIU

FOC PE CER ÎN URSA MICĂ

EDITURA TINERETULUI

Coperta de GH. MARINESCU

FOC PE CER ÎN URSA MICĂ

„Nu mai credeam, dragi stele ale Ursei,
că-ntors aici, vă voi privi ca-n vremuri
sclipind peste grădina părintească,
și oi sta la sfat cu voi de la fereastra
acestei case a copilăriei..."

(Leopardi-Amintirile)

I

„...o explozie de bucurie! Lumina albăstruie a neonului, jocul colorat al reclamelor răsfrîng în ochi luciri nebănuite... Dar în această seară, dragi telespectatori şi radioascultători, ochii, toţi aceşti ochi pe care îi am în preajmă, poartă în ei frînturi din marea bucurie. E o explozie de entuziasm şi dacă în glasul meu veţi întîlni ezitări şi tonuri mai coborîte uneori puneţi-le, vă rog, pe seama aceleiaşi emoţii generale. Calmul şi reţinerea mea profesională sînt depăşite de aplauze, de urale, de tălăzuirea mereu împrospătată a vocilor...

Mica mea cameră portativă de luat imagini nu poate cuprinde decît un cadru limitat. Totuşi, pentru acei ce mă urmăresc în faţa ecranelor televizoarelor, vorbele mele sînt de prisos... Acelora ce doar mă ascultă, vreau să le spun însă că vorbele sînt neîndestulătoare!

Ochii, toţi aceşti ochi cu lumini sărbătoreşti, culeg cu nerăbdare cuvintele închegate literă cu literă ale telejurnalului, născute ca o cunună strălucitoare pe fruntea de întuneric a cerului.

Această seară e o pagină din ceea ce, cîndva, va fi istoria.

Au trecut doar cîteva minute de cînd bucureştenii au aflat vestea. Dar străzile au devenit neîncăpătoare. Statuile din piaţa Universităţii au fost cucerite, balcoanele sînt invadate de vecinii dumneavoastră de palier, acoperişurile maşinilor au devenit platforme mişcătoare.

Întreaga piaţă e un murmur ce creşte, creşte mereu. Din echipajul celei mai îndrăzneţe expediţii ştiinţifice organizată vreodată în Cosmos va face parte şi un romîn: Alexandru Cazacu!

Această expediție va răpi Cosmosului multe tăinuiri. Mă și văd parcă, undeva, în afara sistemului nostru solar, înfrîngînd spațiile și poate și timpul, pășind pe nori de pulbere interstelară, culegînd impresii pentru dumneavoastră așa cum alți reporteri temerari au înfruntat cîndva alte înălțimi...

După cum ați aflat, teoria relativității va fi supusă și ea unei verificări prin această nouă călătorie interstelară.

Plecarea de pe cosmoporturi exterioare Pămîntului va putea fi urmărită pînă în cele mai mici amănunte. Uriașe ecrane vor fi instalate în piețe și la intersecțiile bulevardelor. Dar pînă la ziua plecării, mai trăim încă emoțiile acestei seri.

Comentariile sînt pe buzele tuturor. Planuri îndrăznețe își desfac aripile. În jeturile de lumină ale farurilor ce-și dibuie drumul ca niște uriașe, transparente și ireale tentacule, doi tineri cu umeri zdraveni se îmbrățișează frățește. Pe pieptul lor strălucește o insignă. Pe fondul imaculat al micuței pete de smalț alb, acolo, în dreptul inimii, ei poartă imaginea unei parașute desfăcute. Tinerii aceștia foarte tineri, cu timiditatea ascunsă în spatele gesturilor foarte largi și a năvalei spumoase de vorbe, nu se doresc oare în taină stăpîni pe armăsarul înaripat al rachetei ?... Să ne apropiem.

— Studenți ?

— Da, studenți.

— E un mare succes al țării noastre.

— Iar pentru cei care se visează cosmonauți, o încurajare...

— Vă numărați printre ei ?

— Sînt student în anul trei la filozofie. Dar cine nu se visează azi printre aștri ?... Cercetările în Cosmosul îndepărtat vor deschide noi căi în interpretarea unor fenomene ale căror implicații, în viziunea filozofică asupra universului...

— ...vă bucurați numai ca filozof ?

— O expediție în Cosmosul îndepărtat e un manifest al tinereții !

— Ah, o filozofie cu aromă poetică !...

— O cere epoca ! Nu trăim oare întîiul cîntec al unei noi epopei ?...

Acest ultim răspuns, dragi telespectatori, aparţine — după cum vedeţi — cenuşăresei care nu va pleca în Cosmos şi a venit la sărbătoarea noastră gătită cu cei mai frumoşi ochi albaştri...

— De ce n-aş pleca ?... Şansele ar putea fi chiar mai mari de partea mea. Studiez doar electronica ! Pot să vă spun chiar că studiul influenţei materiei difuze interstelare, mai precis al fenomenelor ei de cîmp, asupra oscilaţiilor unor anumite dispozitive electronice care echipează azi maşinile automate de telecomandă, va cîştiga enorm prin această călătorie. Raportul între frecvenţa..."

Reportajul cules de pe teren ar fi putut oferi în acest moment telespectatorilor o imagine veselă dacă reporterul, năuc, copleşit de avalanşa declaraţiilor unei fete cu ochi intens albaştri şi cu un zîmbet abia schiţat, dar oricum ironic, nu ar fi mărturisit sincer :

— Iubiţi telespectatori, voi încerca — de data aceasta nu pentru dumneavoastră, ci pentru mine — o retragere strategică...

„Telejurnalul luminos şi-a stins ultima scînteiere. Mica mea hoinăreală profesională prin cele cîteva săli de spectacol s-a sfîrşit şi iată-ne ajunşi din nou la locul de plecare.

Piaţa Universităţii găzduieşte întîrziate grupuri de tineri prinşi în clocotul unor discuţii, nu greu de presupus.

Eliberat, larg, bulevardul îşi înşiruie găteala de lumini. Limuzine elegante, multicolore, lunecă pe saltelele lor de aer, ca în zboruri tăcute de fluturi nocturni... Stop ! Clipirea ochiului roşu e neîngăduitoare. Autoglisorul de lîngă mine e negru, prelung, ultra, ultramodern. Pe aripa stîngă are... Dar, iubiţi telespectatori, pe aripa stîngă arborează fanionul Comitetului naţional de astronautică. La volan... la volan e însuşi Toma Prisecaru !"

Cu brațul sprijinit în rama portierei și microfonul introdus în interiorul mașinei, tînărul reporter încearcă formula tradițională :

— Vă rog, cîteva vorbe... pentru radioteleviziune... Aș fi fericit ca ultimele cuvinte ale reportajului acestei seri să fie rostite de dumneavoastră...

Cucerit de dîrzenia tînărului, președintele Comitetului național de astronautică deschise portiera ; își invită oaspetele neașteptat să i se așeze alături și luă microfonul :

— Echipajele celor două nave a căror plecare va avea loc în curînd voț întreprinde un important program de cercetări științifice... Ca reprezentant al țării noastre, după cum știți, a fost ales inginerul Alexandru Cazacu...

Cu brațul sprijinit de speteaza fotoliului, Toma Prisecaru, cu țigara aprinsă, împărtășea publicului amănunte de ultim moment :

— ...cînd am primit din partea Federației internaționale de astronautică invitația de a completa unul dintre cele două echipaje, gîndul mi s-a îndreptat de fapt spre trei oameni. Cel dintîi se afla însă departe, în misiune. Întregește un echipaj angajat în primele cercetări întreprinse pe una dintre planetele „veșnicului amurg". Al doilea și al treilea, erau în Capitală, la dispoziția Comitetului : frații gemeni Ascaniu și Alexandru Cazacu, din ultima promoție internațională de piloți cosmonauți. Bine pregătiți, cu o condiție fizică excelentă, acești doi tineri au trecut cu succes prin încercările primului zbor circummarțian. Ascaniu Cazacu a zburat de repetate ori pe nave de serviciu între Pămînt și Lună. Alexandru este și un cosmochimist de viitor. Dar între cei doi frați, cu toate că performanțele lor de antrenament au fost identice, noi, cei care trebuia să hotărîm, nu am șovăit.

Alexandru are o calitate în plus. Este vorba de încrederea pe care acest tînăr o răspîndește în jur, o încredere atît de prețioasă vieții de echipaj. Ea izvorăște din profunda lui căldură sufletească, îmbinată cu calmul și siguranța.

Ca un vechi prieten al familiei Cazacu, mai adaug că nu sînt străin de hotărîrea celor doi gemeni de a se dărui vieţii pline de îndrăzneţ avînt şi grele încercări a cosmonauţilor. De altfel, Ascaniu Cazacu va pleca şi el curînd pe termen mai lung la o staţie de observaţie cosmică instalată pe un asteroid de centură.

Toma Prisecaru tăcu, trăgînd adînc din ţigară.

Odată legătura cu studioul întreruptă, tînărul îşi strînse aparatele.

— Şi acum, înainte de a ne despărţi, vă rog să mă iertaţi pentru...

— N-am ce ierta. În situaţii excepţionale, comportări ieşite din comun...

— Vă mulţumesc ! Totuşi... vă rugam să mă iertaţi dintr-un alt motiv. Graba cu care conduceaţi, ţinuta dumneavoastră şi aceste flori... Intervenţia mea înseamnă desigur o întîrziere.

— Ah, indiscreţie gazetărească ! Dacă n-ai fi întrerupt legătura, ai mai fi avut un capitol de adăugat reportajului dumitale. Mă îndreptam spre familia Cazacu. Doream s-o felicit pe mama tinerilor cosmonauţi şi mai ales să-i fiu aproape. Maria Cazacu e azi, înainte de toate, mama unui fiu ce porneşte pe drumuri necunoscute, e o mamă cu temeri strînse în inimă... Aş mai putea adăuga ceva, tinere ?...

— Da, dacă îmi îngăduiţi... Respectul meu tovarăşei Cazacu şi toate urările !...

II

Irina apăsă la întîmplare unul din butoanele aparatului muzical montat în perete. Ghemuită în fotoliul adînc, cu picioarele adunate sub ea, urmări mişcarea înceată a micului braţ sidefiu ce prinse discul, îl înălţă

rotindu-l pe jumătate și îl fixă apoi ușor în dintele de aluminiu.

Abia ghicită, vocea Ingei Borg cînta insinuant, în acel fel doar al ei de a-și începe și frînge melodiile. Un fel ce lăsa impresia oricui o asculta, că lui și numai lui îi șoptește.

Inge cînta ușor, în joacă parcă, cu inflexiuni nebănuite în glas. Și te pierdeai în căutarea melodiei, care părea că se înfiripă pentru a se destrăma. Apoi, dintr-o dată, glasul cald rupea zăgazul șovăirii și se înălța limpede, vibrînd tot mai bogat, mai puternic. Era ca o cascadă de aur, ca o pasăre uriașă scăldată în strălucirea soarelui, urcînd, biruind văzduhul cu aripile desfăcute, îmbătată de lumină și de propria-i dăruire...

Irina simți o unduire ciudată în piept. O durere. O frîngere. Vocea Ingei, care vibra triumfătoare, cînta bucuria tinereții, viața, dragostea.

Inge era tînără și frumoasă. Inflexiunile vocii ei desăvîrșite, calda moliciune a intonării, duioșia șoaptelor ca și izbucnirile pătimașe îți pătrundeau pînă în cele mai ascunse unghere ale sufletului.

Irina își acoperi ochii cu palmele, încercînd parcă să-și oprească lacrimile. Își dorise atît de mult un „bună dimineața" îngînat cu pleoapele încă îngreunate de somn ; grijile unei gospodării proaspete, în care nimic nu e cum trebuie, dar totul e minunat ; frămîntarea atîtor și atîtor nimicuri uluitor de importante, în sfîrșit împărtășite ; minunea aceea de necrezut cînd din unul singur te afli dintr-o dată doi, cu cineva alături, al tău, dintre toți doar unul, numai unul, al tău. Și goana aceea amețitoare în întîmpinarea fericirii, mînă în mînă...

Și acum totul se oprise în loc. Totul pînă la reîntoarcerea lui. Nu, nu va putea spune niciodată acel „Da" amețitor, cu degetele strînse în mîna lui Ascaniu, cîtă vreme el, Alexandru...

Alexandru... Știa că pleacă ducînd cu el nădejdi nemărturisite, nerăbdări, vise...

Irina își înălță palmele, netezindu-și apăsat fruntea. „Dar îl iubesc ! Alexandru e fratele meu !" Și iar i se învălmășiră gîndurile. „Dar el ? Ce e în inima lui ?

Eu... Eu am fugit din calea dragostei lui... Doar pentru că într-o seară, Ascaniu ?"...

Da, în seara aceea, Ascaniu, cu glasul cald şi parcă mai şoptit ca niciodată, i-a dat ramul acela de magnolie înflorită :

— L-am furat pentru tine, Irina !

Atunci, atunci s-a întîlnit ea, în gîndurile ei cele mai tainice, cu Ascaniu. De atunci, toate privirile ei au avut parcă o şovăire în faţa lui Alexandru.

„Dar de ce ? Numai pentru că Alexandru îmi aduce flori, simplu şi firesc, pe negîndite, fără şoapte ?"

Nu, nici azi nu ştia despre ei mai mult decît atunci, cînd în bancă, la teza de matematică, i-a văzut pe amîndoi ivindu-se pe furiş în josul ferestrei deschise, gata să-i şoptească.

A pufnit-o rîsul şi a primit un „unu" cît pagina de mare... Irina clătină îndîrjită din cap : „Nu, azi nu mai ai voie să capeţi nota „unu", Irina ! Azi, nimeni nu te va putea ajuta !"

O clipă, chipul lui Ascaniu i se strecură în gînduri, mîngîindu-i parcă frămîntarea. Dar Alexandru pleca...

„Ah, magnolia aceea !" şi Irina izbi cu pumnul în braţul fotoliului, înciudată.

Nu, nu s-a jucat. A fost întotdeauna bucuroasă să-i ştie pe amîndoi în preajmă, prietenoşi şi buni, fără grija altor gînduri. Dar a venit un ceas în care Ascaniu a început să însemne parcă mai mult.

„Ştiu eu ? Să fie vinovată doar magnolia aceea ?" se întreba acum Irina, descumpănită.

Am fugit mereu de clipa în care, alegerea odată făcută, unul din ei ar fi trebuit să zîmbească trist, cu inima grea, şi să rămînă singur.

Irina înalţă bărbia. Linia ochilor i se îngustă. Săltă în picioare şi o clipă întunericul ce o înconjura o sperie. Păşi spre pata cenuşie a ferestrei, căutînd cu fruntea mîngîierea dură şi rece a geamului.

Cîte generaţii de tinere fete nu şi-au lăsat fruntea zbuciumată de furtuna gîndurilor pe netezimea rece a unui geam ? Cîţi ochi nu au căutat în freamătul frunzelor, în pustiul unei străzi adormite răspunsul unor întrebări fără răspuns ?

Irina își lunecă încet vîrful unui deget în josul geamului, pînă cînd prinse în urechi un scîrțîit ușor, ca de greier. Apoi se întoarse și, cu mîinile la spate, cu vocea cuminte și bună, vorbi răspicat de parcă cineva anume s-ar fi aflat acolo în preajmă, așteptîndu-i vorbele :

— Voi aștepta !... Vom aștepta întoarcerea ta, eu și Ascaniu. Mai presus de orice, voi sînteți frații mei, prietenii mei. Mai presus de fericirea mea aș vrea să fiu un om întreg, să pot gîndi cinstit și fără șovăire la dragostea ce vă leagă pe voi doi, dorind fericirea voastră.

Irina își apăsă pumnul strîns peste inima ce abia îi bătea, înnăbușindu-și o răsuflare adîncă, de parcă s-ar fi temut să nu o audă cineva.

„Trebuie să gîndesc astfel, trebuie ! Da, e bine așa ! Iată, m-am regăsit pe mine cea dintotdeauna... Pot chiar să și zîmbesc, dacă vreau."

În ochii Irinei zîmbetul se ivi printre lacrimile ce lunecau pe obraji, șir liniștit. Apoi, cu brațul întins, află speteaza fotoliului, își îndoi genunchii și cu fața în palme se lăsă în voia plînsului...

O căutare îi rătăcea prin minte. Înțelegerea veni într-un tîrziu.

Cu obrajii înfierbîntați și genele ude, Irina își smulse haina din cuier, trînti ușa și coborî în fugă scările. Porni în josul străzii, cu pași repezi, mai mult alergînd.

Deschisă, fereastra Mariei Cazacu da înspre stradă. Crîmpeiul de lumină, răzbit în noaptea pornită spre zori, zăgăzui graba Irinei.

„Va trebui să-i spun totul, totul." Gîndul tremura șovăielnic. Pași abia auzit, dar prundișul aleii scrîșni. Maria Cazacu se aplecă peste parapetul scund al balconului. Irina își simți inima înghețată și dintr-o dată o cuprinse un simțămînt de teamă.

— Irina, fată dragă, tu ești ?

— Eu ! bîigui Irina.

— Urcă ! Ușa e deschisă.

Irina urcă treptele cu pași de plumb. Și dintr-o dată, în încăperea cu ungherele pierdute în cenușiul nerăz-

bit de lumină, teama aceea a atîtor nedumeriri nu i se mai păru de neînvins, atunci cînd Maria Cazacu îi cuprinse mîinile înghețate în palmele ei calde.

— Ți-e frig !... Am să-ți fac un ceai. Stai aici ! Îi înfoie o pernă în adîncul unui fotoliu. Așa !... Scoate-ți haina ! E mai bine acum ?

Irina își pierdu o clipă privirea în ochii Mariei. „Ce bine-i să fii mamă ! gîndi. Știi dinainte cînd inima altora e tristă și grea !"

Adîncită în fotoliu, Irina aștepta. Aștepta să poată vorbi. Dar gîndurile fugiseră ca și lacrimile sau, poate, doar se ascunseseră. Bîndu-și ceaiul, cu sorbituri scurte, privi peste ceașcă, prin destrămarea aburilor, la chipul ușor înceţoșat al Mariei Cazacu.

„E ca un copil speriat", gîndea Maria, cu palmele adunate în poală, cu privirile pierdute spre cerul lăptos al zorilor abia ivite. Clinchetul linguriței o făcu să tresară. Ca o continuare a gîndurilor ce o stăpîneau, vorbi fără să-și întoarcă ochii :

— Băieții nu au venit încă. M-au sunat însă. Alexandru a fost reținut la o discuție în legătură cu plecarea, iar Ascaniu a rămas cu el. Te-au căutat, dar n-ai răspuns.

— Nu, n-am răspuns, îngînă Irina, cu același glas furat de gînduri.

Se ridică apoi din moliciunea fotoliului :

— Aș vrea să-ți spun...

Tăcu.

„N-ar trebui să-mi vorbească acum, își spuse Maria Cazacu. E amărîtă, frămîntată. În clipe ca acestea ne pierdem în amănunte, rătăcim, nu realizăm proporțiile. Totul e exagerat și amenințător ca niște umbre uriașe... Ce i-aș putea răspunde ? Mîine... Mîine mai e o zi și totul va fi altfel, o dată cu prima rază de lumină. Și pentru ea, și pentru mine, totul va fi desigur altfel..."

— Ai vrut să-mi spui ceva, Irina ? întrebă totuși cu voce tare.

— Aș vrea să plec.

„De ce nu pot vorbi, de ce tac ? gîndi Irina. Mi-am dorit doar atît să plîng în brațele ei, să mă mîngîie, să-mi spună ce e bine și ce nu..."

— Da, fata mea, eşti obosită. E tîrziu. Curînd va fi dimineaţă. Trebuie să te odihneşti, Irina ! Te aşteaptă o zi de muncă... Munca... Uneori o dorim cît mai dură, mai aspră, mai istovitoare. Atunci scăpăm de griji...

Se întoarse şi privirea îi căzu pe paharul de coniac rămas pe colţul măsuţei, acolo unde stătuse mai devreme Toma Prisecaru. „Bunul prieten Toma", gîndi Maria.

Îngrijorarea din inima ei îşi găsise mîngîiere în această seară de tăceri şi vorbe împletite în tovărăşia lui Prisecaru.

Cu inima cuprinsă de duioşie, strînse cu braţul umerii Irinei.

— Eşti amărîtă tare, Irina dragă... îi spuse cu obrazul apropiat de al fetei. Trebuie să ne înălţăm peste amărăciunile vieţii... De ţi-e urît, rămîi aici să stăm de vorbă.

— Mă duc, îngînă Irina. Acum e altfel. Mă duc...

Coborî treptele, lunecîndu-şi mîna peste luciul balustradei de lemn.

Sus pe cerul pălit mijea, ici-colo, cîte o stea tăcută şi îndepărtată. Pe asfaltul întunecat frunze mari, galbene, păreau stelele unui alt cer, răsturnat.

III

«Două păsări călătoare, pornite spre zările chemării lor... Desfăcute, nemărginite aripi de flăcări au învolburat cerurile, îndemnîndu-le urcuşul pieptiş.

Căi nesfîrşite şi-au tăiat în negura văzduhurilor săgeţile de foc şi lumină — „Albatrosul" şi „Rîndunica".

Larsen, Stevenson, Priroga, Cazacu, Platonov, Rouillé, priviţi înapoi, prieteni ! Dincolo de hotarul îngăduit

ochilor, au răzbit însoţindu-vă gîndul nostru, dragostea inimilor noastre...

Vă mai amintiţi cîntecul lui Etana cel vrăjit de chemarea altor lumi, înalte, plutitoare, lumea bolţii nesfîrşite şi a aştrilor scînteietori :

„— Ai mai putea, prietene, Pămîntul,
Să-l mai cunoşti azi de-ai privi în zări ?
— Pămîntul, nu încape îndoială,
La fel cu discul Lunii astăzi e.
Iar Marea cea de tot nemărginită
Azi parcă s-a topit şi-n locul ei
Din ape-a mai rămas o grămăjoară...“

Ca şi Etana — eroul străvechii legende sumeriene, cel ridicat pe aripile aprigului vultur — privind în jos cît mai departe, în zadar aţi căuta Pămîntul. În urma voastră, pe cărarea cerului, cît un grăunte de pulbere a rămas...»

Toma Prisecaru întinse mîna căutînd pachetul de ţigări, fără să lase ziarul. Pe prima pagină, sub data 5 octombrie 1986, titlul articolului : „Şi-au luat zborul !“

Uriaşul interes stîrnit de plecarea dublei expediţii cosmice stăpînea de săptămîni întregi paginile ziarelor.

Frămîntînd între degete ţigara, Prisecaru căută cu ochii cele cîteva rînduri ale citatului. Îl fermecase ideea autorului de a scutura de praful celor patru milenii aripa vulturului lui Etana.

„Etana, gîndi Prisecaru. Omul... Adevărat ferment al acestui bulgăre de pămînt, omul a dăltuit propriei lui lumi o faţă nouă... Dar bunul şi bătrînul Pămînt, despuiat de învelişul tainelor lui, şi-a pierdut farmecul. Atunci omul şi-a ridicat ochii spre stele, şi spaţiul a fost înfrînt, timpul a fost ajuns din urmă... Îndrăznind dincolo de hotarul cerului, omul de azi e omul Universului.

Ce bogăţii vor purta la întoarcere, în braţele lor încărcate, solii Pămîntului, ce vor smulge Cosmosului, ce ne vor aduce drumeţii printre stele ?...“

Împături la întîmplare ziarul, lăsîndu-l să lunece peste vraful înălţat la picioarele mesei de lucru. Cu cotul sprijinit de speteaza fotoliului şi pleoapele încreţite, primind în ochi destrămarea firişorului albăstrui al ţigării, zîmbi dus pe gînduri, apoi îşi lunecă privirea spre fereastră în căutarea unui petic de cer. „Da ! Ce ne vor aduce ? O recoltă, o nouă şi bogată recoltă de date care, prelucrate, interpretate şi apoi aplicate, vor însemna un nou salt uriaş înainte."

Supoziţii, teze şi previziuni bazate pe principii pur ştiinţifice sau lăsate în voia de necuprins a imaginaţiei, toate au fost oferite publicului dornic să afle şi să ştie totul cu un ceas mai devreme, de presa mondială, televiziune, jurnalele cinopanoramice...

Dezlegarea problemelor încă nu cu totul lămurite ale cîmpurilor de materie interstelară, verificarea în mod practic a unora dintre aspectele particulare ale teoriei relativităţii, „deschiderea" navigaţiei cosmice de „cursă lungă", studierea fenomenelor legate de gravitaţie... toate, toate acestea erau ipoteze şi teorii frămîntate, dezbătute, acceptate net sau categoric respinse. Limpezirea o vor aduce „ei" !

Dar omenirea voia mai mult, voia amănunte. Şi le-a aflat. A aflat nu numai cum arată Anastas Pavlovici Priroga, „fizicianul care a zburat două miliarde de kilometri", sau Sven Larsen, „cel mai marţian" dintre cosmonauţii epocii, ci şi o întreagă lume de detalii tehnice, amănuntele funcţionării navelor, marea taină a mînuirii noilor corăbii astrale...

Mîini — zeci, sute, mii de mîini tinere şi bătrîne — au scris scrisori, au împachetat daruri... Peste ani şi ani, răsfoind gazetele vremii, ochii se vor întîlni cu scrisoarea trimisă echipajului de pe nava „Albatros" de Cristina Olaffson, o fostă institutoare de lîngă Sognefjord din Norvegia, bătrînă de aproape optzeci de ani.

„Iubiţii mei copii, începea scrisoarea, vă trimit aceste rînduri ca să ştiţi ce mult mă interesează călătoria voastră. Am citit toate gazetele cu tot ceea ce s-a scris despre voi. Ştiu că veţi întîlni în scurgerea celor cinci ani de zbor ceea ce nimeni niciodată n-a mai întîl-

nit. Nu am un fiu și nici măcar un nepot care să aibă o meserie și o misiune atît de minunată ca voi. Vă socotesc ca pe fiii și nepoții mei și, din îndepărtatul meu colț de lume, vă trimit urări de sănătate și noroc ! Lor le mai alătur un dar neînsemnat. Poate nu este cel mai potrivit lucru... V-am împletit, copii, cîte o pereche de mănuși călduroase..."

Daruri, daruri nenumărate și felurite au fost trimise astronauților. Uneori chiar bizare. Ochelari de soare, truse de alpinism și bocanci țintuiți, biscuiți fragezi vreme îndelungată, lanterne, muzicuțe de gură, umbrele...

Darul Cristinei Olaffson, însă, îi însoți în drumul lor. Atîrnate în cabina navei „Albatros", trei perechi de mănuși roșii, migălos împodobite cu ciucuri, mărgele și blăniță de ren, însemnau Pămîntul, dragostea, gîndul bun al celor rămași acolo, undeva departe.

„Dar ce mult neaflat și neștiut a rămas", își spuse dînd din cap Prisecaru. Pe dinaintea ochilor minții i se depănau secvență cu secvență cele petrecute în preajma plecării :

Priroga își strînge la piept fetița care rîde voioasă, prinzîndu-i obrajii în palmele mici. Dar dacă printr-o minune, din paginile sutelor de ziare ce au purtat de-a lungul și de-a latul Pămîntului acest ultim rămas bun al astronautului, ochii lui ce căutau spre rîsul Taniei s-ar fi ridicat dintr-o dată, privind drept în ochii cititorilor, s-ar fi deslușit în ei strîngerea inimii lui de tată în acea ultimă clipă de fericire pămînteană, omenească și simplă ?...

Cine a cules tremurul din glasul Mariei Cazacu cînd șoptise acel ultim : „Să-mi vii cu bine ?"

Cine a văzut fulgerarea aceea de teamă abia ghicită din privirea Irinei Nicodim la capătul celei din urmă clipe de rămas bun, atunci cînd cea din urmă fărîmă de zîmbet era o bogăție de neprețuit ?

Poate cineva știi ce și-au dăruit sufletele în clipa ultimei îmbrățișări frățești ? Ochii lui Ascaniu au rîs, lumina din ochii lui Alexandru a răspuns rîsului, vorbele au adus căldura celei din urmă urări... Dar inimile ?...

IV

Mîna alerga grăbită peste faţa de satin alb a hîrtiei. Dese, rîndurile alcătuite dintr-o egală înşiruire de litere mici, cu contururile uşor rotunjite, rămîneau în urma tocului care, neobosit, umplea pagină după pagină.

„Ştiinţa modernă a stabilit în mod indubitabil că formarea elementelor chimice în natură este strîns legată de marea problemă a originii energiei din stele. A fost însă un timp în care unii fizicieni şi astronomi susţineau că elementele chimice grele şi mai ales cele radioactive s-ar fi format de-a lungul perioadei în care Universul se afla chipurile într-o stare pe care, în mod cu totul greşit, au numit-o „originară". O stare — pretindeau ei — cu totul diferită de cea de azi, caracterizată prin existenţa unei materii foarte dense şi foarte fierbinţi. Legînd teoria despre existenţa acestei pretinse forme a materiei, căreia îi găsiseră şi un nume, „ylem", de ipotezele tot atît de arbitrare cu privire la o continuă expansiune a Universului, toţi aceşti oameni de ştiinţă greşeau profund. De fapt, ideile lor se reduceau la pretenţia absurdă a existenţei iniţiale a unui soi de ou alcătuit din materie foarte densă şi foarte fierbinte, în sînul căruia s-ar fi format toate elementele chimice prin interacţiunile neutronilor, protonilor şi electronilor prezenţi. Răspîndindu-se apoi — aşa cum susţin diversele ipoteze expansioniste — această materie ar fi umplut pur şi simplu Cosmosul, Cosmos pe care toţi adepţii acestor teorii creaţioniste îl mai gîndeau pe deasupra şi ca un spaţiu absolut vid. Datorită tocmai acestor premise — o eroare o cheamă doar şi pe cea următoare — aceiaşi oameni de ştiinţă au ajuns şi la părerea, la fel de nefondată, că proporţia de răspîndire a elementelor chimice în Cosmos a rămas aceeaşi, fixă, îngheţată. După ei, elementele nu s-au mai putut forma în continuare..."

Ajungînd aici, mîna se opri. Alexandru Cazacu îşi ridică privirile. Timpul pe care şi-l acordase în vede-

rea redactării unui nou pasaj din lucrarea sa de disertaţie, trecuse.

Răsfoi paginile scrise. Formule, argumente, consideraţii închegîndu-se într-un eşafodaj unic, strîns, logic, trebuiau să ducă în cele din urmă la o concluzie concretă, o concluzie ale cărei idei izvorau din constatările şi mai ales din confirmările pentru a căror înregistrare se afla aici, observator şi părtaş al unei experienţe cum nu mai fusese alta.

Tihon Semionovici Platonov, şeful echipajului — „Generalul Albatrosului", cum fusese numit într-un moment de „pe loc repaus" de profesorul Rouillé, francezul, în timpul unei discuţii de „strict program de bord" — i se aplecă peste umăr. Avea faţa largă, specific asiatică, cu pomeţii săltaţi, arcadele puternice şi ochii mici, vii, de culoarea păcurii. Pătrunzători, duri, ochii aceştia izbuteau uneori să-i îmblînzească uimitor chipul aspru, cu prima mijire a unui zîmbet ivit în lumina lor întunecată.

„Kutuzov" îl mai numise Rouillé. Dar generalul, aprigul, cruntul, îndîrjitul, neîngăduitorul Platonov, era bun ca o pîine coaptă în spuză. Întotdeauna, înainte de a-şi începe vorba, buzele lui aveau o frămîntare. Dar asta nu însemna nerăbdare. Platonov vorbea rar şi totdeauna parcă din adînc de gînduri. Poate chiar asta însemna frămîntarea gurii lui. Era întocmai ca zbaterea ciuturii ce trage căldarea plină din adîncul fîntînii.

Aplecat peste umărul lui Alexandru, buzele i se frămîntară un răstim, apoi spuse :

— Saşa, tu l-ai văzut pe „Si-fu-ian"...

Palma lui Platonov, cu degetele lăţite spre capete, îl bătu părinteşte pe umăr. Zîmbetul ivit sub sprîncenele stufoase îi ascunse aproape ochii în două pliuri trase spre tîmple :

— Nu, nu e numele de cod al unui dispozitiv electronic ! E un zeu din Altai cu şaptezeci şi doi de copii...

— Mon dieu ! şuieră Rouillé printre dinţi. Ce de copii... Ce de nume ! Probabil : regretul, neînţelegerea, sărăcia, durerea de cap, nostalgia...

— Printre cei ai lui „Si-fu-ian" mai e unul : izbînda.

— Nici nu e de mirare, mon general ! zîmbi în colţul gurii francezul. Da, da, nu-i de mirare şi... e prietenul lui Alexandru ziceai ? Perfect !

— E prietenul multora, Rouillé. Poate fi tot atît de bine şi al dumitale. Eu l-am întrevăzut o clipă în îndîrjirea cu care îşi apleacă Saşa umerii asupra studiului său.

— Foarte bine ! Dar eu am voie să pun o întrebare ? înalţă două degete Alexandru Cazacu : Unde locuieşte acest domn zeu ? Dacă tot plutim prin înalturi celeste, de ce nu i-am face toţi trei o vizită ?

— Locuieşte pe Pămînt, ca toţi zeii. Poate la reîntoarcere, dacă veţi voi să-mi fiţi oaspeţi, îl vom vizita.

— S-a făcut ! Ne vom opri direct acolo ! se repezi Estéban Rouillé. Eu nu-mi pot îngădui să pierd un asemenea prilej : o întîlnire cu izbînda !

Şi rîsul era rar la Platonov, dar atunci cînd se întîmpla să rîdă, părea pornită o năvală de tunete...

— Alexandru, controlează coordonatele de bord ! Cu rîsul său, şeful schimbă direcţia. Se cutremură nava...

— Întîi să aflu amănunte despre „Si-fu-ian".

— Am să vi le spun. E o poveste scurtă — începu Tihon Semionovici — tăinuită în „Cen-fu-dun" *. Tălmăcit în graiul nostru, asta ar însemna „o mie de peşteri sacre", nişte vechi altare... Bolţile acestor sanctuare, pereţii lor, sînt acoperiţi cu chipuri, nenumărate chipuri, basoreliefuri miniaturale, statuete, statui, numai zeităţi. Unul din idolii aceştia e „Si-fu-ian", un uriaş înconjurat de 72 de zeităţi mai mici. Cu neputinţă să-i priveşti mai îndelung. Îţi joacă ameţitor pe dinaintea ochilor în lumina firavă.

Platonov povestea cu popasuri scurte în vorbă, cu pleoapele din cînd în cînd lăsate, de parcă şi-ar fi iscodit gîndurile :

* Cen-fu-dun — denumirea unui vechi sanctuar mongol din munţii Altai (n.a.).

— Copii fiind, ne furişam în grotă, dăruind fiecăruia din aceşti 72 de fii o anumită putere. Stăpînirea curajului, a înţelepciunii, a măririi. La prima reîntoarcere, încercam să-i deosebim recunoscînd pe unul anume dintre ei. Era greu. Aproape imposibil. Mai ales zeul îzbînzii se lăsa greu dibuit. Cine-l vedea mai întîi...

— Eraţi nişte copii înţelepţi, îngînă dus pe gînduri Rouillé.

— Toţi copiii sînt înţelepţi. Înţelepciunea inimii nu se cheamă totdeauna experienţă.

— Ai dreptate, Kutuzov ! Acum cred că am înţeles de ce Cazacu l-a văzut pe „Si-fu-ian"...

Alexandru se aplecă, făcîndu-i francezului cu mîna un semn de rotire pe deasupra frunţii.

— Ai viziuni ?

— Viziunea, dragul meu, e arta de-a vedea lucruri invizibile...

Cu aceeaşi mînă întinsă, Alexandru trase scurt o linie dreaptă, pe deasupra capului său de astă dată :

— Pînă aici sînt plin azi de filozofie şi înţelepciune ! Voi ajunge să am complexe de vîrstă şi excese de... înfumurare, bătrînilor.

Adunîndu-şi hîrtiile, Alexandru le săltă pe o muchie, potrivindu-le.

În cel de al nouălea deceniu al secolului al douăzecilea, întocmirea unei lucrări de disertaţie ştiinţifică în cursul unei călătorii cosmice nu mai constituia un lucru ieşit din comun. Însuşi Platonov îşi dobîndise titlul de candidat în fizică, susţinînd o lucrare pe care o întocmise în timp ce înconjura lumea atît de rece şi inospitalieră a îngheţatului Neptun. Tema lucrării lui Alexandru Cazacu era de o arzătoare actualitate. Trata despre stările sub care se găseşte materia în galaxie. Să supui focului criticii vechile ipoteze creaţioniste nu este un lucru prea greu pentru cine a studiat cu atenţie filozofia materialist-dialectică. Să demaşti ipotezele abil camuflate în nedeterminism şi care aşteaptă parcă bagheta supranaturalului pentru a-şi justifica logica, necesită o analiză mai subtilă şi cunoştinţe solide nu numai filozofice, ci şi de astrofizică. Dar să

descrii şi mai ales să explici, pe baza unor constatări proprii, fenomene din a căror logică înlănţuire să rezulte imaginea concretă şi reală a proceselor, văzute în plina lor dezvoltare, nu e lucru uşor. Acest obiectiv şi-l propusese Alexandru Cazacu, iar Federaţia internaţională de astronautică, făcîndu-l responsabil de cercetările ştiinţifice de pe „Albatros", îi dăduse prilejul de a strînge o imensă recoltă de date şi observaţiuni.

La acestea trebuia să-şi aducă contribuţia şi K R 107, un al patrulea personaj foarte important, impunător şi categoric, aflat pe bordul „Albatrosului". „Mîna dreaptă" a lui Alexandru Cazacu, decretase francezul, botezîndu-l intim „Aristotel". Alexandru reacţionase prompt :

— Îmi daţi voie ? ! se plecase tînărul în faţa maşinii netulburate de omagiul adus. Îţi prezint pe profesorul Estéban Rouillé. Poţi să-l tutuieşti, dar numeşte-l cu tot respectul „Dom Estéban". Îl poţi scoate chiar şi din eventuale încurcături. Te declar „mîna lui stîngă" !...

Aristotel, devotat, îşi împărţea munca între cei doi, ţinînd pentru primul, „la secundă", graficul de starea materiei difuze, iar pentru al doilea, verifica neobosit elementele de reperaj ale poziţiei navei.

Contorul de materie, care îl interesa îndeosebi pe Cazacu, se dovedi pînă la urmă cu mult mai constant în aprecieri decît comparatorul care-i furniza date francezului.

„Acul acesta are totuşi mişcări de nelinişte", rumega în sinea lui Rouillé.

Dar, preocupaţi de cercetările lui Alexandru Cazacu, astronauţii nu dădeau o prea mare importanţă slabelor oscilaţii ale concordanţei sistemelor de reperaj ale „Albatrosului".

— Priviţi şi judecaţi !... Ah, monsieur Cazacu, dar eşti răsfăţatul bordului, dragul meu ! se înfierbîntă într-o zi Rouillé. Pur şi simplu nu te mai înţeleg ! Înregistrările contorului sînt atît de constante, încît eu, unul, în locul dumitale, încheiam de mult cu acest capitol al lucrării...

— Are dreptate Dom Estéban. Citeşti doar mereu, mereu aceleaşi valori medii ale densităţii substanţei difuze interstelare, interveni şi Platonov.

— Dragii mei, eu totuşi voi mai zăbovi. Nu mă lansez în vreo teorie nouă. Dar nu închei pentru că nu-mi plac ştersăturile...

— Crezi oare în vreo diversitate particulară a materiei din spaţiul interstelar? Cînd eram copil aveam un vis preferat. Îmi cădeau, de undeva de sus, tot felul de minunăţii pe care le ascundeam sub pernă.

— Cine ştie cu ce o fi populat Cosmosul în gîndurile lui Saşa... completă Platonov. Din fericire, nu întîlnim în calea noastră decît materie difuză a cărei discretă densitate se menţine stăruitor la valoarea mijlocie de 10 la puterea minus douăzeci şi trei de grame pe centimetru cub. Mai puţin de şase atomi la centimetrul cub. Nu zău, Cazacule, ai putea fără nici o grijă să închei acest capitol!

— Dar şi voi recunoaşteţi că această valoare este mijlocie... şi nici Aristotel nu arată altceva. Ştiţi ce? Mi s-a făcut foame, o foame de lup. Ce spuneţi? Se pare că ne aşteaptă o masă grozavă, nu?

— „Descoperirea unui nou fel de mîncare contribuie mai mult la fericirea omenirii, decît aflarea pe cer a unei stele noi", spunea Brillat-Savarin *. El însă nu cunoştea cu adevărat nici stelele şi nici algele din care un bun bucătar automat de bord poate să combine 100 de feluri de mîncare, dar... tot alge se cheamă că sînt, scăzu din patosul începutului Rouillé. Totuşi, dacă ţi-e foame... De altfel nici nu s-ar putea să nu-ţi fie, cîtă vreme contorul de materie este atît de constant în aprecieri.

— Nu pricep...

— Vreau să spun că mie indicaţiile comparatorului de reperaj îmi cam taie din pofta de mîncare. Oscilaţiile astea...

— Să nu exagerăm, Dom Estéban, interveni şeful de echipaj. Nu ai de ce să te îngrijorezi. „Rîndunica",

* Brillat-Savarin — scriitor şi vestit gastronom francez, autor al unei renumite lucrări asupra „psihologiei gustului" (1755—1826) (n.a.).

deşi foarte departe, trebuie să se afle totuşi în aceeaşi zonă cosmică cu noi.

— Să nu uităm diferenţele de construcţie...

Materializînd o îndrăzneaţă idee concepută în anul 1959 de savantul sovietic K. Ghilezin, „Albatrosul", spre deosebire de sora sa cosmică, fusese prevăzut cu un dispozitiv de autoalimentare. Un uriaş captator de substanţă cosmică îi asigura reîmprospătarea „combustibilului" prin aspirarea particulelor cosmice întîlnite şi transformarea lor ulterioară în fotoni. Dar aceasta nu însemna numai o mai mare autonomie de zbor, ci în acelaşi timp — şi poate de aici izvorîse îndoiala lui Rouillé — o mult mai rapidă intrare în viteza de regim. Pentru „Rîndunica", atingerea ei reprezenta din capul locului o etapă cu mult mai greu de împlinit. Dar graficul de zbor, în cadrul căruia urmau să ia contact prin radio cu „Rîndunica", ţinuse seama de acest decalaj dintre nave.

— Şi apoi, continuă Platonov, am urmat doar itinerarul fixat, calculat în funcţie de steaua direcţională. Mai avem doar trei zile şi şaptezeci şi două de ore pînă oprim motorul. Vom lua legătura şi ne vom regăsi la aceeaşi masă de discuţie cosmică toţi şase...

— Cu toate acestea, diferenţele, Tihon Semionovici... Pentru mine această aproape imperceptibilă lipsă de suprapunere a celor două sisteme de reperaj are un caracter... Este de-a dreptul antipatică, dragul meu ! Pînă acum nu găsisem expresia potrivită.

— Dom Estéban, nu mă prefac că aş fi mai bine dispus decît dumneata... Observaţia este destul de importantă. Nu contest existenţa deviaţiei. Ea este însă, după cum ai spus, aproape imperceptibilă. Ne furnizează un prilej de noi observaţii. Desigur, trebuiesc căutate pricinile din care s-a născut, dar, deocamdată, repet, nu văd de ce să ne îngrijorăm. Mai bine hai s-o mai măsurăm o dată experimental !

Fiecare la postul lui de bord încercară o mică verificare. În calea lor, dincolo de geamul pe jumătate rotund, spaţiul îşi tăinuia întinderile în întunericul presărat cu stele. Autolocatorul electronic indica în permanenţă aceeaşi densitate a materiei difuze inter-

stelare. Acul măsurătorului de densitate al locatorului, care traducea în cifre obişnuite rezultatele permanentei palpări a materiei prin care alunecau, oscila cuminte între valori foarte apropiate.

— Zece la puterea minus 24 grame la centimetrul cub, zece la puterea minus 23 grame la centimetrul cub... citi cu voce tare Rouillé. Densitatea acestei substanţe este cît se poate de obişnuită.

Oscilările, care interesau mai mult decît cifrele absolute, datorită faptului că la uriaşa viteză a navei „vîrful privirilor" locatorului preceda doar cu o oră bordul „Albatrosului", erau cît se poate de obişnuite. Sistemul de autoalimentare al navei lucra normal. Dar Alexandru Cazacu se gîndea că timpul de intervenţie de şaizeci de minute lăsat de locator nu ar fi permis, tocmai datorită vitezei cu care zburau, o schimbare a direcţiei cu un unghi mai mare de cincisprezece grade.

— Din fericire, în oceanul interstelar nu se întîlnesc obiecte neprevăzute — obstacole care să impună abateri din drum cu mai mult de 2—3 grade. Nu, Dom Estéban... O oră de drum şi cincisprezece grade abatere posibilă, care ne stau la dispoziţie, reprezintă în Cosmos o apreciabilă putere de manevră.

— Să cercetăm abaterea — sau poate o fi dispărut între timp şi te pomeneşti că generalul ne va pune s-o căutăm...

— Eu, unul, nu ! protestă cu energie Platonov. Măcar de ar fi dispărut de-adevăratelea !

— Marginea privirilor locatorului se află la peste un miliard de kilometri, cîmpul cercetat de el este mai uniform decît întinderile stepei...

— Nu-mi arde de poezie, Alexandru.

— De ce nu, Dom Estéban ? În jurul nostru se petrec destule evenimente care pot justifica interpretări din cele mai avîntate. Dar acum, cred că e nevoie să lucrăm şi cu celălalt locator. Ne vom oferi acelaşi peisaj, dar filtrat prin lumina invizibilă. Tihon Semionovici, vrei să cuplezi circuitul P^3 ?

Un uşor declic trezi la viaţă un minuscul ecran din pupitrul bordului de comandă. Cadranul acestui nou

locator, un dispozitiv special, materializa toate sursele de lumină invizibilă ochiului omenesc. Şi acest aparat îşi transforma prin calcul constatările în densităţi, indicînd astronauţilor natura materiei aflate în calea navei. Un dublu comparator de imagini şi de cifre al celor două locatoare oferea oamenilor de la bordul „Albatrosului" posibilitatea tragerii concluziilor necesare în cel mai scurt timp.

— Amîndouă dispozitivele „văd" acelaşi lucru, citesc aceleaşi valori... arătă Platonov, cu un semn scurt, spre ecranul aprins.

— Dar măsurătorile de densitate oscilează în mod diferit, continuă Rouillé. S-ar zice că acolo, departe, în faţa noastră, au apărut goluri...

— Autolocatorul pentru lumina invizibilă nu se poate comporta astfel decît atunci cînd întîlneşte un spaţiu lipsit de substanţa obişnuită. Cuplez detectorul suplimentar de antisubstanţă, interveni Alexandru Cazacu.

— Dacă undeva, în regiunile cosmice spre care ne îndreptăm, s-ar afla antimaterie, coordonatorul electronic general al navei ar fi semnalat de mult acest lucru. Locaţia lui este mai puternică decît a autolocatorului de bord. Aici însă este vorba de altceva. Dar ce se întîmplă ?... Priviţi indicatorul... indicatoarele !... Diferenţele se accentuează ! Cresc ! Creşte densitatea în invizibil !... Rouillé, Cazacu, la posturi !

Abia atunci, becurile avertizoarelor de pericol începură să clipească şi bîzîitul întrerupt al dispozitivului de alarmă să răsune.

Mîna lui Estéban Rouillé se ridică încet, cu degetul arătător întins spre ecranul locatorului în lumină invizibilă. Subţire ca o abia zărită geană de foc, o săgeată, tăiată în întuneric parcă de-o lamă de bisturiu, înainta dinspre margine, spre centrul ecranului. Un punct luminos, albăstrui, indica poziţia navei care-şi continua fantasticul drum. Vîrful săgeţii de pe ecran se îndrepta înspre punctul albăstrui luminos.

— Dar nu se poate ! izbucni Rouillé. Tot ce-am citit, tot ceea ce cunosc, tot ceea ce pot să-mi închipui mă îndreptăţeşte să resping o asemenea absurditate !

În Cosmos nu se poate întîmpla una ca asta! Un obiect, un perete care se comportă ca şi cum ar fi lipsit de masă se îndreaptă înspre locul în care ne vom afla noi înşine!

— Drumul lui şi cu drumul nostru fac parte deocamdată din două planuri perpendiculare, unul pe celălalt. Vitezele... Cele două viteze par a fi apropiate. Cinci şesimi din viteza luminii... Dar să ne păstrăm calmul. Alexandru, cere soluţia coordonatorului general electronic. Exagerează datele problemei cu 25%. E bine să mărim marjele de siguranţă.

În pîlnia dispozitivului de intervenţie, legat de coordonator, Alexandru Cazacu dictă problema cerînd răspunsul în trei variante. Maşina de calculat electronică — care primise înregistrările şi direct de la locaţoare — avea nevoie pentru rezolvarea unei asemenea probleme de aproximativ patru minute.

Platonov îşi frămînta fruntea în podul palmei. Din cînd în cînd trăgea de sprîncenele stufoase, smulgînd cîte un fir aspru şi răzvrătit.

Patru minute de aşteptare era un timp uriaş. Să fie oare aparentul perete un fond invizibil alcătuit din electroni cu energii negative? Un golf din tulburătorul „ocean" al lui Dirac? Un ocean cosmic ale cărui „valuri" nu au nici cîmp gravitaţional, nici electromagnetic, nici alt cîmp şi de aceea singurul factor care-i poate demonstra existenţa e dezacordul dintre aparatele de locaţie? Sau poate că există în această zonă misterioase formaţii elementare neobişnuite, aflate însă în stare energetică normală, de pildă electroni încărcaţi cu sarcini pozitive în stare de energie pozitivă. O asemenea situaţie ar putea indica totuşi o insulă de antisubstanţă...

Detectorul de antisubstanţă nu spunea însă nimic. Să fie oare vorba de un fond de antiprotoni? Nu! „Calmul" detectorului alungă din mintea şefului de echipaj şi această a doua ipoteză, în fond apropiată de cea dintîi. Un masiv invizibil format din neutroni cu sarcini negative?... Oricum ar fi, o angajare prin astfel de întinderi cosmice ar însemna pierderea „Albatrosului". Acest lucru nu trebuie, nu poate să se

întîmple ! Vor lupta !... Dar cu cine ? Pe micul ecran, încet, sigur, misterioasa dungă de foc se apropia de punctul luminos, albăstrui...

Un semnal. Calculele coordonatorului general electronic luaseră sfîrşit. Alexandru Cazacu, cu banda de răspuns în mînă, îşi trecu privirile grele de la unul la celălalt. Pe fruntea lui broboane mici de sudoare îşi adunau picăturile :

— Coordonatorul general cere informaţii suplimentare.

— Sacré nom de nom de Dieu !* Ce putem să-i mai spunem peste toate datele pe care şi le-a extras din înregistrările aparatelor de bord ?

— Are nevoie de un număr sporit de determinări ale densităţilor... citite de ambele locatoare.

— Nu înţeleg, reluă omul de ştiinţă francez. Nu poate trage concluzii din tot ce s-a înregistrat pînă acum ?

— Ne cere să mai străbatem un drum de 30 de minute prin actualul mediu exterior pentru ca să se poată pronunţa.

— Renunţăm. Să căutăm o altă soluţie. Să calculeze elementele schimbării direcţiei în condiţiile unghiului de abatere maxim, dar cu păstrarea vitezei. Am pierdut patru minute preţioase. Se pare că proiectanţii coordonatorului nostru s-au preocupat mai mult de-al înzestra cu putinţa de a face studii, decît cu găsirea la timp a soluţiilor cerute...

Apropierea liniei viu colorate de punctul luminos albăstrui se accentua cu fiecare fracţiune de secundă. Acum se părea că vîrful de foc, puţin mai îngroşat, se proiectează pe un fond înconjurător negru, mat.

— Alexandru, Dom Estéban, chemă şeful de echipaj. Priviţi !

Cu un gest hotărît, puse în funcţiune dispozitivul de apropiat cu care era prevăzut locatorul în lumină invizibilă. Dispozitivul — pe care mulţi oameni de ştiinţă îl socotiseră inutil la bordul unei nave de felul „Albatrosului", construit pentru drumul printre

* Expresie tipic franceză — echivalentă cu : Dumnezeule ! (n.a.)

stele — era destinat unei foarte puţin probabile nevoi de a investiga de aproape obiecte cosmice aflate în mişcare. El conducea la obţinerea unor rezultate de-a dreptul uluitoare. „Lentilele" mecanismului, alcătuite din particule subatomice, ar fi îngăduit, de pildă, pămîntenilor să distingă o construcţie cu două etaje aşezată pe suprafaţa planetei Saturn !

Ecranul măritorului se aprinse. Privirile încremeniră, uluite. La capătul dungii de lumină — propria ei rază reactivă — înaintînd năprasnic, apăruse „Rîndunica" !

Coordonatorul general semnalizâ. Calculase elementele schimbării de drum. Cu mintea răvăşită, năuc, Alexandru citi abia închegîndu-şi cuvintele :

— Pentru a ocoli primejdia spre care ne îndreptăm este nevoie de o abatere de 17 grade în acest moment, de 23 grade peste cinci minute, de 37 grade peste zece minute... Singura deviere posibilă, sub limita de siguranţă de 14 grade şi 55 de minute, mută doar imperceptibil locul întîlnirii. Peste cinci minute însă nu vom mai putea devia cu mai mult de 10 grade, iar peste alte şapte minute, cu mai mult de cinci grade...

— Coordonatorul ne învaţă geometrie acum !... Prietene Platonov şi dumneata Alexandru, nu mă deranjează faptul că pierim într-un mod stupid, dar murim fără să pricepem nimic din această istorie... Pentru ce ne ciocnim ? Ei sînt, adică ar trebui să fie, atît de departe, încît... Apoi, ei nu văd ? Nu au aparate ?

— Chiar dacă ar vedea, se află probabil în situaţia în care ne aflăm şi noi. Şi atunci... Dumneata ce-ai face în locul lor ?

— Da ! Dar de ce nu-i vedem în lumina obişnuită ? De ce ?

— Nu este asta cea mai mare enigmă. Alexandru, opreşte motorul ! Să frînăm cu orice preţ !

— În acest caz nu ne vom mai întîlni cu ei niciodată...

— Numeşti întîlnire explozia care se pregăteşte ? Opreşte motorul !

Cu mişcări nervoase, cu degetele tremurînd de încordare, romînul apăsă pe declanşatorul de frînare.

Un bîzîit energic răsună în cabină şi semnalizatorul coordonatorului general începu să clipească.

— Ce mai vrea ? se întoarse Rouillé spre Alexandru Cazacu. Cu o sfîşietoare dezamăgire întipărită pe faţă, palid, tînărul făcu cîţiva paşi, apropiindu-se de puternicul aparat electronic şi manevră cîteva comenzi. Indicatoarele semnalizatoarelor legate de sistemul de frînare rămîneau însă tot neclintite.

— Frînarea este blocată ! spuse el cu glasul stăpînit, sacadat. Coordonatorul general electronic nu o permite. Nu o transmite mai departe sistemului de aplicare. Fiind în afară din program şi neizvorînd din analiza automată a propriilor săi parametri de intervenţie, se opune. Modul lui de construcţie îi îngăduie să se opună. Pentru el nu există motiv de frînare. Va trebui să revenim peste cincisprezece minute, timp după care autoreglarea aparatului încetează în faţa voinţei omului. Deocamdată însă, aparatul ne sfătuieşte să nu frînăm, acordîndu-ne, sau mai bine zise obligîndu-ne, să ne mai gîndim cincisprezece minute. După scurgerea lor, va fi cel mai supus executant.

— Pentru ca după alte două minute, în care nu se mai poate face nimic, să se volatilizeze o dată cu noi ! N-am ce zice ! Ah, proiectanţii ăştia !... Inteligente şi mai ales prudente, aparatele cu care ne-au înzestrat !...

— Stăpîneşte-te, Rouillé !

— Da, ai dreptate ! Dar cînd ţi se refuză prilejul de a da ultima luptă, nu poţi să nu te revolţi. Şi ceilalţi ? strigă, aproape cu sălbăticie. Şi ei ? Iartă-mă, mon general !

Auzindu-l, Platonov înţelese că francezul îşi recăpătase controlul.

— Iartă-mă, dar lasă-mă să trag o înjurătură. La naiba ! Doar nu ne-am cărăt pînă aici cu tot calabalîcul ăsta în spinare ca să ne transformăm în pulbere, fie ea şi stelară. Şi tot studiul lui Alexandru... Nava... Să nu se aleagă nimic din ele ? !

„Trebuie să vorbesc, trebuie să-i fac să nu se mai gîndească"... îşi spunea însă cu febrilitate Rouillé. Numele lui Larsen îi străfulgeră o clipă prin minte. Ce excelent om !... Priroga, Stevenson...

— Să nu ne pierdem în aceste ultime clipe ! Desfăcu brațele cuprinzîndu-și tovarășii pe după umeri : Haideți, prieteni !... Îi atrase ușor înspre el, înaintînd către bordul principal al navei.

Pe ecranele aparatelor și în bezna de dincolo de geam, înaintea celor trei oameni în picioare, lucrurile în inexorabila lor desfășurare își înfățișau chipul straniu, contradictoriu. Prin geam, întunericul spuzit de stele și pulberi cosmice îi chema înainte pe o cale liberă de orice obstacol ; pe ecranul locatorului în lumină invizibilă, apropiindu-se, aproape atingînd punctul de întîlnire, cenușie-violacee „Rîndunica" creștea în fiecare clipă.

Trei minute, două minute și jumătate, două minute, un minut, o jumătate de minut, timpul își tăia trepte de piatră în gîndurile celor trei cosmonauți.

Deodată, smulgîndu-se din îmbrățișarea celorlalți, Platonov se aruncă asupra comenzilor, acționînd declanșatorul de imagini fotografice.

— Ce faci ? zbieră Rouillé.

Platonov izbucni într-un hohot de rîs. Un rîs sălbatic, aproape neomenesc, care îi îngrozi pe ceilalți doi. Apoi cu rîsul curmat dintr-o dată le arătă locatorul în lumină invizibilă. Despicîndu-și calea, o umbră, proiectarea pe ecran a corpului propriei lor nave, trecu, așa cum ar străbate un om pînza de apă a unei cascade, prin trupul navei fotonice surori.

— Am fotografiat imaginea...

— Primești dumneata, în numele coordonatorului general electronic, scuzele pentru aprecierile mele oarecum defavorabile pe care mi le-am îngăduit ceva mai înainte ?

Rouillé redevenise el însuși, cu ironia regăsită. Totuși, simțea undeva spre ceafă o apăsare.

— Am citit zeci de romane de anticipație științifică a căror acțiune se petrece în Cosmosul pe care unii autori, mai înfierbîntați, ar fi în stare să-l populeze pînă și cu balauri. Dar despre Fata Morgana din deșerturile interastrale, proiectată, din particule de lumină care nu se văd, pe fondul unor întîmplătoare ecrane fotonice, nu a scris pînă astăzi nimeni.

— Unde mai pui că, spre deosebire de fenomenul similar care joacă în faţa însetaţilor din deşerturi, feericele decoruri ale oazelor ce se şterg cu cît te grăbeşti să te apropii, aici, îndepărtata imagine a unei nave surori, proiectată pe aparentul ei ecran „imaterial", a persistat pînă cînd am trecut literalmente prin ea, spuse pierdut în gînduri încă nelămurite Alexandru Cazacu.

— Da, prietene ! îl bătu pe umăr Platonov, avem norocul de a fi fost eroii unei ciocniri cosmice care — pentru propriul nostru credit de oameni de ştiinţă — e o fericire că a fost înregistrată fotografic...

V

Strîngînd între dinţi muştiucul pipei sale, totdeauna goală în timpul zborului, Sven Larsen se oprise în faţa marelui geam circular. Privea. Doar atît. Dincolo, în afara platoşei transparente, se desfăşura nesfîrşitul „vid" cosmic.

Anastas Pavlovici Priroga, „cazacul", lucra la o masă a cărei tăblie se trăgea din perete. Umerii lui largi o acopereau aproape în întregime. Din cînd în cînd schimba tainice întrebări cu micul aparat portmemorie ce-i sta alături, umplînd de cifre filele unui caiet. Arareori bătea cu vîrful ascuţit al creionului la poarta nedeschisă a vreunui cuvînt rămas în urma gîndului. Atunci Priroga îşi luneca privirea lui de cer albastru spre cerul nopţii veşnice, dăruit contemplării lui Larsen.

Larsen — căruia i se încredinţase funcţia de şef de echipaj datorită priceperii cu care organizase două expediţii pe Marte — nu se dezminţise nici de data aceasta. Coordona cu meticulozitatea-i cunoscută întreaga activitate de pe bordul „Rîndunicii". Biofizi-

cian, cu lucrări ştiinţifice cunoscute în întreaga lume, norvegianul intrase în astronautică — aşa după cum el însuşi o mărturisea nu fără un anume tîlc — „pe scara de serviciu". Dar aceasta se petrecuse de mult, prin anul 1967. Încercînd acţiunea transmetabolinei — o substanţă chimică abia descoperită de un savant vietnamez — asupra respiraţiei celulelor din ţesuturile vii, Sven Larsen avu surpriza să constate un neaşteptat efect de stimulare a activităţii generale a organismului. Aşa s-a ivit mai întîi în biologie şi apoi în medicină „efectul Larsen".

Extraordinara rezistenţă la eforturile de suprasolicitare a celor cărora li se administrase substanţa, chezăşuise intrarea preparatului în arsenalul din ce în ce mai bogat al farmacopeei cosmice. O doză zilnică de 0,1 cg de transmetabolină, în cursul unui zbor, echivala în rezultate cu efectul celor mai îndelungate antrenamente în condiţiile suprasolicitărilor de acceleraţie. Utilizarea transmetabolinei contribuise mult la perfecţionarea zborurilor cosmice, înlăturînd metoda cu mult mai greoaie de plecare a echipajelor în stare de hipotermie.

Ameliorînd condiţiile de zbor, uşurînd străbaterea anumitor etape mai grele ale fiecărei călătorii, reducînd munca de antrenare a viitorilor cosmonauţi, transmetabolina fusese puntea de legătură între omul de ştiinţă de ieri şi cosmonautul de azi. Larsen zburase pentru întîia oară ca să verifice „pe viu" efectul substanţei pe care o trezise la o nouă şi preţioasă utilizare. Cu timpul însă, „m-am dăruit cu totul, m-a cucerit, nu ştiu cum, beţia asta... cosmică", mărturisea zîmbind vag, cu o undă de visare în ochi.

Avea 55 de ani şi tot ceea ce trăise în viaţă începea cu farmecul şi chemarea neprevăzutului. Aprofundarea unui studiu, pînă la uitarea de sine, constituia pentru el o minunată aventură, aşa cum o aventură ştiinţifică fusese şi primul lui zbor în Cosmos. Ca astronaut îşi dobîndi o mare faimă. Desigur că reporterii exageraseră scriind că omul de ştiinţă nordic nu pronunţă mai mult de 365 de cuvinte pe an. În intimitatea vieţii de pe bord, de-a lungul marilor

peripluri cosmice, Larsen devenea aproape vorbăreț. Aceasta nu numai atunci cînd totul se petrecea aidoma programului minuțios stabilit, ci și ori de cîte ori întîmplarea aducea vorba despre fluturi și păsări.

Trei specii de „zburătoare" — glumeau prietenii — atît de diferite între ele, cuceriseră inima lui Larsen: fluturii, păsările și navele cosmice. Știa despre făpturile făurite de degetele migăloase ale naturii tot atît de multe, cît și despre uriașa corabie astrală a cărei cîrmă i se încredințase.

Deseori, în orele libere, sau cum spunea Priroga în timpul de: „lăsați să ne jucăm de capul nostru" șeful de echipaj își purta tovarășii de zbor prin lumea fluturilor, prezentîndu-le cu o măiestrie de adevărat negustor oriental, toată bogăția strălucitoare, tot farmecul, tot nevăzutul din simpla bătaie a unei aripi, poezia unei pete cu irizări de brun și aur, minunea unei poposiri pe o corolă neclintită.

Imaginile fluturilor se succedau caleidoscopic, înviau săltate pe umerii unei raze de lumină cu ajutorul microteleproiectorului. Salamis Duprei din Madagascar, Papilio Machaon din Europa Centrală, aerianul Acherontia Atropos din Balcani își aprindeau și își stingeau succesiv minunatul joc policrom al aripilor. Minusculul strănepot al aparatului de proiectat diafilme de altădată — echipat cu tranzistori, cu un microcristal în care se înmagazinaseră într-o rapidă succesiune mii de imagini — restituia pe rînd comoara de înregistrări. Și Priroga și Stevenson le urmăreau cu tot mai mare entuziasm.

Larsen avea cu el cîteva zeci de mii de imagini închise în cîteva duzini de cristale minuscule. La nevoie ar fi putut să încapă foarte bine în pipa și așa stinsă a norvegianului.

Al treilea membru al echipajului, Stevenson, părea că abia apucase să coboare de pe „scara de pisică" atîrnată de bastingajul unui vapor decrepit dintr-o nuvelă de Joseph Conrad pentru a se strecura prin trapa de intrare etanșă în cabina de comandă a „Rîndunicii". Uscat, avînd o paloare cenușie, cu toată tinerețea lui, englezul purta în scobiturile obrajilor urmele unei

claustrări voluntare ca observator cosmic pe un asteroid.

— Primeam o dată pe an vizita, cu urările de rigoare pentru anul viitor, a „personalului de Marte" şi apoi cea a „acceleratului de Jupiter" care îmi ridica mulţumirile, povestea el cu secul lui umor anglo-saxon.

Stevenson avea picioarele exagerat de lungi şi uşor curbate — amănunt care îi împrumuta aerul acela bizar, greu de precizat, mai ales în costumul de cosmonaut atît de mulat pe corp. Părea un fiu al nesfîrşitelor preerii, abia descălecat de pe un mustang imaginar. Lui Priroga îi amintea de mister Thin din cartea de engleză a fetei lui mai mari :

„The thin Mister Thin takes a walk his thin strik among thin cactuses."*

Obişnuit cu glumele colegilor, mai ales în faza de pregătire a „dublului" antrenament, cum îi spunea el, „cel de zbor şi de suportare reciprocă", lunganul echipei îşi avea pregătit răspunsul ori de cîte ori surprindea privirile cuiva aţintite asupră-i :

— M-am hotărît să mă dedic cosmonauticii numai după ce mi s-a garantat că nu mă voi întîlni cu Procust** prin eter...

Larsen scruta noaptea presărată cu stele, aşteptînd parcă un răspuns. Răspunsul la cea mai arzătoare întrebare pe care şi-o puseseră nu numai constructorii navei, ci şi toţi oamenii de ştiinţă de pe Pămînt, rămaşi acum atît de departe. Un răspuns pe care mii şi mii de calcule, efectuate de maşinile electronice şi verificate de oamenii de ştiinţă, îl prevăzuseră favorabil. În el se ascundea cheia navigaţiei interastrale la viteze apropiate de cea a luminii. El constituia, de fapt, examenul, supremul examen al utilităţii navelor fotonice.

---

* Slabul domn Slabu se plimbă cu bastonul lui subţire printre cactuşii subţirii (joc de cuvinte — netraductibil, din lb. engleză) (n.a.).

** Procust — brigand din Grecia Antică — vestit prin cruzimea cu care îşi schingiuia victimele aşezîndu-le pe un pat de aramă şi scurtîndu-le picioarele şi capul dacă erau mai lungi, sau dimpotrivă cînd erau mai scurte, zdrobindu-le os cu os pentru a le aduce la lungimea patului (n.a.).

Cu ani şi ani în urmă, felul în care se puneau problemele acestui sistem pînă atunci încă neîncercat de navigaţia cosmică era lipsit de importanţă practică. Pe atunci, pămîntenii nu-şi tăiau încă fantastice cărări în Cosmos, zburînd cu 5 şesimi din viteza luminii, decît prin capitolele romanelor de anticipaţie ştiinţifică. În ele greutăţile ivite pe drum izvorau din cauze, ce e drept, destul de diverse, de obicei neprevăzuturi cosmice sau mărunte întîmplări de pe bord. Drumul în sine, prin mediul interstelar aşternut sub „paşii" rachetei, fie că aceasta înainta printr-o continuă acceleraţie sau prin gigantice pulsaţii progresive, ori aluneca cuminte şi constant printre aştri, drumul nu ridicase probleme prea complicate în romanele de anticipaţie.

Cînd s-a ajuns însă să se zboare cu adevărat, să se forţeze porţile Cosmosului îndepărtat, senzaţia şi entuziasmul au început să facă loc unei explicabile îngrijorări ştiinţifice ; au apărut greutăţi înainte prea puţin luate în seamă.

„Nava fotonică este inutilă ! au început să susţină unii specialişti. Ea nu va ajunge nicicînd să dezvolte viteza pentru care a fost concepută."

„La viteze mari energia cinetică relativă a materiei întîlnite creşte cu pătratul vitezei. În cazul vitezelor supercosmice rezistenţa la avansare va creşte proporţional cu cubul vitezei dobîndite şi va frîna nava. O va opri chiar în cazul unei foarte slabe cantităţi de materie prezentă în spaţiul pe care îl va străbate", susţinuse plin de energie, la Congresul de astronautică din 1968, academicianul Grigori Arkadievici Manilov, cunoscut specialist, profesor de electrodinamică cosmică la Universitatea din Taşkent.

„Vă daţi seama că la o viteză de numai 200 000 kilometri pe secundă rezistenţa opusă de un spaţiu în care nu se află decît 10 atomi de hidrogen în fiecare centimetru cub cere învingerea unei puteri de 500 de waţi pe centimetrul pătrat al secţiunii corpului ce înaintează ?... Am calculat personal aceste date. Aplicîndu-le la dimensiunile navei, a cărei construcţie o discutăm, cifrele arată că veţi fi nevoiţi să navigaţi

cu partea dinainte a navei încinsă la o temperatură de 8 000 °C !" îşi rosti părerea, ca pe o sentinţă ce condamna la nerealizare întreg proiectul, inginerul american Gilbert — reputat specialist în tehnica navelor cosmice.

„Cît de uşor este acum, gîndea Larsen, cînd nava a fost nu numai realizată, ci iat-o în plină cursă ! Ar fi însă nedrept să considerăm începutul acestei grandioase aventuri, acolo, pe cosmoportul extraterestru, în momentul pornirii. Primele bătălii, cele dintîi dramatice întîlniri cu neprevăzutul, avuseseră loc mai înainte — în perioada planurilor, a construcţiei... Ipotezele constructive abandonate nu erau ele oare tot atîtea accidente, uneori poate chiar catastrofe, evitate ?"

O dată cu un zîmbet, îi reveni în minte intervenţia lui Priroga. Era tîrziu, aproape de miezul nopţii, o discuţie ce părea că nu se mai sfîrşeşte opunea tabăra astrofizicienilor celei a mecanicilor constructori. Aceştia din urmă erau cu totul descurajaţi, în pană de noi argumente. Astrofizicianul german Thunberg îşi încheia tocmai expunerea :

— Cu alte cuvinte, deşi materia interstelară se prezintă într-o stare de *„discreţie aparentă"*, pe drum ea se va manifesta spectacular. Rezistenţa va ajunge să echivaleze în permanenţă cel puţin efectul la care sînt supuse, în timpul de faţă, navele cosmice obişnuite la reintrarea lor în păturile mai dense ale atmosferei...

Atunci intervenise Priroga, tunător, pasionat :

— Dar dumneata însuţi, domnule Thunberg, ne arăţi calea pe care trebuie să mergem !... Nu, dragii mei ! Concluziile discuţiei noastre nu înmormîntează nava fotonică în adîncul fără fund al utopiei. Dimpotrivă, fundamentează premisele de la care vom porni ca s-o realizăm. În definitiv, ce susţineţi dumneavoastră, astrofizicienii ? Că materia interstelară difuză, atît de vagă, încît în condiţii de repaus este „ceva" cu puţin mai mult decît nimic, „ceva" pe care timp de zeci de ani fizica l-a numit „vid cosmic", va opune navei o asemenea rezistenţă, în cazul zborului la mare viteză, ca şi aceea pe care o întîmpină nava în condiţiile zborului în păturile dense ale atmosferei.

În acest caz nu avem decît să pregătim nave care să lucreze în permanenţă ca în condiţiile reîntoarcerii în păturile dense ale atmosferei, deşi nu este sigur că „afară" în Cosmos, lucrurile se vor petrece cum prevăd astăzi unii dintre cei de faţă. Ştiu, cunosc obiecţiunile pe care sînteţi gata să mi le aduceţi. În special faptul că la reîntoarcerea actualelor nave, trecerea şi deci încălzirea lor prin efectul de străbatere a păturilor de aer mai dense este de scurtă durată, pe cînd în cursul traseului navei fotonice efectul produs de mediul străbătut va fi permanent. Am însă două idei : un înveliş de piatră pentru rachetă şi un plug măturător de materie, pentru deschiderea căilor de acces...

Senzaţia stîrnită de propunerile lui Priroga transformă însufleţirea într-un adevărat vacarm. Şi sămînţa aruncată de savantul ucrainean încolţise în mintea constructorilor. Acum „Rîndunica", una din cele două nave surori, realizate de ştiinţa şi tehnica pămîntenilor, cucerea Cosmosul datorită soluţiei date de el. Şi învelişul de piatră şi plugul măturător deveniseră o realitate.

Piatra topită fusese realizată încă din anul 1962 în Uniunea Sovietică. O încărcătură de material pietros, topită în cuptoare rotative obişnuite, furnizase de pe atunci lichidul omogen, uşor de turnat în forme, care, după o cristalizare şi o coacere succesivă, se transforma într-o substanţă excepţional de rezistentă la marile temperaturi. Utilizată la confecţionarea de materiale refractare sau la turnarea şoselelor, materia pietroasă fusese mereu îmbunătăţită. Încercat pe nave fără pasageri, în condiţii care să îngăduie cea mai serioasă apreciere a calităţilor lui, noul material se dovedise mai mult decît promiţător. Perfecţionarea continuase obţinîndu-se, în cele din urmă, un strat protector — pe cît de subţire pe atît de rezistent — capabil să apere părţile navei solicitate de „frecarea" cosmică.

Chiar şi uriaşul geam circular din bordul cabinei de comandă a „Rîndunicii", prin care privea Larsen acum, fusese confecţionat din „microlit" — o variantă transparentă a mantalei de piatră protectoare, obţinută în condiţii speciale.

Proiectanţii doriseră ca învelişul rachetei să „ţină" la o permanentă încălzire de 8 000°C, iar constructorii realizaseră pînă la urmă o protecţie ce nu se topea decît la 28 000 grade. Dar dacă acum, cînd nava încă nu atinsese viteza de regim a călătoriei sale, Larsen se simţea asigurat de rezistenţa învelişului navei, nu acelaşi lucru l-ar fi putut susţine, cu toată tăria, despre plugul „măturător" de materie. Deocamdată îşi făcea datoria. Pentru ca să-şi demonstreze însă pe deplin folosul, îndepărtînd pur şi simplu materia din calea navei, „aşa cum fac plugurile de zăpadă pe timp de iarnă" — comparaţia aparţinea tot lui Priroga — era nevoie ca nava însăşi să-şi atingă viteza de regim pentru care fusese construită.

Vitezometrul arăta 80 000 kilometri pe secundă. În pustiul de întuneric de afară, ici-colo — lumini încremenite — stele îndepărtate ţintuiau spaţiul nemărginit. „Întocmai ca nişte focuri răzleţite pe întinsul de necuprins al stepei, într-o noapte adîncă de vară..." gîndea nostalgic ucraineanul, oprit un timp din amănunţita lui verificare de calcule matematice.

Constelaţiile stăruiau în geamul bordului încă tot aşa ca în oricare ochi de fereastră pămînteană. Lebăda îşi întindea gîtul şi aripile celeste cu acelaşi avînt. Casiopeea desena acelaşi „M" zugrăvit pe cer de închipuirea astrologilor antichităţii, iar în brîul cu care îşi încingea Orion mijlocul străluceau aceleaşi trei mari diamante.

Trecînd în spatele norvegianului, Stevenson se lăsă cu amîndouă braţele pe speteaza fotoliului ocupat de şeful de echipaj, întorcîndu-l încet cu faţa spre dînsul.

— Ce este? mormăi Larsen, surprins.

— Randamentul motorului urmează graficul obişnuit. Cîmpurile magnetice inelare dirijează fluxurile de materie şi de fotoni...

— Ai citit asta în ziarul de dimineaţă? întrebă norvegianul după o lungă tăcere, mestecîndu-şi pipa.

— Nu! Dar valorific adevăratele lecţii de pilotaj interastral pe care cu zgîrcenie ai avut din cînd în cînd amabilitatea să mi le dai. Aparatele de control

arată că înăuntrul camerei de combustie magnetică arderea se desfăşoară normal.

— Ce zici, prietene Priroga ? făcu Larsen cu ochiul vecinului său. Promite tînărul... nu ?

— Dacă ţineţi seama că în adolescenţă am rămas de vreo două ori corigent la fizică, ba odată era chiar să şi repet clasa din pricina proastelor mele relaţii cu legile generale ale mişcării corpurilor, se pare că, efectiv, am făcut unele progrese.

— Eu, unul, cu geografia nu mă împăcam. La fizică, dimpotrivă, am luat şi menţiuni. Nu mi-aş fi putut închipui însă, pe vremea aceea, că voi avea vreodată ocazia să mă mişc cu o viteză atît de mare, încît să nu o pot măsura decît cu ajutorul „deplasării" stelelor faţă de mine însumi. Ehei... pe atunci mă mărgineam la visul de-a ajunge profesor de fizică în micul meu orăşel din Donbas.

— Se pare că pînă la urmă nu ţi-ai abandonat cu totul vocaţia, comentă cu o aparentă indiferenţă norvegianul. Gravitaţia aparţine tot fizicii.

— Dacă puţinele mele observaţii, adunate într-o broşură despre unele aspecte noi în teoria gravităţii, ar fi considerate drept un pas înainte, într-un domeniu în care toţi fizicienii lumii se pot socoti însă nişte simpli începători, atunci probabil că mi s-ar potrivi cu adevărat titlul de astrofizician. Poate că în drumul nostru... Mă gîndesc uneori cît de bine ar fi dacă toată această aparatură de cercetare, montată în laboratorul de lucru al „Rîndunicii", ar reuşi să scoată gravitonul din culcuşul uriaşelor sale energii. Ce mult aş dori să putem prezenta la reîntoarcere colegilor noştri de pe Pămînt nişte concluzii clare şi precise !

— Să nu ne grăbim, dragii mei ! Aparatură de cercetare, şi încă din cea mai perfecţionată, nu ne lipseşte. Problema însă rămîne foarte grea. Eu, unul, nu ezit să cred că adevărata înţelegere a legăturilor dintre gravitaţie şi electricitate este încă tot atît de îndepărtată ca pe vremea în care Einstein însuşi recunoştea acest lucru. E drept că numai o călătorie ca a noastră a oferit, cu adevărat, pentru întîia oară prilejul de a studia „la faţa locului" anumite fenomene particulare

din structura cîmpurilor de gravitație. Nu mă îndoiesc de abilitatea de fizician a lui Anastas Pavlovici. El este gata să interpreteze foarte corect datele citite și apoi prelucrate de către coordonatorul electronic de bord. Mă tem însă de altceva. Să nu surprindem cumva, prin măsurătorile pe care le efectuăm, alte fenomene, noi și neașteptate, care să-i lase în umbră pînă și pe gravitoni, amînîndu-le studierea pentru altă dată. Nu uitați că de multe ori, în explorările cosmice întreprinse pînă acum, s-au întîlnit și asemenea situații.

— În acest caz, am să procedez după exemplul dat de însuși șeful nostru de echipaj.

— Nu știam că se ocupă și el în mod deosebit de această problemă...

— Mă gîndeam la fluturi, dragă Stevenson. Nu ți-a povestit Sven Knutovici cum fac unii entomologi ca să-și completeze colecția de fluturi? După unii aleargă cu plasa, alții, în schimb, le intră singuri în plasă. Fără plasă însă...

— Nu limita imaginația creatoare a oamenilor de pe bord, Anastas Pavlovici! interveni Larsen. Așa a fost odată. Cu plasa nu mai prind astăzi fluturi decît diletanții. Specialiștii își capturează exemplarele de care au nevoie folosind curse selective. Ele lucrează pe bază de arome și substanțe de atracție specifice, instalate în locurile potrivite.

— Ce păcat că nu am luat cu noi și un asemenea dispozitiv, murmură englezul cu jumătate glas.

— Pentru fluturi? se nedumeri Priroga. Poate pentru stele!

— Nu... pentru gravitoni!

„Este ora șaisprezece, se auzi vocea metalică a avertizorului automat de bord. Începe programul de odihnă."

Priroga își strînse hîrtiile și le așeză în pupitrul peretelui dublu. Apoi deconectă aparatul care-l ajutase în calculele sale. Stevenson, apăsînd cîteva comenzi, schimbă înfățișarea cabinei. Fotoliile se transformară în paturi comode. Cei trei se culcară imediat și închiseră ochii.

Larsen, cu schema de funcționare a motorului fotonic în minte, plănuia cum să ridice în continuare vi-

teza la cifra limită de cinci şesimi din viteza luminii. Ce simple i se păruseră lucrurile la început, în linii mari cel puţin. Motorul, „lampa nucleară" cum spuneau cunoscătorii, nu funcţiona pe principiul autoalimentării, ca la „Albatros". De cîte ori nu schiţase el însuşi, în cursul discuţiilor purtate cu proiectanţii, conturul „camerei de combustie" magnetică, în care materia şi antimateria dădeau naştere puternicului jet de reacţie, care acum îi împingea cu zeci de mii de kilometri pe secundă în plin necunoscut.

„Plugul" lui Priroga fusese realizat de constructori în modul cel mai original. Două uriaşe vîrtejuri de materie, artificial create, la anumită distanţă de o parte şi de alta a drumului, îndepărtau difuza materie interstelară din calea navei, deschizînd acesteia un adevărat tunel de „aproape vid". Atrase în hora celor două vîrtejuri, de fapt două imense cîmpuri magnetice, pînă şi ultimele resturi de materie se îndepărtau, ferindu-se singure din calea navei.

„Veţi aluneca fulgerător prin necunoscut, între pereţii unui canal de vid, pe care nava şi-l va tăia singură în spaţiul interstelar", îi asiguraseră specialiştii. Şi iată, acum nava înainta cu 80 000 kilometri pe secundă ! Vîrtejurile se formaseră şi materia difuză nu mai era o piedică în calea impetuoasei săgeţi cosmice — „Rîndunica". Temperatura peretelui exterior al navei, care în absenţa plugului măturător de materie difuză s-ar fi încălzit pînă la 6 000 de grade Celsius, abia trecea de 120 de grade.

În curînd avea să aibă loc „marea minune" : legătura radio cu Pămîntul şi cu cealaltă navă, cu „Albatrosul". Legătura, imposibil de stabilit în condiţiile funcţionării motorului, urma să fie luată la sfîrşitul primei mari etape de drum. Atunci...

„Este ora şaisprezece şi cincisprezece minute, răsună din nou în cabină glasul avertizorului. Activitatea cerebrală a şefului de echipaj depăşeşte limita stabilită prin programul de relaxare. Peste cinci minute începe emisiunea de liniştire obligatorie."

Priroga nu-şi putu stăpîni un zîmbet. Coordonatorul general electronic era foarte grijuliu. Măsurînd

pînă şi cele mai neobservate oscilaţii ale biocurenţilor emişi de organismele celor din echipaj, devenea neîndurător ori de cîte ori era vorba de asigurarea relaxării lor. Iar dacă vreunul din astronauţi „îndrăznea" să-i tragă chiulul, continuîndu-şi activitatea cerebrală, îl „simţea" imediat. O emisiune de bruiaj — pe lungimea de undă specifică — îl „cupla" de-a dreptul la reţeaua odihnei, scoţîndu-i atenţia din „circulaţie". Cu gîndurile „cuminţite", omul se cufunda apoi în somn.

Difuzorul începu să transmită în surdină aria lui Solveig din Peer Gynt. Supravegheată de coordonatorul general electronic, uriaşa navă luneca înainte, mereu înainte...

VI

«330 pe 406 pe 517 din cubul L... Alo, Ulise, Alo, Nestor, Alo, Leda... 330 pe 406 pe 517 din cubul L... „Viking" anunţă...»

Chemarea îl smulse brutal pe Ascaniu Cazacu din îndepărtata lume a gîndurilor.

„330 pe 406 pe 517 din cubul L... Alo, Ulise..."

Semnalizatorul verde-roşu îşi zbătea scînteia de lumină, mai vie, mai plină de lucire parcă decît oricare din miriadele de stele.

«330 pe 406 pe 517 din cubul L... „Viking" anunţă...»

Un declic : cuplarea locatorului de control. O apăsare : declanşarea legăturii radio bilaterale. O rotire a butonului de acord : captarea imaginii pe canalul de emisie-recepţie. Încă o răsucire, şi tînăr, înalt şi semeţ, pilotul navei „Viking" se ivi pe ecranul luminat.

— Sînt Ulise, am cuplat, vorbeşte...

— 330 pe 406 pe 517 din cubul L... Preia-mi legătura cu Pămîntul !... Obiect cosmic necunoscut în cubul M !... Obiect necunoscut în cubul M !...

Alt declic, altă apăsare de buton. Convorbirea dintre postul individual de observaţie extraterestră Ulise şi nava de serviciu „Viking" trecu din receptorul omului instalat sub cupola blindată a postului de pe asteroid în aparatele de recepţie ale celor de „jos", de pe Pămînt.

Ascultătoare, mîna porni spre contactul izolat, încremenit în roşu, temut de ochii tuturor singuraticilor observatori. Întrebătoare, privirea lui Ascaniu ţintuia butonul acela cu luciri sidefii. Nu-l atinsese încă niciodată.

Degetul mijlociu află netezimea răcoroasă a micului nasture încremenit în aşteptare nepăsătoare. Lunecă şovăielnic, urmărind îngustimea reliefată a celor şase litere înflăcărate: „Alarmă". Se smulse îndemnului într-o ultimă fracţiune de secundă. Ochii îi cercetau reci ecranul transmiţător de imagini.

„E Ted Lund, suedezul, îşi spuse cu gîndurile limpezite. Am zburat o dată cu el pe circuitul interlunar."

Cursa navei „Viking" era reprezentată pe graficul mic de control, poziţia 22, îşi aminti Ascaniu. Zbura, spre Marte.

„...Un obiect cosmic necunoscut în cubul M."

Privirea îi mai alunecă o dată, repede, peste astro-radiolocator. „Controlaţi semnalizările navelor înainte de a le retransmite Pămîntului." Era o frază din regulamentul de serviciu al posturilor exterioare de observaţie. Ce fel de obiect cosmic necunoscut? Şi totuşi Lund nu-şi pierde mintea uşor...

— Alo, Ulise... Alo, Ulise... „Viking" anunţă... Alo, Pămîntul, „Viking" anunţă prin Ulise... Obiect cosmic necunoscut de mărimea 12 în cubul M...

Automat, mîna ce zăbovise o frîntură de timp asupra contactului de alarmă se ridică, apucă o manşă din panou şi trase. Puternicul radiolocator astral al postului de observaţie intră în funcţiune. Pe noul ecran se materializa, născîndu-se din emisiunile radio surselor locale captate şi traduse în imagine, lumea de întuneric a cubului M de pe harta tridimensională a spaţiului cosmic din jurul Pămîntului. În irizaţiile di-

fuze ale unor inexplicabile luciri, de-un ireal roz-violet-fumuriu, cu contururi imprecise, asemenea destrămării unui văl desfăşurat, umbra creştea, stăruia, se apropia, ameninţa. „Obiect cosmic de mărimea 12", desigur. Pe Pămînt ar avea dimensiunile Australiei! Jos, sub locator, pe cele 3 cadrane, indicatoarele oscilau frenetic printre cifre. Viteză, direcţie, densitate. Obiectul era opac. Orbita pe care se mişca pătrundea în cubul L, o întretăia pe aceea a navei „Viking"...

— Lund! Manevra... Ce faci!? se pomeni strigînd din toate puterile Ascaniu Cazacu şi mîna, ridicîndu-se din nou, apăsă de astă dată hotărît pe butonul de alarmă.

În acelaşi timp, sub mîna energică a suedezului, nava căuta să se smulgă de pe propria orbită, încercînd un transfer. Lund realiza succesiv, cu mişcări precise, programul de lucru care trebuia să-l apere, ferindu-l din calea neobişnuitului oaspete al sistemului solar.

Clipirea insistentă a semnalizatoarelor nu reuşi să-i desprindă lui Ascaniu privirile de pe ecranul aparatului de locaţie. Bolidul, căci ce putea fi altceva decît bolid, îşi continua neînduplecata cursă. O uriaşă învolburare, o furtună se părea că-l tîrăşte, îl însoţeşte şi-l împinge.

Ascaniu îşi dădu seama că viteza de mişcare a materiei cosmice interplanetare — care depăşea iuţeala de 1600 kilometri pe secundă numai în cursul celor mai puternice perturbări ale atmosferei solare — atinsese şi depăşise valoarea de 2800 kilometri pe secundă. Furtuna din Cosmos creştea, dobîndind proporţii uriaşe. Trohoida, curba matematică care o exprima grafic şi se desena ameninţătoare pe unul dintre indicatoarele de bord, dovedea că o forţă străină, irezistibilă, colosală acţiona în cîmpul electromagnetic, iscînd perturbaţii cosmice fără precedent, activînd probabil plasma azvîrlită din cînd în cînd de Soare în spaţiul din jur, stîrnind un adevărat uragan.

Recepţia, legătura de circuit cu Pămîntul şi cu Nestor, cel mai apropiat punct de observaţie, era tulburată, întreruptă. Imaginea cabinei „Vikingului" adusă

de canalul de emisie-recepție, care, prezentînd observatorilor bordul de comandă ale navelor îngăduia un control mai eficace al zborului, începu să tremure, apărînd tot mai estompată, mai zdrențuită. Pentru a-și asigura legătura, Ascaniu Cazacu mări doza de energie a aparatelor. Lund se lupta cu nava. În plină desfășurare, furtuna îi împiedica manevrele. „Nu a izbutit decît prea puțin să-și modifice orbita", se îngrijoră Ascaniu Cazacu. Viteza bolidului creștea și ea o dată cu năprasnica forță a furtunii.

— Atențiune, Ulise, aici Nestor, retransmit : Pămîntul cere să repeți coordonatele galactice ale poziției bolidului și viteza. Treci pe recepție.

Mașinal, Ascaniu Cazacu cuplă legătura directă cu Pămîntul. Imaginea lui Lund pieri. În locul cabinei navei „Viking" apăru chipul încruntat al observatorului de pe stația terestră de legătură.

— Lund să nu-și părăsească orbita !...

Cuvintele Pămîntului i se păreau nefirești. Cum adică ? Să se lase zdrobit ?... Sau poate ei cred că bolidul e un bob de mazăre scăpat dintr-o păstaie ?... Cum să nu-și părăsească orbita ? ! Umbra pătrunsese doar în cubul L. Furtuna a crescut la culme. Iar Lund... Întrerupse legătura cu Pămîntul. O încercă pe cea cu nava. Stărui. Obosi. Ecranul rămînea mut, orb. Apoi în microfon răsună aproape ireal chemarea lui Nestor :

— Alo, Ulise... Alo... Lund a sărit !

Știind că altfel nu-și mai putea salva pilotul, creierul electronic de bord a declanșat dispozitivul de salvare. Lund închis în cabina lui etanșă a fost proiectat în spațiu. Nava, epavă abandonată, neștiutoare, își continua drumul...

O zguduitură puternică. Adînc înfiptă în solul de rocă moartă a asteroidului, cupola groasă, blindată a postului de observație primise încă una din obișnuitele mîngîieri ale „înaltului sublim", cîntat de lirica poeziei pămîntene. Ascaniu își trecu mîna prin păr și săltă din umeri. O nouă trepidație, prelungă de astă dată ca o vibrare. Se obișnuise însă cu aceste daruri din Cosmos.

Apăsă stăruitor pe un buton şi Ulise reluă legătura cu Pămîntul. Imaginea observatorului îndepărtat întîrzia însă. Apăru în răstimpuri mereu întretăiată, sfîşiată, deformată. Zbuciumul, nebunia, clocotul acestui Cosmos sălbăticit continua să crească...

„Comunicaţi elementele bolidului !... Către toate staţiile exterioare... Aici Pămîntul !... Comunicaţi..."

Ecranul radiolocatorului se umbri, invadat, cucerit, înghiţit de vălătucul uriaş. Acele indicatoarelor se zbuciumau înnebunite, izbind neregulat bariera limitatoare. 3200 kilometri pe secundă, citi în lunecarea ochilor Ascaniu, 3270, apoi iuţeala furtunii depăşi 3300 kilometri pe secundă. Ascaniu îşi trecu mîna peste faţă, închizînd ochii. Dindărătul pleoapelor fierbinţi ţîşniră parcă fărîme de scîntei, ace înroşite.

Întreaga cabină începu să se legene, ca o corabie în urgia vîntului, cu pînzele umflate, izbite, smulse. Legănarea crescu. Pereţii păreau elastici. Cadranele săltau în zigzaguri inegale. Luminile clipeau, stropi vii, uniţi în linii trase la întîmplare. Se prinseră apoi în cercuri strălucitoare. Cercuri roşii, verzi, violete, cercuri negre...

Ascaniu se ridică cu greu. Era o rotire de scrînciob. Zeci de rotiri albe-negre. Mîna scăpă bara de protecţie a panoului. Ridică braţul îndoit, ferindu-se de cercurile care-i jucau în faţă. Lunecă. Cu braţele larg deschise într-o ultimă căutare de sprijin, cu nedumerirea cercurilor întipărită în priviri, se prăbuşi.

„Comunicaţi elementele bolidului, comunicaţi elementele bolidului !... Aici Pămîntul !..."

„Alo, Ulise !... Aici Nestor... Ulise !... Alo, Ulise !... Bolidul..."

. . . . . .

Bolidul ? Aparatele de pe Pămînt nu l-au găsit.

În afară de cele două posturi de observaţie exterioară, din releul general, Ulise şi Nestor, care au dat pentru el aceleaşi elemente ca şi Lund, nimeni nu l-a văzut.

Nestor revenise asupra datelor comunicate, dar chemarea lui rămase neinterceptată...

— Dar l-am înregistrat ! Cred că nu se îndoieşte nimeni de tot ceea ce am citit timp de peste nouăzeci de minute cu aparatele postului meu de observaţie... Apoi programul de modificare a orbitei navei şi chiar aruncarea în spaţiu a lui Lund au fost îndeplinite la comanda creierului electronic de bord. Şi el s-a înşelat ? !

— Nu, dragul meu Ascaniu ! Eu nu mă îndoiesc cu totul de existenţa acestui pretins obiect cosmic venit din exterior. Chiar dacă bolidul ca atare nu a fost regăsit, uriaşa furtună de plasmă, care-a bîntuit apoi în zona cosmică respectivă, corespunde cu aceea pe care ar fi stîrnit-o acolo trecerea unui asemenea corp cosmic. Viteză, direcţie, masă... Toate aceste caracteristici corespund. Şi apoi, aşa după cum spui, coordonatorul electronic al navei ar mai fi declanşat oare dispozitivul de salvare dacă nu ar fi fost cu adevărat cazul ?... Deviind, nava s-a pierdut fiind atrasă în braţele irezistibilei atracţii a lui Jupiter. Nu vom mai putea şti niciodată ce s-a întîmplat cu aparatele de pe bordul ei. Poate că şi-a aruncat în spaţiu omul nu ca să-l ferească de iminenta ciocnire cu bolidul, ci din neputinţa de a mai ieşi la liman de pe noua orbită modificată, care o ducea spre o pieire catastrofală.

— Poate... Este o îndoială pe care nu o vom putea niciodată lămuri. Nu-mi pot însă ierta clipa de slăbiciune.

— Uneori, dragul meu, continuă Toma Prisecaru, ne grăbim să ne facem o vină din comportări în care avem totuşi un merit. În condiţiile în care te aflai, cu informaţiile culese, alarma era inevitabilă. Elementele drumului unui bolid cosmic trebuiau anunţate, trebuiau determinate ; bolidul trebuia localizat şi apoi distrus, nu ? Cît Africa să fi fost de mare, şi, printr-o explozie termonucleară dirijată, am fi scăpat de acest suspect client cosmic. Să nu mai revenim.

— Toată lumea vrea să mă consoleze. Probabil că la fel i se spune şi lui Lund. Cu toate că numai noi amîndoi am alarmat o întreagă planetă cu gogoriţa acestui bolid despre care nici acum nu ştiu prea bine ce să cred.

— Dar despre care totuşi voi veţi lămuri lucrurile. Voi, cei doi oameni care — real sau nu — aţi intrat în contactul cel mai direct cu el. Specialiştii care l-au examinat pe Lund, după reîntoarcerea lui din Cosmos, spun acelaşi lucru ca şi despre dumneata, Ascaniu. Arată că judecata lui nu a suferit nici un fel de alterare în ultimele 24 de ore.

— Da, ştiu ! Pilotul „Vikingului" a văzut bolidul, eu şi observatorul de pe Nestor am constatat „efectele" fizice ale trecerii acestuia prin spaţiul interplanetar. Omul a încercat să ferească nava ameninţată de o inevitabilă ciocnire şi a pierdut-o. A fost salvat el însuşi de sistemul de securitate al maşinii pe care o conducea şi acum, cînd toată lumea se îndoieşte de existenţa acestui bolid, medicii constată că omul nu a avut totuşi „vedenii". Nu-i aşa ?

— Greşeşti, Ascaniu ! Lucrurile sînt în realitate ceva mai complicate.

— Nu. Trebuie să mi se spună adevărul în faţă. Îmi cer iertare pentru tonul meu cam ridicat, dar am toate motivele.

— Ascaniu, băiatule, în afara noastră, a acestora care ne preocupăm direct de zborurile cosmice, mai există...

— Desigur, ştiu... Psihologia cosmică, nu ?

— Da ! Nicăieri omul nu este mai hărţuit de grelele încercări ale scurgerii timpului decît în Cosmos. Oare în condiţiile zborului de lungă durată, cînd omul este un singuratic, desprins din mediul lui obişnuit, nu se nasc reacţii neprevăzute ?

Ascaniu îşi ridică privirile. Prisecaru citise desigur tot ceea ce scriseseră specialiştii în legătură cu bizara întîmplare. Psihologii aveau poate dreptate, dar în Cosmos se trimit oameni aleşi, sănătoşi, cu reflexe normale şi care răspund încercărilor la care i-ar supune cea mai încordată dintre aşteptări, prin cea mai bună capacitate de concentrare. Totuşi, ceea ce ştim pînă în clipa de faţă despre modul de funcţionare al creierului...

— Lund a fost examinat. Temeinic. Nu s-au constatat urmele vreunei tulburări în judecata lui. Nu, Ascaniu ! Nu furtuna a fost creată de bolid, ci invers.

— Şi asta nu e absurd ?

— Astăzi ştim doar că, în Cosmos, plasma azvîrlită de Soare în spaţiul din jur ia adeseori aspectul unor adevărate furtuni. De ce să ne mirăm că, în cursul urgiei întîmpinate de „Viking", viteza mişcării care a agitat materia interplanetară a atins valori atît de ridicate ? Înregistrînd însă furtuna, „Viking" a căzut pradă unei perturbaţii datorită tocmai influenţei acestei plasme active asupra cîmpului electromagnetic.

— Ar trebui să fie vorba de o perturbaţie pînă acum încă nestudiată în amănunţime, ripostă Ascaniu Cazacu.

— Indiferent. În condiţiile ei s-a produs o prăbuşire nervoasă, de scurtă durată, a cosmonautului ; atît de scurtă şi de trecătoare, încît nu şi-a încrustat urma în activitatea lui nervoasă din ultimele 24 de ore. Încă din anul 1963 savantul sovietic F. D. Gorbov considera că pot exista astfel de prăbuşiri.

— Bine, şi ?...

— Trecătoarea prăbuşire a permis instalarea unei stări de sugestivitate crescută. Aşa s-a născut bolidul... apoi manevrele...

— Dar coordonatorul general electronic de bord ? Aparatele nu pot avea halucinaţii. Şi apoi... Am văzut ! Am măsurat ! Lund la fel. Poate ceva mai accentuat, dar la fel !

— Să nu crezi că este greu de răspuns. O dată ce ne-am îmbarcat în ipoteză, să navigăm cu ea pînă la capăt. Amîndoi cunoaştem ce înseamnă rezonanţa.

— Adică între mine şi aparate să se fi creat...

— O clipă ! De unde putem şti că nu s-a produs un fenomen de inducţie ? Oare natura particulară a cîmpului electromagnetic pe care-l străbăteau omul şi nava nu a creat posibilitatea ca slabii biocurenţi umani să poată influenţa funcţionarea delicatelor circuite electronice ale coordonatorului ?...

— Şi l-a făcut să vadă şi să simtă bolidul ? Dar aceasta ar fi...

— Prea mult? Da, dacă te-ai gîndit la aparatura electronică în ansamblul ei. Ar fi simplu, însă, să fi influențat doar un singur etaj al coordonatorului, vreun circuit de control suplimentar. De pildă, cel destinat verificării modului în care este condusă nava de propriul ei pilot, în funcție de datele obiective culese din mediul exterior.

— Deci perturbația a venit, omul a acționat, coordonatorul nu s-a opus și... Dacă nu mă înșel, din această ipoteză se desprinde chiar și o regulă : ori de cîte ori sînt înfruntate vînturi de plasmă cu o intensitate de peste 3 000 de kilometri pe secundă, apar dereglări traduse în psihologia omului prin tulburarea gravă a stării de sugestivitate.

— Ascultă-mă ! Toma Prisecaru se ridică din fotoliu. Cazul Lund ne relevă o altă latură a complexității problemelor legate de cucerirea Cosmosului. Am alergat aici o întreagă comisie tocmai pentru că ne-au chemat specialiștii care l-au consultat pe Lund. Constatările lor au o mare însemnătate astăzi. Nu peste mult timp va sosi vremea stabilirii legăturii radio cu cei șase. Navelor surori va trebui să li se comunice în primul rînd concluzia practică trasă din catastrofa navei de serviciu „Viking".

— Într-un an de zile s-au făcut atîtea noi descoperiri în domeniul navigației cosmice, încît va trebui să le încărcăm memoria coordonatoarelor generale de bord cu volume întregi de date.

— Și mai ales de măsuri posibile, adăugă abia auzit Toma Prisecaru. Va trebui să li se recomande pe cît e cu putință să evite separările. Un om, de unul singur, în navă sau în afara ei, începe să mă îngrijoreze...

— Din cîte îmi amintesc, atunci cînd s-a întocmit programul lor de activitate pe etape s-a admis această alternativă. Sper că nu se îndoiește nimeni de comportările funcționale, ca să zic așa, în orice împrejurări, ale fiecăruia dintre cei șase.

— Nu, dar acum... Faptul că în această aventură, cu bolidul care nu a fost ceea ce se credea că este, s-a pierdut o navă interplanetară, nu reprezintă poate ni-

mic în comparaţie cu cîştigul adus astronauticii de accident. Se va trece la o studiere riguroasă a comportării, a stabilităţii nervoase a oamenilor la perturbaţiile stării lor de sugestivitate. Un studiu strict ştiinţific, dar rapid. Concluziile lui vor fi de cel mai mare folos celor de pe „Rîndunica" şi „Albatros". Cînd vor lua legătura cu Pămîntul le vom comunica rezultatele. Federaţia internaţională de astronautică nu-ţi reproşează alarma pe care ai dat-o. Datorită ei s-a putut realiza recuperarea lui Lund. Dimpotrivă, mă însărcinează să-ţi spun că, atunci cînd îţi vei relua munca, te vei ocupa cu studierea acestei probleme.

— Dacă-i aşa... va trebui să pornim la bătălie cît mai curînd.

— Cei plecaţi au într-adevăr mare nevoie de rezultatele unor cercetări în această direcţie.

VII

Gîndurile îşi urmau hoinăreala cu paşi imenşi. Volumul, cît să-l acoperi cu palma, rămăsese deschis acolo unde ochii îşi aflau popas adesea, foarte adesea...

„Irina"... Gîndul se înscrise luminos printre stele. Cărţulia era darul Irinei, primit laolaltă cu ultima privire şi tremurarea buzelor pînă atunci nemaiaflată — din „ziua cea dintîi" aici şi „cea din urmă" acolo, jos, pe Pămînt.

Săptămîni, luni, ani de zbor îl despărţeau de tremurarea aceea aflată pe buzele Irinei cînd, intrînd ultimul în navă, acţionase dispozitivul de închidere a trapei etanşe.

Ce poţi lua cu tine în asemenea clipe ? Un zîmbet, o vorbă pe care să nu o uiţi şi setea căutării. Toate, toate trăiau în inima lui Alexandru, în fiecare clipă de singurătate. Îi stîrneau mereu acelaşi freamăt în

suflet, acelaşi dor, reînnoindu-i frămîntările, durînd temeiurile reîntoarcerii...

„Străbătînd a haosului văi", într-un mereu „mai departe" din care lipseau ziua şi noaptea aşa cum le cunosc pămîntenii, „Albatrosul" îşi avea zilele şi nopţile lui. Nopţi şi zile pe care oamenii le luaseră cu ei să le ţină de urît, pe cărarea rătăcirii printre stele, să le păstreze măsura vremii şi a drumeţiei. Nopţi şi zile a căror scurgere era prinsă în capcana aparatelor cu migală ticluite...

Călătorim pe căi nemaiumblate, ne croim drum printre aştri... Singuri ? Nu. Fiecare îi avem pe ceilalţi şi toţi laolaltă ne avem pe noi, echipajul...

Tihon Semionovici Platonov, apropiat, înţelegător, creat parcă anume să stăpînească stihiile văzduhului ; Dom Estéban, preocupat într-una şi oricînd desprins de orice, ca să-ţi fie alături, cu gîndurile vraişte, dar cu hăţurile lor straşnic stăpînite, sarcastic şi risipind o zadarnică strădanie în înfrăţirea cu cinismul... Începeau să se asemene în urma îndelungatei trăiri laolaltă. Poate nu atît personalitatea lor se contopea, cît mai ales pasiunea ce-i făcuse pe toţi trei să se dăruiască „aflării celor nemaiaflate".

Lui Alexandru îi plăcea să găsească, în prefirarea întîmplărilor de zi cu zi, o întreită prezenţă topită atît de ades într-o singură vorbă gîndită în trei minţi, rostită de o singură gură, într-un singur zîmbet sau într-o singură încruntare.

Amintirile veneau şi se îndepărtau. Viitorul era acolo, undeva, un punct luminos. Prezentul era aici, era acest clocotitor azi, mîine...

Înmănunchiere de file de zbucium şi vise, de gîndire profundă ticluită în rimă şi vers, cărţulia, la început doar un fir de legătură între inima lui şi zîmbetul Irinei, îl fermeca acum parcă într-altfel. Simţea parcă mai temeinic măreţia înfăptuirii la care era părtaş.

„Căci unde-ajunge nu-i hotar,
Nici ochi spre a cunoaşte,
Şi vremea încearcă în zadar
Din goluri a se naşte..."

Abia aici, rătăcitor el însuşi pe aripile fulgerului, scăpărat în lumea de gînd a poetului, Alexandru îl preţuia total şi copleşitor pe marele Eminescu şi era mîndru că lui, un compatriot al aceluia ce „la masa lui de brad" dăltuise nemuritoarele versuri, îi este dat să împlinească zborul cîntat cu mai bine de un veac în urmă de o inspirată închipuire.

Ajunsese... În faţa lui îşi desfăşura întinderile spaţiul „fără hotar". Şi se afla aici pentru a cunoaşte, între altele, şi cum încearcă timpul, nu în zadar, „din goluri a se naşte".

Timpul... Ce uriaşă verificare trebuia să aducă pe Pămînt acest zbor, slujit de cea mai iute maşină scornită de inventivitatea omului, nava fotonică !...

Înainte de plecare, în perioada de intensă pregătire, ore întregi de instructaj fuseseră în întregime închinate „timpului propriu al navei".

„Potrivit supoziţiilor iniţial admise, spusese unul dintre oamenii de ştiinţă care asista munca de pregătire a echipajelor, nava, deci şi echipajul, se deplasează cu o viteză proprie, cu o acceleraţie proprie, pe distanţe proprii şi într-un timp propriu. Toate acestea au valori diferite de acelea pe care le au pe Pămînt." Amintindu-şi, Alexandru Cazacu nu putu să-şi stăpînească un zîmbet. În faţa lui, indicatorul „propriu" de masă, marca valoarea „e" la puterea a doua.

Cît de mult îl chinuise la început acest termen : „propriu". Totul e propriu aici, în racheta fotonică — şi viteză, şi timp, şi spaţiu, şi acceleraţie. Pătrunzînd repede în miezul lucrurilor, trăindu-le, ajunsese să le înţeleagă. Faptul că toate elementele fantasticului drum al navei îşi aveau valorile lor proprii, diferite de cele pe care le-ar fi avut pe Pămînt, se explica uşor. Diferenţa îi apărea acum limpede. Pentru navă, sistemul de referinţă de pe Pămînt nu mai avea nici o valoare.

La început, acolo jos, „lucrase" cu greu cu aceste „ficţiuni". Aici însă, „ficţiunea" devenise palpabilă, reală.

De-abia acum realiza esența însăși a vitezei, a fantasticei viteze de zbor. Ea nu mai era o simplă noțiune pe hîrtie, un element dintr-o problemă rezolvată la seminar sau pe foaia unui caiet. Devenise o parte din realitatea pe care o trăia în fiecare zi.

De cîte ori nu scrisese el acea formulă simplă $\frac{M_O}{M_A} = r$ pentru lămurirea termenilor căreia își însemnase în caiet că r, raportul propriu de masă, rezultă din raportul dintre masa inițială a navei și cea pe care o are în momentul opririi motorului fotonic. O scrisese și o subliniase cu creionul roșu. Acum cînd, așezat la pupitrul de comandă al navei, determinase de atîtea ori valorile acestei fracții, fără a ține seama de nici o legătură cu cadrul înconjurător, știa că este suficient ca raportul propriu de masă să devină egal cu 2,72, adică cu numărul simbolizat de matematicieni prin „e" pentru ca viteza *proprie* a navei fotonice să o atingă pe aceea a luminii. În fața lui, însă, indicatorul de viteză marca „e" la puterea a doua. Tînărul cosmonaut nu-și putu stăpîni un gînd de admirație pentru nava a cărei viteză proprie, în acel moment, întrecea de două ori viteza luminii...

Privirile lui Alexandru alunecară, oprindu-se asupra unui alt indicator, cel al numărului propriu Einstein. Acesta arăta raportul dintre viteza proprie a navei fotonice și viteza luminii. Și acest număr se afla în creștere. Tihon Semionovici îl considerase însă pînă nu de mult drept încă neinteresant.

— E mult prea mic. De-abia de la valori de la 18 în sus începe să oglindească o adevărată performanță.

— Optsprezece ? murmurase cu admirație Rouillé. O secundă de drum pentru noi, un an pentru un observator terestru.

— La valoarea 32, pentru numărul propriu Einstein egal cu această cifră, în timp ce noi am parcurge o secundă din timpul deplasării noastre, pe Pămînt ar urma să se scurgă nu mai puțin de un milion de ani !

Ar trebui să fie aşa *. În cadrul actualei noastre călătorii însă, experienţele şi cercetările asupra vitezei se vor mărgini la cifre cu mult, cu foarte mult mai modeste. Le-am promis doar pămîntenilor să-i revedem după numai cinci ani de hoinăreală...

„Întoarcerea ?... Da, ea singură va dezlega multe probleme la care acum ţi-e şi teamă să te gîndeşti." Deschise din nou micul volum de poezii :

„Din sînul veşnicului ieri
Trăieşte azi ce moare,
Un soare de s-ar stinge-n cer,
S-aprinde iarăşi soare..."

Prins de vraja versului, Alexandru se auzi recitînd ca în vis :

„Părînd pe veci a răsări
Din urmă, moartea-l paşte
Căci toţi se nasc spre a muri
Şi mor spre a se naşte !
Iar tu..."

Dar gîndul îi rămase neîmplinit. Cartea îi fu smulsă. Bordul întreg se cutremură dintr-o dată, cu un zgomot neobişnuit. Întunericul înghiţi totul. Urmă un scrîşnet infernal, apoi altul... O învălmăşeală de voci şi zgomote de lucruri rostogolite, izbite, sparte. Alexandru îşi descleştă mîna de pe speteaza fotoliului de care se agăţase în momentul şocului. Se pomeni în gol. O izbitură îl opri în loc. Primi lovitura în genunchi, dar nu el, altceva parcă îl răsuci, îl întoarse, îl împinse. Apoi, izbit, umărul trosni.

— Cazacu, Rouillé, unde sînteţi ? Am nevoie de o lampă de siguranţă ! Lîngă mine s-a răsturnat ceva. Încerc să pipăi... Nu ştiu unde am ajuns.

* Se presupune că racheta fotonică se poate deplasa cu viteze proprii mai mari decît viteza luminii, dar vitezele sale relative, măsurate de pe Pămînt, rămîn în permanenţă sub 300 000 km pe secundă. Neconcordanţa dintre rezultatul măsurătorilor efectuate în nava fotonică şi pe Pămînt rezidă în faptul că echipajul navei determină propriile sale elemente de mişcare, neţinînd seama de evenimentele din spaţiul înconjurător (n.a.).

Era, de undeva din întuneric, vocea lui Tihon Semionovici Platonov.

— O caut eu. Am să cobor. Sînt lipit de tavan.

În aceeaşi clipă, Alexandru simţi ceva fosnitor şi mătăsos lunecîndu-i peste obraz. Recunoscu materialul costumului unuia din cei doi tovarăşi ai săi.

— Cine-i ?

— Eu, Tihon...

Alexandru Cazacu se avîntă de la locul lui, dar calculîndu-şi greşit mişcările, nedezmeticit, neştiind de care anume obstacole nevăzute să se ferească, „înotînd" prin beznă, se opri cu o izbitură înnăbuşită. O durere ascuţită i se înfipse în ceafă, în tîmple...

— Am să încerc s-o găsesc eu, blestemata de lampă ! bombăni francezul.

— De ce naiba reuşeşte atît de prost acest exerciţiu de imponderabilitate ? Doar nu am tras chiulul la antrenament ! Băieţi, să nu ne pierdem simţul umorului !...

— Măcar pînă ajungem să vedem despre ce-i vorba, îl completă Rouillé pe şeful de echipaj. Ei, Alexandru, unde eşti ?

— Alexandru ! repetă Platonov, cu îngrijorare. Cazacu !... I s-a întîmplat ceva. Dom Estéban, stai la locul dumitale ! Voi încerca eu !

Lunecîndu-şi palmele pe fiecare obstacol întîlnit, Platonov izbuti în cele din urmă să coboare. Nimeri dulapul montat în peretele navei. Găsi lanterna. Conul de lumină măturâ încăperea, zăbovind asupra tabloului de comandă. Indicaţiile aparatelor erau normale. Singur contorul de materie difuză interstelară arăta o pronunţată scădere a densităţii mediului exterior. Nava îşi continua cursa. Alunecînd mai departe, lumina îl află pe Cazacu, prins între scaun şi perete, cu capul în podea şi picioarele în aer, încremenit într-o poziţie pe care numai starea de imponderabilitate o putea justifica.

Rouillé coborî uşor, cu gesturi mai mult lunecate. Fiecare mişcare coordonată îi cerea un deosebit efort de atenţie.

— Să-l aşezăm în fotoliu.

— Încearcă să-i cuprinzi umerii. Prinde-te cu picioarele de scaun. Aşa...

— Tihon Semionovici, ar trebui să-l răsucim.

Încercară. Izbutiră să-l aşeze în fotoliu, fixîndu-l apoi cu ajutorul curelei de siguranţă.

— Cazacu ! Ei, viteazule, deschide ochii !... Te laşi făcut cnocaut de un perete ?

— Tihon Semionovici, Tihon Semionovici ! bîigui Alexandru, încercînd să-şi salte mîna spre ceafă.

— Te-am legat de scaun ca să nu dărîmi cu totul cabina. Ai un cucui în frunte cît toate zilele. Cum te simţi ?

— Cu un cap cît o baniţă... Dar ce dracu' s-a întîmplat ?

— Rămîne să pipăim „cucuiul" navei, se auzi glasul lui Rouillé. Aparatele merg. Dar şocul şi pana de lumină trebuie să aibă o explicaţie !

— Să nu ne alarmăm ! Parametrii zborului nu s-au modificat. Singur contorul de materie interstelară ne indică prin oscilaţiile acului său ceva oarecum deosebit. Materia difuză de afară pare a fi mai puţin densă.

— Ca să dispară gravitaţia artificială, trebuia să fi fost ceva. Ce naiba ? Problema asta era rezolvată încă de cînd m-am născut eu !

— O mie de vorbe, doi bani nu fac. Deocamdată, indicatorul acceleraţiei pe direcţia de mişcare este sensibil. Valorile sînt normale. Sîntem prea agitaţi şi este foarte firesc. Mă duc să fac un mic raid interior. Voi mai lua o lampă de siguranţă. Nu vă alarmaţi ! Nu trec în zona primejdioasă a navei, ca să am nevoie de echipamentul special de protecţie. Revin imediat.

— Şi lumina ? Să mă ocup eu de ea ? întrebă Rouillé.

— Nu, aşteptaţi ! În funcţie de ceea ce voi constata, va urma restul...

Ajuns în capătul cabinei, şeful de echipaj se agăţă de mînerele uşii glisante, o crăpă cu greu şi se strecură în compartimentul alăturat. Cei doi îl urmăreau cu privirile.

Deodată Alexandru tresări. Ceva rece şi fluid, ca o lunecare de şarpe, îl lovise peste faţă, scurgîndu-i-se pe obraz. Întorse capul cu repulsie. Translucidă, substanţa care-l asaltase cu o clipă mai înainte se apropia din nou. Suspină uşurat. Nu era decît apă. Scăpase din

vreun recipient răsturnat în cabină şi acum, imponderabilă „circula", plutind pe o traiectorie plină de neprevăzut. Ridicîndu-şi ochii ca s-o urmărească, Alexandru zări şi paharul din care scăpase. Era acolo sus, unde fusese şi el lipit de una din lămpile stinse.

Tihon Semionovici apăru în deschizătura uşii.

— Dragii mei, putem să ne declarăm mulţumiţi. S-ar părea că am scăpat destul de uşor... O singură constatare ieşită din comun : compartimentele de legătură cu postul de control al motorului auxiliar sînt uşor avariate. Vreau să sper că nu e ceva prea grav. Vom vedea împreună cum stau lucrurile, mîine. Deocamdată, însă, consider că este absolut necesar să luăm toate măsurile pentru ca nici un alt accident să nu ne mai poată lua pe neprevăzute. Am să trec coordonatorul general electronic în starea de navigaţie în alarmă.

Vorbind, Platonov se apropie în salturi uşoare de bordul de comandă, alarmă coordonatorul general şi, după ce mai privi o dată aparatele indicatoare, reveni la fotoliul său, îşi puse „hamurile" — nesuferitele curele de fixare — şi ură tovarăşilor săi noapte bună.

— Noapte bună, Tihon Semionovici.

— Cu toată convingerea ! încercă Rouillé o glumă.

— Cu toată convingerea şi mai ales cu toată încrederea !

Rouillé zîmbi în sinea lui : „Cît suflet are omul ăsta !..."

Lumina lanternei de siguranţă îi veghea. Şi fiecare se străduia să doarmă. Fiecare respecta străduinţa celuilalt. Dar odihna şi mai ales somnul nu veneau uşor. Pe Rouillé îl îngrijora umbra din ochii şefului de echipaj. Văzuse şi poziţiile acelor indicatoare. Densitatea scăzută a materiei difuze interstelare... În aceste condiţiuni apăruse „noul", luîndu-le cu o singură mînă gravitaţia artificială. Totuşi, Platonov socotea că mîine... mîine...

Alexandru adormise cel dintîi, alunecînd într-un somn greu, agitat. Îşi smulgea legăturile, se răsucea, lupta... Deodată, se trezi uluit.

Era soare, era cald... Pe malul argintat al mării, cu o centură de nisip în jurul mijlocului, cu braţul îndoit

peste obraz, adormise. Ar fi trebuit să-i ducă Irinei scoicile pe care ea şi le dorise. Vru să se ridice. Dar se gîndea că poate îl vor vedea ceilalţi şi atunci nu ar mai fi o surpriză. Să se tîrască ? Da, aşa va face !... Smulgîndu-se din strînsoarea cingătorii de nisip, se ridică şi pătrunse în cabină. Dar ce fel de costum era acesta ?...

Izbuti totuşi cu greu să-l îmbrace. Încercă să facă un pas. Era ca de piatră. Nu se putu urni. Şi totuşi va trebui să se scufunde, să aducă scoicile. Făcu un efort, altul, dar se prăbuşi cu faţa în nisip. Se sufoca. Costumul îl apăsa, îl strivea. Încercă să se zbată, să scape, să-şi smulgă clopotul acela apăsător de plumb...

Tîmplele îi zvîcneau. Deschise ochii mari. Conul de lumină ţîşnea de sus, din perete, despicînd încăperea. Era jos, la picioarele scaunului pliant, desprins cine ştie cum din cureaua de siguranţă, strîns în chingi, strivit, cu plămînii încătuşaţi într-o încleştată apăsare. Cu un glas pe care abia şi-l recunoscu, îndepărtat şi şovăielnic, chemă îngrozit :

— Tihon Semionovici ! Dom Estéban ! Tihon, Tihon !...

VIII

Acul indicator mai oscilă o dată, de două ori, apoi înţepeni în dreptul punctului zero de pe cadranul aparatului. Combustia nucleară din uriaşul cazan magnetic în care, timp de luni şi luni, raza reactivă se născuse din interacţiunea dintre substanţă şi antisubstanţă luase sfîrşit.

La capătul unei imense traiectorii curbe, într-o zonă de „gol" interstelar, „Rîndunica" îşi contenise năprasnica cursă. Acum, încet, imperceptibil pentru oamenii de la bord, nava fotonică devia sub influenţa atracţiei generale, în braţele căreia se afla nesfîrşitul cîmp de

materie difuză în care... „ancorase". Locatorul de derivă — cum se numea noul supraveghetor electronic al navei — intrase în acțiune. Pregătindu-și lungile curele de legătură cu nava, cei trei ocupanți ai „Rîndunicii", îmbrăcați în scafandrii lor supli, individuali, erau gata pentru cel dintîi contact direct cu exteriorul.

Acționată de mecanismul ei, trapa etanșă se deschise de trei ori pe rînd. Unul cîte unul, Priroga, Larsen, Stevenson își părăsiră nava. Subțiri, rezistente, elastice ca niște funii din „garderoba" de ascensiuni a alpiniștilor pămînteni, curelele de legătură îi menținеau în preajma navei. Plutind în voie, aidoma unor păsări fantastice, pămîntenii se „dezmorțiră" în ceea ce Larsen numi glumind „aerul" de afară. Imponderabili, împinși de orice mișcare într-o indiferentă alunecare, la început cînd răsturnați, cînd în picioare, oamenii se obișnuiră rapid cu lipsa de greutate, cu care nu se mai întîlniseră de mult, din vremea antrenamentului.

După ce-și mai verificară o dată micile rachete individuale cu gaz prinse de costum, cu ajutorul cărora puteau realiza deplasări dirijate prin spațiul din jur, Stevenson, cel dintîi, se desfăcu din legătură. Ceilalți doi îl urmară. Plutind apoi în șir indian, astronauții încercară un „tur" al navei. În frunte, acum, se afla Larsen, după el aluneca Priroga. În urma lor, în liniștea absolută, Stevenson.

Imensă, nava defila prin fața ochilor celor trei pămînteni — sau poate că ei înșiși se mișcau în jurul ei...

Priroga își reaminti de discuțiile „pămîntenilor", ale celor mai reputați fizicieni, pe tema „cine se deplasează" ? Era vorba de poziția reciprocă a două obiecte în Cosmos. „Aici sînt patru", se gîndi el, patru „obiecte", dintre care unul era el însuși. Glasul lui Stevenson vibră în microfon, smulgîndu-l din oceanul astrofizicii în care se cufundase.

— Hello !... Mister Priroga, mister Larsen ! Hello... se auzi vocea, la început contrariată, apoi de-a dreptul speriată : Mă duce... Alunec... Nu pot să ies... Hello...

Rotindu-şi capul, Priroga constată dispariţia englezului. Uluit, îşi întoarse privirile spre Larsen.

— Stevenson... vorbeşte !... Vorbeşte tot timpul !... Ce se întîmplă ?... Unde eşti ?... Vorbeşte !

— Nu pot... Aici... Cad... Mă duce...

— Îl duce ? i se adresă norvegianul lui Priroga. Nu înţeleg nimic ! Cine-l duce ? Unde ?

— Torentul ! Am călcat în torent... Aveţi grijă !... Mă scufund... Ajutor ! Larsen !...

Vocea lui Stevenson nu se mai auzi. Larsen îşi controlă iute aparatele fixate de costum — dozatorul de radiaţii, măsurătorul de densitate şi cîmp magnetic, locatorul. Stevenson pierise de lîngă ei. Nava, cuminte, îi aştepta acolo unde au lăsat-o. Larsen încercă să citească cu ajutorul ceasului de locaţie şi reperaj locul unde se afla dispărut. Înţelegîndu-i toate gesturile, Priroga repetă şi el operaţia. Costumul metalizat al unui cosmonaut, prevăzut de altfel şi cu un dispozitiv de semnalizare permanentă, trebuia să fie simţit de aparat de la o distanţă care echivala cu peste 100 de kilometri pe Pămînt. Da, acul locatorului se mişcă, descrise o curbă deasupra minusculului ecran şi... Nedumerit, Priroga îl căută din priviri pe norvegian. Glasul acestuia îi răsună în urechi :

— Se pare că e un brîu...

— Un brîu cu însuşiri magnetice, aflat în rapidă deplasare. L-am prins şi eu în locator, dar aparatul meu îl „vede" pe Stevenson peste tot, de acolo şi pînă dincolo, descrise el un vast semicerc cu mîna întinsă spre spaţiul în care nu se zărea nimic. Dar dintr-o dată i se făcu lumină în minte.

— Larsen, Larsen, vino ! strigă el în emiţătorul căştii şi, reglîndu-şi jetul de gaz al uneia dintre micile rachete individuale, se azvîrli în direcţia necunoscutului brîu magnetic.

Într-un elan la fel de viguros, norvegianul ţîşni şi el. Stăteau la marginea torentului, căci brîul semnalizat de locatoarele individuale era într-adevăr un torent, torentul în care din nebăgare de seamă, sau poate mai curînd din curiozitate ştiinţifică, intrase Stevenson, torentul care îl furase şi-l ducea cu el.

— Rămîi aici. Dacă nu mă-ntorc, programul... Fără nici o modificare, şuieră grăbit Larsen în microfonul său şi dispăru după perdeaua de scîntei luminoase a unui jet de gaz.

Instinctiv, Priroga îşi privi detectorul de energie. Sarcini electronice în creştere, apoi în scădere. Moleculele de gaz ieşite din ajutajul rachetei de intervenţie care îl împingea acum pe Larsen se desfăcuseră, gazul se ionizase. Reglîndu-şi cu grijă una dintre propriile sale rachete propulsive, Priroga o porni şi el în direcţia ciudatului torent. Ajunse în apropierea lui. De departe, destul de mare, silueta familiară a „Rîndunicii" îi mustra parcă pentru lipsa de prevedere cu care se aventuraseră în necunoscut. Nerăbdătorul fusese chiar el. Cu toate acestea nu se învinui prea mult. Locatoarele de bord arătaseră de jur împrejur doar materie difuză. Atunci torentul, el de unde apăruse? Străbătea probabil spaţiul de-a lungul unui drum propriu. Dar dacă nava...? Cu o tresărire, abia stăpînită, Priroga alungă din gînd o astfel de eventualitate. În comparaţie cu corpul „Rîndunicii", torentul acesta bizar nu însemna decît vreo cîţiva stropi...

O străfulgerare luminoasă, ivită pentru o clipă pe micul ecran, îi chemă privirile spre locatorul de la încheietura mînecii. Aproape, mai aproape, tot mai aproape... Îşi întoarse capul. Larsen, împins de ultimul jet de gaz al rachetei sale, îl aducea în braţe pe Stevenson. Privirile neliniştite ale englezului răzbeau prin geamul incasabil al măştii. O uşoară şuviţă de sînge i se prelingea din colţul gurii, peste bărbie.

— Eşti rănit!? izbucni Priroga.

— Nu, s-a lovit în cască, în timp ce încerca să „înoate", explică laconic Larsen. Abia l-am scos din piscina dumnealui zburătoare. Are cel puţin o mîngîiere, ca performanţă sportivă vorbesc... Puţini au avut prilejul de a face înot ritmic într-un fluviu de alice de fier!

Norvegianul turnă în mîna înmănuşată şi făcută căuş a lui Priroga un pumn de bile de metal, grosolane, mari cît o alună fiecare. Cu o căutătură obosită, ameţit, englezul încercă să zîmbească:

— Am vrut să iau o probă... Nu mai văzusem așa ceva pînă acum.

Tăcuți, se îndreptară spre navă. Cu obișnuitul instinct al pămînteanului, Anastas Pavlovici Priroga nu se putea stăpîni să nu privească din cînd în cînd în jos, așa cum făcea odată, cum făcuse dintotdeauna, înainte de a deveni membrul unui echipaj cosmic.

— Sven Knutovici, dar asta? Asta ce e? întrebă el, urmărind cu degetul arătător ceva aflat „sub" picioarele, „sub" pașii lor.

Înainte ca Larsen, la fel de uimit, să-i poată răspunde, o violentă rafală de fulgi argintii, imenși îi învălui, ridicîndu-se de undeva „de sub ei" și pierzîndu-se „sus", departe, deasupra căștilor lor transparente. Priroga căută cu privirea jur împrejur. Stevenson zîmbea copilărește la doi pași de el. Adunînd în palma mănușii cîțiva fulgi, Larsen îi întinse lui Anastas Pavlovici. Admirînd splendidele steluțe, alcătuite din aceleași cristale simetrice, alipite după aceeași cunoscută geometrie a naturii, Priroga murmură aproape nostalgic în cască:

— Ninge!... Ninge în Cosmos! Vezi? Sven Knutovici... Ce păcat că sîntem azi în 16 iulie! Dacă am fi știut din timp, am fi planificat popasul nostru în acest loc pentru noaptea de revelion!...

— Nu are a face, mister Priroga! rîse Stevenson. Nu avem decît să ne închipuim că sîntem în nordul Patagoniei sau în Argentina... Acolo iarna își face simțită puterea în toiul verii noastre, exact ca și aici...

Cu ultimii fulgi ce-și ridicau grăbiți cortina, cosmonauții ajunseră acolo unde trebuia să se afle nava. „Rîndunica" însă nu mai era! Iar locatoarele indicau scurgerea prin neant a unui torent de particule de fier cu mult mai puternic de cît acela ce-l răpise vremelnic pe curajosul Stevenson...

Dar căutarea nu fu lungă. Chemarea o simțiră aproape în același timp cu toții. De astă dată, „Rîndunica" era aceea care-i căuta. Porniră înspre navă, urmînd direcția semnalizată de coordonatorul general electronic de pe bord. O lumină multicoloră se ivi în zarea spre care se îndreptau, dînd contururi ireale

corabiei astrale. Erau particulele ionizate, scînteietoare, rămase de pe urma jeturilor de gaz din agregatele auxiliare de corectare a poziţiei navei. Mai „prevăzător" decît Stevenson, creierul electronic, „simţind" torentul metalic în calea căruia ancorase, căutase navei un alt loc de popas, mai liniştit.

Larsen manevră trapa etanşă, deschizînd accesul. Cel dintîi pătrunse în interior Priroga. Politicos, Stevenson se dădu la o parte, făcînd loc şefului de echipaj. Acesta îl privi cercetător şi amuzat totodată, apoi sprijinindu-se cu o mînă de bara intrării îi făcu vînt cu cealaltă prin trapa etanşă :

— După dumneata, Argonautule !

IX

Gîfîind, Alexandru Cazacu se tîrî spre coordonatorul electronic general. Nu izbuti să se ridice. Citi în genunchi, încovoiat, indicaţiile cadranelor. Era evident. Se aflau într-un uriaş nor de gaze. Prizonierii lui. Cel dintîi observase nenorocirea Tihon Semionovici. Se pare că imensa lumină, în jurul căreia se roteau de atîta vreme, nu era decît o stea dintre acelea pe care astronomii le numesc de clasă spectrală B, iar ei navigau în cerc în jurul centrului de văpaie de care-i lega, puternic şi nemilos, firul nevăzut, dar atît de simţit al unei inexorabile gravitaţii.

Abia urnindu-se, împiedicat de greoiul său costum antigravitaţional, Platonov, cu ochii pe harta cosmică, îi vorbi cu un glas sfîşiat, întretăiat, ale cărui sunete se căzneau parcă să se urmeze unele pe altele :

— Cazacu, va trebui să însemnăm această cursă rotitoare pentru ca să nu mai păţească şi alţii ca noi ! Înregistrează ! În zona hărţii K4 ...Coordonatele C12—C14 în direcţia B8—B6 în ascensiune. Un sistem stelar,

dublu, asemănător grupului B din Lira. Noua strălucire din față este o altă stea, din clasa spectrală F. E așezată pe însuși vîrtejul cosmic de gaze în care ne rotim, înconjurînd-o pe cealaltă. Și e reunită cu prima printr-un curent distinct de gaze, această bifurcație — arată șeful de echipaj, cu degetul pe hartă. Urîtă împrejurare, nu ?

— Da, Tihon Semionovici ! Cum ne vom smulge din această veritabilă capcană rotitoare ?...

Locatorul arăta limpede deznădăjduita situație a rachetei. Cu motorul aprins, funcționînd din plin, nava nu putea ține piept puternicei derive care, implacabil, o apropia de cel mai mic dintre cei doi sori ai dublului sistem.

Ore lungi și zile chinuitoare treceau fără să aducă nici o dezlegare. Oare ce altceva s-ar fi putut face decît stingerea motorului fotonic ? Aceasta însă i-ar fi dat cu totul în puterea curentului de gaze. Deriva continua, nemiloasa gravitație se accentua. Costumele antigravitaționale, care, creînd presiuni suplimentare în anumite regiuni ale corpului, măreu rezistența acestuia la efectele gravitației sporite, nu mai eliminau suficient surplusul de apăsare. Părea că și ele obosiseră. O neîndurătoare sfîrșeală îi strîngea în menghinele ei nevăzute, dar din ce în ce mai puternice, pe cei trei.

— Deviem, deviem, deviem...

Indicatorul de poziție al locatorului arăta limpede că abaterea navei de la drumul ei normal se accentua văzînd cu ochii. După ce înaintară o vreme, vertiginos, în interiorul imensului inel de gaze, o nouă împingere începu să-și măsoare puterile cu nava.

Totul nu dură decît o clipă. Alexandru Cazacu pierdu din ocularul aparatului de măsură lumina stelei centrale. Apoi cu toții simțiră nava căzînd pradă stihiilor necunoscutului, vibrînd, mișcîndu-se, după cum o arăta locatorul, într-o dezordine neîngăduită. Se părea că racheta se dă pur și simplu peste cap. Prin geamul circular, Platonov văzu steaua centrală schimbîndu-și de mai multe ori locul, în timp ce neiertătoarele variații ale accelerației exercitară o strînsoare tot mai cruntă asupra oamenilor neputincioși, cu res-

piraţia sufocată, din cabina de comandă a navei „Albatros".

O pîclă neagră înceţoşă privirile lui Alexandru. Transmetabolina părea că nu mai are nici o eficacitate. Întunericul fu sfîşiat de imagini colorate, sfîrtecate la rîndul lor. Părea că se încheagă un chip, al lui Toma Prisecaru poate... Ba nu, era un vechi prieten din copilărie... În destrămarea liniilor lunecate se împleti mai întîi o şuviţă din părul Irinei... Dar o altă Irină, necunoscută, străină, ciudat de străină. Apoi se pierdu şi ea.

X

„Nu ştiu !" îşi spuse Ascaniu în gînd, cu braţul înălţat sprijinit de rama ferestrei, într-o discuţie cu zările fumurii, îndepărtate. „Nu ştiu !" repetă cu glas tare şi săltă din umeri. Se aplecă apoi uşor, încercînd să ghicească prin împletitura ramurilor golaşe o spărtură de cer.

Dar gînduri erau multe. Îşi aveau ungherele lor, culcuşurile în care aşteptau ascunse. Şi nu se lăsau înlăturate cu o înălţare din umeri. Îşi aveau potecile lor. Ştiau să muşte din inimă, să smulgă bucăţi din suflet atunci cînd mintea nu izbutea să le alunge.

În ochii Irinei n-a fost nici o tresărire atunci cînd a anunţat-o că va trebui să plece pe asteroid... Apoi o nălucă, o „stafie" s-a strecurat, gonind nebună, în sufletul său : bolidul...

Dar anii, ei s-au scurs. Studiul asupra psihologiei omului în Cosmos a fost încheiat. Alte căi noi s-au deschis. Lupta dintre om şi Cosmos !... Subiectul e nelimitat. Stabilitatea neuropsihică a omului pus în condiţiile speciale ale contactului cu Cosmosul... Reacţiile emoţionale se desfăşoară într-un adevărat

codru de posibilităţi. La fiece cotitură apare, mereu nou, chipul cu mii de înfăţişări al neprevăzutului...

Toate acestea l-au cucerit. Singur, faţă în faţă cu propria-i mirare, a descoperit în el izvorul unei noi şi sincere dăruiri. Gîndirea lui îndrăzneaţă, intuiţia, profunzimea, posibilitatea unei largi cuprinderi s-au dovedit a fi cele ale unui om de ştiinţă, ale unui creator şi deschizător de drumuri.

A fost o zi în care Ascaniu şi-a simţit sufletul copleşit, descoperind că nesfîrşitul Cosmos i-a deschis larg o altă fereastră... A ştiinţei, a studiului celui mai înalt...

Dar iată că termenul hotărît pentru stabilirea primei legături radio cu navele plecate trecuse.

«Ce se întîmplă cu „Albatrosul", cu „Rîndunica" ?...» Şi din nou acelaşi răspuns necruţător : „Nu ştiu !"

Zile lungi de aşteptare se îngrămădeau la capătul anilor. Ascaniu privi zările, cu ochii micşoraţi, prin jocul zăbrelit al genelor. Izbi cu pumnul în rama ferestrei.

„De ce tac ? De ce ?"

Se întoarse. În faţa mesei de lucru şovăi. Trase sertarul. Îşi lunecă mîna înăuntru. Acolo aştepta darul lui Alexandru. Darul pentru noaptea unui An nou, primul fără veşti de la el...

S-au aşternut şi s-au topit zăpezile iernilor rînd pe rînd. Ascaniu nu-şi află în suflet tăria să scoată din învelitoarea-i transparentă banda înregistrată. An de an o ştia acolo şi o lăsa acolo, închisă în tăcerea ei.

Primul An nou porni nădejdi către al doilea. Al doilea credea în cel ce-i va urma. Veni apoi al treilea. Şi iată, acum va urma al patrulea...

Degetele lui Ascaniu prinseră rola. O fixă. Apăsă butonul de pornire. Îşi adînci pumnii în buzunare şi aşteptă.

„Ascaniu, dragul meu, sînt ultimele clipe înainte de plecare. Aş vrea să-ţi spun ceva pentru tot timpul cît voi fi departe. Gîndul acesta să fie darul meu pentru cel dintîi An nou fără veşti de la mine.

Îţi aminteşti de seara aceea tîrzie, din pragul unui alt An nou ?... Era frig, ningea şi noi hoinăream pe străzi — doi ţînci cu mintea înflăcărată. Atunci am

pornit în primul nostru zbor, cu cea dintîi navă a închipuirii...

Nu ştiu dacă şi tu, în inima ta, cînd ai zburat pentru întîia dată cu adevărat, ţi-ai găsit o fericire mai copleşitoare ca atunci ?

Zorii noului an ne-au întîlnit în colţul unei străzi, între un felinar şi o fereastră aburită. Erau acolo mormane de covrigi... În jurul fularelor ni se prinseseră ciorchine de chiciură...

Dar... s-a dat semnalul de îmbarcare. Tovarăşii de drum îmi fac semne, mă cheamă... Mai am un singur minut...

...Vă îmbrăţişez, pe mama, pe Irina, pe tine. Nu e mult pînă la întoarcere... Poate vei înţelege ceea ce am vrut să-ţi spun..."

Ascaniu se ridică, opri rotirea bandei, desprinse rola, o trecu în plic. Şi-l lunecă în buzunarul hainei. Dar îndată se răzgîndi. Scoase plicul, îl împinse în sertar şi răsuci de două ori cheia.

Ridică receptorul. Formă un număr.

— Alo, Irina ?

— Da !...

— Pot veni la tine ?

— Desigur, Ascaniu ! Te aştept !... Te aştept, repetă şi ca o pasăre speriată liniştea fugi din glasul Irinei.

Mîna apăsă întrerupătorul lămpii. Mica pată de lumină, răzbind prin apărătoarea de dantelă, depunea pe tavanul scund o coroniţă strălucitoare. Lunecări pale, prelungi coborau în josul pereţilor.

Irina se ridică, oprindu-se în faţa oglinzii. Privi îndelung în ochii ce-i întorceau privirea din apele cristalului. Săltă capacul unei cutii şi degetele, în voia lor, scoaseră la iveală minuni scînteietoare. În privirea răsfrîntă de luciul oglinzii se aprindeau ca să se stingă lumini mici de o clipă...

Mîinile Irinei prinseră pe rînd cerceii strălucitori în lobul urechilor. Veni rîndul mărgelelor ce zornăiau vesel. Brăţara încercui tăcută încheietura mîinii.

Oprit sub arcuirea uşii, Ascaniu îşi caută în fugă un zîmbet.

— Irina !... Îi prinse mîinile, amîndouă, în mîinile lui. Nu te-am văzut niciclnd aşa împodobită... Ce ascunzi îndărătul atîtor strălucirl ?

„Am spus tocmai ceea ce nu trebuia" — gîndi şi se opri stînjenit.

O clipă, ochii li se întîlniră în unduirea oglinzii. Irina potoli în palmă clinchetul mărgelelor. Degetele-i cuminţi desprinseră pe rînd cerceii, şiragul, brăţara...

— Am venit să te iau cu mine, vorbi într-un tîrziu Ascaniu.

Umbriţi, ochii Irinei nu ajungeau la pragul albastru al ochilor lui. Dar şi aşa, ascunşi în dîra de umbră a lămpii, se putea ghici în ei o lume de gînduri şi de temeri.

— S-a întîmplat ceva, Ascaniu ? Vin ! Aşteaptă-mă în maşină !...

Cale albă de lumină strălucitoare deschideau străzile cu aşternut de zăpadă afînată. Arătări ghemuite în şube de nea, purtînd cuşme ţuguiate în înaltul hornurilor, iscodeau clipind prin ochiuri de geam. Nămeţi se îngrămădeau în căuşul curţilor. Funii de vată legau stîlpii ce alergau într-o trudă zadarnică, în urma săgetării negre, de rîndunică în zbor, a autoglisorului.

Încă un ocol, apoi un parc troienit — o îngrămădire de broboade albe cu ciucurii de chiciură neclintiţi... Încercuind volanul cu braţele, puţin aplecat, Ascaniu stopă.

Zgîriind cerul negru cu destrămări fumurii, ramurile copacilor, strălucitoare, se clătinau izbindu-se, trosnindu-şi crusta de gheaţă. O fulguire răzleaţă se cernea din sita de aur a felinarului. Prelungi, bizare, umbrele se frămîntau pe albul mat al unui perete...

Prin deschizătura ferestrei, Irina culese în palmă legănarea unor fulgi. Bobiţe mici luceau ici-colo, în vîrful rotunjit al degetelor.

Geamul aburit era acolo, în faţă, şi cozonaci rumeni, cu ochi de stafide, priveau prin fereastră... Între

Ascaniu şi Irina se rostogoli, caldă, o îngrămădire de covrigi.

— Ascaniu, dacă ai să-mi spui ceva, spune-mi repede...

Ascaniu apăsă demarorul. Maşina lunecă abia simţit.

— E noaptea Anului nou, Irina... Eram copil şi geamul ăsta aburit ne-a întîmpinat într-un zori de zi al unui alt An nou, pe mine şi pe Alexandru. Mergeam pe străzi visînd rachete, călătorii în Cosmos, descoperind lucruri fantastice... Era frig, răsuflarea ne îngheţa, ne răsuceam într-una fularele în căutarea unui colţişor mai cald... Ne-am înşirat covrigii fierbinţi, din gura cuptorului, pe mîini... A fost ca un popas pe un satelit cu dulci arome de vanilie. Apoi am pornit prin zloată mai departe...

Astăzi am îndrăznit... Am ascultat o bandă imprimată de Alexandru în clipa plecării. Un dar pentru primul An nou fără veşti...

— Înţeleg, Ascaniu, dar mamei nu-i putem spune...

XI

Linia vie, albastră-violetă a indicatorului luminos de pe cadranul măsurătorului de densităţi a mediului interstelar pulsa calm, ridicîndu-şi şi coborîndu-şi regulat oscilaţiile de egală amplitudine. Albastre, roşii, violete, verzui, semnalizatoarele din panoul de comandă îşi clipeau liniştitor luminile. În fiecare clipă zeci, sute, mii, informaţiile culese de aparatele de bord ale uriaşei rachete fotonice intrau prin canalele lor electronice în circuitele coordonatorului general, furnizîndu-i indicaţii asupra desfăşurării zborului. Străbătînd drumul contrar prin mii, prin zeci şi sute de mii de contacte, indicaţiile stabilite de compartimentele puternicului creier electronic pătrundeau la rîndul lor în aparatele de co-

mandă a tuturor mişcărilor imensei nave, dirijînd-o automat, corectîndu-se singure, la nevoie, realizînd, pas cu pas, complexul ei program de zbor.

Oamenii, stăpînii ei, astronauţii se mai aflau încă aşa cum îi surprinsese ultima încercare. Tihon Semionovici Platonov, răsturnat pe spate în fotoliul său, cu harta cosmică lunecată la picioare, Rouillé cu faţa în jos şi mîinile depărtate parcă într-o ultimă încercare de a se ridica.

Deschizînd ochii, sfîşiind cu privirea negurile străvezii, Alexandru îşi săltă capul.

Înţepenit, cu degete nedibace, îşi desfăcu costumul. Respiră adînc şi dureros. Se răsuci şi trecu o mînă înfrigurată peste fruntea lui Platonov. Se aplecă deschizîndu-i — pîndind zbaterea pleoapelor — costumul, pentru ca decomprimarea să se producă încet.

Era atîta bucurie în privirea lui Alexandru — bucuria unei regăsiri şi liniştea izgonirii unei clipe de spaimă.

— Ei, generalule, şopti, ai dormit destul !

Crisparea de pe faţa lui Platonov făcu loc mirării :

— Am dormit ? Şi dintr-o dată tresări : Nu se poate ! Se aplecă peste Rouillé : Şi el !?

Îl ajutară să-şi regleze respiraţia, dar aceasta a însemnat cîteva ore de eforturi. Pînă la urmă, izbutiră să-l trezească.

Francezul simţea în piciorul drept o înţepătură.

— Doar atît, Dom Estéban ? întrebă, frămîntîndu-şi buzele, Platonov. Sigur ?

— Atît, Kutuzov !... Poate cineva îndrăzni mai mult în faţa dumitale ? Dar mă ţine al dracului !...

— Sora de caritate te aşteaptă...

Cu fişa simptomelor rezolvată de „medicul de bord", cu seringa încărcată, Alexandru îi zîmbea cu cel mai cuceritor şi profesional zîmbet de soră medicală :

— Hai, Dom Estéban !... Curaj, astronautule ! Întinde braţul... ridică mîneca...

Prin chepengul îngust al culoarului de control, Alexandru se strecură în sera navei. Ochii îi iscodeau,

palmă cu palmă, încheieturile pereţilor, nervurile lor de întărire, îmbucarea geamurilor de microlit.

„Nu, aici încă nu muşcase hămesita gură. Dinţii ei nevăzuţi nu se înfipseseră încă..."

Victima unui lanţ de accidente greu de explicat, cu unii dintre pereţi atacaţi, mîncaţi de temuta eroziune cosmică, „Albatrosul", abia evadat din capcana stelei duble, înainta purtîndu-şi rănile. Şi neliniştea creştea. Drumul era însemnat mereu de noi şi noi şubreziri în trupul navei. Pe de o parte nebănuite transformări chimice suferite de însuşi materialul constructiv al rachetei, pe de altă parte îngrijorătorul proces de roadere a pereţilor exteriori ai navei şi mai ales ai cabinei.

La început, eroziunea nu era un motiv de îngrijorare pentru echipaj. Dar rapiditatea cu care cucerea nava era neaşteptată. De cînd, cu cîteva luni în urmă, cristalele de cuarţ ale aparatelor de măsură începuseră să indice progresiva degradare a unor porţiuni din învelişul navei, oameni şi aparate căutaseră cu aceeaşi îndîrjire o soluţie, dar fără nici un rezultat.

„Nu veţi înregistra o eroziune mai mare de 0,2 angstromi * pe zi", îi asiguraseră proiectanţii.

Constructorii fuseseră mai precauţi. Ei prevăzuseră pentru „bordurile de atac" ale navei cea mai preţioasă protecţie: un subţire strat de aur, întins pe cîteva duzini de învelişuri escamotabile.

„Cum creşte densitatea materiei difuze peste zece la puterea minus optsprezece grame pe centimetru cub, vă drapaţi nava în faldurile ei de aur..."

Erau şi poeţi aceşti constructori !...

„Albatrosul" însă era înzestrat cu un dispozitiv de autoalimentare. Poate tocmai acest aspect constructiv aparte contribuise la pierderea navei. „Microbii" misterioşi ai degradării nu erau oare înghiţiţi o dată cu hrana motorului fotonic, culeasă în plasa de materie a captatorului ? Oricum, realitatea era că proiectanţi şi constructori la un loc nu izbutiseră să-i asigure „Alba-

* Angstrom — unitate de măsură egală cu $\frac{1}{10\ 000\ 000}$ mm (n.a.).

trosului" o suficientă rezistență la încercările neprevăzutului.

Rouillé observase cel dintîi eroziunea. Accentuarea ei îi determinase să încerce navigația cu învelișurile de protecție. La început, lucrurile reintraseră în normal. Apoi...

— Este de neînțeles, spuse cu glas tare Alexandru. E confecționat doar din aur, metalul cel mai rezistent la eroziunea cosmică! Cu toate acestea, învelișul nostru se lasă ros, mîncat de această hămesită „termită" de parcă ar fi o pavăză de turtă dulce!

Consiliul de bord al navei, susținut în concluziile sale de rezultatele investigației coordonatorului electronic, hotărîse oprirea motorului fotonic. Platonov părăsise nava pentru a cerceta la fața locului starea învelișului suplimentar de protecție.

Reîntoarcerea șefului de echipaj în cabina de comandă se petrecu într-o liniște apăsătoare. Tihon Semionovici le întinse, fără nici o vorbă, bucata aceea zdrențuită, găurită, mîncată parcă de carii — un rest al uneia dintre suprafețele de protecție, un rest care altădată fusese o foaie subțire de aur.

— Nu se poate... Asta nu mai este Fata Morgana, prietenii mei! Vă dați seama? își manifestă Rouillé revolta.

Șeful de echipaj preferase însă să aștepte rezultatul analizei chimice, înainte de a blestema. Dar verdictul analizorului automat le confirmă bănuielile. Esența materiei din care era confecționat învelișul de protecție se schimbase. Materialul analizat nu mai era din aur, ci din amalgam, un aliaj de aur cu mercur... mercur apărut de nu se știe unde.

Ore întregi neașteptata concluzie a analizorului fusese răstălmăcită în toate chipurile. Aurul a fost, fără nici o îndoială, transmutat. Aurul în întregime? Nu! O parte din el. Mercurul se unise cu restul. Aceasta era singura explicație a apariției amalgamului, a cărui rezistență la eroziune nici nu putea fi luată în seamă. Deci peretele exterior era fără apărare...

— Transmutație... De ce transmutație? Nu, prieteni! Nu putem răspunde deocamdată. Dar eu pro-

pun, stărui să trecem acum, pe loc, la analizarea peretelui de piatră. Încălzirea lui, mai mult decît permisă, din ultimul timp, nu este întîmplătoare, se aprinse Rouillé.

La numai o zi, urmase adevărata lovitură. Transmutația apăru și în învelișul de piatră. Victima, de astă dată, era aluminiul, aluminiul din aluminații, feldspații și corindonul care alcătuiau cea mai importantă parte din piatra artificială a peretelui exterior. El se transformase în siliciu, un siliciu amorf, pulverulent, cu ușurință dislocat de eroziunea cosmică. Găurile apărute în peretele de piatră începuseră să fie unite pe alocuri de șerpuitorul fir al unor foarte subțiri crăpături.

Cedarea întregului perete devenise o chestiune de timp. Cîțiva pereți auxiliari, barele unor pasarele de pe culoare, ba chiar și o pată opacă, o plagă apărută pe geamul circular, dovedeau un adevăr de necrezut. Nava era contaminată de o stranie transmutație chimică. Aceasta o „infecta" ici și colo, înaintînd lent, dar fără oprire. Peste cîteva luni nava va trebui poate părăsită. Dar cum ? Există doar o singură posibilitate : abaterea drumului înspre cel mai apropiat sistem stelar cu planete proprii. Căutarea unui adăpost pe o planetă oarecare, ori, în cel mai rău caz, satelizarea în jurul acesteia.

Asta însemna abandonarea navei fotonice, trecerea pe bordul rachetei auxiliare pe care o purtau cu ei și care era destinată aterizării la sfîrșitul călătoriei.

Să părăsească „Albatrosul" ?... Dar nava însemna viața !

Hotărîrea luată era un nou program, în care timpul însemna totul. Munca îi fură. Pentru o vreme, îngrijorarea dispăru din preocuparea lor. Nu trebuiau să se gîndească. Viața se dovedea încă o dată biruitoare.

Motorul fotonic fu oprit. Trebuia înștiințat Pămîntul. Mesajul înregistrat în programul unui aparat de emisie, închis într-un container special, fusese încredințat spațiului.

Astfel, „Albatrosul" vestea Pămîntului și „Rîndunicii" surori inevitabilul său sfîrșit.

Racheta auxiliară părea, din fericire, încă necontaminată. Rouillé se dăruise cu totul stelelor. Unei anume stele a unui anume sistem stelar. Şeful de echipaj porni din nou motorul fotonic şi „Albatrosul", sfîrşit de puteri, se luă încă o dată de piept cu Cosmosul pe drumul către o stea nu cu mult mai mare decît Soarele.

Şi astfel trecu o zi, încă una... Rouillé calcula. Platonov, la pupitrul de comandă, supraveghea cadranele aparatelor de bord. Alexandru îl seconda. Trei perechi de mănuşi roşii atîrnau în stînga bordului. Acele indicatoarelor îşi stăpîneau liniştite bătaia, luminiţele pîlpîiau potolit... alte lumini mici lunecau nepăsătoare, o dată cu şuvoiul negru de afară. În navă totul părea încremenit : mîna lui Rouillé şi umerii lui aplecaţi, ochii lui Platonov cu lumina zîmbetelor stinsă...

Tîrziu, ridicîndu-şi capul, cu jocul cifrelor încă în privirea obosită, Rouillé întrebă :

— Ceva nou ?

— Eroziunea continuă în acelaşi ritm. Transmutaţia aparent staţionară...

Undeva, departe, biruind întinderile tulburi ale aceluiaşi ocean cosmic, „Rîndunica" se îndrepta înspre pătratul stabilit din harta de referinţă, fără ca echipajul ei să bănuiască măcar zbuciumul care îi stăpînea pe cei trei de pe „Albatros"...

XII

— Nu conectăm amplificatorul auxiliar ? Poate că ajutat de el, vom reuşi să ne facem auzit glasul în receptorul celor de pe Pămînt.

— Nu mai ştiu ce să răspund, Sven Knutovici !... Nu mai ştiu !... Ca să fiu sincer, nu cred că vom izbuti.

S-ar părea că, din această zonă a Cosmosului, legătura prin radio nu se poate pur și simplu stabili. Stevenson ridică neputincios din umeri : am prelungit destul de mult timp durata rezervată acestei încercări de legătură radio-intergalactică. Și pentru ce ? Ca să captăm tot felul de semnale, dar nici un răspuns din partea Pămîntului.

— Să pornim mai departe la drum ! hotărî Priroga. Ipoteza nerealizării acestei legături fusese prevăzută și ea ca o variantă a programului. Vom lua legătura după o nouă oprire. Poate că în alte condiții...

Dar pe neașteptate izbucni vocea lui Stevenson :

— Anastas Pavlovici, Anastas Pavlovici ! Pămîntul ! Auziți-i ! Ei sînt ! Ai noștri !... Releul de legătură !... Cu totul întîmplător... O emisiune dirijată pe o altă gamă de lungimi de undă decît cele stabilite ! Totuși sînt ei ! Auziți indicativul cosmic interplanetar.

Semnalele radio se auzeau acum limpede, difuzate în cabină prin microfonul coordonatorului general electronic. Apăsînd pe o clapetă, Larsen porni traducătorul :

«...„Albatrosul" ! Aici „Albatrosul" ! N T 3, N T 3, „Albatrosul" cheamă Pămîntul ! „Albatrosul" cheamă „Rîndunica" ! Aici „Albatrosul" ! Pătratul 288 al hărții cosmice L3. Coordonatele stelare de referință A12-B25 la direcție, și C8-C9 la adîncime... Pătratul 288 al hărții cosmice... Aici „Albatrosul" !...

Am pătruns într-o zonă periculoasă. Nava este atacată de un proces necunoscut de descompunere. Eroziunea atinge valori nepermise. Echipajul se pregătește să-și părăsească nava, trecînd pe racheta auxiliară. Căutăm o planetă. Programul de radiocomunicații cu „Rîndunica" și Pămîntul nu a fost realizat. Nu am captat nici un mesaj. Apelurile navei „Albatros" au rămas fără răspuns. Anunțați nava soră ! Retransmiteți Pămîntului ! Aici „Albatrosul" ! Repetăm coordonatele stelare de referință : Pătratul 288 al hărții cosmice L3. Direcția A12-B25. Adîncimea C8-C9. „Albatrosul" transmite : Vom lupta pînă la capăt !»

Glasul amuți. În cabina „Rîndunicii" încremeni liniștea. Larsen, Priroga, Stevenson o simțeau uriașă, grea, apăsătoare, aproape materială.

— Mai încearcă, Stevenson ! vorbi Larsen și tresări la auzul propriului său glas. Mai încearcă !... Rămînem pe recepția „Albatrosului".

O oră, zece ore, o noapte, o zi și încă o zi, apoi, una după alta zile nenumărate se scurseră în așteptarea unui nou semnal.

Dar „Albatrosul" părea că-și pierduse pentru totdeauna glasul. Pămîntul tăcea și el.

Accidentul, căci era limpede că nava soră suferise o catastrofă, nu fu comentat pe bord. Rînd pe rînd însă, Larsen, Priroga, Stevenson se adînciră în studierea pătratului 288 al hărții cosmice L_3. Rînd pe rînd își închiseră în ei nedumerirea. O zonă obișnuită, de vreme ce harta însăși fusese desenată de „creionul" radiosondelor, a radioecourilor și a celor mai plauzibile presupuneri științifice. L_3 — un ocean de materie difuză... poate chiar mai puțin difuză decît media obișnuită.

Larsen, în picioare, cu pipa stinsă în încleștarea dinților, cu brațele încrucișate pe piept, în spatele imensului geam circular, căuta răspunsuri la aceste întrebări. Întrebări... Întrebări... Cosmosul — un spațiu uriaș în care foarte slaba densitate a materiei este asociată cu o extraordinară diversitate de alcătuire a ei. Da ! Despre acest dublu caracter al spațiului interplanetar și apoi interstelar vorbiseră mulți. Praful cosmic — atomii care se plimbă răzleți în imensi nori de materie, particulele de calciu și fier sau de fier și nichel, cristalele de gaz carbonic sau de gheață obișnuită... Cursele întinse de lumină, de la graiul culorilor ce nu mai corespunde întotdeauna temperaturii obiectelor care le emit și pînă la ciudatele fenomene de reflexie și refracție luminoasă din arsenalul cărora, cine știe, poate că nici iluziile optice nu lipsesc. Excepțiile chiar puteau fi justificate, explicate, dar abia după ce te-ai întîlnit cu ele și ai reușit să le învingi. Lui însuși i se întîmplaseră atîtea. Nu-l scosese

oare pe Stevenson dintr-un veritabil curent de particule mari de fier, nu fusese nins de la tălpi spre creştet, undeva într-o convenţională vale a acestui Cosmos atît de „altul" de fiecare dată cînd te întîlneşti cu el ? Dar ei... Cu ei ce se întîmplase ? Îşi vor fi părăsit nava ? Şi-i închipuia instalaţi în cabina rachetei auxiliare de reîntoarcere, bună să te poarte doar cîteva miliarde de kilometri prin Cosmos, să te ducă de pe o îndepărtată staţie interplanetară înapoi pe Pămînt... Căutau o planetă... Poate că au şi găsit-o... Odată ajunşi acolo însă ? Ce vor face şi, mai ales, cîtă vreme vor rezista ? Platonov, Rouillé şi Cazacu se vor adăuga oare lungului şir de eroi căzuţi la datorie în spaţiul extraterestru ?...

Era tîrziu, în cursul unei dimineţi, poate în a cincisprezecea din ziua primirii mesajului.

Nu. Era zadarnic să mai încerci. Echipajul „Albatrosului" nu putea fi ajutat... Îi împiedica natura, raţiunea... Programul de zbor trebuia reluat... acelaşi fără nici o modificare. Cu un glas ce voia să pară firesc, nepăsător chiar, Priroga îl făcu atent pe Stevenson :

— Am verificat starea dispozitivelor de control. Pregăteşte-te în vederea trecerii din nou a navei în regim de zbor activ...

Fără vorbe, Larsen răspunse doar cu un semn aprobator din cap privirilor englezului şi rămase mai departe, în picioare, în mijlocul cabinei. Mesajul „Albatrosului" îl făcuse să fie şi mai îngrijorat de nereuşita stabilirii contactului cu Pămîntul. Venea să-i întărească o bănuială de mult încolţită în gîndurile lui. Şi în cursul unor alte drumuri cosmice, chiar în strîmtul cadru al sistemului solar, se întîmplase uneori să nu se reuşească stabilirea legăturii radio. Era un fenomen a cărui cunoaştere ar fi putut să lămurească ultimele nedumeriri cu privire la perturbările radiaţiei radio a nebuloaselor extragalactice.

Trecuseră mai bine de 30 de ani de cînd savanţi cu renume mondial, ca Raber şi T. S. Sklovski, căutaseră dezlegarea acestei enigme. „Un subiect demn, cu adevărat, de o întreagă cercetare, gîndea Larsen. Priroga are perfectă dreptate cînd susţine cu atîta convingere

că tot ceea ce se cunoaşte pînă în prezent despre natura şi propagarea radioundelor nu ajunge pentru a ne explica destul de limpede cauza neputinţei noastre de a intra în legătură cu Pămîntul. Recepţia mesajului emis de conteinerul „Albatrosului" avusese totuşi loc. O lungime de undă este ca şi o fereastră deschisă, comunici prin ea. Tehnica radioastronomiei cunoaşte existenţa multor astfel de „ferestre" deschise spre nesfîrşit. Le-a aflat ea oare pînă astăzi pe toate ? Nu !...

— Compartimentul de legătură cu motorul auxiliar este în cea mai perfectă stare. Instalaţiile funcţionează normal. Izolaţia peretelui etanş de protecţie dinspre motoare bună, anunţă din pragul culoarului, care conducea spre postul de control al compartimentelor de legătură, Stevenson.

— Priroga ? se auzi glasul şefului de echipaj.

— Am declanşat, răspunse Priroga, trăgînd cu o scurtă smucitură maneta.

Stevenson deconectă legăturile staţiei de radioemisie şi recepţie ; erau inutile, o dată cu reluarea cursei active a rachetei. Închise apoi aripile de protecţie ale aparatului care se plia în perete.

În bord, luminiţe roşii, galbene, verzui şi albastre-albuii începură să clipească pe rînd. Unul după altul, cadranele aparatelor se treziră la viaţă, tremurîndu-şi cu timiditate, cu emoţie parcă, acele indicatoare. Etapă cu etapă, programul automat al pornirii, impus uriaşei rachete de declanşatorul electronic, intra în acţiune, devenea o realitate.

— Priroga, eşti bun să-mi întinzi harta cosmică ?

— Poftim, Sven Knutovici !

Cu harta în mînă, şeful de echipaj îşi aţinti o clipă privirea în ochii albaştri, luminoşi ai ucraineanului.

— Stevenson ! chemă el, cu un glas parcă neobişnuit, şovăitor. Notează, Stevenson : Coordonatele stelare de referinţă aceleaşi : B_{33}-H_{16} la direcţie şi C_5-C_6 la adîncime.

Apoi, cu o mişcare hotărîtă, apăsă un mic buton abia ieşit din peretele lateral.

Liniştea cabinei primi gingaşa melodie a Pastoralei de Bach. Dintr-o dată, bordul rece, întreaga cabină cu apa-

rate, manete, comenzi, ceasornice, semnale căpătă o căldură de cămin... Era căminul lor, singurul, ani şi ani în şir, dăruit, regăsit într-o frîntură de melodie.

...Şi Larsen, şi Priroga, şi Stevenson îşi rumegau gîndurile şi le închideau în inimile lor...

XIII

Soarele „anonim", în a cărui atmosferă magnetică pătrunsese „Albatrosul", îşi avea minuscula lui familie, alcătuită din patru planete, răspîndită pe o întindere de cinci ori mai mare decît aceea a sistemului solar.

Platonov, Rouillé şi Cazacu le cercetară rînd pe rînd, în ochi cu întrebarea mută a oricărui drumeţ rătăcit ce bate în poarta primei case răsărită în cale : Ne vor adăposti ?...

Cel dintîi corp planetar şi cel mai mare, comparabil prin dimensiuni cu Jupiter, era un foc viu, din vatra căruia uriaşe protuberanţe îşi revărsau pînă departe în jur limbile de jar...

A doua planetă, cu mult mai mică, părea a fi un deşert încins, asemănător poate lui Mercur, uscat, fără pic de apă, fără atmosferă, oglindindu-se mereu cu aceeaşi faţă în undele de lumină ale Soarelui central.

O uriaşă sferă de gaze — amoniac, metan, oxizi de azot — citise analizatorul automat, urma fantomatică, o prelungă orbită eliptică, rotindu-se cu fantastică repeziciune în jurul unui ax de două ori mai înclinat decît cel al Pămîntului. Era cea de a treia poartă la care bătuse „Albatrosul".

Rămăsese încă cea mai îndepărtată, cea din urmă... Nava gonea în direcţia ei. De departe părea un corp ceresc răcit, avînd probabil o crustă solidă. Ciudata sferă apărea albăstrie şi voluminoasă atunci cînd o luminau razele Soarelui, mică şi cu totul neagră atunci

cînd, trecînd în mişcarea-i aparentă peste discul acestuia, era privită dinspre partea ei întunecată. Părea a fi un întreg din două jumătăţi alipite ; una mai mare decît cealaltă, una cu atmosferă densă, alta lipsită de orice înveliş gazos.

Calculîndu-i primele caracteristici astronomice, Rouillé stabili existenţa unei foarte lente mişcări de rotaţie, influenţată de schimbările de volum. „Pare să alerge gîfîind în lungul unei orbite nestabile. E bizară..."

— O vom cerceta, spuse Platonov, parcă răspunzînd gîndurilor lui Rouillé.

Planul lui Rouillé era destul de logic. Cu motorul stins, „Albatrosul" urma să devină o planetă artificială — un al cincilea corp ceresc gravitînd în jurul soarelui necunoscut. Doi dintre astronauţi trebuiau să „recunoască" enigmatica planetă nestabilă cu racheta auxiliară, în timp ce al treilea, din navă, urma să încerce stabilirea legăturii radio cu nava soră ori chiar cu îndepărtatul Pămînt. Desfăşurarea în continuare a lucrărilor atîrna de rezultatul investigaţiilor primilor doi. Existau două alternative : sau abandonarea navei şi stabilirea pe planetă, sau satelizarea permanentă a rachetei auxiliare în jurul planetei, dacă solul planetar s-ar fi dovedit neprielnic. Faptul că rezervele de oxigen şi posibilităţile proprii ale micii nave auxiliare asigurau o supravieţuire de aproape un an terestru le îngăduia astronauţilor să lucreze la înfăptuirea planului lor cu calmul necesar.

Salvarea materialului ştiinţific adunat pe parcursul imensului drum străbătut printre stele fusese rezolvată. Două duzini de cutii pline cu cristale, care înregistraseră totul, cifră cu cifră, imagine cu imagine, se aflau acolo, în dulapul scund de metal din peretele cabinei. Înainte de abandonarea navei un conteiner special, conţinînd toată recolta de date ştiinţifice a îndelungaţilor ani de zbor, va fi lansat în spaţiul interplanetar pe o orbită circumsolară. Un emiţător permanent alimentat de baterii stelare va asigura cel puţin 10—15 ani semnalizarea.

Îndepărtatul Pămînt !... Gîndindu-se la toţi cei rămaşi acolo, Tihon Semionovici ştia că niciodată echi-

pajul navei „Albatros" nu va mai avea prilejul să calce pe pămîntul minunatei planete albastre.

Îşi privi pe furiş tovarăşii. Rouillé pregătea aparatele de investigaţie a planetei de care, cu fiecare oră, se apropiau tot mai mult. Alexandru Cazacu, adîncit în caietele lui, rezolva problemele de calcul ale eventualei coborîri...

Nu arătau ca nişte condamnaţi. Dom Estéban nu-şi uitase glumele. Mereu scotea la iveală altele şi altele, din miraculosul său sac, ca şi cum inevitabilul sfîrşit nu ar veni niciodată.

XIV

— Nu, dragii mei ! îşi încheie expunerea Thor Rawendahl. Cu toată durerea, trebuie să recunoaştem adevărul aspru şi necruţător : sînt pierduţi !

Oamenii de ştiinţă ascultară concluziile preşedintelui Federaţiei internaţionale de astronautică în cea mai adîncă tăcere. După ani de investigaţii, în decursul cărora fusese epuizat tot arsenalul mijloacelor tehnice de care dispuneau pămîntenii, nu se reuşise stabilirea contactului radiointergalactic cu cele două nave surori plecate în explorarea Cosmosului.

Trecuseră de atunci mai bine de şapte ani şi nimic nu furnizase vreo indicaţie cît de neînsemnată despre soarta celor două echipaje. La început, specialiştii explicaseră tăcerea navelor prin raţiuni care ţineau de natura particulară a întinderilor cosmice : brîuri de materie difuză, insule sau nori de particule opace, uriaşe cîmpuri magnetice gata oricînd să împiedice şi să tulbure orice contact radio...

Dar cu numai un an în urmă, staţiile de recepţie din releele interplanetare „vorbiseră" cu o altă navă astrală, aflată încă pe drum spre un îndepărtat sistem

stelar. Într-o etapă de zbor pasiv, corabia siderală își făcuse auzit glasul de la o distanță de nu mai puțin de 30 de trilioane de miliarde de kilometri. Scurtul mesaj primit din Cosmos de la o asemenea depărtare, adînci convingerea multora că cele două nave se pierduseră cu adevărat.

Rawendahl considera că alte încercări de a stabili cu ei vreun contact nu mai aveau nici un rost. Ceru chiar să se comunice în mod oficial lucrul acesta.

Luînd în continuare cuvîntul, profesorul Alexiu, din București, interveni cerînd să se mai amîne totuși publicarea concluziilor la care ajunseseră atît președintele, cît și o bună parte dintre membrii comitetului de conducere al Federației :

— Nu numai recunoștința pe care o datorăm celor ce nu-și precupețesc eforturile și uneori nici chiar viața pentru a supune natura, dezvăluindu-i tainele, ci și o datorie profund umanitară mă îndeamnă să vă cer această amînare. Eu nu pot uita că la Kiev și Moscova, la Oslo și la Paris, la Londra și la București, șase familii așteaptă cu statornică răbdare și cu crescîndă neliniște cea mai mică, mai neînsemnată veste despre „Rîndunica" și „Albatros". Tuturor acestor oameni nu avem dreptul să le răpim printr-un comunicat, dat acum, orice speranță în reîntoarcerea celor plecați. Cu toate că apreciez pe deplin referatul președintelui nostru, eu, unul, declar aici că mai cred încă în posibilitatea revenirii lor !

Cuvintele savantului romîn deșteptară în sală o vie rumoare. Doctorul Maurice de la Martinière, director de studii al laboratorului de astrofizică de la Chamonix, merse mai departe :

— O comisie de savanți este convinsă că după șapte ani de la plecare și doi ani de întîrziere, echipajele navelor surori nu se mai întorc. Perfect ! Cine spune asta ? Cifrele, cercetările infructuoase, legăturile neizbutite și toate celelalte adevăruri pe care nu le contest și a căror înșiruire a durat mai bine de două ore și jumătate. Concluzia ? Propunerea președintelui nostru de a se înceta încercările atît de costisitoare de stabilire a legăturii și de a aduce la cunoștința întregii lumi

acest lucru. Nu, dragi prieteni! Trebuie mers mai departe! Eu, unul, sprijin nu numai continuarea în același ritm a cercetărilor, ci chiar intensificarea lor. Faptul că alții au vorbit de foarte departe, în timp ce ei continuă să tacă, nu mi se pare un argument suficient de convingător. Să se stăruie! Și apoi, vă rog să-mi permiteți să aduc o critică felului în care au fost efectuate aceste cercetări. Să afectezi doar două stații exterioare și un singur radiotelescop de pe Pămînt înseamnă să oferi prea puține șanse de captare a vreunui mesaj de la cei care lipsesc. Oare nu ar fi fost mai potrivit ca, pe o anumită durată, toate stațiile extraterestre de ascultare și marile radiotelescoape din sistemul internațional de radioinvestigații cosmice să fie mobilizate pentru această căutare? Poate că de multă vreme mesajul lor ne-a și trecut, cum s-ar zice, „pe lîngă urechi", fără să-l fi băgat în seamă...

Discuția se aprinse. Astrofizicianul sovietic Staniukovski sprijini cu căldură cererea lui De la Martinière. Alexiu reveni la cuvînt, asociindu-se și el părerilor acestuia.

Pentru a limpezi lucrurile, propunerea savantului francez fu pusă la vot.

Tîrziu, în cursul nopții, comitetul de conducere al Federației hotărî să amîne cu încă doi ani anunțarea oficială a pierderii celor două nave, prelungind cu același răstimp și chiar intensificînd cercetările destinate unei eventuale captări a semnalelor emise de către cele două echipaje.

Cînd peste două luni cinci dintre stațiunile exterioare ale Pămîntului captară de repetate ori mesajul echipajului de pe „Albatros", Thor Rawendahl îl chemă pe savantul francez prin videofon:

— Da, domnule De la Martinière! i se adresă el îndepărtatului său interlocutor. Ați avut dreptate! Faptul că glasul lor a străbătut pînă aici, chiar dacă ne aduce dramatica veste a accidentării unei nave și

probabil a pierderii ei — căci cine ar mai putea crede azi cu putinţă salvarea lor? — ne întăreşte totuşi încrederea că într-o zi vom „vorbi" poate şi cu ceilalţi şi, mai ales, că cel puţin ei se vor reîntoarce.

XV

Estéban Rouillé contemplă filmul în tăcere. Fotografia planetei de care se apropiau, făcută în lumină infraroşie, începea să-şi dezvăluie tainele. I-o înapoie lui Cazacu:

— Ah! c'est ça... Apă, vapori de apă, numai apă...

— Ceea ce înseamnă că de fapt nici nu avem de-a face cu o planetă. Ne învîrtim în jurul unei...

— ...mingi, o minge de gheaţă, gravitînd în jurul Soarelui. Cînd o luminează, încălzind-o, se transformă în vapori. Cînd se lasă noaptea, volumul aparent se „strînge", mingea de gheaţă se reface. Iar rotaţia...

— ...două sute patruzeci de ore terestre, murmură Alexandru Cazacu.

— Da! Rotaţia care durează zece zile, mînă, ca un imens tăvălug, schimbul continuu de apă dintre gheaţă şi vapori, de la răsărit spre apus.

— Peste faţa acestei uriaşe lacrimi îngheţate.

— Încă un poet!...

— Poezia nu moare niciodată, pentru că poeţi se nasc mereu, Dom Estéban! Iată!... Priveşte această linie galbenă!...

— Dumnezeule! exclamă uluit Rouillé. Dar are foarte multă sare apa aceasta!

— Cînd vom intra pe orbita de satelizare, înconjurînd acest corp ceresc, ne vom da mai bine seama cu „cine" avem de-a face. Va trebui să-l studiem cu aten-

ţie ! Nu pare să provină din lumea Soarelui în jurul căruia gravitează.

— Dar sarea ? Sarea se depune ! Cu fiecare nouă evaporare, sarea din apă alcătuieşte o pătură care se îngroaşă. Bobul acesta de gheaţă trebuie să fie alcătuit din straturi succesive de gheaţă şi sare.

— Şi apa ? Cu apa ce faci ?... S-ar putea să existe şi apă lichidă, prinsă undeva în interior. Totul depinde de felul în care s-a născut această ciudăţenie.

— Şi noi, bieţii de noi ! Am luat-o drept planetă veritabilă ! Mais c'est affolant * ! Şi totuşi este o planetă... Uneori mi se pare că tot ce se întîmplă e prea mult pentru puterea de înţelegere a unui biet om.

Discuţia se încinse, aprigă. Alexandru, de dragul unei explorări imediate, ar fi fost în stare să coboare pe loc, în scafandrul său individual, pentru a afla cît mai repede adevărul despre natura enigmaticului corp ceresc.

— Mais vous êtes fou, mon vieux ! Eşti curat nebun !

— Costumul rezistă la temperaturile extreme de minus 175 grade Celsius, pe timp de noapte, şi 160 de grade la Soare. Atmosfera permite o cădere paraşutată de la înălţimea de 20 kilometri. Dacă vom trece pe o orbită de apropiere convenabilă...

— Şi apoi ? întrebă Rouillé. Apoi te vei îneca în saramură sau mai ştiu eu în ce ! Să lăsăm gluma !... Întîi satelizare, studiu şi abia după aceasta descinderea. Va trebui să-l anunţăm şi pe Platonov. Nu ne putem angaja orbeşte în aventura unei explorări propriu-zise, realizate cu orice preţ. E nevoie să ştim mai mult despre natura planetei înainte de a întreprinde manevra de coborîre.

O dată, de două ori, de trei ori, de nenumărate ori, racheta auxiliară dădu ocol ciudatei planete. Vapori de apă şi gheaţă. Gheaţă şi vapori de apă. În cele din urmă, hotărîrea de-a coborî fu totuşi luată.

— Vom încerca să abordăm această lume de gheaţă, atît de schimbătoare, într-una din zonele ei polare. E

* Înnebunitor — în limba franceză (n.a.).

o regiune mai puțin expusă la schimbări extreme. Vom lua contact cu...

— Cu gheața, dragul meu! precizează sarcastic Dom Estéban. Solul este rezervat pentru alții mai norocoși!

XVI

Maria Cazacu privea pe fereastră. Era liniște în laborator. Irina, care venise cu scrisoarea, nu mai găsea acum, în noianul gîndurilor învălmășite, nici o vorbă.

Ce i-ar fi putut spune ea, Irina? În clipele de descurajare, regăsise speranța mereu pîlpîind în glasul domol al Mariei Cazacu, în gesturile ei potolite, în dîrzenia și în încrederea ei de nezdruncinat. Cu cîtă tărie aștepta neobosită, muncea, trăia...

Era toamnă. Frunzele îngălbenite cădeau pe alei. Soarele pălit juca pete de lumină aurie în luciul ferestrei. Un copil alerga purtînd înălțat avionul cu hîrtia aripilor întoarsă de vînt. O smucitură scurtă și botul cu muchiile ascuțite se înalță...

Cu o mînă sprijinită de geam, Maria Cazacu urmări cu privirea avîntarea de-o clipă. Gîndurile i se întoarseră la scrisoarea lui Ascaniu.

„Mamă, astăzi nici un om de știință nu poate răspunde cu siguranță dacă ei se vor mai întoarce. Nu are rost să mă pierd în explicații științifice și relatări prea lungi.

Captarea mesajului conteinerului a mai prelungit totuși așteptarea, cercetările. Vom continua să emitem semnale...

Mamă, curajoasa mea mamă, aș vrea să te îmbrățișez, să fiu lîngă tine ca să-ți spun... să-ți spun că vom mai fi fericiți. Scrise, vorbele își pierd căldura. Mamă, atunci, atunci cînd au înregistrat mesajul, ei trăiau. În adîncul inimilor noastre să nu șovăim. Eu

vreau să cred şi cred în succesul zborului lor. Să crezi şi tu, mamă ! Nu te lăsa copleşită ! Nu e totul pierdut atunci cînd se abandonează o navă..."

Răscolind prundişul aleii, copilul alerga cu ochii în Soare.

„Cresc copiii, şopti gîndul Mariei Cazacu, cresc... Mai ieri Ascaniu, nu mai înalt decît iarba săltată, îmi strivea în palmă cu gura lacomă frăguţele culese pentru el... Acum iată-l, omul mare care mă ocroteşte..."

Pe luciul alb al peretelui de faianţă se căutau umbrele ramurilor frămîntate, răsfrînte prin fereastră.

Maria Cazacu îşi întoarse privirile. Cu palmele adunate în poală, Irina îi zîmbea cu ochi trişti. Prea trişti...

— Dar Irina, fata mea ! Nu sînt de loc deznădăjduită. Eu cred că se va întoarce. Cred ! Şi totul va fi ca mai-nainte...

„Ca mai-nainte ?... Dar şuviţa asta aproape albă ce-ţi lunecă pe tîmpla stîngă nu o aveai mai înainte, Maria Cazacu — curajoasa mea Maria Cazacu", îi răspunse în minte Irina, repetînd pe negîndite vorbele din scrisoarea lui Ascaniu.

XVII

Curentul circular îi împinse cu iuţeală dincolo de marginea promontoriului. Şi aici acelaşi peisaj polar, încremenit în gheaţa translucidă, învăluia insula — o insulă înaltă, cu golful îndrăzneţ decupat în conturul coastelor, cu avîntate surplombe împietrite peste undele netulburate de valuri, purtînd înghe̦ţatele amprente ale nenumăratelor furtuni, care îngrămădiseră

pe alocuri adevărate humockuri *, făurind o bizară varietate de privelişti. Vîslind cu nădejde din ramele improvizatei lor ambarcaţiuni, cosmonauţii abordară ţărmul de gheaţă. Cîteva ore mai tîrziu, în cel dintîi igloo ** extraterestru înălţat vreodată, cei doi exploratori îşi consumau primul lor ceai. De alge, bineînţeles !...

De la prima „luare de contact" cu gheaţa, Estéban Rouillé şi Alexandru Cazacu desfăşuraseră minuni de efort şi ingeniozitate. Singurul necaz era deteriorarea aparatului de radioemisie de la bordul rachetei. O ultimă manevră — nu cu totul fericită — pricinuise acest accident. Lucrurile însă se puteau remedia. Vor construi o bază stabilă pe „pămîntul" de gheaţă, o vor înzestra cu a antenă şi se vor strădui să redea glasul emiţătorului pentru a-şi păstra legătura cu şeful de echipaj.

Racheta auxiliară se afla nu departe, dincolo de insulă, pe ţărmul domol al golfului „Albatrosului". Insula, o dată recunoscută, fusese „ocupată" în numele echipajului de Dom Estéban, în care — după cum susţinea el — se treziseră latentele virtuţi de explorator, moştenite de la un strămoş îndepărtat, fost marinar de lungă cursă în gloriosul echipaj al lui Cavalier de la Salle ***. Tot Rouillé avusese ideea construirii unei case de gheaţă. Motoraşele celor doi scafandri individuali, transportate şi ele pe insulă şi rînduite cuminte acum în spatele noii lor locuinţe, fuseseră de nepreţuit în săparea adăpostului şi apoi chiar la tăierea marilor blocuri de gheaţă. Slaba atracţie gravitaţională a globului de gheaţă pe care se aflau le uşurase munca. Activitatea neîntreruptă, căreia i se dăruiseră din plin de cînd descoperiseră insula, crease o atmosferă de optimism, întărită de primele constatări făcute. Existenţa apei, din belşug, în zona în care coborîseră şi posibilitatea de a-şi completa rezervele de oxigen

* Grămadă de zăpadă spulberată de vînt — în ţinuturile polare (n.a.).

** Casă de gheaţă, locuită de eschimoşi (n.a.).

*** Îndrăzneţ navigator francez din sec. al XVII-lea (n.a.).

prin extragerea lui din apă sau chiar din gheață, toate acestea readuseseră buna dispoziție în noua lor existență.

— Sîntem azi niște foști astronauți, Cazacule.

— Abia aștept să instalăm antena, Dom Estéban. Abia atunci... Eh ! Vom mai vorbi...

— Cinstea de a fi robinsonii acestei imense sfere de gheață nu ne scutește de posibilitatea unor surprize. Și surprizele pot fi și neplăcute. Ele nu sînt închise întotdeauna într-o cutie cu bomboane de ciocolată !

Determinînd elementele astronomice ale ciudatului corp planetar, Rouillé aflase încă dinainte de coborîre lucruri surprinzătoare. Deși înzestrat cu o lentă mișcare de rotație, globul înghețat prezenta totuși zone, ca aceea în care poposiseră ei, în care pe o restrînsă suprafață de gheață apa și vaporii de apă se păstrau oarecum în echilibru. Analizele dovedeau că, de fapt, uriașa minge de gheață avusese inițial o alcătuire omogenă. Diferențierile apăruseră probabil ca urmare a repetatelor topiri și înghețări ale materiei din care era alcătuită. Foarte curînd cei doi pămînteni se convinseră și de alte ciudățenii. Nu lipseau nici furtuni de zăpadă, nici adevărate uragane, aducînd de departe, dinspre zonele ecuatoriale ale corpului ceresc, ploi fierbinți.

Umorul dulce-amar al francezului era stîrnit pe loc :

— La ora cinci nu conta pe mine ! Îmi voi lua baia „fierbinte"...

— Asta numai dacă „cerul" va binevoi...

Marea Leningradului, arhipelagul tirolez, peninsula Paris se adăugară golfului Albatrosului, iar alte noi descoperiri așteptau să fie înscrise pe atlasul închinat de Rouillé celei dintîi investigări geografice a noii planete „Tethys".

— Eu aș mai aștepta, mon vieux ! Nu știu dacă avem de pe acum suficient temei s-o numim astfel. „Tethys"... Nu zic că un asemenea nume nu s-ar cuveni unei planete adevărate, acoperite de apă în întregime, dar...

— Astea sînt prejudecăţi, Dom Estéban ! comentă Alexandru Cazacu. Pe mine mă preocupă mai mult originea acestui corp ceresc.

Lăsîndu-l pe Alexandru Cazacu la baza din insula „Gheţii eterne", ocupat cu instalarea antenei şi repararea emiţătorului, Rouillé colinda zi de zi meleagurile din jur, lărgind sfera de cunoaştere geografică a planetei. Noi insule, golfuri, depresiuni de gheaţă, din care nu lipsi nici „valea celor 30 de gheizere", se adăugară celor întîlnite şi consemnate în atlas.

În cea de-a opta zi de la debarcare — era spre seară — emiţătorul prinse glas :

— Condiţii de rezistenţă îndelungată, transmiteau cei de pe insulă.

— Situaţia staţionară. Nici un nou efect de transmutaţie, informă Platonov.

Şi după ce fură schimbate primele impresii, şeful de echipaj hotărî :

— Vă acord încă 10 zile pentru a lărgi baza de informaţii despre „Tethys". Pînă atunci voi continua să caut legătura radio cu cei de acasă.

Exploratorii îşi continuau activitatea. Şeful de echipaj avea dreptate. Aveau nevoie de informaţii cît mai precise pentru a lua o hotărîre de care atîrna propria lor soartă. Recunoaşterile deveneau din ce în ce mai îndrăzneţe. Pe zi ce trecea însă, astronauţilor le venea tot mai greu să-şi explice formarea corpului cosmic, în a cărui zonă polară septentrională se aflau.

Într-o zi, Alexandru Cazacu escaladase un brîu de gheaţă. În urmă cu cîţiva paşi, Rouillé încerca, profitînd de condiţiile pe care le oferea redusa gravitaţie, să-l ajungă. Făcîndu-şi vînt, se repezi într-un salt spre creasta îngheţată. Calculase pesemne greşit căci, în loc să atingă locul dorit, alunecă alături, prăbuşindu-se într-o neaşteptată crăpătură.

— Hei, Rouillé ! strigă mai mult în glumă Alexandru în laringofonul căştii. Rouillé, unde eşti ? De ce nu te ţii după mine ?...

De sus se desfăşura o minunată vale de gheaţă, limpede ca sticla, strălucitoare, orbitoare. Înmărmurit în faţa imensului „patinoar", ce-şi luneca întinderea

de oglindă pînă departe în zare, Alexandru Cazacu se opri încercînd să determine cu ajutorul micului său locator poziția neobișnuitului lac solid. Rouillé însă, căruia ar fi voit să-i arate această nouă frumusețe a lui „Tethys", dispăruse.

— Rouillé, unde ai rămas? Rouillé! își repetă Alexandru chemarea.

— Aici... Întoarce-te și coboară!

— Nu mă întorc. Urcă dumneata! Am descoperit ceva deosebit: un lac de cleștar.

— Nu mă urc. Sînt sătul de lacuri, insule și peninsule... Eu am găsit ceva cu mult mai interesant. În stînga punții de gheață, cum o urci, se deschide o crăpătură. Poți să-ți dai drumul fără nici o teamă. Dacă ajungi jos... Dar vino odată!

Curios, Alexandru se întoarse. Larga crăpătură se căsca sub picioarele lui.

— Rouillé!

— Haide, dă-ți drumul!

— Sosesc, își anunță Cazacu saltul în gol.

Ajunse jos, pe podeaua de gheață veșnică a unei adevărate grote. În lumina ce se prăbușea de sus, răsfrîntă și repetată de stalactitele și stalagmitele crescute ca niște colți ai unei uriașe guri căscate, privi uluit în jur.

— Dar unde ești, Dom Estéban?

— Aici, prietene! Ridică-ți puțin privirile! Nu mă vezi încă? Sînt aici sus, călare! Ce păcat că nu ai un Kodak! „Helas, ou sont les temps d'antan!"*...

În sfîrșit îl văzu și nu-i veni să-și creadă ochilor. Urcat pe greabănul unui uriaș animal, cu forme fantastice, un tripod asemănător oarecum iguanodonilor care populaseră altădată Pămîntul, Rouillé scoase un sălbatic strigăt războinic. Animalul fusese evident amfibiu, cu pielițe înotătoare la picioare și coadă de pește. Părea turnat din piatră și învăluit într-o zdravănă coajă de gheață... Înghețase cîndva, de mult, o dată cu undele mării în care înotase.

---

* „Vai! unde sînt vremurile de altădată..." Celebrul vers al poetului francez F. Villon, devenit dicton (n.a.).

Tot Rouillé — pe care cu totul neașteptata descoperire îl făcuse gălăgios — izbucni fără a lua în seamă uluirea lui Alexandru :

— Dar e de neiertat ! O totală lipsă de prevedere !... Cînd mă gîndesc că au rămas agățate deasupra ușii glisante...

— Cine ?

— Mănușile mătușii Olaffson ! Vrei să spui poate că nu ar fi fost nimerite în acest decor ?... Apoi, fără să mai aștepte un răspuns, continuă : Îmi retrag ezitările. Cu adevărat, Tethys cette boule de glace*... Închipuie-ți o catastrofă cosmică. O planetă, o planetă dăruită de natură cu tot ce îi trebuie pentru a-și purta numele și care dintr-o cauză sau alta explodează... Un imens ocean, aruncat în spațiu ca un strop de apă cu diametrul de paisprezece mii de kilometri. „O lacrimă cosmică", ca să te citez. Se pierde în Cosmos, purtînd în sînul său de unde încremenite întreaga lume de plante și de animale marine, de pești... Nimerește apoi într-un sistem solar îndepărtat. Soarele, lacom, o prinde, îi frînează rotația, iar noi...

— Noi o descoperim ! Ingenioasă ipoteza dumitale.

— Și nimeni, nici chiar cel mai fariseu dintre geofizicienii terestri nu ar putea dovedi că nu-i adevărată. Așadar, aceasta e enigma !

— Iar noi... sugeră Alexandru Cazacu, înveselit.

— Noi trebuie să le mulțumim „microbilor" care ne-au atacat „Albatrosul" ! Fără ei, eu, unul, nu aș mai fi avut ocazia să descopăr acest splendid exemplar amfibiu de Tripodon Rouillensis ! Sper că-mi vei îngădui să consemnez la loc de cinste toate acestea în jurnalul nostru de călătorie !

Rouillé schiță apoi cu repeziciune imaginea ciudatei fosile.

— Avem acum și ilustrații, Cazacule. Inedite. Picătura aceasta de apă salmastră înghețată trebuie explorată „á fond !" Sînt convins că și Tihon Semionovici, cînd va afla, ne va da dreptate. De altfel, prietene, să-ți spun ceva : nu numai că sînt împăcat cu soarta care

* Această bilă de gheață — în limba franceză (n.a.).

ne-a împins aici, dar mîine dacă ar veni să ne scoată de aici vreun salvator prea grăbit, eu, unul, aş mai rămîne ! declară ritos Dom Estéban. În zonele de mare variaţie ale temperaturii s-ar putea întîmpla să descoperim şi vreo activitate vie. Viaţa este doar legea generală a Cosmosului. Lipsa ei constituie o excepţie. Apoi nu uita sporii de alge albastre ! După ce vom fi cu toţii pe planetă vom încerca să-i aclimatizăm. Te vei ocupa personal de aceasta ca să nu te plictiseşti aşteptînd legătura radiointergalactică. Deocamdată, proviziile alimentare pe care le putem salva din navă ne vor fi suficiente pentru un an, poate chiar şi mai mult. Apoi...

— Am început să nu mai ştiu cînd glumeşti, Dom Estéban. Apoi... vom descoperi mine de biftec ?

— De ce nu ? „Dans le meilleur des mondes, tout est possible"*, cu o singură condiţie : să nu disperi niciodată !

XVIII

— Vom putea pleca cu toţii. Vom trece proviziile pe racheta auxiliară. Materialul documentar nu va mai fi pus în conteiner şi lansat în spaţiu. Îl vom lua cu noi, pe planetă. Dom Estéban are perfectă dreptate : timpul lucrează pentru noi !...

Rezultatele ultimelor determinări astronomice făcute de Platonov şi informaţiile culese de cei doi pe planetă, în răstimpul celor 34 de zile cît durase explorarea, fuseseră înregistrate în microcristale. Cu caseta în mînă, Platonov se îndreptă spre dulapul de metal în care se afla restul informaţiilor culese şi prelucrate pe drum, rodul atîtor încercări, comoara ştiinţifică a unei

* Maximă franceză : „Totul e posibil în cea mai bună dintre lumi" (n.a.).

călătorii cosmice pînă acum fără pereche. Deschise dulapul. Stranie, ireală, jucîndu-şi nuanţele în fantastice irizaţii, lumina vie îl făcu să închidă pentru o clipă ochii. Izvora de acolo de unde fuseseră casele. Luînd, una după alta, cele mai neaşteptate forme şi contururi, o inegalabilă succesiune de creaţii geometrice, cu feţele dintr-o lumină schimbătoare, ţesînd o neverosimilă pînză din cele mai negîndite nuanţe, uluia, ameţea, fascina...

Cu privirile prinse în jocul mereu altul — învîrtejire de cuburi, paralelipipede, sfere, conuri, octaedre ; fluturări cu efemere transparenţe cristaline, cu cioplituri de romburi, triunghiuri, sectoare de cerc, toate decupate cu o uimitoare precizie de foarfecele întîmplării, al umbrei şi luminii — Platonov îşi căută un sprijin mîinilor care, şovăitoare, se desprinseră de pe uşile dulapului.

— Rouillé ! Cazacu ! chemă cu glas sugrumat.

Focul neîntrerupt al luminilor, în care geometria îşi etala parcă toată puterea de creaţie, continua să-şi tremure irizaţiile.

Încremeniţi în spatele lui Platonov, Alexandru şi Rouillé, cu ochii mari deschişi, nu-şi mai puteau dezlipi privirile de la fantasticul spectacol.

Pe neaşteptate, lumina vie se mistui. O zăpadă cenuşie, murdară, poroasă, acoperi locul în care dansaseră culori şi străluciri. Casetele nu mai erau. Şi nimic din restul obiectelor de pe poliţa de aluminiu. Poliţa însăşi era mîncată, roasă, şi abia se mai susţinea în adîncul dulapului. Într-o margine scînteiau pe alocuri, negre, cristale mărunte şi ascuţite.

Tăcerea în care uluitorul foc viu îşi jucase geometricele stihii în dulapul de bord se prelungi. Reale, palpabile, efectele celor desfăşurate sub privirile astronauţilor rămîneau singura dovadă a tot ceea ce se petrecuse.

Mîna lui Platonov se lăsă grea pe umărul lui Cazacu.

— Repede, dragul meu, desprinde un cristal ! Examinează-l ! Pare a fi carbură de siliciu... Încep să pricep. Ah, dacă am putea să le spunem şi celorlalţi, tuturor celorlalţi ! Lumina aceasta vie e cataliza transmutaţiei. Tot ceea ce am văzut, asta a fost... Metalele s-au transformat ! Au trecut din unul în altul. Alumi-

niul a devenit siliciu, cuprul s-a preschimbat în zinc. Acele acelea cenuşii...

— Naiba să mă ia ! se trezi din uluială Rouillé. Dar atunci strălucirea aceea... ?

— Nici un singur cuvînt pînă nu controlezi. Să încercăm cu slabele noastre posibilităţi actuale. Este evident : casetele purtau în ele germenele. Fuseseră contaminate.

— Şi noi care voiam să le transbordăm. Sărmanele noastre constatări ştiinţifice !...

Folosind micul analizator de materie cosmică al navei, Alexandru află între atomii din care era alcătuită pulberea cenuşie prezenţa unor granule de natură necunoscută.

— Granule ! şopti îngîndurat Tihon Semionovici. Granule asemănătoare, prezentîndu-se într-o singură formă, dar acţionînd între ele pentru a crea, într-un fel sau altul, ceva complex şi variat. Aidoma unor sfîrleze. Se rotesc. Au un moment propriu de rotaţie... Cazacu ! chemă cu vocea coborîtă şeful de echipaj. Ai isprăvit determinarea spinului — a momentului de rotaţie internă a acestor curioase particule ? Pentru ca tot ceea ce am trăit să fie adevărat, ar trebui să aibă o valoare întru totul determinată...

— Egală cu unu pe doi, murmură Rouillé.

— Da, tovarăşe Platonov ! Da, monsieur Rouillé ! Un moment al rotaţiei minim posibil ! Spinul acestor ciudate sfîrleze are valoarea fracţiei unu pe doi.

— Prieteni, ne-a fost dat să trăim o întîmplare unică ! Sîntem cei dintîi oameni care s-au întîlnit cu un fenomen pe care timp de ani şi ani de-a rîndul l-a căutat în zadar fizica modernă. În cîmpul cosmic L_3 se află elementoni — granule elementare ale materiei aflate într-o stare specială, denumită de ştiinţa modernă prematerie. Aceste granule au apărut în sînul materiei trecută prin aparent inexplicabila aventură a transmutaţiei naturale...

— Îmi permit să mai păstrez o îndoială, interveni Rouillé. Savantul sovietic V. Keler susţinea acum vreo treizeci de ani că prematerie acţionează numai cu ea însuşi. Atunci ?... A, ba nu ! Punîndu-ţi întrebarea,

dragă Tihon Semionovici, mi-am răspuns de fapt eu singur. Catalizatorii nu intră practic vorbind în reacţiile pe care le mijlocesc. Înţeleg. În contact cu premateria, unii atomi îşi pierd stabilitatea şi se preschimbă în alţii... Crezi că vom găsi o cale de protecţie împotriva transmutaţiei care ne distruge sistematic nava după nişte legi pe care noi încă nu le bănuim ?

— Nu cred ! Consider însă, în acest moment de mare răspundere, că hotărîrea noastră de a coborî pe planetă devine cu totul justificată. Să pregătim transbordarea !

Era o hotărîre pe care însă echipajul „Albatrosului" nu mai apucă s-o îndeplinească. Se aflau la primul transport de materiale, în strîmtul culoar de acces care îi lega de racheta auxiliară. Savantul francez era în frunte. Îl urma Cazacu, apoi Platonov. Totul nu dură decît o clipă. Treapta pe care păşise Rouillé izbucni în flăcări, învăluită în aceeaşi mistuitoare lumină vie. O grămăjoară de ace cenuşii fu tot ceea ce mai rămase. Cazacu nu-şi putea smulge privirile de la uluitoarea privelişte. Încleştîndu-i dureros braţul, şeful de echipaj îl trase puternic înapoi.

În faţa lor, la capătul culoarului, se căsca mărindu-se, neagră, înspăimîntătoare, o gură : cerul nopţii cosmice. Şi în smolitul abis, corpul prelung al rachetei auxiliare ardea fărîmiţîndu-se, sfîşiat de tentaculele spasmodic agitate ale aceleiaşi lumini vii, care îl răpusese pe Rouillé.

Prizonieri pe bordul „Albatrosului"...

Pînă cînd, pînă unde ? Cine ar fi putut să spună ! ? Au hotărît să încerce, atît cît le va îngădui starea navei, să ajungă cît mai aproape de lumea planetei albastre — Pămîntul.

— Actualele avarii ne mai permit încă să ne continuăm drumul. Şi dacă vom izbuti să răzbim din acest afurisit cîmp cosmic La, poate că aceste carii nevăzute, această blestemată transmutaţie ne va da pace, izbucni Alexandru.

— Nu se teme ea de blestemele noastre, Cazacule ! Oricum ar fi, însă, vom încerca. Nu ne e îngăduit altfel...

Luni de navigaţie se scurseră sub semnul marii incertitudini. Şi într-o zi, „Albatrosul" scăpă de temuta împărăţie a transmutaţiei. Cîmpul L_3 rămase în urmă.

„Zburăm liniştit, trecea în jurnalul de bord Alexandru Cazacu. Motorul fotonic funcţionează mulţumitor. Transmutaţia a rămas o tragică amintire..."

Dar veni o zi în care nava pătrunse într-un uriaş nor de praf cosmic. „Albatrosul" nu rezistă atracţiei...

Şi iar se scurse timpul. Alimentarea cu combustibil era îngreunată. Din nou opriri şi porniri repetate care şubrezeră şi mai mult racheta. Pulbere de fier şi nichel, norul de praf exercita o atracţie magnetică cu mult mai violentă decît aceea a inelului rotitor de gaze al sistemului stelei duble, din strînsoarea căruia izbutiseră să se desprindă.

Supragreutatea se instalase din nou pe bord şi o dată cu ea greutăţi de plumb în creier, strivind plămînii, carnea... Respiraţia era şuierătoare...

„Bordul e în întuneric", continua să noteze Alexandru Cazacu.

Dar cea mai cruntă clipă fu aceea cînd şeful de echipaj îi trecu conducerea navei :

— Ascultă-mă, Alexandru ! Blestemata asta de greutate m-a învins. Nu aş fi crezut !... N-am să mai rezist mult. Dar tu trebuie să rezişti, trebuie ! Eşti mai tînăr !... Apleacă-te spre mine...

— Tihon Semionovici, stai liniştit ! Ai nevoie de fiecare fărîmă de energie ! Odihneşte-te ! Ne vom întoarce împreună ! Am să aprind din nou lampa de siguranţă.

— Nu, lasă ! Vei mai avea nevoie de ea... E groaznic să rămîi singur, pe întuneric. Dar tu să nu-ţi pierzi firea, Cazacule ! Să nu te dai bătut ! Fii tu mai tare !... Ai să răzbeşti !... Nu uita : o sută treizeci şi cinci de grade stînga. Abaterea este de cîteva minute... cred că şase...

— Da, Tihon Semionovici...

— Şi ţi-am mai spus, butonul cel de jos, cel cu săgeată albastră... al treilea. Îl răsuceşti doar de două ori. Treci apoi la al şaselea. N-ai să le încurci... Stii doar, ca şi atunci... Trei şi şase. Repetă.

— Al treilea de jos, apoi al şaselea. Al treilea de două ori. Îmi voi reaminti.

— Nervii, Alexandru, şopti abia auzit Platonov. Nu lăsa teama şi disperarea să pună stăpînire pe tine !... Mintea, ocroteşte-ţi mintea... Auzi ?

— Da, Tihon Semionovici ! Aud !...

Simţi pe umăr, greu, capul lui Tihon Semionovici.

„Să mă stăpînesc, să înving acest coşmar. Nu s-a întîmplat nimic. Nu s-a întîmplat nimic, repetă cu glas tare, ca să-şi audă vorbele, nava mai ascultă de comanda mea."

Îşi înălţa capul încercînd să tragă aer în piept. Luminile bordului lunecară într-o latură, se clătinară o dată cu el. Nu mai ştiu nimic...

Se trezi cine ştie după cît timp. Mintea nu-i şovăi însă nici o clipă.

„Butonul al treilea de jos. Săgeata albastră. Butonul şase... O sută treizeci şi cinci grade stînga... abaterea de şase minute", repeta în gînd. Nu uitase. Era ultima variantă pe care o mai putuse calcula Platonov şi care trebuia să-i înlesnească salvarea.

„Nu-ţi pierde curajul şi mai ales nu te grăbi. Esenţialul este să nu te grăbeşti ! Fază cu fază, reparaţia o vei putea face în cîteva luni... Suprasarcina, datorită creşterii acceleraţiei, nu te va lăsa să lucrezi mai mult de cîteva minute pe zi. Împarte-ţi orele necesare reparaţiei la aceste minute ! Ai răbdare şi ai încredere. Apoi pornirea motorului auxiliar... Trebuie să izbuteşti !"

Alexandru aprinse lampa de siguranţă. Conul de lumină alburie, palidă, răzbi despicînd întunericul.

Ce greu era trupul lui Platonov... Tîrîndu-l, izbuti să ajungă la trapa de evacuare laterală. Lunecă pe spate. Cu capul lui Platonov pe genunchi, ţinîndu-i strîns în pumni mîinile amîndouă, se străduia să-şi adune răsuflarea. O mînă săltată se lăsă grea pe maneta trapei şi trupul şefului de echipaj lunecă în Cosmos.

Chinuit, ostenit, cu sfredele ascuţite în oasele picioarelor, în încheieturile mîinilor, în coşul pieptului, se tîrî agăţîndu-se de bara panoului de comandă. Se săltă greoi în fotoliu, strîngînd în mîini cît putea rezemătoa-

rele brațelor... Tîrziu, degetele înviate lucrară cu spor cîtva timp. Patru minute, însemnă ceasul de bord. Se întrerupse. Încercă din nou. Trecu un minut. Epuizat, renunță. Capul îi lunecă pe speteaza fotoliului.

Așa se scurgea timpul în noua lui haină cîrpăcită cu peticele zdrențuite ale minutelor.

Încerca mereu să lucreze în noile condiții în care și un cuvînt însemna un efort aproape supraomenesc. De cînd nu rostise nici o vorbă ? Cine-i putea răspunde... Iar timpul orb și surd trecea într-o scurgere nemiloasă.

Nici costumul antigravitațional, nici amortizoarele de salvare construite anume pentru situații asemănătoare nu-l ajutau. Supradoza zilnică de transmetabolină îi dădea doar iluzia unei ușurări, menținîndu-i la limită rezistența. Imensul nor de praf care înghițise nava pricinuise totul. Nava îl străbătea sau, poate prizonieră, plutea în voia goanei lui...

Și poate totuși mai exista o ieșire datorită calculelor lui Platonov, dar, înainte de toate, trebuiau terminate reparațiile. Avaria din compartimentele de legătură cu motorul fotonic auxiliar nu era o joacă. De fapt, ce se putuse întîmpla acolo ? Dozatorul ?... O explozie, o nouă dezagregare, un asteroid ?... Greu de răspuns.

Alexandru deschise ochii. Stele rare străjuiau nava ca niște ochi pînditori în marginea unui drum străin.

„În zadar, bunul meu Platonov, în zadar, prietene ! Nu voi avea puterea să sfîrșesc reparația... Nu voi izbuti să aduc ultimul tău salut stelei de rubin. Luni, ani de zbor, poate, mă despart de Pămînt. Și în această înnebunită apăsare nu voi rezista prea mult..."

Verde clipea pitit în intrîndul peretelui — singura lumină rămasă ca printr-o minune nestinsă — becul radioreceptorului auxiliar independent.

Mîna se întinse într-o doară, apăsînd clapeta de pornire. Miriade de radiosurse cosmice se întretăiau, păcăituri, țiuituri prelungi și scurte, întreruperi și porniri fără sens.

„Vorbesc stelele între ele", își spuse Alexandru.

Deodată tresări ca la atingerea unei descărcări electrice. Răsuci mecanic amplificatorul pînă la maximum.

De departe de tot, rătăcită prin întortocherea atîtor căi, de undeva din Galaxie, de-abia auzită ca o înşiruire de şoapte, răzbi picurarea unui semnal Morse. O dată, încă o dată...

Inima lui Alexandru bătea înnebunită :

«Pămîntule, mă auzi ? Pămîntule ! Aici „Albatrosul" !...»

XIX

„...S-a înregistrat apropierea de sistemul nostru solar a unui corp cosmic artificial. Acum se ştie că e o rachetă auxiliară de reîntoarcere. Cred că sînt ei... Le vom ieşi în întîmpinare, cu toţii. Pregăteşte-te !... Vin să te iau !"

Maria Cazacu apăsase pe buton, întrerupînd legătura. Nu izbutise să spună nici un cuvînt. După zece ani, în sfîrşit, se întorcea Alexandru. Copleşit, sufletul încremenise parcă, voind să trăiască la nesfîrşit această bucurie.

„Cred că sînt ei", îi spusese Prisecaru.

„Desigur că sînt ei... Dar care dintre ei ?" se întrebase ea, într-un tîrziu.

Maria Cazacu îşi aminti izbiturile portierelor de maşini împinse în grabă, dar unde anume, cînd, care, nu mai ştia. Trepte urcate, trepte coborîte, oameni în jur, voci, strîngeri de mînă, căldura braţului Irinei, buzele tremurate şi sărutarea lui Ascaniu pe obraz, toate, toate erau îngrămădite laolaltă şi nu în înşiruirea în care se urmaseră... Ziarele ca şi specialiştii se întrebau care dintre nave se află acolo pe orbită, care echipaj se apropie de Pămînt. Ei nu furnizaseră pînă acum vreo indicaţie...

Stratoplanul hipersonic se îndrepta spre Adana, în Turcia. Deasupra acestui oraş urmau să se întîlnească cu aparatele comisiilor speciale, formate pentru a ieşi în întîmpinarea celor ce se întorceau.

Planul era simplu. Racheta auxiliară trebuia să fie întîmpinată de o navă cosmică „de serviciu". Aceasta urma să intre în legătură cu ea, indicîndu-i drumul în vederea aterizării. La o oră, o oră şi jumătate distanţă de sol, racheta de ghidaj urma să anunţe „flota" comitetelor de cosmonautică şi astrofizică, chemînd-o la faţa locului pentru a participa la aterizare. Pînă atunci însă stratoplanele staţionau în zbor, la o înălţime de 60 kilometri, deasupra Adanei.

Podişul Anatoliei îşi arăta învălmăşitele spinări de dealuri. Soarele strălucea pe cerul pur al primăverii sudice. Maria Cazacu, lîngă geam, alături de Irina, nu vedea însă nimic. Adîncită în propriul ei trecut, îşi resfira aducerile aminte într-o neaşteptată împerechere de imagini... Geologul Cazacu îi surîde, cu ochii lui albaştri, cu părul cărunt la tîmple, la cincizeci de ani ai săi — atîţia avea cînd l-a pierdut la capătul unei cărări de munte. Asta a fost ieri. Alexandru, reîntors de la şcoală, întinde mîna după felia de pîine cu unt, are genunchii zgîriaţi şi o pată de cerneală de-a lungul obrazului. Asta a fost tot ieri... Ascaniu o sărută cu braţele încolăcite în jurul gîtului. Şi asta a fost tot ieri...

Acum, Ascaniu privea crestele munţilor de sub ei. Maria Cazacu îl privi îndelung. Se minuna într-una de uimitoarea asemănare a băieţilor cu tatăl lor. Aceiaşi ochi, aceeaşi voce, acelaşi păr, aceeaşi statură.

Deodată, totul se puse în mişcare. Motorul aparatului şi inima Mariei Cazacu. Tăindu-şi cale spre miazăzi şi apoi uşor spre apus aparatele străbăteau aerul aproape inexistent al atmosferei înalte, cu uriaşe viteze hipersonice.

Nelinişte şi nerăbdare abia stăpînită. Apoi, deodată, iat-o ! Într-o înceată coborîre, învăluită într-un nor de flăcări, o navă auxiliară de reîntoarcere, ca un uriaş peşte argintiu cu botul roşu, se apropia ţiuind de Pămînt. Ascaniu se ridică. Toma Prisecaru, cu ochii pironiţi pe bolidul care cobora în faţa privirilor lor, îl strînse puternic de braţ, murmurînd :

— Sînt cei de pe „Rîndunica".

Şuier de motoare, valuri de fum şi flăcări... Stratoplanele au coborît pe uriaşa terasă betonată de la El Hafiz, din inima deşertului.

Suiţi în maşinile care-i aşteptau, parcurseră cei cîţiva kilometri în goană. Racheta auxiliară, cu motoarele stinse, îşi sfîrşea tocmai înceata înclinare, după aterizarea făcută la verticală.

Maşinile stopară în apropiere. Uşa rabatabilă a compartimentului etanş se deschise, alunecînd încet la o parte. Scara de coborîre se lăsă.

Sprinten,cu o uimitoare agilitate, pe care nu i-ar mai fi bănuit-o nimeni dintre cei ce-l cunoşteau, Larsen, sărind cîte două, trei trepte odată, coborî primul, cu braţele larg deschise, cu privirile luminoase.

Preşedintele Federaţiei internaţionale de astronautică înaintă spre el. Şeful de echipaj, neschimbat, la fel de măsurat, de stăpînit, zgîrcit în vorbe, aşa cum îl ştiau cu toţii, se apropie cu un zîmbet înflorit în privirea ochilor săi de obicei aspri, cenuşii. Îşi strînseră mîinile fără vorbe. Se îmbrăţişară.

— Modificîndu-ne drumul, am epuizat mai repede itinerariul fixat. Acesta este motivul pentru care ne întoarcem acasă după numai doi ani de la plecare, socotind timpul scurs în navă, raportă Larsen.

— Doi ani ? repetă mirat preşedintele. Dar...

Scoţîndu-şi calm carnetul dintr-unul din buzunarele costumului de zbor, norvegianul i-l întinse.

Anastas Pavlovici Priroga şi Stevenson coborîseră şi ei.

— În calendarul meu, după datele stabilite prin măsurătorile făcute în navă, figurează astăzi data de cinci martie 1988.

— Larsen ! Spre el se îndreaptă Toma Prisecaru lăsînd la o parte protocolara atitudine obişnuită în asemenea împrejurări. Larsen, vino să te îmbrăţişez şi eu ! Aici, la noi, după bunele şi bătrînele noastre calendare, am trecut de zece zile pragul celei de a patra luni a anului 1996 ! Apoi, strîngîndu-i la piept pe Priroga şi Stevenson, într-o singură îmbrăţişare, continuă : Aţi devenit un exemplu viu a unui fenomen din domeniul contracţiei timpului, căruia i-am închinat ani de cercetări...

Prisecaru mai strîngea încă umerii astronauţilor cînd Thor Rawendahl luă cuvîntul în microfonul portativ al unui corespondent de presă :

„Am fericirea să vă anunţ reîntoarcerea, după o fructuoasă călătorie cosmică, a echipajului navei fotonice „Rîndunica". După datele calculate la bord, pe baza aparatelor de stabilire a scurgerii timpului în nava fotonică, rezultă că ei au aterizat aici la... 5 martie 1988 şi nu astăzi, 19 aprilie 1996. Cu alte cuvinte, „Rîndunica" s-a reîntors după numai 2 ani proprii de călătorie prin Cosmos şi nu după cei zece ani, încheiaţi, cîţi s-au scurs pe Pămînt. Aceste diferenţe de timp verifică date mult discutate din domeniul teoriei relativităţii timpului şi contracţiei lui... Întorcîndu-se spre cei trei cosmonauţi, în lumina fulgerelor ţîşnite din aparatele fotografice şi sub ochii cercetători ai aparatelor de filmat, Rawendahl încheie : Încă o dată, în numele Federaţiei şi al meu personal, vă felicit pentru reîntoarcere, urîndu-vă în acelaşi timp... să purtaţi sănătoşi cei 8 ani de viaţă pe care i-aţi cîştigat pe drum !"

Capetele şi fluturarea mîinilor cosmonauţilor abia se mai zăreau din năvala de flori ce se înălţa în jurul lor.

XX

— ...dar faptul că ei s-au întors după numai doi „ani proprii" de călătorie prin Cosmos şi nu după zece cîţi s-au scurs pe Pămînt — în afară de verificarea unor date pînă acum atît de discutate din domeniul teoriei relativităţii, legate de fenomenul contracţiei timpului — reprezintă din nefericire un argument neîndurător : „Albatrosul" e pierdut...

Strînşi în jurul marii mese rotunde, oamenii de ştiinţă ascultau concluziile preşedintelui Federaţiei internaţionale de astronautică în cea mai adîncă tăcere.

Aparatele de control a scurgerii timpului, aduse de echipajul „Rîndunicii", cutiile cu microcristale pe care era înregistrată uriaşa recoltă de date ştiinţifice culeasă de echipajul navei în cursul periplului său fără precedent, toate se aflau acolo, în faţa lor.

Faptul că cei trei reîntorşi de „dincolo de timp", cum se exprimaseră gazetele, reuşiseră să cîştige pe drum 8 ani de viaţă, realizînd în numai 738 de zile proprii o călătorie aproape de trei ori mai lungă decît fusese plănuită, îşi aflase un puternic ecou în gîndurile fiecăruia dintre oamenii de ştiinţă şi savanţii aşezaţi în jurul mesei.

Spectaculoasa verificare a ipotezei einsteiniene a contracţiei timpului crease desigur un mare entuziasm. Imensa valoare a datelor culese de Larsen şi ceilalţi doi tovarăşi ai săi de drum din Cosmos reprezenta o strălucită victorie a ştiinţei. Bucuria însă nu era întreagă. O apăsătoare umbră stăruia asupra ei. În inima fiecăruia dintre cei de faţă se strecurase durerea pierderii „Albatrosului". O pierdere care acum se confirma mai mult ca oricînd.

Şi „Albatrosul" însemna trei oameni, trei vieţi...

Maurice De la Martiniére, directorul de studii al laboratorului de astro-fizică din Chamonix, auzea vag vocile celor din jur. Fraze repezite, răspunsuri, tăceri... Vaga impresie a unei ridicări în picioare, a unei fluturări albe peste masă, un pumn ce lovea cu îndîrjire... Totuşi, discuţiile erau mai puţin aprige ca atunci, înainte de captarea mesajului conteinerului „Albatrosului". Era o reţinere, o stăvilire a vocilor, parcă, în faţa întîlnirii cu neputinţa.

Îl căută cu ochii, în înşiruirea rotundă dimprejurul mesei, pe Larsen. Era acolo, tăcut, închis în el, cu un vraf de hîrtii în faţă. Cum vor fi primit ei atunci, „acolo", glasul celor ce nu mai aveau nici o scăpare ?... Cutremurătoare clipe !

Chemarea echipajului „Albatrosului", încredinţată Cosmosului, îi apărea, ca şi atunci cînd o auzise întîia oară, aidoma documentului închis într-o sticlă cu gîtul smolit, încredinţat voii valurilor de echipajul unei caravele de altădată, rătăcitoare pe creste înspumate, pier-

dută, cu cîrma sfărîmată, cu pînzele sfîşiate în vîrtejurile cine ştie cărui uragan.

Da ! îşi spuse în gînd Maurice de la Martiniére. Conteinerul „Albatrosului" era cu adevărat ca „o sticlă încredinţată mării". Cutremurătoare clipa cînd ţii în mîini un asemenea mesaj, cutremurătoare clipa în care îl încredinţezi valurilor, valurilor care urmează să te răpună..."

Larsen îşi răsfoia vraful de hîrtii. Se oprea îndelung asupra unora, trecea mai departe, revenea înţepînd cu vîrful ascuţit al creionului unele puncte pe harta cosmică a drumului parcurs.

— Da ! „Rîndunica" n-a mai izbutit să comunice, în ciuda tuturor încercărilor echipajului ei, cu nava soră. Mesajele au rămas fără răspuns, spuse el.

— Am trăit cu toţii clipe despre care nu vreau să vorbesc... Nu aveam cum să abatem nava în căutarea lor. De altfel, ar fi fost absurd, mărturisi şi Priroga.

Cu bărbia cuprinsă în adîncul palmei, cu pleoapele apăsate de vîrful degetelor răsfirate, Knut Larsen trăgea adînc din pipă.

Cifre, comparaţii, argumente... Apărea acum limpede, după mai bine de două luni de la sosirea „Rîndunicii", că neprevăzutul, descifrat, prezentat concret, palpabil, în imagini, cifre, se înfăţişează cu totul altfel decît pînă atunci.

— Uriaşul consum de energie, destinat întreţinerii teleradiosondelor cu care de ani de zile emitem chemări şi apeluri fără răspuns, nu mai este astăzi justificat. Am făcut tot ce-am putut. Trebuie să renunţăm, fură ultimele cuvinte ale lui Thor Rawendahl, preşedintele Federaţiei internaţionale de astronautică.

Cei 36 de delegaţi păstrară o stînjenitoare tăcere. Şedinţa luă sfîrşit.

Pe scările peronului larg al clădirii, cei doi reprezentanţi ai comitetului naţional romîn fură ajunşi din urmă de preşedinte. Mîna lui Rawendahl cuprinse umărul lui Ascaniu Cazacu.

— Ordinea de zi nu ne-a îngăduit introducerea unui raport asupra cercetărilor întreprinse în domeniul proceselor de perturbaţie manifestate în psihologia omului aflat în mediul cosmic.

— Ne vom bucura să auzim că aţi trecut la experimentări practice ale ultimelor dumneavoastră descoperiri în legătură cu interacţiunile dintre ritmul psihologic al astronauţilor şi coordonatorii electronici de bord. Este cu adevărat un domeniu care vă solicită dăruirea, adăugă savantul francez De la Martiniére, apropiindu-se. Va fi un serios aport adus siguranţei navigaţiei cosmice la mare distanţă.

Strîngîndu-şi mîinile, se despărţiră.

Ascaniu şi Toma Prisecaru mergeau tăcuţi pe străzile liniştite ale Genevei, despicate în două de lumina soarelui lunecat spre asfinţit.

Ajunseră la malul Lemanului. Apele lui întinse, limpezi şi adînci, purtau pe umerii clipocirilor mărunte haina fumurie a înnoptării. Ca pe luciul unei oglinzi negre-vineţii, cerul îşi legăna încrustarea constelaţiilor. Şi mai tîrziu, mult mai tîrziu, cînd noaptea fu deplină, cînd hotarul apelor se contopi cu cel al zărilor neaflate, răsturnate parcă din înaltul boltit al cerului, pe apa fără strălucire plutiră stele mari şi mici cu dîre frînte, tremurate, ce răzbeau parcă pînă în afund.

Sprijiniţi de parapet, cu umerii înfioraţi de răcoarea coborîtă dinspre înălţimile cu platoşă albă, Ascaniu şi Prisecaru priviră îndelung îngrămădirea de stele, adunate de unde la picioarele lor.

Oraşul, noaptea, contopirea apei cu pămîntul, cerul cu luminile şi întunericul lui, toate erau învăluite în aceeaşi grea tăcere...

Braţul lui Prisecaru cuprinse strîns umărul lui Ascaniu. Porniră alături mai departe, pe cărările năpădite de aburul străveziu al negurii.

Pată albă, desprinsă din nesfîrşitul umbrelor tăcute, o lebădă luneca singuratică, căutîndu-şi liman drumului nemaiumblat printre stelele undelor cernite...

Apelul videofonului răsuna într-una, strident, prelung, întrerupt, repetat, insistent... Înţepenite, degetele lui Toma Prisecaru continuau să răsucească butonul aparatului de radio. Spre mintea lui nimic nu-şi mai putea afla drum. Nici timbrul vocilor limpezi ale crainicilor, uneori răzbite de tremurul emoţiei. Urmărea cu înfrigurare comunicatele.

„...Observatorul radioastronomic din Copenhaga retransmite de la staţia exterioară „Ceres" că sursa concretă de perturbaţii radio se apropie de sistemul nostru solar. Elementele de locaţie ale fenomenului îl situează în direcţia planetei de centură Pluton...

...Direcţia staţiunii de astrofizică din Pulkovo, de lîngă Leningrad, a constatat apariţia pe cer, în dreptul constelaţiei Ursa Mică, dincolo de marginile sistemului solar, a unui puternic nor de lumină..."

Soneria videofonului îşi continua apelul cu îndîrjire...

„...Radiotelescopul de la Jodrell Bank ne informează : O emisiune luminoasă neobişnuită în direcţia Ursei Mici tulbură de două ore radiolocaţia sectorului ceresc corespunzător. Fenomenul cu totul neobişnuit este cercetat de specialişti. Vom reveni în jurnalul nostru..."

„...Staţia de observaţie Nançay, aparţinînd reţelei franceze de radioastronomie, aduce la cunoştinţa publică ivirea unei neobişnuite luminozităţi a cerului nocturn în dreptul Ursei Mici, aproximativ la 6 grade distanţă de steaua polară — poziţie stabilită la Observatorul din Bordeaux. Forma şi intensitatea neobişnuită a emisiunii luminoase — foarte asemănătoare cu aceea a unui nor de sodiu — sînt în prezent studiate de radioastronomi..."

Zeci de staţii, în zeci de limbi, anunţau acelaşi fenomen. Norul de sodiu... emisiunea luminoasă... sursa de perturbaţii radio...

Acolo sus, pe cer, în dreptul Ursei Mici, se petrecea ceva neobişnuit, cu totul neobişnuit...

Prisecaru stinse lumina. Cu şovăială, se îndreptă spre fereastră. O deschise. Cu pumnii strînşi, înfundaţi în adîncul buzunarelor, îşi înălţă privirea. Sus, în crucea cerului, în miez de noapte, luneca abia-abia, căutîndu-şi drum printre stele, singuratică, o învolburare alburie. Călătorea încet spre miazăzi, cu uşoare destrămări umbrite, descoperind pe rînd o stea după alta ...Polara se ivi în capătul oiştii, apoi clipi înceţoşată, cuprinsă în întregime de o pată de lumină mată, ca un vălătuc de fum mînat de vînt.

„Şi totuşi, ei trebuie să fie ! abia îndrăzni să-şi spună Prisecaru. Îşi simţi sîngele cum îi fuge din inimă. Nu poate fi decît „Albatrosul"... „Albatrosul" ! „Albatrosul" !..." repeta Prisecaru, ca pentru a se obişnui cu înţelesul adevărat al acestui gînd atîta vreme ocolit, ferit, ascuns...

„Focul" apărut acolo sus pe cer, în direcţia Ursei Mici, e artificial, se frămîntau gîndurile lui Prisecaru. Nu poate fi altceva decît mantia de lumină a unei comete artificiale lansată de la bordul unui vehicol cosmic. „...O emisiune luminoasă foarte asemănătoare cu aceea a unui nor de sodiu", precizase crainicul postului francez de radio.

Căută să-şi amintească. Nu, rachetele auxiliare de reîntoarcere ale navelor nu dispun de un asemenea sistem de semnalizare luminoasă. Nu sînt ei. Ba da ! Bătrînele, vechile nave, ele aveau posibilitatea lansării norului de sodiu...

Deci, se întorceau acasă.

Nu, pentru el îndoiala nu-şi mai avea nici un rost. Cum de nu-şi dau seama şi ceilalţi, radioastronomii, staţiile, observatoarele ?... Cum de nu au anunţat : «Vine „Albatrosul" !»...

Totuşi, poate e mai bine aşa. Maria Cazacu, Irina, Ascaniu i se perindară o clipă prin minte. Ascaniu ! Nu ! Încă nu-l va chema ! Poate că încă nu ştie nimic. Mai tîrziu, să cîştige timp, să-şi limpezească mintea, să nu se înşele. Inima se poate înşela. Dar omul de ştiinţă n-are voie...

Soneria videofonului își reîncepu chemarea. Prisecaru întinse mîna, dar și-o retrase de îndată. Lumina roșie mai clipi de cîteva ori și se stinse.

Ridică receptorul. La comitet, un radioastronom, pe care crezu să-l poată atrage într-o discuție, îi răspunse scurt :

— Nu, nimic altceva. Coordonatele norului nu furnizează nici un fel de indicații.

„Asta știam", își spuse Prisecaru.

— Luați mai bine informații de la Federație. Sînteți în București ? Vă credeam plecat. Ați fost căutat insistent.

— Da ? Mulțumesc ! încheie Prisecaru, preocupat, discuția.

Nici Rawendahl — cu care obținu legătura foarte tîrziu la Observatorul astronomic din Oslo — nu știu să-i spună mai mult. Analiza spectrală, calculul astrofizic și părerile specialiștilor nu se bucurau de o interpretare unanimă. Dar nici o ipoteză nu veni în întîmpinarea gîndului său. „Cine ar fi putut să emită ciudata lumină ?" În gîndul tuturor, „Albatrosul" era pierdut pentru totdeauna...

Jodrell Bank, Copenhaga, Nançay, Pulkovo... Anglia, Danemarca, Franța, Uniunea Sovietică... Toți vorbeau de luminozitate. Ba nu ! Observatorul de pe „Ceres" transmisese că o sursă de perturbații radio se apropie de sistemul solar. Aceasta era calea ! Trebuia identificată sursa, stabilită direcția deplasării sale, viteza cu care se mișcă... Așa se va găsi nava. Dar cine s-o facă ? Bucureștiul nu poate. Nici Cairo, Varșovia, Praga, Kiev... Principalele observatoare astronomice și radioastronomice defilau prin gîndul lui. Pentru precizările la care se gîndea el, era nevoie de o aparatură specială de radioastrolocație. Cei de la Wellington din Noua Zeelandă !... Acolo însă nu se vedea Carul Mic. Sînt în cealaltă emisferă a globului. O aparatură specială... Încercă s-o afle.

Muntele Elbrus ? Da, nu mă gîndisem. Aparatura de la stația de cercetare a razelor cosmice de pe muntele Elbrus din Caucaz ar fi putut să slujească investigației. Dar cînd ?... Acolo nu sînt radioastronomi.

Pînă vor sosi... Cît timp va mai dura norul luminos? Cîtă vreme corpul care l-a emis va fi destul de aproape pentru a putea fi descoperit?...

Trebuie încercat. Prin Federaţie sau direct. Să-l recheme pe Rawendahl? Nu, norvegianul nu l-ar fi înţeles.

„E un fenomen luminos, probabil o sursă de perturbaţii. Nu poate fi nimic altceva... Astrofizica lasă loc pentru asemenea fenomene. De altfel, nu avem în exterior nici o navă, nici *măcar o singură navă* care să dispună de un sistem de format comete artificiale prin emisiuni de nori de sodiu... «Nici măcar o singură navă»", intonase subliniind fiecare cuvînt preşedintele Federaţiei internaţionale de astronautică, vrînd parcă să bareze drumul, unicul drum al tuturor gîndurilor lui Toma Prisecaru.

O intervenţie directă... Aceasta însemna să-şi pună în cumpănă întregul lui prestigiu de om de ştiinţă.

Ceasurile de nepreţuit se scurgeau unul după altul... Să vorbească cu cei de acolo, să le explice, să-i convingă şi abia apoi să se trimită oameni din cei mai pricepuţi, sus, la Observator. Să-i caute, să-i convoace, să le spună ce li se cere... Şi dacă nu se vor lăsa convinşi?... Argumentele lui oare nu li se vor părea prea mult trecute prin inimă? Un contact neoficial mai întîi. Un om de acolo, de la ei, care să creadă ca şi el. Rînd pe rînd îşi chemă în faţa ochilor minţii chipurile unor colegi, cele ale unor oameni de ştiinţă, ale unor cosmonauţi...

Masiv, surîzînd, cu glasul domol, uşor ironic, ca de obicei, Anastas Pavlovici Priroga îi apăru parcă aievea în faţă. Chemă Kievul. Îl găsi acasă. Dormea.

— Nu am nevoie de prea multe cuvinte. Înţeleg!... Mă voi descurca singur. Principalul e să ajung la Observator. Intervenţia la comitetul nostru de astronautică o veţi face mîine. Adică astăzi... Mai tîrziu.

Prisecaru privi acele cronometrului de pe mînă. Îşi aprinse încă o ţigară. A cîta de la miezul nopţii?... Deschise o mapă. Mărunte, cifrele se înşiruiau puzderie în rînduri înguste şi dese peste cîmpul fiecărei pagini. Calcule de orbite probabile, soluţii destinate unor te-

merare frînări ori transferări de pe o orbită pe alta, în diferite variante. Răsfoi îndelung. Închise apoi mapa.

Ieşi în stradă, trăgîndu-şi pardesiul pe umeri. Iscodi cerul. Norul mai era poate acolo, dar bolta pălise. Zorii lăptoşi ai dimineţii abia mijite îl ascundeau privirilor.

Semnalele verzi şi roşii ale videofonului clipeau pe rînd. Pe rînd apăsau degetele lui Prisecaru butoanele care îl puneau în legătură cu puţinii oameni pe care îi chemase la comitet în pragul acelei dimineţi. Îşi ocupaseră locurile la mesele de lucru. Mînuiau aparatele din secţiile de calcul...

Unul cîte unul, rezultatele cerute de Prisecaru soseau. Nu, nu-i chemase în zadar.

— Aveţi legătura internaţională. Vă cheamă Tîrnauz...

Smulgîndu-l gîndurilor, numele localităţii necunoscute îl azvîrli pentru un moment pe Toma Prisecaru în nedumerire. Nu-l auzise vreodată şi-i fu destul de greu să-l situeze undeva, pe tot globul, în vreuna dintre multele ţări afiliate Federaţiei.

Microfonul videofonului îi aduse din depărtare, din acel nemaiştiut Tîrnauz, glasul lui Priroga.

Zadarnică, pata gălbuie împrăştiată pe becul lămpii de pe birou pălise în năvala de lumină strălucitoare a dimineţii poposite în fereastră.

— Eşti singurul cu care mă pot sfătui !...

Cuvintele lui Toma Prisecaru răzbiră cu brutalitate, înlăturînd totul, uitînd hotărîrea pe care şi-o impusese de a zăgăzui pentru un timp, măcar la suprafaţă, şuvoiul convingerilor lui.

La un capăt şi la celălalt al firului de legătură videofonică, vocile celor doi oameni de ştiinţă se aşteptau liniştite, se întrerupeau nerăbdătoare, se completau, îşi repetau argumentările aprinse şi le combăteau, neizbutind să se smulgă discuţiei, dusă cu sufletul la gură.

— Chiar dacă nu ar exista această derivă a navei, pe care a reuşit s-o identifice Priroga, nu văd cum s-ar putea produce o aterizare. Echipajul ar fi trebuit să treacă de mult pe nava auxiliară de reîntoarcere...

— Dar, dragul meu, avem oare dreptul să pretindem ca o reîntoarcere neobișnuită să se desfășoare în condiții obișnuite ? Faptul că au ajuns cu „Albatrosul" pînă unde sînt, fără să-l fi abandonat la distanța cuvenită de Pămînt, fără să fi trecut la bordul navei auxiliare și, mai ales, fără să fi lansat cu acest prilej un conteiner de semnalizare, cum a făcut „Rîndunica", dovedește că s-a întîmplat ceva pe bord !

— Bine, dar în această situație ce ar putea face ca să scape de deriva în care navighează acum, cu motorul stins și în virtutea inerției ? Fără să se sustragă acestei derive, nu vor mai ajunge niciodată să atingă Pămîntul ! Logic apare o singură soluție : să-și aprindă motorul, modificîndu-și apoi direcția. Nava fotonică însă nu poate ateriza pe Pămînt.

— Te gîndești la urmările exploziei ce s-ar produce ?

— Pentru noi nu-i nici un pericol. Deși „Albatrosul" funcționează cu autoalimentare, cantitatea de antisubstanță din dozatoare și rezervoarele de alimentare curentă nu ar declanșa o catastrofă de proporții primejdioase pentru Pămînt. Nava ar putea fi eventual forțată să ia contact cu solul într-un deșert, abătută într-un ocean... Uraganul de flăcări al razei reactive ar trebui stinse înainte de pătrunderea navei în vecinătatea Pămîntului... Dar la toate acestea este inutil să ne gîndim. Ar însemna pur și simplu să contribuim la pierderea echipajului.

— Poate că aceleași gînduri îi frămîntă și pe ei. Faptul că ne-au semnalizat, prin norul de sodiu, înseamnă probabil că nu folosesc nava auxiliară, că...

— Mi-e teamă că nădejdile noastre sînt zadarnice și că nu vom putea întreprinde nimic practic pentru aducerea lor pe Pămînt. Prinși în vîltoarea argumentelor, am uitat un fapt esențial. Nava tace. Rămînerea pe „Albatros", deriva cu motorul stins, toate acestea puteau să fie impuse de-o situație oarecare... Însă faptul că au rămas muți, că nu au emis nici un mesaj, de acolo de unde sînt, aruncă cele mai sumbre îndoieli asupra situației lor reale.

— Ascaniu !...

— Te ascult şi, mai mult ca oricine, vreau să cred totul posibil ! Dar fiecărui argument adus în sprijinul rezolvării în bine a acestei situaţii i se opune un altul, contrariu. Aşteaptă-mă, te rog ! Vin la comitet.

Creionul trase încă o linie :

— Aici se află ei acum, aici ne aflăm noi. Socotind deriva, peste 12 ore vor fi în acest punct. Dar noi ne vom afla dincoace. Calculînd în funcţie de factorul de putere, la această distanţă va fi nevoie de un consum orar de 800 milioane de kilowaţi-ore. Aproape jumătate din întreaga energie electrică produsă în acelaşi răstimp pe întreg globul. Enorm ! Consideraţi că putem să ne dispensăm de această energie timp de...

— ...treizeci şi şapte de ore ? Treizeci de ore de intervenţie directă şi şapte ore de rezervă şi punere la punct preliminară.

— Da ! Creionul făcu înmulţirea : 800 × 37 şi află rezultatul — aproape 30 de miliarde de kilowaţi-ore... Putem livra energia prin cablu la Brazaville, în Congo, începînd de acum în opt ore.

— Răspundem afirmativ apelului semnat de Toma Prisecaru în numele Federaţiei internaţionale de astronautică. Sistemul general şi hidroenergetic interafrican se angajează în această operaţie unică...

Dar nu numai la Livingstone, în Rodezia de Nord, se luase o asemenea hotărîre.

La Bratsk, în „Ţara Electricităţii", cum era supranumită îndepărtata Siberie, Foma Petrovici Lisciaghin dicta radiomesajul de răspuns adresat Federaţiei internaţionale de astronautică : „Direcţia unificată a sistemelor hidroenergetice siberiene vă pune la dispoziţie, pe timp de 40 de ore, un consum orar de 1 miliard kilowaţi-ore, livrabil la cablu, după alegere, în punctele Karaganda, Krasnoiarsk, Bratsk sau Blagovestcensk pe Amur".

Cele două oferte ajunseseră în faţa consiliului restrîns de conducere al Federaţiei...

— Avem de ales. Sovieticii au dreptate — îi spunea Thor Rawendahl lui Sven Larsen, proaspăt membru

al Federației. Va trebui să le mulțumim africanilor pentru promptitudinea cu care au răspuns apelului. Vom folosi însă resursele de energie oferite de cei din Siberia. Platonov, acest fiu al Altaiului, va fi mîndru de compatrioții săi care nu l-au uitat. Lor li se cuvine cinstea...

Ajunsese printre cei dintîi. Firescul cu care îi strînsese mîna directorul Lisciaghin îl ajuta să treacă parcă mai ușor pragul marii hotărîri luate. Era aici, ajuns la locul împlinirii. Thor Rawendahl, însușindu-și ideea intervenției de proporții cu adevărat cosmice care se proiectase, discutînd-o acțiune cu acțiune, cifră cu cifră, îl făcuse pe Ascaniu să simtă și mai strivitoare povara uriașei răspunderi. Avea în puterea lui, răspunzînd de reușita sau nereușita încercării, *40 de miliarde kilowați-ore!* O cantitate de energie greu de imaginat, adunată toată la un loc, într-un singur „bloc" de forță, egală cu jumătate din energia electrică produsă de uzinele generatoare de curent ale globului întreg. I se dăduse această energie pentru că aveau încredere în el, în acea experimentare fără precedent în istoria civilizației.

Erau cu toții împreună. Și nu erau mulți. Prisecaru, Ascaniu, Larsen, Priroga și specialiștii sistemului hidroenergetic siberian. Ideea era simplă. Se născuse din prima discuție dusă cu Ascaniu. Apoi fu confirmată în teorie de ceilalți. Vor pune mîna pe navă, o vor prinde zdravăn și o vor aduce pur și simplu jos pe Pămînt. Era cît se poate de simplu : tunul electronic, utilizînd efectul scurgerii gazelor sub apăsarea unei puternice raze de lumină, va realiza un adevărat cablu, lung de milioane de kilometri, care agățat de capătul învelit în microlit al navei, anulîndu-i deriva, o va prinde, aducînd-o în cele din urmă pe Pămînt.

— Vom realiza un imens inel de lumină în jurul navei, un cilindru, un adevărat tunel în care „Albatrosul" se va putea roti și care, el însuși, va intra în rotație în jurul „Albatrosului". În acest fel, orice punct de pe suprafața navei se va preschimba, la nevoie, într-un adevărat motor cu reacție.

— Sînteţi oare siguri, intervenise Thor Rawendahl, că în aceste condiţii nava va mai înainta ? Acţiunea este doar egală, în acest caz, cu reacţiunea. Forţa cu care „lucrează" raza electronică asupra suprafeţei corespunde cu puterea de recul existentă la însăşi sursa acestei radiaţii...

— Nu. Presiunea razei este mai mult decît infimă, faţă de cea provocată de scurgerea gazelor. Ansamblul acţiunii razei trimisă de noi pînă acolo va transforma coada navei într-un fluid de gaze reactiv, capabil să urnească nava, s-o împingă de-a lungul „cablului" luminos.

Aşa prinsese viaţă ideea. Era în zori de zi ?... Era într-o noapte ?... Afară era soare, sau ploaia bătea în ferești ?... Cine ar fi putut să ştie ? Furtuni şi limpeziri erau pe rînd doar în minţile şi în sufletele celor ce se dăruiseră cu toată inima marii înfăptuiri.

Tunul electronic exista. Fusese transportat şi montat la Bratsk. Energia, uriaşa energie necesară operaţiei nu aştepta decît să fie consumată.

Statul major al temerarei încercări îşi adunase rîndurile.

— Peste patru ore se va da comanda. Vom porni...

Cu mîinile la spate, Prisecaru tăia în lung şi-n lat enormul cabinet de lucru al lui Lisciaghin, numărîndu-şi într-una paşii. Dar cîţi erau, n-ar fi ştiut să spună.

De la birou, Ascaniu Cazacu, cu privirile dăruite unei lumi de cifre şi formule, ridică ochii plimbîndu-şi-i de-a lungul largilor zări desfăşurate înaintea-i.

— Nava se opune !

Glasul aspru, răguşit, al lui Sven Larsen pătrunse în mintea încordată a tuturor celorlalţi ca un sfredel.

O neaşteptată smucire a indicatoarelor aparatelor de urmărire a operaţiei vesti că, acum, cînd capcana cilindrică de lumină pornită din tunul electronic reuşise aproape s-o ajungă, nava începuse să reacţioneze.

— Îşi va aprinde motorul fotonic, şopti printre dinţii încleştaţi Larsen. Aceşti oameni nu înţeleg ce fac ?!

„Poate nu mai e cine să înţeleagă", îşi spuse în sinea lui, cu sufletul încremenit, Priroga.

— Creierul electronic ! El reacţionează ! Coordonatorul de bord ! izbuti să rostească apoi, cu vocea cît mai stăpînită. Reacţionează normal. Cursa întinsă de noi o simte, nu o interpretează. Dacă va aprinde motorul fotonic, se va apăra, firesc, va fugi de noi, se va pierde în întunecimile Cosmosului de unde abia a venit...

Mîna lui Prisecaru se lăsă peste cea a lui Ascaniu. Acesta tresări. Înţelese înainte ca privirea şi vorbele lui Prisecaru să ajungă la el.

— E rîndul dumitale şi... singura posibilitate. Influenţează nava !

Două dîre întunecate se adînciră dintr-o dată sub ochii lui Ascaniu. Cu tîmplele apăsate în strînsoarea palmelor, nu îndrăznea să-şi asculte gîndurile.

„LUCRĂRILE MELE NU AU ATINS ÎNCĂ ACEL STADIU DE REALIZARE, ÎNCÎT CEA DINTÎI EXPERIENŢĂ PRACTICĂ SĂ DUCĂ LA REZULTAT !... LA ACEST REZULTAT. ÎN DOMENIUL PSIHOTEHNICII COSMICE NU A SUNAT ÎNCĂ PÎNĂ AZI CEASUL TRANSFORMĂRII ÎNCERCĂRII ÎN SUCCES..."

Cuvintele strigate de gîndurile înspăimîntate alergau cu litere de foc, uriaşe, prin faţa ochilor. Şi timpul... Timpul se scurgea neîndurător. Deodată, raza reactivă a „Albatrosului" se aprinse. Cei de sus porniseră motorul.

— Aplicaţi ipoteza numărul 5. Treceţi tunul pe perturbaţie la regim maxim !

Comanda rostită cu o voce parcă străină în pîlnia receptorului reprezenta prima aplicare a „metodei" Cazacu, de creat perturbaţii cosmice artificiale.

O radiaţie difuză înlocui fasciculul de lumină. Raza de lumină ţîşni din nou. Alte intensităţi, alte condiţii de lucru. Un imens uragan în cursul căruia particulele de materie cosmică difuză se învălmăşeau frenetic în braţele unui vînt cosmic, cu viteza de peste 3300 kilometri pe secundă. Crunta urgie se năpusti asupra „Albatrosului"...

Cu degetele crispate, strîngînd în neştire bara de protecţie a aparatajului, Toma Prisecaru îşi împărţea

privirile între nenumăratele cadrane şi ceasuri de control. Cum va reacţiona nava? Dacă nu se întîmplă nimic, dacă motorul fotonic va funcţiona luînd avînt şi coordonatorul va continua să „gîndească" corect, înseamnă că oamenii de pe bord nu mai sînt în viaţă. Sub acţiunea perturbaţiilor cîmpului electromagnetic, furtuna, uraganul cumplit trebuia să le modifice judecata, să-i forţeze să-şi părăsească nava, aşa cum se întîmplase cu Lund, pilotul de pe „Viking".

Tulburarea trebuia să i se transmită — în condiţiile create — coordonatorului general al bordului, să-l hotărască să intre într-un program de alarmă a cărui primă fază era stingerea motorului fotonic. Restul, restul erau amănunte. Vor profita de acest moment de derută, pîndit la fracţiune de secundă, şi vor pune mîna pe navă. Odată prinsă, alte condiţii anume create vor permite o paralizare a acestui atît de corect creier electronic de bord!

— Stop! Treceţi pe varianta unu!

O nouă comandă în pîlnia receptorului. Era vocea lui Larsen, care văzuse primul semnalul luminos.

Raza reactivă a „Albatrosului" se stinsese.

„Trăiesc, trăiesc, trăiesc!" se zbătea nebună o vînă albăstrie în tîmpla lui Ascaniu. Braţele lui Larsen îl cuprinseră.

De acolo de sus, aidoma Luceafărului lui Eminescu, „Albatrosul" prins în crusta de lumină „cobora în jos, alunecînd pe-o rază..."

„Ce îndîrjire îşi află omul în suflet ca să-şi poată stăpîni mintea, smulgînd-o din pragul rătăcirii?" se întreba Ascaniu.

Era el, Alexandru, fratele lui?

Braţele îl cuprinseră într-o abia îndrăznită îmbrăţişare. Apoi, în şuierul prelung al sirenei, albă nălucă, maşina asistenţei medicale goni...

O frîntură din trupul „Albatrosului", partea dinainte a navei, zăcea pe o plajă a Mării Caspice, acolo unde fusese adusă la aterizare.

Toma Prisecaru, Anastas Pavlovici Priroga, Larsen, Ascaniu, cu uluiala pironită în ochi, îşi lunecau pri-

virile peste pereții interiori ai navei. Mînușile mătușei Olaffson erau acolo. Larsen le văzu. Și o fotografie imensă a unui Soare ce se scufunda, căutîndu-și odihna în freamătul neostenit al mării...

Tăceau cu toții. Nimeni nu îndrăznea să întrebe nici măcar în șoaptă : Dar Platonov ? Dar Rouillé ?...

Cadranul dreptunghiular al înregistratorului automat de timp dependent — calendarul „Albatrosului" — era acolo. Fusese pornit la decolare. În el, ferecat, era timpul, întregul timp, fărîmă cu fărîmă, trăit de atunci și pînă în clipa izbăvirii. Și nimeni nu voia să creadă graiul cifrelor.

Ascaniu își apăsă podul palmei peste întrerupătorul ferit de o pojghiță subțire de geam. Sparse geamul și goana vremii se opri.

Armate de gazetari, adevărate atacuri ale fleșurilor aparatelor fotografice ; invazii de telegrame, scrisori și apeluri internaționale, vacarm de sonerii ; așteptări, nerăbdări, insistențe... Un stup înverșunat.

Tuturor le țineau piept Toma Prisecaru și Ascaniu.

Aceleași fotografii vechi, cu zîmbete și îmbrățișări eternizate de retina aparatelor, ieșeau de prin sertarele răvășite ale redacțiilor, ca să întîmpine lumina unui Soare mai bătrîn cu zece ani, poposind în paginile mereu noi ale ziarelor, regăsind același miros de literă abia culeasă.

Coloanele articolelor își păstrau alinierea, titlurile stăpîneau întocmai ca și altădată manșetele paginilor, glasul lor vibra de același entuziasm, era aceeași căldură, același trepidant interes. Și întrebările erau mereu noi, mereu altele, mereu mai multe, mai nerăbdătoare. Dar răspunsurile întîrziau.

Și nerăbdarea unei omeniri întregi de a sărbători, de a ieși cu pîinea și cu sarea dragostei, a recunoștinței, a urărilor de bun sosit, în calea celor ce au înfruntat și au învins, nu-și găsea liman.

Ședința extraordinară a Federației internaționale de astronautică se amîna într-una. Se amîna și comunicatul oficial al rezultatelor obținute de zborul nemaipomenit

al „Albatrosului". Iar Alexandru Cazacu nu era de găsit.

— Voi amîna, atît cît vei crede că este necesar, adunarea comitetului, comunicarea rezultatului cercetărilor... Era glasul lui Thor Rawendahl în pîlnia videofonului. Mă voi bate cu toţi corifeii ştiinţei lumii întregi dacă va trebui s-o fac, Cazacule, atît cît îţi va fi de folos !...

— Mamă, Alexandru e sănătos, crede-mă !

— Atunci de ce toată această tăinuire, dragul meu ? Nu înţeleg nimic ! Dacă nu e bolnav, dacă... Ce e cu el, Ascaniu ? De ce tăcerea asta, amînarea asta ?... Spune-mi odată adevărul adevărat !

— Ţi l-am spus. Alexandru e numai obosit, mamă. E tare, tare obosit... Îi trebuie odihnă, multă odihnă şi linişte. Are nevoie de înţelegerea ta, a mea, a noastră a tuturor.

— Şi nu-i pot eu, mama lui, veghea această odihnă ?

— Eu ştiu că tu mă înţelegi, că înţelegi ce-ţi spun. Mai ai puţină răbdare, te rog ! Crede-mă !

— Şi ceilalţi ? Familiile lor, ele se luptă cu aceleaşi stavile, cu aceleaşi oprelişti de neînţeles ?

„Ceilalţi ?!"... O umbră îi întunecă privirea. Dar Maria Cazacu nu o zări.

— Vreau să vorbesc cu medicii. Dă-mi această posibilitate.

— Şi vei crede mai mult în ceea ce-ţi vor spune ei decît în ceea ce te rog eu să crezi, mamă ?... Se fac cercetări, studii, e o uriaşă lume de lucruri noi ce ni s-au arătat, o avalanşă de răspunsuri la atîtea întrebări vechi de veacuri. Ştii doar ce recoltă de date ştiinţifice a adus „Rîndunica". E mai mult de un an de atunci şi prelucrarea acestui material nu s-a terminat încă. Te rog, ai răbdare ! Ai uitat să surîzi... Va trebui să te deprinzi din nou. Lui Alexandru îi va trebui zîmbetul tău. Şi mie...

— Bine ! spuse stăpînindu-şi neliniştea. Voi mai aştepta !

Grea era inima lui Ascaniu. Şi pleca mereu cu sufletul zdrobit de tristeţe...

...Seara tîrziu, întins pe pat, cu mîinile înnodate sub ceafă, adunîndu-şi odihna din fărîmele clipelor de uitare, Ascaniu se întîlnea cu o altă nerăbdare. Chemarea videofonului răzbea zorită.

— Ascaniu, tot nu vrei să-mi spui nimic ? Zece ani s-au scurs, clipă cu clipă. Şi tu, şi eu, şi mama... ştii doar cît am aşteptat !... Dacă nu s-a petrecut nimic grav, atunci de ce nu curmi greul acestei noi aşteptări ? De ce îl ascunzi pe Alexandru de noi ?

— ...

— Nu spui nimic, Ascaniu. E istovit, ştiu !... Medici, tratamente, o îndelungată veghe, timp lăsat firesc unei reveniri... Dar au trecut cîteva luni ! Un timp mai lung parcă decît toţi anii care-au rămas în urmă. Vreau să-l văd, măcar eu... Te rog, Ascaniu ! Se pot ascunde atîtea îndărătul acestor încăpăţînări ale tale...

— Nu ascund nimic, draga mea ! Nici ţie şi nimănui. Nici eu nu-l văd. Întîrzii o bucurie pe care o vreau deplină. O doresc întreagă şi a noastră, a tuturor. A mamei, a ta, a mea, a lui... Mai cu seamă a lui. A lui înainte de orice !...

— Cine nu i-o doreşte, Ascaniu ? Dar această zăbovire, ştiu eu ?... Şi totuşi, vreau să-l văd !

— Va trebui să respecţi dorinţa lui Ascaniu !

— Nu ! Dumneata trebuie să mă înţelegi ! Aşa, fără vorbe, pe care nici nu pot şi nici nu ştiu să ţi-le spun. Te rog...

Vocea lui Toma Prisecaru şovăi o clipă, o clipă ce i se păru Irinei fără de sfîrşit. Apoi vorbi.

Umbra Irinei luneca dublă, răsfrîntă de o parte şi de alta a culoarului cu pereţii albi, strălucitori. O părăsea o frîntură de timp în faţa ferestrelor cu lumina potolită, întovărăşind-o apoi din nou.

— Aici, şopti vocea tinerei asistente cu ochi luminoşi.

„Are halatul atît de apretat şi lustruit, încît... Cum de mă pot gîndi la asta acum ?“ îşi spuse Irina cu nedumerire. „Ce tînără e !... În faţa atîtor suferinţe omeneşti... Ce poate şti !... Un copil !...“

Întinse mîna spre butonul uşii glisante.

Ochii asistentei prinseră tremurul degetelor prelungi.

„I-e teamă, gîndi. De ce se teme? E atît de frumoasă..."

Îşi aşeză palma peste mîna înălţată.

„Să-i mai fur o clipă", îşi spuse şi, căutînd în adîncul buzunarului, scoase o oglinjoară.

— Nu avem oglinzi aici, dar şi asta e bună la nevoie. O am din vremea cursurilor. E un vînt afară...

Irina se întoarse. Îşi vedea chipul adunat în luciul negru boltit din ochii ce-o priveau liniştiţi.

— Mulţumesc, nu!... Dar în aceeaşi clipă înţelese. Am crezut că eşti doar un copil, adăugă.

Asistenta zîmbi vag, mai mult în gînd. Îşi apăsă mîna peste degetele Irinei oprite pe buton. Uşa lunecă neauzit şi Irina păşi în cameră.

Era acolo, în faţa ei, cu ochii întorşi spre fereastră, spre cer, spre freamătul frunzelor, spre amurgul fumuriu, spre zările liniştite, îndepărtate.

Irina căută cu umerii sprijinul uşii.

Înceată, privirea lui Alexandru lunecă de-a lungul peretelui. Venea spre ea, neştiutoare, un crîmpei de strălucire albastră şi o năvală de lumină. De acolo, de acolo din adîncul de lumină Irina îşi culese bucuria.

„Acum nu mă mai tem. Acum ştiu... Eşti aici şi pot alerga spre tine..."

— Am venit, Alexandru! abia şopti.

Afară frunzele lui octombrie repeziră în geam o învălmăşire ruginie.

Braţele lui Alexandru erau în jurul umerilor ei şi degetele Irinei lunecau abia îndrăznit de-a lungul sprîncenelor în jos, către tîmple.

„Nu ţi-am văzut atunci, cînd fugeam temîndu-mă să te caut ca nu cumva să nu te găsesc, ochii ăştia. Poate de aceea îmi par acum altfel. Şi linia asta a buzelor îmi pare nouă... Cîte ne ascunde tinereţea zorită, prea zorită, tinereţea care aleargă, goneşte şi nu are vreme de popas!... Aleargă şi priveşte doar din goana ochilor..."

Degetele lui Alexandru îi răsfirau părul. Uşor, abia ghicit, lumina pieri cu tremurături umbrite.

Noaptea încinse cerul cu brîul ţintuit.

„Una... două... trei... patru... numărau ochii Irinei. Acolo-i Ursa...“

Simţi apropiat obrazul lui Alexandru. Se ghemui în braţele ocrotitoare.

— Irina, e atîta fericire pe Pămînt...

«Nava „Albatros“ s-a reîntors pe Pămînt după o absenţă de cinci ani faţă de termenul fixat. Înregistratorul automat de timp dependent al bordului marca însă — la aterizarea din 5 august 1996 — ora 14, a zilei de 8 februarie a anului 2016.

Pe unele din etapele parcursului — în zborul efectuat aproape de limita vitezei luminii — nava a fost supusă unor supraacceleraţii oscilante. E vorba de perturbaţiile descoperite anul trecut de savantul polonez Olszevicz — fenomene care au provocat o accelerare sensibilă a trecerii timpului dependent. Timpul propriu al „Albatrosului“ a ajuns să se scurgă de 3 pînă la 5 ori mai repede decît timpul de pe Pămînt.

Astronautul Alexandru Cazacu, singurul supravieţuitor al nebănuitelor încercări prin care a trecut „Albatrosul“, s-a reîntors după ce a trăit în Cosmos, în cursul zborului său de 10 ani tereştri, un echivalent de 30 de ani de viaţă. Medicii nădăjduiesc să-i şteargă urmele încercărilor prin care a trecut...»

Era comunicatul oficial în urma încheierii şedinţei extraordinare a Federaţiei internaţionale de astronautică.

Ziarele înfăţişau în prima pagină, sub năvala titlurilor uriaşe, chipul unui bărbat, în ochi cu luciul unei lame de oţel, cu tîmplele cărunte.

EFECTUL R

I

Înfiorat, plopul îşi tremura zaua frunzelor de argint. Departe, spre capătul potecii, săltat pe umerii întunericului, clipea un felinar. Luna întrecuse Carul Mic, lăsîndu-l încă o dată încremenit, proptit cu oiştea dejugată în inima cerului.

Umbre topite în umbrele nopţii, acolo unde păduricea aluneca spre undele lacului, Dana şi Valentin îşi încredinţau în şoaptă tăinuirile inimii.

— Să mergi, să mergi... Să baţi potecă cu potecă, să cutreieri vale după vale, deal după deal şi munte după munte, cercetînd la tot pasul chipul pămîntului, sfredelind cu privirea chipul fiecărei pietricele, ciocănind ici, scormonind colo, pe ploaie sau cu soarele în creştet... Eram doar un ţînc, un băieţel. Aveam vreo zece ani şi de pe atunci pietrele însemnau pentru mine o lume plină de semne tăinuite... Mă întorceam seara tîrziu de la joacă, frînt de oboseală, flămînd, cu genunchii zdreliţi, dar în sîn cu „zestrea" mea de pietricele, cum spunea tata.

Ce mă fermeca atît? Nu ştiam pe atunci nici de straturi, nici de baritină, nici de ere geologice, de roci vulcanice, de pirită, de marcasit, asbest, agat... Toate erau pentru mine doar flori de piatră, un arici cu ţepi strălucitori, un fluture închis în luciul unei cruste, o netezime ca de sticlă cu ape vineţii...

Scăpat de gura mamei, ascuns în camera din faţă cu tata alături, îmi cercetam comoara, mi-o rînduiam pe-o poliţă anume potrivită:

„— Hai, Valentin, hai să cîntărim noi, să vedem cu ce ne-am îmbogăţit pe ziua de azi!..."

Avea răbdare bătrînul, nu glumă ! Ridica şi răsucea fiecare pietricică, o cumpănea în palmă, o măsura din privire.

„— Pe asta de ce am luat-o, Valentine ? Dar pe asta ?

— Asta pentru că e roşie şi cu fluturaşi cenuşii..."

Şi aşa era. Una o luasem pentru că era rotundă, alta pentru că era albă, alta din pricina unei muchii ca de sticlă.

— Trebuie să se fi strîns multe pietre, urmări Dana şirul vorbelor lui Valentin. Mai încăpeau pe poliţă ?

— De încăput au încăput întotdeauna. Le aşezam noi cu un anume rost, după mărime şi culoare. Seara umpleam poliţa şi a doua zi tot mai era loc... Iar de mă miram, întristîndu-mă cu ochii pironiţi în golul ei, tata, apucîndu-mă de moţul din creştet, îmi întorcea faţa către el şi pe loc îşi aducea aminte că, mîndru de un asemenea fecior, le luase în zori la uzină ca să le dea pe la prieteni. Să aibă şi ei ce pune în casă pe poliţă, că doar eu, a doua zi, nu se putea să nu găsesc altele mai de soi... Făcea orice treabă cu mare temei bătrînul ! Aşa le împrăştia pe cele cu atîta migală rînduite că niciînd nu s-a reîntors vreuna, regăsită...

— Şi nu l-ai prins niciodată ?

— L-am prins, spuse Valentin, mai mult în lăuntrul gîndurilor lui. Într-o noapte. Mă trezisem însetat. Era strîmt în căsuţa noatră de atunci... Dormeam cu mama şi tata într-o odaie. Pe întuneric i-am auzit vorbind. Am înţeles dintr-o dată că despre pietricelele mele se purta judecata.

„— Ar trebui să-i spui, să ştie că le arunci ! De un an şi jumătate te-ncarci cu ele în fiecare dimineaţă. Şi măcar de le-ai împrăştia ciorilor prin curte. Dar să le mai şi porţi pînă dincolo de linie, la canton... Asta-i răsfăţ curat, Anghele ! Ţii prea mult la copilul ăsta. Prostie de om bătrîn !...

— Taci, Marino. Lasă-i bolovanii-n pace ! Lasă-l să viseze... Măcar el. Că eu şi mulţi ca mine n-am avut parte, la vremea copilăriei noastre, nici măcar de vise... Lasă-l să îndrăgească pietrele, să-şi roadă fundul pantalonilor. Sînt oameni care-şi fac din pietre o meserie.

— Din pietre ? ! auzii glasul nedumerit al mamei.

— Nu mă gîndesc să-mi fac băiatul pietrar şi nici cioplitor de cruci. Dar nu m-ar supăra să-l văd geolog. Nu, de loc !

— Ca pe domnul Istrate ?

— Ca pe el, văd că ţi-l aminteşti ! Da ! Cu ciocanul în mînă prin cotloanele văilor... Dar om învăţat şi cu rostul lui bine aşezat. Aş fi în stare să-i car în spinare o desagă de bolovani, din ăia mari, numai să-i prindă visul rădăcini adevărate. Îl vezi doar cu cîtă îngîndurare le cercetează. Cum le potriveşte şi le ciocăneşte, le prinde în degete şi le măsoară din ochi, chiar ca domnul Istrate ! Unii oameni se nasc aşa, în ei cu chemări tăinuite... Proştii rîd, dar noi, părinţii lui, trebuie să-l ajutăm..."

— Aşa a fost, Dana. Nu i-am ascultat mai departe şi nici apă nu mi-a mai trebuit. Mi se învălmăşiseră gîndurile. Multe nu înţelesesem eu pe atunci. Mai tîrziu însă, încetul cu încetul, totul mi se limpezi în minte şi în suflet... L-am iubit pe tata pentru gîndurile lui cumpănite, pe mama pentru grija ei speriată. Totuşi, de stau bine să mă gîndesc, atunci în ceasul acela de noapte mi s-a hotărît mie cărarea vieţii. Abia peste cîteva zile, cu o mie de ocolişuri, să nu simtă tata că l-am auzit, i-am cerut să-mi facă un ciocănaş, aşa, ca să lovesc pietrele, să le aud cum sună...

— Şi ţi-a făcut ?

— Mi-a făcut, Dana ! Din ziua aceea, pietre nu am mai adus acasă... Îmi intrase în cap că ele trebuiesc cercetate pe loc, judecate, ciocănite, fărîmiţate. Mama, săraca, de unde pînă atunci se necăjea din cauza sînului meu doldora de bolovani, îşi afla acum alt prilej de frămîntare : de ce nu le mai aduceam să le rînduiască pe policioară ? Mă întreba, mă iscodea. Dar mie nu-mi trecuse dragostea de pietre, aşa cum începuse ea să se teamă. Nu-mi trecuse. Aşa, ca într-o doară, îl iscodeam mereu pe tata : „Şi ce mai făcea domnul Istrate ? Cum cerceta el pietrele ?..." Apoi, au trecut anii, timpul parcă a zburat. Astăzi sînt geolog... de-adevăratelea.

— Ca domnul Istrate...

— Ca el, Dana. Bine n-am ştiut niciodată cine-o fi fost acest cumsecade şi îndepărtat domn Istrate din pilda căruia tata mi-a înaripat visul copilăriei.

— „Unii oameni se nasc aşa, în ei cu chemări tăinuite..." repetă Dana, dusă pe gînduri.

— Da ! Tata avea darul vorbelor frumos rînduite. Ţi-am povestit toate astea ca să înţelegi, Dana, că propunerea ce mi s-a făcut nu mă bucură...

— Valentin, dar venind la Bucureşti ai avea alte perspective... De ce nu te gîndeşti ? Studiul îţi va fi uşurat, vei avea la îndemînă atîtea lucrări noi, din cele mai noi...

— Studiul, Dana ? Fiecare strat de pămînt e o pagină de carte deschisă... Nu-mi dau eu cotloanele mele sălbatice, nici adîncul văilor, nici lespedea încinsă de arşiţă pe un birou comod şi elegant la Institutul geologic. Dana, nu mă pot rupe de ploaie, de negură şi vînt. Mi-e mai dragă roca decît mătasea foilor şi înşiruirea literelor unui referat.

— Te înţeleg, Valentin ! Cînd te-am cunoscut, tot despre rocă, cristale şi straturi de cuarţ te-am auzit vorbind. Aşa am înţeles că îşi au şi ele viaţa lor... Dar, aici te-aş avea mai mult în preajmă. Apoi, sînt nişte interese...

Dana tăcu. Tăcu şi Valentin.

„E absurd ceea ce i-am spus. Nu-i pot cere asta... Ar fi o singură cale de urmat, dar...", se frămînta în gînd Dana.

„Dana, astea nu-s vorbele tale, ale sufletului tău, nu-s pornite din adîncul aflat de mine în ochii tăi", gîndea Valentin.

„Mi-e drag Valentin... Pentru munca lui pierdută în noianul atîtor eforturi aproape anonime, dar care scot la iveală din adînc şi întuneric comori de nepreţuit. Iar munca se adună, creşte, creşte şi într-o zi se preschimbă într-o gîlgîire neagră de ţiţei, într-o bogăţie de aur, într-un grăunte de radiu..."

Întinse mîna cuibărindu-şi-o în adîncul palmei lui aspre. În clipa aceea îndrăgi mai mult ca orice pe lume asprimea aceea a palmei lui Valentin.

— Draga mea ! Valentin întinse braţul, cuprinzînd umerii Danei. O urmă de tristeţe îi stăruia în glas : Vezi acolo, sus, Dana ? E Steaua Ciobanului.

— Luceafărul, şopti Dana.

— Luceafărul... Vezi, tu, această deosebire — eu îi spun „Steaua Ciobanului", tu „Luceafărul" — îmi întoarce uneori din drum gîndurile dăruite nouă, Dana. Oare nu te temi tu de furtunile, de lapoviţa şi trăsnetele din viaţa mea ce ar putea fi şi a ta ? Nu preţuieşti mai mult luciul unei oglinzi decît cleştarul unui lac, Dana ?

Dana tăcea.

— La un sfat cu steaua asta, ce-şi afla în gîndul lor acelaşi nume, au stat, cu ani mulţi în urmă, mama şi cu tatăl meu. S-au hotărît atunci să-şi unească drumurile vieţii... În veghea ei, Dana, mi-am spus sufletului să-ţi vină în cale şi să te ia cu el, să-mi rămîi mie. Ce vorbă îi trimiţi îndărăt ?...

Glasul lui Valentin părea că se încheagă din liniştea din jur, din blîndeţea aerului, din căldura inimii...

Neaflîndu-şi formă gîndurilor, Dana tăcea. Simţi palma lui Valentin lăsîndu-i pumnul singuratic. Atunci teama găsi o cale. Întinse mîinile şi cuprinzîndu-i capul în palme îl sărută rîzînd copilăreşte pe amîndoi obrajii. Dar în adîncul inimii ei n-a rîs. Şi-ar fi păstrat obrazul acolo, lipit de obrazul lui Valentin.

— Alungă-ţi umbrele din ochi, de-acolo de unde le ţii ascunse. Ţi-am cerut să vii în Bucureşti şi nici eu nu credeam în vorbele mele. Dar vreau să-ţi fiu alături, Valentin. Altfel mă tem... Există o piedică. Poate nu pricep nici eu prea bine... Numai tu mă poţi ajuta ! Mă tem să nu mă înţelegi greşit...

— Dana, nu ştiu despre ce piedică e vorba. Ţi-e greu să-mi spui ? Sper să nu fie nimic rău. Nu ar trebui să stărui, dar...

— Nu ne va întoarce din drumul nostru. Va amîna numai împlinirea celor ce ne dorim. Îţi cer o înţelegere deosebită, Valentin. Piedica asta... e un om ! Un om care...

— Un om !

Aşezîndu-şi palma cu degete prelungi peste buzele uşor tremurate ale lui Valentin, ca pentru a-l împiedica să vorbească, Dana continuă şovăind :

— Îl cunoşti. E Paul...

— Paul Răducanu, medicul, biofizicianul ?

— Da !... Aş vrea să mă-nţelegi, Valentin ! L-am cunoscut pe Răducanu cu patru sau cinci ani în urmă, în casa unchiului meu, profesorul Tancred Dumitraşcu, biologul. Strălucitor, elegant, afabil... Mi-a apărut aşa cum l-au descris ziarele, cu ocazia ultimelor lui succese : un erudit. Omul în faţa părerilor şi argumentelor căruia replicele se duc să se plimbe. Unchiul Tancred îi zice, ca şi studenţii de altfel, „Sfinxul". E rece, distant. Nimeni nu a reuşit să se apropie de el.

— Se pare că nici el nu vrea să se-ntîmple una ca asta...

— Un an mai tîrziu l-am revăzut. Era după nereuşita primelor lui experienţe. Cele cu proteza ortopedică teledirijată. Fusese aspru criticat în presă. Academia îi reprobase modul de organizare al experimentării. Toţi îl atacau. Pînă şi unchiul meu, de obicei atît de îngăduitor, îl judecase cu asprime. Văzîndu-mă, a căutat să mă evite. Din toată tradiţionala lui strălucire nu rămăsese nimic. Atunci m-am apropiat eu de el. I-am vorbit. I-am explicat, eu, o muritoare de rînd, lui, „asului bioelectronicii", cum îl botezaseră ziarele, că în domeniul experimentării nu există învinşi, că totul trebuie restudiat, reluat, că perseverarea, corectată de experienţă, conduce în cele din urmă la reuşită. Că...

— Îl iubeşti, Dana ?

— De această întrebare m-am temut, Valentin. Vrei s-o alungi din gîndul tău ? Te rog... Ai răbdare să-mi termin povestea. Eu te-am ascultat liniştită despre fiecare din pietricelele tale frumos rînduite...

— Era un joc de copil acela, Dana.

— Din nefericire, Valentin, şi cel despre care îţi vorbesc eu a fost tot un joc de copil. Zi de zi, „fetiţa savantă", cum îmi spunea el rîzînd, l-a căutat în laborator, s-a iniţiat în lucrările lui... Nu-l iubesc, Valentin. Dar el...

— El ?...

— Şi-a recăpătat încrederea. Din prietenia mijită între noi, în ceasurile în care îmi vorbea înflăcărat despre tranzistori şi semibiotranzistori, s-a născut o nouă încredere în propriile lui puteri. Acum...

— A luat Premiul de stat.

— Lucrările lui încă nepublicate vor aduce o adevărată revoluţie în tehnica medicală. Iată pentru ce eu, care fac parte din colectivul lui de cercetări, eu, care am învăţat atîtea de la el, nu mă pot duce să-i spun : „Paul, mă mărit !" Ar însemna să... Înţelege-mă, Valentin. E un om mai mult decît sensibil. O nouă dezamăgire, un nou zbucium ar zădărnici pentru multă vreme munca întregului nostru colectiv. S-o fac acum, cînd sîntem atît de aproape de reuşită ? Eu cred că e mai bine să fim înţelepţi, să mai amînăm...

— Eşti sigură, Dana ? Nu i-ai şubrezi numai mîndria, ambiţia ?

— Nu ! L-aş lovi în inimă, Valentin, i-aş zdruncina credinţa în oameni şi în el însuşi... Aş vrea să mă-nţelegi, Valentin !

— Bine, dar cîtă vreme tu nu l-ai făcut cu nimic să spere, socotesc că prietenia ta, simpla ta prietenie, dacă e doar atît, te îndeamnă la sacrificii prea mari... Nu, Dana, nu-mi cere mie sfatul. Tu trebuie să-ţi limpezeşti singură sufletul.

Danei i se învălmăşiseră gîndurile.

— Dragul meu, desigur că înţelept ar fi fost să tac. Uneori vorbele sînt ori de prisos, ori prilej de neînţelegeri. Mă tem că dorind să te fac să înţelegi ceea ce m-a îndemnat să-ţi spun totul, am greşit. Oarecum sînt, cum să spun... Sînt mîhnită de felul în care mi-ai citit în suflet, Valentin.

— Poate, Dana. Dar cînd sufletul cheamă vorbele în ajutorul înţelegerii, inima se sperie. Meseria fiecăruia, atunci cînd şi-o iubeşte, e unică pe lume. Şi dragostea e tot unică...

Dana simţi că-i îngheaţă inima. Se întoarse şi, cuprinzîndu-i braţul cu amîndouă mîinile, încercă să-şi apropie obrazul de faţa lui. Dar Valentin se feri.

— Valentin, nu te închide ca un melc în cochilia ta. Sînt tare amărîtă. Am crezut că e mai bine să ştii şi tu. Îmi pare rău. Mă aşteptam...

— Ce aşteptai, Dana ? Adică... desigur, sînt un sălbatic, mă lupt cu hăţişurile. Da, nu te aşteptai la altceva...

— Nu asta am vrut să spun, Valentin, ştii bine, nu asta am înţeles !

— Dana, de stau bine să mă gîndesc, şi ar trebui s-o faci şi tu, este absurd să ne închipuim posibilă o plecare a ta din Bucureşti. Te-ai format ca medic într-o direcţie bine precizată, nu-ţi poţi rata cariera... Nici înaintea încheierii lucrărilor colectivului, nici după... Sînt un egoist.

— Valentin, murmură Dana, uluită.

— Cercetările voastre sînt importante, Dana. Colectivul preţios... Vom amîna împlinirea hotărîrii noastre. Să nu şubrezim o muncă... Mai gîndeşte-te, Dana.

Valentin îşi trecu degetele prin păr, răzleţindu-l într-un gest nestăpînit. Îşi căută în buzunar ţigările, aprinse chibritul şi în flacăra jucăuşe îşi privi ceasul de la mînă.

— Voi pleca, Dana, amărît. Dar cred că am spus tot ceea ce era de spus.

Trase adînc din ţigară şi Dana îi ghici în ochi o sticlire care o făcu să tresară.

— Valentin, poate tu ai spus tot ceea ce ai avut de spus. Eu însă nu. Nu m-ai înţeles. Nu te iubesc decît pe tine. Paul Răducanu mi-e drag ca om, ca om de ştiinţă, ca un prieten mai în vîrstă, dacă vrei, ca un frate. Dar nu pot îngădui... şi mai ales ţie, Valentin, nu-ţi pot îngădui să nu crezi în mine !

— Nu de tine mă îndoiesc, Dana ! De vorbele tale !...

Încremenirea Danei ţinu cît o zbatere de gene. Apoi prundişul scrîşni sub repezirea unor paşi în fugă. În beznă rămase singuratic licărul de lumină roşiatică a ţigării.

Ţesătura de vrajă şi linişte se rupse. Silueta de umbră a unei fete cu părul în vînt străbătu o clipă dîra de lumină a felinarului. În ochii fetei puteau fi lacrimi, dar ele nu se vedeau, şi nici bătaia năvalnică a inimii

ei nu se auzea. Departe, la capătul aleii, spre intrarea scăldată în lumină, Dana fugea cu paşi hotărîţi şi repezi.

Gîndurile lui Valentin îl îndemnau să alerge, s-o ajungă din urmă. Dar erau prea multe gînduri... Rămase pe loc. Zorii zilei prinseră a destrăma întunericul. Se destrămase vraja unui vis de tinereţe? Afară, dincolo de parc, Dana alerga într-una, fugind de fericirea ţesută cu firele de vrajă ale Lunii, ale nopţii, ale stelelor, fugea...

Prin fereastra deschisă, o dată cu răcoarea proaspătă a dimineţii, străbătu larma gureşă a vrăbiilor din cireşul de sub geam. Mintea Danei, goală o clipă de gînduri, furată de învălmăşeala ciripitului, fu dintr-o dată năpădită de întîmplările acelei nopţi, de sfada din pragul zorilor, de mîhnirea ce-i cuprinsese sufletul. „Nu!" Dana lovi cu pumnul în rama canapelei. Durerea o făcu să tresară. Se săltă şi, cu picioarele adunate sub ea, stătu o clipă nemişcată, apoi îşi cercetă pumnul lovit. Ce se întîmplase?

Privea tăcută acele minuscule ale ceasului de la încheietura mîinii, fără să le socotească lunecarea. Dintr-o dată îşi duse mîna la ureche ascultînd neîncrezătoare. „Acceleratul de Baia Mare trebuie să fi plecat de aproape o oră. Şi el nu a venit să mă caute..." Închise ochii, apăsîndu-şi-i cu degetele reci.

II

Oprită în prag, gata să-şi „evacueze" ustensilele casnice ale bătăliei dată în fiece dimineaţă cu praful şi tutunul, Lisaveta mai aruncă una din privirile ei neiertătoare în jurul camerei proaspăt dereticate. Totul era în ordine.

— Ce folos !

Lisaveta avea obiceiul să vorbească singură, dar numai atunci cînd ştia bine că e auzită.

Prin uşa întredeschisă, profesorul Tancred Dumitraşcu tocmai intra în birou, după vechiul lui obicei, dis-de-dimineaţă. Îşi lăsă revistele pe masa de scris, trase un sertar şi înfundîndu-şi pipa în punguţa cu tutun privi spre uşă :

— Despre ce folos e vorba ? Bună dimineaţa, Lisaveto !

— Cum o să fie bună, tovarăşe profesor, cînd din zori o luaţi cu duhănitul ?

— Eh ! păcate bătrîneşti !

— Ce bătrîneşti ! Parcă în tinereţe era mai bine ? Peste un ceas e un fum să-l tai cu cuţitul !

Profesorul se aşează la birou, răsfoi ultimul număr al revistei de biologie. Un titlu anume îi atrase atenţia.

— Nici nu mă aude, murmură Lisaveta, aplecată să-şi şteargă urma paşilor de pe parchetul ceruit.

Se cunoşteau ei bine — profesorul şi Lisaveta. Fiecare ştia ce va spune unul şi ce va răspunde celălalt, iar povestea cu tutunul era vechea supărare a îngrijitoarei, veche, cum ea singură spusese, din vremea tinereţii. Profesorul Dumitraşcu rămăsese singur de timpuriu. Lisaveta îi ţinea gospodăria cu bombăneli, dar cu inimă bună.

Liniştit, la masa de lucru, Dumitraşcu făcea rînduială în urma Lisavetei. Era şi acesta tot un fel de ritual al fiecărei dimineţi. Ridică o clipă privirea. În prag, femeia freca cu îndîrjire clanţa. Dar iscodea, desigur, ca întotdeauna, pe sub gene.

— Totul e în cutie, că acolo e frumos să stea... La prînz avem budinca aceea cu stafide care vă place. Poate vă găsiţi vreme şi pentru masă... Doctoriţa noastră face budinca...

Dumitraşcu zîmbi, scoase tocul din cutie, îl puse alături de caietul cu însemnări. Ştia ce înseamnă vestirea budincii.

— Dacă e vorba de „budinca aceea cu stafide", atunci, uite, nici nu mai fumez !

Şi-i întinse Lisavetei pipa. Dar Lisaveta, de cînd aflase în fundul sertarului colecţia de pipe a profesorului, nu se mai lăsa păcălită astfel.

Abia se închise uşa că, mecanic, mîna cu pipa se şi înfundă în punga cu tutun.

Astfel începu o nouă zi, aproape cu nimic mai deosebită decît altele.

Într-un tîrziu, obosit, scoţîndu-şi ochelarii, apoi împingîndu-şi caietul cu note la o parte, profesorul îşi ridică ochii. Din rama de argint a fotografiei de pe birou, Dana îi zîmbea luminos. Îşi reaminti de chipul fetei, aşa cum îi apăruse cu cîteva zile în urmă pe nesimţite în birou.

— Te superi ?

Aşa întreba Dana de fiece dată. Ani în şir.

— Nu mă supăr. Spune, Dana !

Aşa răspundea el. Ani în şir.

Dar de astă dată, cu glasul coborît, Dana îşi deschise sufletul...

Cu ani în urmă, cînd venise la Bucureşti pentru a se înscrie la facultate, Dana era aproape o copiliţă. El o sfătuise să urmeze medicina şi fata îl ascultase cu toate că — aşa cum spunea singură — „marea ei pasiune“ erau atunci ştiinţele naturii, mai ales botanica.

Dar iată, fata crescuse. Îi era tare dragă. Şi cît se mai bucura bătrînul acum la gîndul că poate o frîntură din doctoriţa de azi, din omul matur şi minunat ce devenise Dana era rodul priceperii, dragostei şi îndrumărilor lui...

În ziua aceea în care Dana se furişase în birou, amurgul îi surprinsese vorbind şi tot sfătuindu-se. Tîrziu, ridicîndu-se greoi de la birou, îşi rezemase pentru o clipă mîna lui mare şi îmbătrînită pe umărul fetei, căutîndu-şi pipa. Privirea Danei era atît de limpede, tot ceea ce-i spusese era atît de bine chibzuit. Era îndrăgostită, aşa cum singură mărturisise. Dar cît de copilăreşte îi vibrase glasul... Îi urase apoi noapte bună, desprinzîndu-se brusc de lîngă birou şi dispăru pe uşă. Cele douăsprezece becuri ale candelabrului din tavan revărsau în seara aceea parcă o lumină prea pătrunzătoare.

Rămas singur, profesorul încercă să-şi adune gîndurile. Dana iubeşte ! Aştepta de mult ivirea acestei clipe. Uneori se mira chiar că ea întîrzie atît. Seriozitatea, viaţa prea liniştită a Danei îl îngrijorase uneori. Cărţi, cărţi şi mereu cărţi. O îndemnase adeseori să meargă la petreceri, se bucura s-o vadă între prieteni şi regreta de multe ori că nu mai e tînăr ca s-o poată însoţi. Dana însă ocolea pe cît putea serile petrecute în afara casei.

— Poate că n-ar strica dacă... începea el, cu jumătate de glas.

— Nici nu mă gîndesc, unchiule, se alinta, cu vorba ei caldă şi mîngîietoare, Dana. Prefer, dacă-mi dai voie, să mai zăbovesc puţin în biroul dumitale cu „Historia naturalis"...

— Pe Pliniu ai să-l găseşti oricînd, fata mea.

— Şi o invitaţie ca aceea din astă-seară de asemenea. De-abia aştept să scap de larmă şi dumneata vrei să...

Ridicînd din umeri, o lăsa de fiecare dată în birou şi Dana nu pleca la culcare decît tîrziu, după ce punea binişor cartea înapoi, sus în raft, cu semn pe ziua următoare. Profesorul zîmbi cu mîndrie : şi să citească o carte tot el o învăţase. Cu caietul şi cu creionul. Şi totuşi, oare nu împrumutase prea mult din meticulozitatea şi austeritatea lui ? Ea era doar tînără şi viaţa... În viaţă fiecare lucru îşi are locul şi timpul său. Dragostea... Poate că a venit chiar în seara aceea în care, cu cîteva luni în urmă, Dana, întîrziind neobişnuit, a intrat în casă cu mult după miezul nopţii, cu un ram de liliac în mînă şi un zîmbet ca niciodată. Văzînd lumină în birou, deschisese uşa. El o privise lung, cu obişnuitul lui surîs îngăduitor şi vesel în acelaşi timp.

— E atît de frumos afară ! Ţi l-am adus — îi întinse fata liliacul. Îl am... îl am dintr-un parc.

Da ! Fiecare lucru îşi are timpul său. Înţelesese încă de atunci că în viaţa Danei se-ntîmplase ceva, ceva nou, ceva deosebit. Iar acum, discuţia de la el din birou îi dezvăluise marea tăinuire. Îl iubeşte pe Valentin Ulmu. Geolog...

„Dar am şi eu tainele mele", îşi spusese a doua zi, întors acasă — nu de la biblioteca universităţii, ci de la Comitetul geologic.

— Să nu-ţi închipui cumva că ţi-l laud fiindcă te interesezi de el, îi spusese un vechi coleg de catedră. Nu, Valentin Ulmu e un element strălucit. Iată de altfel o scrisoare. E un raport. După cum vezi, încă de acum trei luni, acest transfer — aducerea lui la Comitet, în Bucureşti, trebuia să devină o realitate. Echipa lui de prospectare nu şi-a terminat încă lucrările. E unul dintre cei mai buni tineri geologi ai instituţiei...

Era bucuros. Mulţumit de cele aflate, regretase o clipă grijulia lui cercetare. Dar o iubea prea mult pe Dana... Era plin de o îndoită bucurie : geologul o merita pe Dana, iar ea nu se înşelase dăruindu-şi inima. O clipă se adînci din nou în lectura articolului. Curînd însă se întrerupse. Abia aştepta să dea ochii cu Dana. Pînă la urmă tot îi va vorbi despre laudele auzite, despre transferul lui la Bucureşti... Acuşi-acuşi va deschide uşa !

Înfundîndu-şi pipa, profesorul tresări. Paşi. Nu, nu era Dana.

Deschizînd domol uşa, Lisaveta se opri cu o mînă pe clanţă. Fumul era în valuri şi Dumitraşcu nu apucă să-şi ascundă pipa de apriga eî privire.

— Poftim ! Cum îl vom primi acum în hogeacul ăsta pe domn doctor Paul Răducanu ?...

Surprins, Dumitraşcu îşi aruncă ochii asupra vechii pendule. Erau orele 11 şi jumătate. Se ridică, se încheie la halat, apoi dînd neputincios din umeri îi făcu semn Lisavetei :

— Să poftească.

Elegant şi sigur ca întotdeauna pe fiecare gest al său, doctorul Răducanu intră în birou firesc, ca un obişnuit al casei.

— Ar fi să nu recunosc adevărul dacă ţi-aş spune că nu mi-ai făcut o surpriză, o plăcută surpriză. Vreo veste nouă ? Ceva deosebit ?...

Privindu-l pe Răducanu, profesorul se opri din vorbă, cu adevărat surprins de astă dată. Sub calmul aparent al bărbatului din faţa lui, ghici o agitaţie lăuntrică

neobișnuită. Apoi, Paul Răducanu nu știa ce să facă cu pălăria. Și-o sucea dintr-o mînă în alta, pipăind-o cu degete nervoase. Apropiindu-se, Dumitrașcu făcu o nouă descoperire. Nici batista de la buzunarul hainei lui Răducanu nu era ca de obicei. Avea parcă într-un colț o ușoară cută. Nu ! Se-ntîmplase ceva ! Susținîndu-i privirile, Răducanu îi ghicise gîndurile.

— Nu ! Nu vă temeți. La laborator, la clinică nu s-a întîmplat nimic. Lucrurile merg bine. Emoția mea, tovarășe profesor...

Și dacă Paul Răducanu avea cu adevărat vreun gînd anume — altul decît cel pe care îl mărturisi pînă la urmă — lui Dumitrașcu nu-i mai fu dat să afle. O clipă lungă de tăcere readuse în glasul și în gesturile lui Răducanu calmul și stăpînirea obișnuită.

— Am venit să vă împărtășesc o veste primită chiar acum, în cursul dimineții : Invitația făcută colectivului nostru de a participa la Congresul internațional din Suedia. Ni se cere, bineînțeles, să facem un raport despre stadiul ultimelor noastre lucrări. Am vrut să cunoașteți acest lucru pentru că hotărîrea noastră, a colectivului, este ca Dana — doctorița Dana Dumitrașcu — să ne însoțească, pe Marcasian și pe mine, la congres. Știu că aceasta vă va bucura. Pregătirea raportului necesită multă muncă și Dana ne este indispensabilă...

Avalanșa de vorbe stîrni bănuieli în gîndurile profesorului. Dana va pleca la Congres. Era minunat. Se bucura. Și cît se va bucura Dana !... Dar ce se ascunde acolo, îndărătul acelei frunți netede ? Sau poate nu acolo... Ochii lui Dumitrașcu își lunecară privirea din nou spre batista albă din stînga pieptului lui Răducanu... Să fi neliniștit Dana și alte inimi ?

Răducanu atît de vorbăreț... și la ora asta aici ? El, personal. Neanunțat. Nu știa ce să mai creadă...

— Mă bucur, dragul meu. Mă bucur foarte mult și îți mulțumesc.

„Să-l invit la masă ? se întreba profesorul. Să nu-l invit ?“... Se pomeni întrebînd :

— Și cînd are loc Congresul ?

— Peste cîteva luni.

„Peste cîteva luni şi el e aici, acum, cu noaptea-n cap..."

— Dar ia, te rog, loc. O voi anunţa şi pe Dana.

În acel moment, mîna Lisavetei se ivi prin deschizătura uşii. Mîna Lisavetei cu un uriaş buchet de garoafe albe. Profesorul le luă uluit.

— Dar nu e ziua mea...

— Îi plac Danei.

„Va trebui să-l invit totuşi la masă. Trebuie să-i dau timp să-şi descarce sufletul. Paul Răducanu, cu zîmbetul lui rece, omul precis, categoric, hotărît, calculat..." Profesorul nu-şi termină gîndul. Dana era în prag. Cu mîna înălţată sprijinită de uşă.

— Cred că e un răsfăţ prea mare. Dar bucuria plecării la Congres le întrece pe toate ! Iei masa cu noi, Paul ? Îţi mulţumesc pentru flori. Să ne îngrijim de ele mai întîi.

— Bună vorbă ! se agăţă Dumitraşcu de cuvintele Danei şi îi luă florile din mînă. Mă duc să mă îngrijesc de ele !

Paşii profesorului parcă nu fuseseră niciciînd atît de sprinteni şi de zoriţi.

— Bietul meu unchi e emoţionat. S-a obişnuit cu mine în preajma lui. Se bucură, bineînţeles. Totuşi, oricît de puţin aş fi plecată, tot i-aş lipsi. Dar mai e atîta timp pînă atunci...

— Îţi sînt recunoscător, Dana. M-ai înţeles şi...

— Nu, Paul. Nu pricep nimic.

— Dana, vestea asta... Plecarea noastră împreună la Congres... Colaborarea noastră atît de strînsă în ultimul timp... m-am gîndit...

Dana înţelese. Îi prinse braţul strîns. Urmă o clipă de linişte apăsătoare.

— Poate m-am grăbit, spuse Paul Răducanu. Mă simt prost şi...

Nu era chiar aşa de uşor să mărturisească el, Paul Răducanu, lucrul acesta.

— Paul, mă bucur că te-ai gîndit să-i aduci unchiului chiar tu vestea plecării noastre. Apoi, florile tale sînt atît de frumoase, gîndurile tale atît de bune... Ne

așteaptă însă o mare răspundere. Acum trebuie să ne dăruim în întregime pregătirii Congresului !...

La masă, discuția se purtă mai mult în jurul budincii cu stafide.

III

Dezbrăcîndu-și cu gesturi încete halatul, doctorul Paul Răducanu își recapitulă, ca în fața unui examen, frazele cu care se pregătea să-și cucerească auditoriul.

Pe placa albă a mesei de laborator, clădite unele peste altele, diapozitivele pregătite pentru proiecție îi reținură o clipă atenția. Se apropie. Întinse mîna, răsfirînd cele două duzini de plăcuțe, care închideau fiecare în corpul lor transparent cîte-o imagine. Numărul șase. Era acolo. Ridică placa în zarea ochilor, străbătîndu-o cu o privire din care nu lipsea mîndria. Lăsă ușor plăcuța pe masă. Ochii îi zăboviră o clipă asupra propriei sale mîini. O întoarse, cercetînd-o cu luare aminte pe o parte și pe cealaltă. O mînă... Da. Imaginea numărului șase reprezenta o mînă, o mînă artificială și totuși „vie". O mînă ca oricare alta.

De la mîna aceea pornise totul, cu aproape zece ani în urmă. Atunci se născuseră acele idei îndrăznețe pe care se pregătea să le dezvolte acum la conferința din aula Societății de științe medicale.

„Două drumuri, își spuse în gînd Răducanu, sau, poate, mai bine spus două părți ale aceluiași drum"... Adunînd cu grijă plăcuțele transparente și așezîndu-le în cutia lor, își lăsă gîndurile să alerge în voie. Imagine cu imagine, etapă cu etapă, parcurse în minte drumul urmat ani în șir.

Iunie 1960. Se afla departe, la Moscova. În fața lui un tînăr înalt, slăbuț, cu privirile înfrigurate și părul blond învălmășit spre frunte, cu un amestec de încre-

dere şi îndoială întipărit în ochi. Îl chema Uliţki. Valeri Uliţki. La orice mişcare, capătul mînecii stîngi îi flutura în gol, atîrnînd. O nenorocire — un accident — îl lipsise pe viaţă de mîna stîngă.

Dar veni şi ziua în care neîndemînatic, la cererea profesorului, omul îşi lepădă cu greu haina. Se slujea încă tot de-o singură mînă.

— Nu-l ajutaţi !... Lăsaţi-l !... În curînd îşi va mai aminti doar de vremea în care era invalid, răsună cald glasul şefului de laborator. Curaj, tinere !... Întinde mîna !... Aşa...

Devenită parte din omul pe care-l slujea, redîndu-l vieţii — perfect executată de tehnicienii laboratorului bioelectric al institutului de proteze — mîna cea nouă îşi trăgea viaţa din însăşi viaţa omului. Alimentată cu ajutorul unor adevărate prize de curent, dar care nu-şi luau puterea de la doza din perete, ci din însuşi trupul omului, izvor continuu de biocurenţi — amplificaţi, ce e drept, de un mecanism electronic şi trecuţi printr-un minuscul aparat, montat în corpul protezei — mîna îşi mişcă degetele ascultînd pentru întîia dată de gîndul omului care abia îndrăznea să-i poruncească.

— Hai, Valeri, mişcă degetele !... Încearcă să vrei să le mişti !... Aşa...

Chemate la viaţă de voinţa tînărului, degetele se mişcară pe rînd, întinzîndu-se să apuce pentru prima oară.

Mîna cea nouă a lui Valeri nu fusese singura realizare pe care o văzuse născîndu-se doctorul Paul Răducanu. Au urmat, rînd pe rînd, degetele lui Zubkov, ale lui Rezcikov, cele ale mîinii lui Lucenkov, mîna Verei Kikina...

Curenţii bioelectronici puteau fi folosiţi cu succes. Zubkov redevenise mecanic montor la uzina de maşini de calculat, Rezcikov a rămas profesor de lucru manual, Lucenkov a coborît din nou în mină, iar Kikina repară acum aparate de radio...

Studiind cu atenţie, notîndu-şi tot ce vedea şi făcînd de zeci de ori pe zi drumul de la mecanismul electronic la planşa anatomică, Răducanu căutase să pătrundă, să

înţeleagă, să stăpînească secretul nemaipomenitelor experienţe.

Mîna lui Valeri şi mîinile tuturor celorlalţi reprezentau cea dintîi mînă „vie", făurită de mîna omenească... La început nu-şi împărtăşise nimănui gîndurile. Ideea însă încolţise. „Bioelectronica e un domeniu uriaş. Posibilităţile ei de aplicare nici nu se pot bănui. Dar aceasta înseamnă studiu, cercetare. Nu sînt suficient pregătit. Va trebui să învăţ. Să învăţ, să studiez, să aflu. Să ştiu."

Studiu. Studiu. Studiu.

Au trecut de atunci şase ani. Paul Răducanu îşi respectase hotărîrea. Studiase şi făcuse nenumărate experienţe.

Zi de zi, file noi se adăugau dosarului pe care, cu un scris îngrijit, însemnase : „Cercetări de bioelectronică aplicată". Cu timpul, ecouri ale celor dintîi succese apăruseră în presă, apoi urmară noi şi noi experienţe, noi şi noi succese. Paul Răducanu devenise o speranţă.

Teoria, născută idee cu idee din truda zilelor de laborator, începuse să-şi dea primele roade prin experienţele efectuate pe animale. Colectivul se mărise. Colectivul... În faţa ochilor lui Răducanu se iviră pe rînd : Buznea : observaţie, meticulozitate, precizie în manipulare... Ionescu : energie, putere de muncă, încăpăţînare... Marcassian : un dar al interpretării rar întîlnite... Dana Dumitraşcu... La început nici el nu se aşteptase... Zîmbi. Încă din primele şase luni de lucru în colectiv, puterea de muncă, abilitatea profesională, cunoştinţele tinerei doctoriţe o impuseseră printre cei mai buni. În şirul colaboratorilor săi, fata aceasta, plină de atîta feminină sensibilitate, cu ochii ei verzi şi cu obrazul parcă mai strălucitor în halat alb — doctoriţa Dana Dumitraşcu — îşi cîştigase o incontestabilă autoritate.

Peste cîteva luni, Răducanu îşi va sfîrşi lucrarea intitulată : „Noi utilizări ale bioelectronicii în terapia cancerului". Dana îi fusese un colaborator preţios, conştiincios, neobosit. Din ce în ce mai îndrăzneţe, experienţele pe animale, întreprinse în laboratoarele institutului, continuară.

Răducanu nu era grăbit. Entuziasmul, nerăbdarea propriului său colectiv îl enervau uneori.

— Crezi oare că atunci cînd, poate, lipseşti pe cei căzuţi în suferinţă de o salvare sigură, ai dreptul să mai aştepţi, să nu-ţi iei răspunderea iniţierii unor cercetări directe, a unei experienţe care să aibă un rezultat practic pentru cei bolnavi ? îi spusese odată Dana.

Cîte seri tîrzii nu trecuseră în discuţii fără sfîrşit !... Aşezaţi pe taburetele lor, în jurul mesei din laborator, cele şapte halate albe — colectivul Răducanu — întorseseră pe-o parte şi pe alta argumente şi contraargumente. Şi totul se învîrtea în jurul acelui curios efect...

Una după alta, se auziră izbiturile celor trei uşi ce duceau spre biroul lui. Venea Dana.

— M-ai aşteptat ? Sper că nu am întîrziat mai mult decît îi este îngăduit unui membru al colectivului, care, în afara celor treizeci şi una de sarcini de ultima oră, mai are şi iniţiative proprii. Am trecut prin clinică. Tudor, mecanicul acela de la termocentrală...

— Ai cumva oscilograma ?

— Peste cincisprezece minute, o sală plină te aşteaptă la o conferinţă pe care fiecare şi-o închipuie senzaţională.

— Dana, ai văzut oscilograma ?

— Nu vreau să te tulbur. Totuşi, avînd în vedere ora, un minut de concesii sau dacă vrei concesia unui minut...

— Dana, ceea ce faci...

— Se numeşte tortură. Ştiu. Numai că eu nu sînt Dana, tovarăşe şef al colectivului. Sînt doctoriţa Dumitraşcu. Vă anunţ că oscilograma, faimoasa oscilogramă, am văzut-o, am interpretat-o şi...

— Şi ?...

— Confirmă ! Unele dintre oscilaţiile înregistrate reprezintă o urmă vizibilă a manifestărilor din timpul producerii fosfenelor. O urmă proprie, specifică ! În creierul lui Tudor mai dăinuie încă „amprentele" puternicului cîmp electromagnetic sub a cărui influenţă s-a aflat în mod accidental. Am stat de vorbă cu el. Îşi reaminteşte de tot ce s-a întîmplat pînă în momentul

în care, după căderea schelei, a ajuns în imediata vecinătate a mașinii generatoare de curent, suferind șocul. Vorbește despre o viziune colorată în albastru. Albastru-vinețiu, luminos...

— Fosfena...

— Da. Viziunea colorată specifică pe care o au în anumite împrejurări toți cei care se apropie prea mult de marile instalații generatoare de energie electrică. Dar n-aș fi crezut să lase astfel de urme. Au trecut de la accident 36 de ore, totuși în mișcările curbei oscilogramei se văd limpede urme asemănătoare celor culese din oscilogramele unor oameni supuși acțiunii fosfenelor experimentale. Privește.

Nerăbdător, Răducanu aproape că-i smulse diagrama din mînă. O clipă Dana îl privi surprinsă, cu ochii triști.

Mai tîrziu, în mașină, îndreptîndu-se spre sala în care urma să aibă loc conferința, Răducanu, ca de obicei, nu lăsa minutele ce-l mai despărțeau de auditoriul său să se risipească în zadar :

— Urma fosfenelor... E, într-un fel, o amintire a unei trecute înregistrări, pe care a păstrat-o emisiunea de biocurenți a creierului. Aceasta arată încă o dată cît de mare este sensibilitatea electrică a creierului.

— Ai să începi, acum, să-mi vorbești despre broasca lui Galvani, care în contact cu electrozii pilei electrice își contractă musculatura, sub efectul curentului...

— Rămînînd însă, bineînțeles, la varianta modernă a bătrînei experiențe : broasca nelegată de electrozii unei pile, ci plasată doar în cîmpul electromagnetic și comportîndu-se la fel. Aceasta ca să nu-ți mai spun despre o experiență văzută de mine însumi într-o clinică din Moscova, încă în anul 1960. Prin simpla așezare a pacientului într-un cîmp electromagnetic, născut de un curent cu frecvențe de 1 000 cicli pe secundă s-a obținut o puternică înfundare a căilor lui rinofaringiene...

— Au trecut aproape 8 ani de cînd cercetătorii americani Brill și Birbey au început să caute mijloace de măsurare a unor asemenea influențe. S-au descoperit metode bune puse la punct de evidențiere a lor,

dar de la folosirea biocurenților la reanimare — o aplicare a lor evident posibilă — și pînă la ceea ce ne preocupă pe noi e o mare distanță.

— Desigur, Dana ! Fondul problemelor însă este și rămîne comun. De altfel chiar astăzi, revizuind diapozitivele necesare proiecțiilor pentru conferință, mi-am dat seama că va trebui să stăruim tocmai asupra acestui fond comun.

Mașina stopă. Sala era arhiplină. Pînă la începerea conferinței mai lipsea un singur minut. Doctorul Paul Răducanu nu-și dezmințl nici de astă dată extrema lui punctualitate. Dana se strecură spre locul păstrat de profesorul Tancred Dumitrașcu și începu să urmărească cu atenție expunerea clară și precisă a conferențiarului.

Paul Răducanu nu era un orator plin de pasiune. Își alegea cuvintele, vorbea rar, nuanțat, cu sobră eleganță. Renumele lui științific, faptul că, deși tînăr, era considerat o glorie a biologiei medicale românești, contribuiau la atmosfera de atenție încordată și chiar de emoție din sală. Aceasta pentru că dacă răceala conferențiarului ținea departe multe inimi, vorbele lui în schimb izbuteau să-i apropie, fără nici o rezervă, toate mințile.

„Știința modernă a reușit să pătrundă mult în studiul ritmurilor adînci ale activității totale a celulelor vii", își începu Răducanu expunerea. Înfățișă apoi desfășurarea celei dintîi experiențe de reanimare întreprinsă, folosind biocurenți captați de pe brațul unui om perfect sănătos. Atunci, în 1960, în clinica din Moscova, pe care o vizitase, cercetătorii reușiseră nu numai să înregistreze curenți bioelectronici pe bandă de magnetofon, ci supuseseră un organism străin acțiunii înregistrării, așa cum i s-ar administra o muzică liniștitoare unui om nervos.

Printre numeroasele experiențe pe care le aminti Răducanu era și încercarea savantului Karl Otto, de la Institutul de fiziologie aplicată din Berlin, de-a modifica de la distanță potențialul de excitație electrică a anumitor mușchi. Diapozitivul înfățișînd aparatul conceput pentru transmisia fără fir a parametrilor

fiziologici, constituia o pagină de retrospectivă, plină de semnificaţii, mai cu seamă pentru studiul întreprins de doctorul Răducanu.

Ceea ce reţinu însă atenţia tuturor, mai mult decît ori care alt pasaj al expunerii, fu descrierea felului în care cercetătorii romîni pătrunseseră în fondul problemei cancerului :

„Atacînd problema cancerului, colectivul nostru a pornit de la constatarea îndeobşte recunoscută că apariţia, constituirea unei tumori maligne, debutează în organism o dată cu tulburarea mecanismelor care reglează mitozele — procesele metabolice intracelulare autoreglate, ale diviziunii celulare. O tulburare tradusă printr-o adevărată „comutare pe altă fază", la cel mai potrivit regim „nou" de funcţionare, a proceselor de autoajustare.

Diviziunea, multiplicarea celulară, în sensul cancerizării, are însă un element caracteristic. Pe „citirea" acestuia prin oscilografie se bazează noile noastre metode de lucru — de aici au pornit cercetările noastre".

Argumentînd, demonstrînd, Paul Răducanu îşi dezvolta mai departe conferinţa. Interesul auditoriului spori în momentul în care tînărul savant trecu la expunerea propriilor sale experienţe :

„Studiind impulsurile biocurenţilor emişi de diferitele ţesuturi ale corpului, captînd, cum s-ar spune, mesajele electronice ale acestora, cu ajutorul unei aparaturi electronice adecvate, am constatat existenţa unui efect bioradioelectronic particular. Au trecut mulţi ani de cînd cibernetica ne-a spus că orice organism viu este un „mecanism" care se autoreglează şi se autoajustează la cel mai potrivit regim de funcţionare. Astăzi cunoaştem mai multe din elementele acestor mecanisme electronice..."

Lui Tancred Dumitraşcu, vorbele conferenţiarului îi reînviau multe din amănuntele unor discuţii purtate împreună. De cîte ori nu-şi schimbaseră părerile — el cu surprinderea omului de ştiinţă aflat în afara noianului de preocupări a cercetătorilor, Răducanu cu precizia argumentării, dar şi cu obişnuita lui răceală

— despre tulburătoarele rezultate înfăţişate acum, în cursul conferinţei.

Parcă îl vedea, cu un teanc de reviste în mînă.

— I le-am adus Danei... Sînt articole importante... Cercetările lui Blumenfeld şi Polonski despre însuşirile acidului dezoxiribonucleic.

În aşteptarea Danei, însă, le citise el. Un savant constatase că acidul dezoxiribonucleic are însuşiri feromagnetice cu totul asemănătoare celor ale feritelor, element de bază în alcătuirea ordonatorilor electronici, atît de folosiţi în domeniul ciberneticii şi al automatizării. Alt savant stabilise că acidul dezoxiribonucleic este propriu şi virusurilor, reprezentînd de fapt partea lor infectantă. Un al treilea mersese şi mai departe, descoperind că datorită acizilor nucleici din virusuri se produce un adevărat „bruiaj" al metabolismului celulelor infectate. Dar în aceste condiţii noi, acizii nucleici şi mai ales cel dezoxiribonucleic, care în mod normal transmit informaţiile necesare sintezei de proteine pe care o şi comandă, nu mai acţionează în mod corespunzător bunei stări a organismului. Transmiterea se face eronat, iar sinteza începe să se desfăşoare anarhic.

Ştiinţa ajunsese să cunoască toate acestea. Răducanu însă le studiase, trăgînd din ele concluzii noi.

„Mai rar la nivelul celular şi cel mai des la cel subcelular — în lumea moleculelor, care alcătuiesc substanţa organică, există în mod normal o influenţă reciprocă, un echilibru între efectele diferitelor emisiuni bioelectronice prezente, răsuna în sală glasul lui.

În noile condiţii, o dată cu apariţia tulburărilor, echilibrul se rupe. Organismul se îmbolnăveşte. Lucrurile se petrec ca şi cum s-ar desfăşura un mic război al undelor — la scara emisiunilor electronice amintite.

Din haosul acestor ciocniri însă, oscilografia trebuie să capteze şi să sesizeze informaţia care să permită, în primul rînd, diagnosticarea cancerului încă de la adevăratul început al formării lui şi, în al doilea rînd, intervenţia prin reconversiune.

Existenţa unei dereglări constante ne îngăduie ca, inversînd datele problemei, să încercăm să punem

ordine în microhaosul din țesut, folosind o emisiune specifică de coordonare. În felul acesta, vom provoca încetarea influențelor care duc la dereglarea emisiunilor bioelectronice normale. Reluînd recent datele unui studiu, pe care l-am publicat mai de mult într-o revistă străină de specialitate, doi savanți poloni mi-au făcut marea cinste de a denumi efectul bioradioelectronic particular, mai înainte amintit, cu numele meu. Precizez că, pînă în momentul de față, eu nu consider acest efect suficient de studiat pentru a putea fi pe larg aplicat în scopuri terapeutice."

După cincizeci de minute, conferința luă sfîrșit într-un ropot de aplauze. Îndreptîndu-se spre ieșire, Tancred Dumitrașcu îi mărturisea Danei :

— Interesant, deosebit de interesant... Și mai ales prezentat în singurul mod care convine cu adevărat unui asemenea subiect. Dar vezi... Nu vreau să te supăr. Eu, la vîrsta mea, cum să-ți spun... Știi, fată dragă, noi cei în vîrstă sîntem, de mai de modă veche, mai sentimentali... Spune-mi, Dana, Paul...

Tăcu. Un alt gînd ce îl neliniștea îi trecu prin minte : „Aș putea s-o întreb acum, își spuse. Să știu ce e cu Valentin Ulmu..."

O umbră trecu repede prin căutătura Danei. Apoi, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, izbucni în rîs.

— Paul lucrează doar cu atîtea mașini, cu creiere electronice și cîte alte aparate de același fel. Creierul lui însă cred că e cel al unui om adevărat. Știe să și rîdă uneori...

— Mai ales dacă i se provoacă rîsul prin mijloace mecanice, o completă, din spatele lui Dumitrașcu, un personaj cu părul alb și ochelari cu ramă subțire, aurită — prorectorul universității. Cu toate că — mă iertați că mă amestec, dar fără să vreau v-am auzit — cu toate că, spun, în ultima vreme i se descrețește fruntea ceva mai des. Acesta însă e meritul nepoatei dumitale, colega ! zîmbi și îl bătu prietenește pe umăr pe Tancred Dumitrașcu. Element excepțional, doctorul Răducanu ! L-am urmărit din primii ani, imediat după debutul său pe scena științei noastre biomedicale. Cultură vastă, concepții îndrăznețe, ținută cu adevărat

academică... Ideile lui, sprijinite pe o riguroasă experimentare, au adus în sală nu o pedantă relatare, ci filmul amănunţit al unor lucrări de mari proporţii şi uriaşe perspective... Merită toate laudele !

— Prezentarea „efectului Răducanu", în această seară, este, într-un fel, anunţarea oficială a naşterii sale. Mai ales pentru hotărîrea de a se înfăţişa cu această realizare publicului nostru ştiinţific, atît de exigent, merită Paul toate laudele ! adăugă Dana, cu ochii strălucitori.

„Da, îşi spunea, păşind alături de Dumitraşcu, Paul e un om excepţional ! Să fii mereu în preajma lui, să deprinzi abecedarul meseriei sub îndrumarea lui, e un stimulent. Prezenţa lui te ajută, fără să simţi aproape să-ţi rînduieşti studiul, îţi dă siguranţa necesară în urcuşul spre realizarea ţelului..."

Se revăzu elevă, migălind o problemă de aritmetică. Apoi gîndul, sărind peste ani, i-o înfăţişă pe Dana de atunci, cu degete firave şi ochii mari, răsfoind pe o bancă într-un parc, alături de un tînăr timid, cu mărul lui Adam urcînd şi coborînd mereu, un caiet cu poezii copiate caligrafic... Se auzise răspunzînd la un examen de biologie... Îl revăzu o clipă pe Paul Răducanu cel de atunci, din vremea cînd abia îl cunoscuse.

Şi Dana se miră că îl regăsea pe Paul în gîndurile ei întotdeauna numai în imaculatul lui halat, în laborator, printre aparate. Pe buzele lui, ea, Dana, afla doar formule, cifre ; ochii lui cercetau atenţi în zare doar filme, documente, jocul lunecat al unor grafice luminoase... Şi totdeauna chipul lui aducea parcă, de prin depărtări pierdute, un alt chip ce-l acoperea — un obraz ars de soare, cu ochii îngrădiţi de însemnarea unor abia ghicite linioare, rămase mai deschise la culoare. Într-una părul lui Valentin era învălmăşit de vînt, căzut peste frunte, gulerul hainei lui era într-una ridicat, umerii lui uşor aplecaţi păreau mereu că urcă, pieptiş, o înălţime pe care nu o mai răzbea...

Şi deodată, filmul amintirilor se curmă. În jur era întuneric. Departe clipea o lumină... Nu. Nu era lumina becului cu pleoapa tremurată a felinarului de-atunci,

de acolo, de lîngă lac. Era doar lumina unui felinar de pe stradă...

Strîngînd braţul profesorului Dumtiraşcu, Dana îşi alungă din minte chipul lui Valentin.

IV

— Mai e mult, Constandine ?

— Mai, mă rog frumos !

Urcuşul se urma anevoios.

— Încă ?

— Încă, mă rog frumos !

Părăsind firul văii şi strecurîndu-se printre umbrele stejărişului, cărarea urca curprinzînd larg, cu cureaua ei îngustă, mărginită de iarbă rară, burta revărsată a dealului. Cei doi păşeau, urmă peste urmă : întîi Constandin, apoi Valentin Ulmu.

Cu streaşina clopului căzută ca o umbră îngustă peste faţă, călăuza nu-şi zăbovea privirile împrejur. Ba chiar, judecînd după nemişcarea cu care-şi purta din umeri trupul înainte, s-ar fi putut spune că îi îndrumau calea încălţările.

— Mai domol, Constandine ! Să ni se bucure şi ochii...

— Cum îţi vrea. Om mere şi mai zăbovit. Da' numai să nu-ntrebaţi iar, cît mai e de mers.

Rărire paşii. Nu trecu însă mult şi iar zoreau, urmîndu-se unul pe celălalt.

— Iar mă duci cu sufletul la gură ! Faci ce faci şi intri pe calea grabei... Obicei de călăuză, Constandine !

— D-apoi, ce să fac, mă uit mergînd. Ş-apoi pe la noi este o vorbă : obiceiul îi perina gîndului... Da' să ne potolim pasul iară...

Ridicîndu-se înaltă, ca un perete de stîncărie vînătă, încununată pe creştet de-o strălucitoare revărsare de lumină, Piatra Craivei stăpînea împrejurimile.

Cei doi, fărîme însufleţite la poalele uriaşului bolovan, îşi conteniră drumul. Geologul îşi privi încheietura mîinii ducîndu-şi îngrijorat ceasul la ureche.

— Sîntem ajunşi. Nu te mai îngriji de ceas... De acolo, de lîngă mărul acela pitic, îşi sparge cale un drumeag pînă hăt sus în vîrf. Da' mai întîi şi întîi vom da cuvenita cinste celor ale gurii.

Se opriră. Geologul lăsă jos rucsacul încăpător, călăuza un soi de sac de piele peticit şi lustruit. Îşi aleseseră drept masă o tipsie de piatră. Umblînd în sac, Valentin scoase afară o cutie „cam cît o carte", o măsură în gînd Constandin, o aşeză pe piatră, îi săltă capacul care-i ferea faţa străvezie, aburită parcă, mare cît palma. Geologul apăsă pe un buton şi din lăcaşul ei ţîşni o vergea de metal. Apoi răsucind un buton zimţat, din cutie răzbi o muzică asurzitoare. Tînărul îi potoli năvala. O lumină străluci pe micul ecran şi deodată în faţa ochilor le apăru înfăţişarea unei încăperi prelungi.

— O sală de concert, lămuri Valentin.

Constandin scoase una după alta, din sacul lui, clisă, o frîntură de pîine neagră cu coaja bine rumenită şi zdrelită, aşa cum o coc în ţara lor moţii, ceapă şi brînză.

— Aşa, vorbi călăuza, ei or cînta şi noi om mînca.

În mintea lui, Constandin se cam mira de năstruşnica idee a geologului de a-şi purta cu el o cutie cu muzică şi cinema, tocmai aici în lumea asta de frumuseţi către care dorise atîta să pornească. „Ce pot culege ochii mai minunat din aparatul ista decît din cerul înalt şi albastru, din adîncul văilor, din tufele de măceş cu boabele lor sîngerii strălucitoare? Apoi buciumul tulnicelor răzleţe ce-şi rostogolesc chemările îngînate..."

Geologul însă răsucea într-una de butonul aurit.

— Îi totuşi mare drăcie şi cutia asta în care poţi purta cu tine în desagă, aşa cum port eu clisa şi brînza, lumea întreagă, zise călăuza.

Dar privirea geologului era dusă departe, sus, spre un cer pe care nu-l vedea și nu prinse vorbele lui Constandin.

— Îmbie-te, c-am urcat ne-ntrerupt cale de cinci ceasuri. Cît despre conțert, mai avem noi vreme. Ian auzi numai cum țiuie cintezoiul cela pe ram !... E-n mînie mare cu careva, dacă nu chiar cu muzica dumitale.

„...Emisiunea de biofizică, programată pentru astăzi, la orele 14, în cadrul căreia tovarășa doctor Dana Dumitrașcu, cercetător bioelectronist, urma să țină o comunicare din domeniul ultimelor aplicări ale biocurenților, se amînă pentru o dată ce se va anunța ulterior..."

Valentin rămase o clipă cu mîna pe butonul aparatului, apoi îl răsuci ușurel cu vîrful degetului ; imaginea și vocea crainicului se stinseră și altă lumină îi luă locul. În larma veselă a unei muzici săltau, se răsfirau și se-adunau mulțime de dansatori...

Pe fruntea arsă de soare a tînărului geolog o vinișoară mică albăstrie începu a se zbate mărunt. Constandin nu-i înțelegea umbra din privire, dar numele acela pe care-l auzi la televizor — Dana Dumitrașcu — îl cunoștea. Dar acela era un nume care aducea bucurie în inima băiatului, nu supărare... „De ! Felurite îs toate cîte sînt pe lume", își spuse în gînd călăuza și din nou îl îmbie pe geolog :

— Hai și-i mînca, iar ei or juca că altă grijă văz că n-au... Mare minune ! Noi dumicăm liniștiți, ei joacă și nici în gînd nu le e că pe aste meleaguri îi avem în fața ochilor cu muzica lor...

Valentin răsuci butonul și muzica se curmă. Fața i se mai lumină. Duse la gură pîinea și mușcă zdravăn.

— Vezi de cată la mine în sac, Constandine, că am și eu ceva de-ale gurii.

— Nu ! Că azi ești poftitul meu !... Eu nu găsesc nici un cusur „celei mai înaintate tehnici", cum zici dumneata, că m-am deprins să mă am frățește cu ea de multă vreme, atît într-ale mîncării cît și în altele. Dar parcă tot îmi merge mai bine la inimă cîntecul și săgetarea spre crucea cerului a ciocîrliei, larma zbu-

rătoarelor micuțe ca o clacă de neveste tinere... Televizor, elicopter, mă rog frumos, nu zic ba, fain și bine. Dar clisa mea tot îi mai bună decît fermecatele dumitale cutii cu „autoîncălzire".

Pe geolog îl năpădi rîsul și veselia tînărului îl mulțumi pe Constandin.

— Hai ș-om trage o gură zdravănă de apă rece și i-om mulțumi ciobanului, care o fi fost el, de-o tocmit scocul la gura izvorului...

Băură pe săturate. Constandin își șterse cu latul palmei mustața, își scutură fărîmiturile de pe piept, le prinse în căușul palmei, le adună și pe cele răzlețite pe întinsul pietrei și toate le strînse pe latul unei frunze pe care o așeză cu grijă într-o adîncitură de pămînt.

Îngîndurat, Valentin îl urmări cu privirea. Mișcările simple ale omului îi aduseseră parcă liniște în suflet.

— S-o nimeri ea vreo vietate să se ospăteze...

— Ești om bun, Constandine. Mi-e drag de oameni ca tine.

— Și mie de cei ca dumneata. Voiai să vorbim...

— Da. Uite ! Geologul întinse mîna arătînd o piatră mare, lățită cît zarea parcă și înfiptă ca un pieptene în greabănul dealului. Stînca asta n-o fi avînd și ea povestea ei ?

— Ba că are, mă rog frumos !

Călăuza se lăsă jos pe un bolovan, învălui stînca uriașă a Pietrei Craivii cu privirile, cîntărind-o parcă din ochi și clătină din cap. „Nu cred să nu-i știe el povestea, își zise. Dar să vorbesc, poate îl mai scot din gînduri..."

— Are o poveste îndepărtată, începu Constandin. Spun oamenii cei vechi, bătrînii, că piatra aceasta-i de pe vremea urieșilor. Pînă mai an trăia jos, în gura satului, unul strașnic de înțelept la potriveala povestirilor. Zicea că-n unele dintre pietrele ale mari, pe care le-om învecina urcînd, sînt tăiate ca într-un tipar urme de picior desculț de-ale urieșilor de altădată. Bag sama, călcau urieșii aceia cu toată talpa, bine apăsat pe fața stîncilor. Ori c-or fi fost ei fără măsură în greutate, ori c-or fi fost pietrele încă tinere și moi, de-a rămas

urma, cu călcîi şi cu degete, cum ţi-ar rămîne dumitale sau mie pe prundul din buza pîrîului...

Trase cu coada ochilor spre geolog. Valentin, cu privirea călătoare pe întinsul cerului, mesteca un fir de iarbă. „Nu mă aude", îşi spuse şi povesti mai departe :

— Cînd eram copil credeam. Odată mă rătăcisem pe aici cu oile. Se întunecase cerul de nori. Era într-un sfîrşit de vară. Cum începuse să duduie pe sus, m-am speriat. Atunci aş fi fost în stare să şi jur că măcar unul dintre urieşii baciului Ionuţ a rămas aievea... Mai pe urmă, crescînd şi pătrunzîndu-mă de adevăratul rost al lumii, m-am lămurit că urieşii ţin de poveşti, iar stînca de felul în care s-o plămădit pămîntul şi cu toată lumea lui. Cît despre Piatra Craivei, am început să cred în altă poveste a ei, şi aceea tot din vechi moştenită, dar pe care-o simt mai aproape de ce-o fost...

Constandin îşi domoli glasul.

— Spune... şopti Valentin, cu ochii în cer şi gîndurile într-aiurea.

— D-apăi, pe la noi nu toţi îi zic pe nume pietrii, aşa cum o citeşti dumneata pe hărţi. I se zice Cetate... „Unde mîi oile, bade ? Ia, le duc sus după Cetate, la stînă"... Cetatea, o vezi colo sus ?...

Constandin îşi urma firul poveştii.

Adunate o clipă, gîndurile lui Valentin veniră în întîmpinarea vorbelor călăuzei. Apoi o porniră din nou, căutînd zări de mult apuse. Răscoli adînc în trecut : rostogolirea erelor îi înfăţişa noi feţe, noi vieţi... Din el, din clocotul imensului proces a ţîşnit la lumină această uriaşă revărsare de bazalt topit, încremenit parcă chiar în clipa unor avînturi neîngăduite spre înaltul cerului.

Ochii lui Valentin cuprinseră în priviri uriaşa cocoaşă de piatră vineţie : Iat-o ! O stîncă pleşuvă cu inima împietrită, rece... Mai dogoreşte azi doar în arşiţa soarelui. Dar atunci, la începutul ei, odată ?... Trăindu-şi uluitoarele prefaceri, se desprindeau din topituri incandescente, închegîndu-se, cele dintîi cristale. Multiplicîndu-se din propria lor substanţă, creşteau, dobîndeau feţe noi, îşi tăiau muchii, se întindeau, cucereau locul într-una, prinzînd tot jurul într-o reţea ţesută din îngheţate zvîcniri de umbre şi lumină. Se

mîncau, se contopeau, se preschimbau, creşteau, deveneau stînci, colţuroase, amorfe, cenuşii... Doar sub ciocanul geologului de mai prindeau apoi viaţă, înviind în amintire, un crîmpei din copleşitoarea istorie a plămădirii Pămîntului...

Acolo în inima stîncăriei uriaşe erau tăinuite comori, comori de feldspaţi, mică, amfiboli şi piroxeni, acolo era ferecat metalul, în cătuşele oxizilor...

Cu ochii înălţaţi, Constandin arătă cu mîinile amîndouă :

— Acolo. Acolo au fost zidurile. Colo e hruba...

Iscodi cu privirea spre Valentin. „Tot îngîndurat îi, îşi zise. Ce i-aş mai putea spune să-l fur dintr-ale lui ?..."

Îi era drag geologul şi iată îi afla sufletul dospind în supărări parcă. Îl însoţise odată, mai de mult, pînă către porţile Ponorului şi atunci li se legase prietenia.

„Să-i povestesc sfatul cu mama Floare, că-i de haz", se îndemnă.

— Mă întîlnii deunăzi cu Floarea. O ştii, cea cu teama de elicopter... Mă opri în drum să mă iscodească cum şi ce fel s-ar putea face şi ea „licoptereasă", că a auzit de ceva noi prospecţiuni aerofotogrametrice... Cuvîntul ista îl spuse întocmai. Ca din puşcă. O învăţase Mitru să-l rostească, o după-amiază în şir...

Cercetă din nou, pe furiş, obrazul geologului. Nu-l asculta. „De ce-o fi necăjit ? Ce l-o fi zbuciumînd ?" Plănuiseră de multă vreme drumul ăsta. Se bucuraseră împreună. Iar acum, iată-l tăcut, închis, parcă într-una nu află ceva ce tot caută... I se strîngea inima să-l ştie abătut... „Dar nu fu vorba să ne însoţească în drumul ista şi dumneaei, doctoriţa Dana ? îşi aminti dintr-o dată Constandin... Nu-i cu noi şi doar îi spusese geologul că neapărat va fi. S-o fi întîmplat vreo trăsnaie... Asta-i ! Şi de aceea-i amărît"...

— Hai şi-om mere. Hai...

Constandin îşi înăbuşi un oftat.

— Să coborîm, Constandine. Dar ce ţi se căşună aşa dintr-o dată cu suspine ?

— Eh ! Gînduri...

Valentin, sărind de pe creştetul stîncii, o luă grăbit înainte. Un junghi repede curmat îi tăie o clipă răsuflarea. Dar merse mai departe tăcut, cuprinzînd în priviri tot întinsul văilor îngrămădite, ce-şi mistuiau sălbile de lunci şi sate în destrămarea depărtărilor.

Coborîşul era abrupt. O stîncă, iar o cărare, iar un ţanc de stîncă... Îşi făcu vînt şi sări. Constandin sări şi el, călcîndu-i chiar pe urmă. Un nou urcuş, alt hău... Valentin se săltă. Trupul repezit cu putere înainte şovăi, se opri în loc ca fulgerat, apoi se chirci, strîngîndu-se ghem de durere şi căzu. Cu mîna apăsată în dreapta trupului, sub coaste, îşi rezema spatele de ieşitura stîncii de lîngă el.

— D-apăi că asta ce-i ? se repezi Constandin.

Cu răsuflarea tăiată, cu ochii încercănaţi dintr-o dată de sfredelul ascuţit al durerii, Valentin se ridică.

— Nu-i nimic, Constandine. O junghietură zdravănă. Are să-mi treacă. Să ne aşezăm o clipă mai în voie...

Pentru a patra oară în ultima lună, înţepătura aceea părea că vrea să-l străpungă cu adevărat. De cum va ajunge la Sibiu va merge la un doctor. Da' ce naiba putea să fie ? Durerea trecea, dar trupul întreg îi purta vreme îndelungată o nelinişte, o trudă neînţeleasă...

Domol, se porniră din nou. Constandin nu-l pierdea din ochi. O fi o oboseală mare ? Ehei !... Tinereţe ! Nu-i mai bine aşa, mai mereuţ, fără grabă ?

V

Molcomă, dăruită îmbrăţişării fierbinţi a soarelui, marea îşi legăna somnul, mîngîind cu răsuflarea apelor ei liniştite lespezile căptuşite cu alge din scorbura stîncilor. Faleza se repezea în afară cu iarba ei ţepoasă, arsă de soare, măruntă şi aspră ca o mustaţă retezată

scurt și îngălbenită de tutun. O dîră îngustă de nisip însemna hotarul apelor care, într-o mereu repetată plecare și reîntoarcere, lăsau în urma lor, învălmășite, scoici cu muchii tăioase, melci, pietre rotunjite, spumă albă, încîlcite fire de iarbă verde-neagră...

Pe căile cerului nici un nor. Pe fața mării, pînă departe, nici o destrămare de fum, nici o pînză nemișcată în încremenirea aerului.

Deodată, din învolburarea apei, nu prea departe de mal, se săltară două trupuri, unul alb, prea alb, pe lîngă celălalt pîrguit de soare. Grăbiți, cei răsăriți pe neașteptate din spuma valurilor, își desfăcură clapa aparatului de respirație submarină prins pe față sub ochelari. Rîsete scurte însoțeau pașii căzniți, cu călcătura nesigură în labele de cauciuc străveziu, prinse în scobitura gleznei.

Cu arbaleta de vînătoare în mînă și masca cu ochelarii de ciclop pe frunte, un bărbat și o femeie. În vîrful săgeții lungi din mîna vînătorului, un crab cu platoșa străpunsă își mai agita convulsiv tentaculele.

— Iată un trofeu demn de colecție! Aș fi curioasă să știu ce fel de emisiune generală electromagnetică îi caracterizează dezordonatele mișcări!

Înălțîndu-și brațele, fata își desfăcuse încheietoarea ochelarilor. De după pavăza lor apărură verzi — parcă mai verzi acum, scăldați în reflexele mării — ochii Danei, privind veseli printre gene, spre însoțitorul ei.

— Vulgarizezi preocupările colectivului nostru, Dana. Probabil că, dacă i-am capta, s-ar putea stabili și în acest caz natura biocurenților respectivi. Mi se pare însă că te faci pasibilă de amendă.

— Eu? Ba de loc! Convenția privea discuțiile de fond și nu aluziile. Și apoi, crabii n-au intrat în sfera preocupărilor noastre.

— Ei bine, nici eu nu am intenția să încalc regula. Am să rup discuția continuînd vînătoarea...

Potrivindu-și aparatul de respirat pe gură și trăgîndu-și masca peste cap, Paul Răducanu se cufundă din nou, lunecînd de pe lespedea de piatră direct în adînc.

Urmărindu-l cu privirea, Dana își desfăcu larg brațele spre întinsul mării. „Paul Răducanu! Priviți-l pe

tovarăşul doctor Paul Răducanu ! mărturisea ea înveselită zărilor. Travestit în cufundător ultramodern, savantul Răducanu vînează crabi în văgăunele Mării Negre... Pe cît de sigur în laborator, printre mecanisme, aparate şi pacienţi, îşi spunea mai departe Dana, pe atît de stîngaci aici, unde crabii îi scapă cînd nu-l muşcă de picior, soarele îl arde, aparatul respirator i se înfundă, iar timiditatea, unită cu dorinţa de-a arăta ce poate face, îi împrumută acea uşoară patină de ridicol pe care, vrînd să fugă de ea, nu izbuteşte decît să o accentueze".

Dana sosise la mare de mai bine de o săptămînă. Paul Răducanu se repezise în fugă, atît cît să-şi ia rămas bun.

Se întorcea la Bucureşti chiar în aceeaşi seară şi pleca apoi mai departe, în Suedia. Data începerii Congresului internaţional se apropia.

Amenînţîndu-l că îl va supune unei amenzi pentru fiece cuvînt rostit în legătură cu preocupările lor, Dana voia să-i ofere măcar o scurtă relaxare de cîteva ore. „Să uite şi Paul Răducanu, o dată, că e savant !" glumise Dana. Dar sprîncenele lui Paul se încruntaseră uşor...

Paul se ivi neaşteptat chiar în spatele ei, de după stînci. O luară pe sub scobitura malului înalt, roşu şi măcinat, înconjurînd un ieşind al ţărmului printr-o adîncitură din peretele falezei însemnată de şuvoaiele apelor. Se căţărară sus.

Agitată, risipind o veselie neobişnuită, Dana povesti tot drumul. O mie şi una de întîmplări mărunte, care împlinesc zilele celor plecaţi în vacanţă.

Atent, urmărindu-i fiecare cuvînt, Paul află nenumărate amănunte despre ultimele descoperiri arheologice făcute la Mangalia, unde Dana îşi petrecuse două după-amieze. Veniră apoi la rînd o serie de consideraţii de ordin poetic, ştiinţific şi gastronomic asupra unor faimoşi cantalupi din care fata îl asigura că se-nfruptase şi pentru el. Şi cîte şi mai cîte.

Cucerind una din mesele barului automat, gustară din ultima senzaţie a sezonului, o veche specialitate dobrogeană, iaurt cu pojghiţa rumenită în gura cupto-

rului — electric de astă dată — servit în tradiționalele uicele de lut ars. Apoi, Dana își făcu de lucru cu costumul de baie, cu nisipul din păr. Răducanu, rămas singur, în obișnuita tovărășie a unei pipe stinse, își scoase carnetul de notițe, însemnîndu-și, ca de obicei, gîndurile în legătură cu multele lucruri ce-i mai rămîneau de făcut înaintea plecării.

Un coleg aflat și el la mare îl invitase la o partidă de... somn. Dana insistase și ea. Și ei îi era somn. Paul se scuzase cu obișnuita lui politețe :

— Vă mulțumesc ! Am însă atît de puțin timp liber, încît nu-mi este îngăduit să mi-l irosesc dormind. Rămîn aici. Și solilocul a fost inclus printre abateri, în cadrul convenției noastre de azi-dimineață ?...

Dana se aplecă spre el, șoptindu-i :

— Ca să te pot scuti de amendă, voi face și eu la fel. Tot soliloc, dar cînd mă reîntorc să știi că ridic consemnul. Neapărat, avem de vorbit. Cer eu, de astă dată !...

După primele trei rînduri însemnate în carnet, Răducanu se opri cu ochii ridicați peste legănarea apelor, cu gîndurile frămîntate de aceeași îndoială, care-l stăpînea de o bună bucată de vreme.

Ipoteze, ipoteze, ipoteze... Modificarea ritmurilor adînci ale organismului era însă o realitate. De șapte ani îl preocupa, de doi ani începuseră parcă să se întrevadă contururi mai precise. Este întru totul posibilă. Există studii, date, dovezi. Întregul însă îi scăpa... Încă o ipoteză. La început stîrnea senzație. Discuții aprinse îi urmau... Apoi se năștea o nouă ipoteză — a lui sau a altcuiva — venită pe lume în aceleași condițiuni și tot aidoma reintrată în anonimat. În tot acest noian de ipoteze se afla însă calea cea adevărată. Pe care dintre aceste zeci, dintre aceste sute de drumuri, trebuie mers ? Pe care ?... Sînt sute de ani de cînd știința medicală s-a întîlnit cu cancerul, de cînd acesta este descris de medici așa cum i-a apărut fiecăruia dintre ei. Au trecut veacuri de cînd păreri dintre cele mai competente cumpănesc, fără vreun rezultat definitiv, asupra cauzelor acestui rău ; despre care au scris și

meditat generaţii de savanţi, începînd cu clasicii antichităţii.

„Hemicrania gravis, manuum nodosa chirargra,
Lepra, elefanthiasis, cancer, gangraena..."

versurile scrise cu peste patru sute de ani în urmă, la Braşov, de umanistul Honterus * şi în care, pentru întîia oară era amintită pe pămîntul ţării noastre neiertătoarea boală, îi reveniră în minte.

Trecuseră mai bine de douăzeci de decenii de cînd medicii, şi mai ales chirurgii, începuseră să-l cunoască mai bine pe necruţătorul duşman. Intervenţia chirurgicală reprezentase, desigur, încă din primul moment al căutării unei terapii a cancerului, o soluţie.

«Miercuri 14 noiembrie al aceluiaşi an s-a împlinit tăierea în întregime a sînului meu drept şi scoaterea cancerului care se afla acolo, de către chirurgul Rossi florentinul, supraveghind preaînălţatul arhimedic, Signor Niccolo Festo şi alţi medici şi hirurgi, apoi mulţi priatini şi boieri..." scrisese încă în anul 1778 Banul Caragea în „Efemeridele" sale, adăugînd că „boala" de care amintise e „primejdioasă foarte" şi chiar „mortală" cînd e lăsată să crească...»

Cîtă lume s-a sfîrşit de atunci încoace de cancer !... Metodele de descoperire a tumorilor s-au perfecţionat, medicina modernă a izbutit să instituie o terapeutică ale cărei efecte să se poată impune şi, mai ales, interpune între pacient şi chirurg. Existenţa unei puternice reţele de oncologie, care depistează de timpuriu leziunile canceroase şi precanceroase, constituie un mare me-

* Johann Honterus, (1498—1549), cunoscut umanist sas din Braşov, fondator de şcoli şi tipograf. Autor al lucrării „Rudimentum Cosmografucorum", în care descrie anatomia omului şi activităţile lui. În foarte frumoase versuri latine (Cartea a IV-a, versurile 369—420), el trece în revistă afecţiunile sănătăţii. Versurile citate (395—396) amintesc de :

„Durerile de cap cele rele, deformările reumatismale ale oaselor mîinii,
Lepră, elefantiazis, cancer, gangrenă..."

Lucrarea lui Honterus e publicată în apendice în „Tezaurul limbii latine" — Dicţionar redactat de Basilius Fabrius Soranus, tipărit la Leipzig în anul 1692, în editura lui I. F. Cleditsch. (n.a.)

rit al medicinei profilactice. Totuşi, tratamentul însuşi... şi chiar surprinderea procesului canceros în faza iniţială... Aici este necesar progresul ! Tulburările adînci ale ritmului normal al organismului... Oare nu au toate aceeaşi cheie ? Înlăturarea „efectului R" ! Cît de modestă, de stîngace, de lipsită cu totul de însemnătate i se părea uneori descoperirea aceasta, care-i dusese totuşi faima peste hotare. Oare el nu-şi fundamentează şi el ipoteza doar pe... Efectul... Nu ! Vor mai trebui ani de experienţe, zeci de ani poate, ca să fie cu adevărat sigur. Sau poate întîmplarea să-i dezvăluie, să-i confirme...

Cuvintele rostite de profesorul Kobrinski în cadrul unui simpozion de neurocibernetică, la care asistase la Moscova în anul 1962, îi stăruiau vii în minte : „Există un raport bine definit între tensiunile electrice din muşchi şi magnitudinea curenţilor bioelectrici, care au o modulaţie de frecvenţă proporţională cu excitaţia primită". De cîte ori nu-şi repetase el această frază, pe vremea cînd lucra la determinarea condiţiilor particulare în care apare „efectul" ?

Preocupat, ţinîndu-şi în grea cumpănă gîndurile, Paul Răducanu privea fără să vadă marea, valurile cu spumegarea lor răzleţită. Doar vîntul frunzărea foile carnetului. Deodată, o mînă cu pielea aurie se întinse peste umărul lui.

— Dana !

— Sst ! Dana doarme. Eu sînt doar gîndul ei, şi i-am împrumutat chipul ca să mă poţi recunoaşte, şopti ea cu degetul la buze. Hai !...

Coborîră de pe terasă, lăsară în urmă drumul şi încet, încet, trecură peste cîmp şi urcară spre faleză.

De astă dată, Paul vorbea. El, de obicei atît de sobru în exprimare, zgîrcit în mişcări şi vorbe, vorbea într-una. Observaţii, îndoieli, argumente, convingeri, toate la un loc se împleteau în spusele lui, stăpînite de o singură frămîntare, care ca un laitmotiv îi revenea după fiecare două, trei fraze :

— Nu rezolvarea unei probleme, mare sau mică, azi, a alteia mîine şi aşa mai departe... Nu ! Găsirea cheii sigure pentru stăpînirea ritmurilor adînci ale organismului, modificarea, dereglarea chiar, dar şi rereglarea lor. Nu-mi mai pot închipui că există altă cale, Dana. Iar cheia... cheia nu o poate da, după mine, nimic altceva decît utilizarea biocurenţilor !

— Să nu uităm că modificări asemănătoare „efectului Răducanu" au fost întîlnite de mult în electroencefalografie, iar neconversiunea lor prin administrarea aşa-numitelor substanţe neuroplegice este de asemenea un lucru consacrat. Ar fi păcat ca tot efortul nostru să nu facă mai mult decît să concureze acţiunea salutară a unor simple medicamente între timp realizate. Entuziasmul tău, al nostru al tuturor, trebuie îndrumat aşa cum scocul morii călăuzeşte apa spre cădere, Paul. Cînd trebuie însă intervenit ?

— Întrebarea e cît se poate de nimerită... Tocmai din acest motiv am împărţit atît de categoric în două lucrările noastre, Dana. Pentru a supune un organism dereglat, afectat de o tulburare care îi schimbă însuşi ritmul său de funcţionare, unui tratament bioelectronic, ca să-i corectezi dereglarea, să-l readuci la normal, trebuie acţionat într-un anumit moment. În cel mai potrivit. Nu e de ajuns să ai în mînă „cheia radio" a emisiunilor organismului respectiv, ori cea a emisiunii particulare dintr-un anumit organ al cărui ritm e adînc tulburat. Trebuie ca această tulburare să fie la început. Bioterapia nu va rezolva probleme născute din stări devenite cronice. Iată pentru ce stărui asupra primei etape. „Efectul R" util, datorită oscilografierii proceselor metabolice din organism, trebuie să ne ajute ca citind din vreme „tulburarea", să-i putem aplica la timp tratamentul de reconversiune necesar şi bineînţeles potrivit...

Cu ochii pierduţi în dîra de fum a unui îndepărtat coş de vapor, abia proiectată în adîncul zării, Paul Răducanu adaugă încet, mai mult ca pentru sine :

— Am introdus unele lucruri noi în concluziile referatului. „Efectul R" va servi în primul rînd ca bază de diagnosticare. Nu ne vom mai mulţumi cu cele cîteva experienţe întreprinse pînă acum, înainte de-a trece la etapa a doua : tratamentul. Vom mai încerca variante noi, multe, cît mai multe. De abia atunci vom pune definitiv la punct jaloanele experimentale necesare schemelor de aplicare ale primelor tratamente. În rest, am amintit doar că unele experienţe indică de pe acum o reconversiune posibilă şi în anumite stări cronice. Îţi aduci aminte că...

— Pe ficat... Da ! Ai descris încercările din primăvară ?

— Le-am amintit doar. Vom verifica din nou totul, absolut totul, în luna octombrie. În rest, referatul e cum îl ştii. Nu aş vrea însă să-ţi mai răpesc timpul cu el. Ai venit aici să te odihneşti, să ai linişte, destindere. Din această pricină am amînat şi comunicarea ta la radioteleviziune. Să lăsăm tema aceasta. Aici totul e atît de minunat. Aerul, marea, depărtările...

— Abia acum le bagi în seamă ?...

Paul întinse braţul, încercînd să cuprindă umărul fetei. O clipă, degetele lui lunecară abia simţit pe pielea aurie.

— Dana, mi-ai lipsit. Mi-a fost dor de tine, spuse cuprinzîndu-i rotunjimea umerilor dezgoliţi în palme. Vreau să-ţi spun că uneori mi-e dor de tine chiar cînd te am aproape... În ultimul timp m-am lăsat furat de lucrările mele şi îţi sînt recunoscător pentru înţelegerea ta.

Vorbind, Paul îi căuta ochii, dar Dana, înălţîndu-se în vîrfuri, zări ceva peste umărul lui, se desprinse din strînsoarea palmelor şi fugi.

— O şopîrlă, Paul, ai văzut-o ? Se uita la mine cu ochişorii ei ca boabele de coacăze şi cum mi-am luat privirea din ochii ei a şi ţîşnit... Unde-o fi ? S-o căutăm pe aici... Sau pe aici...

— Uneori îmi vine să cred că şi tu eşti o şopîrlă.

— Eu ? îşi ridică Dana capul, scuturîndu-şi rochia de praful tufelor de scaieţi.

— Vreau să spun că...

— Paul ! Paul, priveşte ce minunat !

Dana veni în fugă şi îl întoarse cu faţa spre larg. O dîră albă de spumă tăia faţa mării. Aeromotonava „Transilvania II" înainta cu linia ei suplă, o săgeată albă-argintie, spre Istambul şi curînd dispăru.

— E uluitor acest nou de care ne înconjurăm tot mai mult, Paul !... Vin la mare an de an, de cînd eram copil. Întregul litoral e mereu altul. Şi nu numai comod. E şi frumos. De la an la an parcă nu-l recunosc şi mă cred mereu în „ţara minunilor". Natura însăşi e de nerecunoscut, contururile ei se schimbă... se lasă înfrîntă şi omul e mereu biruitor...

Tăcut, Paul o privea fermecat de strălucirea ochilor ei verzi, de lumina zîmbetului ei copilăresc, de înflăcărarea ei nestăpînită. Ar fi vrut să-i spună din nou cît îi e de dragă, cît o vedea de frumoasă, cît îi era de dor de ea... Dana însă, întorcîndu-se, rămase o clipită, dar numai una singură, cu privirile adîncite în ochii lui şi parcă avu o tresărire, sau poate doar i se păruse lui Paul. În clipa următoare, rîzînd veselă, îşi trecu braţul gol pe sub braţul lui.

— Hai să culegem un bucheţel de albăstrele ! Te rog să i-l duci unchiului imediat ce ajungi la Bucureşti. Da ? Se găsesc acum un fel de cutii transparente — probabil dintr-o masă plastică — pentru flori şi fructe, care se pot transporta la orice distanţă, aşa, simplu, în sacoşa de voiaj, fără ca ele să se ofilească sau să se strice în vreun fel. Nu e grozav, Paul, ce zici ?

Cu bucheţelul de albăstrele în mînă, Dana se opri în loc.

— Dar sînt de neiertat ! Tu pleci peste cîteva ore şi eu nici măcar nu ţi-am oferit ceva delicios... şi grozav, mai grozav decît iaurtul de la bar. Îngheţată ! Dar ştii cum ? Hai să vezi. În coşuleţe stau fructele :

caise, zmeură, căpşuni, lămîi. Din care îţi alegi. În faţa ta, introducîndu-se într-un fel de „expreso", dar mai miraculos, ţi se serveşte într-o cupă o îngheţată te-ri-bi-lă ! Hai fuga ! Nu se poate să pleci fără să guşti această „minune comestibilă a secolului".

Paul se lăsă tras de mînă. Ce să-i mai spună acestei fete cu pielea de aur ? Poate că aşa e ea : încîntător de copilăroasă.

VI

Nimic nu-i făcea o mai mare plăcere profesorului Tancred Dumitraşcu decît o vizită într-un laborator. Pensionar, ocupîndu-se doar cu redactarea unor articole destinate publicaţiilor de specialitate, frecventînd bibliotecile, asistînd la şedinţele asociaţiei biologilor al cărei membru fondator era, bătrînul om de ştiinţă păstrase încă din perioada sa de intensă activitate profesională o deosebită slăbiciune pentru lucrările de laborator.

Dana, care ştia acest lucru mai bine decît orişicine, îl ruga din cînd în cînd s-o ia de la institut. Afla astfel nu numai ultimele preocupări ale Danei. Bătrînul profesor întîrzia nostalgic prin sălile din ce în ce mai bogate în aparate noi, rămase necunoscute pentru el, îndepărtat de viaţa de zi de zi a tehnicii moderne. Iar cînd Dumitraşcu, izbit de aspectul exterior al cîte unuia dintre aceste noi aparate se oprea, arătîndu-l cu priviri întrebătoare, plăcerea de-a explica, a Danei, nu era egalată decît de bucuria lui de a asculta.

De data aceasta, vizita lui Dumitraşcu nu mai era doar o simplă cutreierare prin săli şi laboratoare. Apro-

pierea Congresului internațional de bioelectronică modificase ritmul de muncă al colectivului, grăbindu-l. Planul de cercetări fusese mult amplificat. Laboratorul, anexat înainte unei clinici obișnuite, se transformase la rîndul lui și el într-o secție de cercetări bioelectronice, alcătuită din patru laboratoare, unul dintre ele pus sub conducerea efectivă a doctoriței Dana Dumitrașcu.

Toate acestea culminaseră cu hotărîrea lui Paul Răducanu de-a extinde experimentările pe animale, producînd dereglări artificiale ale ritmurilor adînci ale organismului, pe care apoi specialiștii le tratau prin aplicarea biocurenților.

Era un vălmășag de schimbări care îi azvîrlise parcă pe toți afară din pielea lor — cum spunea Moș Hristache, un bătrîn laborant.

Danei îi plăcea să și-l știe prin preajmă pe profesor, atunci cînd lucra. Era acolo cineva căruia putea să-i zîmbească. Exploatîndu-i fără milă probabilele influențe „bioelectrice calmante" — cum zicea în glumă Dana — îl chema în ultimul timp din ce în ce mai des la laborator. Răducanu observase și el influența „binefăcătoare" a lui Dumitrașcu și nu numai că nu protestase împotriva unei prezențe străine în sînul colectivului în cele mai neașteptate momente, dar, dimpotrivă, nu scăpase prilejul de a angaja cu el lungi discuții.

Fericit, Dumitrașcu se mulțumise la început doar să întrebe și să răspundă. Cu timpul, intrînd în amănunte, începu să-și dea păreri care nu se dovediră nici nefondate și nici greșite. Ca să se mai lumineze, cum zicea el, îi ceru odată lui Răducanu unul dintre caietele selective de lucrări ale laboratorului. În laborator asista la experimentări, acasă discuta cu Dana despre ele, și în curînd nelipsitul oaspete deveni un membru fără titlu al colectivului.

— Iată-l, unchiule, acesta este!

Dumitrașcu se opri fascinat în fața aparatului. Pe

ecranul interpretatorului magnetic electric, linii luminoase reprezentau modulaţia unei emisiuni continui, care-şi pulsa viaţa într-o mereu repetată ritmicitate.

— Unde se află ? întrebă emoţionat Dumitraşcu.

— Aici ! arătă Dana cu mîna un capac înşurubat în peretele aparatului. Apăsînd o clapă, răsucind-o apoi de două ori, Dana săltă capacul. Sub el, într-un fel de pahar mare de cristal, cufundat într-o baie de lichid fiziologic anume preparat, se afla „motorul" pulsaţiilor luminoase de pe ecranul alăturat. Un creier de embrion de pui.

— Savantul englez Cuningham şi colaboratorii săi au iniţiat o experienţă similară în anul 1959, captînd unele mesagii electronice emise de ţesuturi cerebrale conservate. Ţesutul acestui creier de embrion de pui — păstrat viu prin metode biologice obişnuite — îşi „cîntă" încontinuu mesajul său electronic.

— Am citit că în străinătate s-a realizat un lucru asemănător chiar şi pentru alte ţesuturi, muşchii de pildă...

— Dincoace, în acest aparat. Iată, aici se află muşchiul de broască, iar sus, acolo cele două ecrane pentru captat şi pus în evidenţă impulsurile.

— Două ecrane ? De ce ?

— Am dus mai departe experienţele americanului Candish, unchiule. El, împreună cu colaboratorul său, Volkers, stabilise un an după experienţa lui Cuningham că muşchii nu emit doar semnale electrice relativ puternice — priveşte ecranul unu — ci chiar şi semnale electronice foarte slabe, de înaltă frecvenţă. Paul a reuşit să descopere o relaţie între cele două feluri de semnale, după ce ultimele dintre ele au fost amplificate cu ajutorul tranzistorilor.

— Da. Interesant, murmură Dumitraşcu, pe care ceva, simţit numai de el, îl azvîrli deodată în afara oricăror preocupări în legătură cu laboratorul şi cu toate cele văzute.

Privind grăbit de jur împrejur, ca pentru a se asigura că în afară de ei doi nu se mai află nimeni în încăpere, bătrînul se răsuci pe călcîie, spre mirarea fetei. Oprindu-i-se drept în față, o prinse cu hotărîre de braț :

— Dana ! Aș vrea să încep și nu știu cum... Spune-mi, ție... Ție îți place ce faci ? Toate acestea te mulțumesc cu adevărat ? Să nu te superi că te întreb. Adineaori am surprins o umbră trecîndu-ți prin privire și mie, unuia, umbrele nu-mi plac !

Dana nu apucă să-i răspundă.

— Poate că munceşti prea mult. În ritmul în care v-ați pornit... Voi vorbi și cu Paul. El trebuie să înțeleagă cel dintîi că nu se poate menține un astfel de efort continuu fără primejdia unei poticniri — poate chiar aproape de succesul final. Ar fi păcat !...

Privindu-și lung unchiul, fără să spună un singur cuvînt, Dana îl apucă de mînecă și-l trase pînă în dreptul unui taburet, silindu-l să se așeze. Apoi se așeză și ea alături.

— Poate că ai dreptate. Dar primele realizări, încrederea care ni s-a acordat, faima de care se bucură instituția noastră, succesele experimentărilor, așteptările tuturor ne impun o muncă din răsputeri. Nu te îngriji de oboseala mea de acum. Gîndește-te la satisfacțiile viitoare. Și apoi, știi doar, de ce te îndoiești ? Îmi place tot ce fac. Îți repet, unchiule, totul e pasionant. Și tu îmi cunoști doar slăbiciunile. Botanica, de pildă...

— Bine, ți le cunosc, dar nu văd nici o legătură. Ce are comun botanica cu ce faceți voi aici zi și noapte, de nu mai aveți o clipă de odihnă ?

— Paul mi-a făcut o surpriză, își coborî vocea Dana. Avem și pacienți vegetali.

— Experimentați pe plante ? Nu înțeleg. Cînd aveți la îndemînă un material atît de variat — fel de fel de animale purtătoare de tumori care se pot cultiva și „in

vitro" — nu văd de ce ați folosi plantele cu tumori, mult mai greu de obținut.

— Așteaptă! Nu te grăbi! Un moment numai! Dana începu să caute ceva în buzunarele largi ale halatului. Uite, să-ți explic. Vino!

Trăgîndu-și unchiul de mînă, străbătu două-trei încăperi. Coborîră apoi o scară. După ce descuie cu grijă ușa laboratorului, Dana îl conduse pe profesor în fața unei instalații de condiționare. În dosul peretelui gros de cristal, în rafturi compartimentate separat, se zăreau cîteva plante, răsărite din glastrele lor, ridicîndu-și în sus o tulpină firavă, presărată cu noduri buboase și crăpate.

— E o specie de euforbiacee tropicală. Plantă sălbatică, dar destul de sensibilă la formarea de tumori. Nodozitățile astea... Îmi pare rău, dar eu am făcut-o așa de urîtă.

— Totuși, nu-nțeleg...

— Nu e în legătură directă cu ceea ce urmărim noi. Dar dacă o tumoare vegetală poate fi produsă mai greu, în schimb stînjenirea dezvoltării unei tumori prin emisiunea unui simplu cîmp magnetic de mare intensitate apare mai net în cazul plantelor, decît în cel al animalelor.

— După cîte îmi reamintesc, cîțiva savanți japonezi... Da, da, japonezi, prin anul 1959, stabiliseră ceva în această direcție. Totuși...

— Așa e!... Noi însă folosim îmbolnăvirea acestor plante. Aplicînd relația găsită de Paul, între intensitatea radiației emise de țesutul sănătos și de cel bolnav, fixăm prin comparație valoarea de cîmp pentru care dezvoltarea tumorii este complet oprită. Apoi stabilim graficul, bazat pe diversitatea emisiunilor captate. Nu vom aplica valorile găsite în viitoarele experimentări de reconversiune pe animale. Nici vorbă. Experiențele acestea însă ne ajută să ne familiarizăm cu ceea ce va fi în viitoarea etapă a lucrărilor noastre — stabilirea valorii de cîmp a emisiunii de reconversiune.

— Vă pregătiți, cu alte cuvinte, să deveniți stăpîni în arta aplicării cîmpului magnetic intens.

— Mai bine zis, am vrea să ajungem să înfrîngem fenomenele de rezistență la acțiunea cîmpului magnetic, care în cazul plantelor sînt cu mult mai accentuate decît la animale. În această instalație, „bolnavele" mele dispun de un aer condiționat la umiditatea și temperatura necesară unei dezvoltări în condițiile țării lor de origine. Paul mi-a acordat, ca o sarcină absolut secundară, și supravegherea acestor pacienți verzi. În lumea plantelor mai intervin și alte fenomene, care ar îngreuna aplicarea unor bioritmuri vegetale în tratarea afecțiunilor lor.

— Așa, așa da! murmură bătrînul. Interesant!... Cît se poate de interesant! Totuși, lăsînd la o parte experiențele, găsesc că e cît se poate de admirabilă atenția pe care ți-o acordă Paul. Iartă-mă, dacă sînt brutal. Vreau, aș dori... Cu voia ta, bineînțeles... Vezi, Dana, aș dori mult, mult de tot să te ajut. Să fii... Să nu crezi că nu sînt mîndru, că nu sînt mulțumit de tine, dar tu nu mai ești Dana, Dana aceea pe care o cunoșteam noi doi. Dana de altădată. E în tine o neliniște. Există o cauză, chiar dacă tu nu vrei s-o recunoști. Nu-ți cer să mi-o spui... Dar aș vrea să privești adînc și înțelept în tine.

— Unchiule! se grăbi Dana să-i răspundă, cu un glas deodată schimbat și puțin tremurat. Dumneata nu crezi că în mijlocul atîtor probleme, cu atîtea preocupări, cinstea ce mi se face de a participa la o asemenea acțiune e suficientă ca să mă facă fericită? Ce aș putea să-mi doresc mai mult? Nu-ți feri ochii de ochii mei, unchiule. Eu sînt și rămîn Dana. Într-o zi am să viu ca altădată și am să te întreb cu capul vîrît prin deschizătura ușii: Te superi?

— Și eu îți voi răspunde tot ca altădată: Nu mă supăr. Spune, Dana...

Dumitrașcu se ridică, mîngîindu-i creștetul. Dana oftă:

— Mă duc... Trebuia să fiu la această oră dincolo, în clinică. În clinica cea adevărată...

— Plec și eu spre casă.

Înainte de a închide ușa, Dana se întoarse :

— Unchiule, te iubesc, să știi !...

VII

Erau adunați în jurul mesei de lucru. Răducanu citise textul raportului recapitulativ. Acum, cu brațele încrucișate, aștepta. Așteptau cu toții. Reprezentantul Ministerului Sănătății avea ceva de spus.

— Rezultatele la care ați ajuns în domeniul interpretării ritmurilor adînci ale organismului viu reprezintă o adevărată victorie a științei noastre. Consider însă că nu ați insistat în suficientă măsură asupra aspectelor specifice ce decurg din concluziile trase pînă acum și care se pot lega strîns de terapia cancerului. Raportul denotă încă destulă timiditate în această privință.

— Dacă nu s-a întîrziat prea mult asupra acestui subiect în raport, aceasta se datorește faptului că noi ne-am propus să-i acordăm un referat aparte. Totuși, de vreme ce s-a ridicat problema, voi ruga-o pe tovarășa doctor Dana Dumitrașcu să expună pe scurt considerațiunile ce vor sta la baza celui de al doilea referat. Vă rog... încheie Răducanu, adresîndu-se Danei care era așezată tocmai la celălalt capăt al mesei.

— Noi am asociat problema combaterii cancerului, după cum este și firesc, cu o atentă studiere a unor aspecte particulare ale proteinelor din organism, care stau la baza activității vii a celulei. Aspectele acestea se

află în strînsă legătură cu însuşirile feroelectrice ale proteinelor. Datorită lor proteinele funcţionează întrucîtva în mod asemănător condensatorilor electrici.

— Iar acidul dezoxiribonucleic — cel care transmite informaţiile necesare sintezei proteinelor şi comandă mecanismul acestei sinteze în organismul viu — se comportă întocmai ca şi cristalele de germaniu, utilizate în electronică, preciză Răducanu, întrerupînd-o. El primeşte, înmagazinează şi „transmite" prin impulsuri. De fapt, acizii nucleici sînt aceia care, în condiţiile unei funcţionări anormale a organismului, „bruiază" metabolismul celulelor afectate de dereglare.

— În această lumină, continuă Dana, cancerul urmează să poată fi tratat şi vindecat prin citirea şi descifrarea informaţiei eronate transmise de acizii nucleici, urmate de o intervenţie prin biocurenţi, pentru readucerea lucrurilor la normal. Este, de fapt, exact ce susţinuse tovarăşul doctor Răducanu, cu multe luni în urmă, în cadrul unei conferinţe. Ultimele noastre experienţe au fundamentat acest punct de vedere, deschizînd largi orizonturi metodelor prin care ne propunem să experimentăm mai departe...

— Nu ! Este de dorit, în primul rînd, ca încheind definitiv prima etapă a lucrărilor, să păşiţi pe un front mai larg în cea următoare. Faptul că acum stăpîniţi citirea şi descifrarea informaţiei eronate, transmise de acizii nucleici la nivelul ţesutului afectat, vă impune să treceţi mai departe, fără noi amînări. Să nu bateţi pasul pe loc prin noi încercări în cadrul aceleiaşi etape de lucru, întreprinzînd doar încercări sporadice, timide. Dimpotrivă, cu tot curajul, fără a vă lipsi de precauţiunile stric necesare, este cazul să începeţi o sistematică experimentare pe pacienţi adevăraţi. Numai în acest fel, cu timpul, veţi reuşi să întreprindeţi intervenţii în cazuri de cancer reperate pe calea pe care aţi descoperit-o.

— O clipă, interveni în discuție un alt membru al colectivului, doctorul Ionescu. Cunosc și apreciez justificatele motive pentru care ni se cere să ne grăbim. Personal — cu partea ce-mi revine — mă voi strădui s-o fac ; nu aduc o obiecțiune, fac însă mai multe rezerve. Ca să fiu mai clar, am să vă spun că nu solicit noi confirmări experimentale ale rezultatelor de pînă acum, ci o organizare deosebit de laborioasă a lucrărilor viitoare.

— Da, da, Ionescu, spune mai departe... Te referi la discuția noastră de ieri, nu ?

— O continui. Îmi aduc aminte că, o dată cu stabilirea efectului Răducanu, cu comunicările de la ultimul congres internațional, presa luase și ea în brațe problema. Nu mă voi referi aici la articolele și declarațiile care au fost publicate. La interviurile care ne-au fost cerute. Știința plătește bucuros acest tribut de timp celor care-i popularizează realizările, numai că uneori se exagerează. „Cancerul, război al undelor la scară celulară", „Emisiuni electrice în luptă sub microscop"... și cîte alte titluri de ziar nu au apărut ! Desigur, nu pot avea pretenția ca un reporter de ziar să fie la fel de documentat ca cercetătorul despre a cărui muncă scrie. Nici nu-l pot împiedica să vorbească despre un „război al undelor" la scară celulară, astăzi cînd noi ne aflăm, cu însuși efectul de care ne ocupăm, în plin domeniu de patologie moleculară și am început să cercetăm de multă vreme ceea ce se întîmplă cu protonii și electronii dintr-o moleculă. Putem însă pretinde să nu se publice încă nimic. Există prea mulți interesați în fericita soluționare a terapiei cancerului ca să nu le furnizăm iluzii prea repede trîmbițate în presa zilnică.

— Dar articolele la care te referi dumneata, doctore, n-au apărut în ziarele noastre.

— Aveți dreptate ! Dar chiar dacă ziaristul apasă pedala senzației în coloanele unui cotidian din Zürich sau Paris, tot despre noi se vorbește... Să nu uităm că, dată

fiind importanța problemei, nu avem dreptul să creăm nici cea mai mică ocazie a vreunei dezamăgiri ulterioare. Sînt un fervent adept al uriașelor posibilități ale ciberneticii, totuși nu voi reduce nici cînd cancerul la o simplă luptă între niște bioemisiuni radio, încîlcite în interferențele lor pe diverse lungimi de undă! Problema este cu mult mai complexă...

Ridicîndu-și privirile de pe textul referatului pe marginea căruia își făcuse o scurtă însemnare, delegatul ministerului îl căută din ochi pe doctorul Marcassian, electronistul „numărul unu" al colectivului Răducanu.

— Mă ispitiți, văd...

— Sînt de acord și eu, Marcassian, să schițezi în linii mari programul viitor, încuviință Răducanu, ștergîndu-și ochelarii cu batista.

— Am definitivat cu specialiștii planul aparatului O_1. Un optimizator automat. Acesta este destinat să realizeze dispariția efectului Răducanu, programînd organismului bolnav un nou bioritm, artificial, dar bineînțeles normal.

— Uzați de vreun principiu nou?

— Nu! Mergem pe linia celei mai autentice și autorizate tradiții cibernetice. În biologie este caracteristică comanda cu mai multe trepte a unui program. Dacă vă aduceți bine aminte, încă cu aproape zece ani în urmă, era prin anul 1958, la un congres ținut la Paris se susținuse că mașinile automate se vor putea realiza și pe calea reproducerii pe model a structurii unor organisme vii primitive...

— În genul Dafniei *, de pildă, precizează Răducanu.

— Exact. Întrebuințînd o inspirație biologică în schemele cibernetice, optimizatorul nostru electronic va reprezenta în fapt modelul automat cu ajutorul căruia vom încerca să acționăm. Pînă în prezent, colectivul nostru a reușit să ducă, prin lucrările lui, la crearea biooscilografului, pretențios numit de cei care

* Gen de crustaceu de apă dulce (n.a.).

l-au pus la punct, interferograf — un aparat de „citit" tulburările metabolismului celulelor infectate. „Mașina de diagnosticat cancerul", cum i-ar spune un profan. Optimizatorul va trebui să realizeze vindecările.

— Aș vrea însă să mai precizez un lucru, interveni din nou Răducanu. Apariția tumorii maligne, formarea cancerului, departe de a fi un fenomen pur local, este un simptom al unei afecțiuni a întregului organism. Nu trebuie să creadă nimeni că se va putea vreodată să se încerce măcar vindecarea cancerului, orișiunde s-ar fi produs el, prin comandarea unui program normal pentru un singur organ, cel atins. Nu a existat caz în care să nu întîlnim „efecte R" și în alte organe decît în cele lezate. Cu alte cuvinte, optimizatorul nu va fi numai un excelent dozator al bioradiației sale proprii, pe care și-o va îndrepta cu precădere spre locul indicat, ci va trebui să supravegheze întreg organismul tratat. Tratamentul în sine nu se va mărgini doar la întrebuințarea optimizatorului. El va fi asociat și cu alte mijloace de tratament ale radioterapiei și chimioterapiei, ținînd seama tocmai de complexitatea afecțiunii și în virtutea principiului că tumoarea este simptomul local al unei boli a întregului organism.

— Nu îmi rămîne decît să vă întreb de cît timp aveți nevoie pentru a putea intra cu hotărîre în cea de-a doua fază a planului general de muncă.

— Optimizatorul lucrat împreună cu tehnicienii de la uzina de prototipuri electronice este, pot să spun, gata. Montarea lui propriu-zisă, probele de regim și celelalte vor mai dura desigur, dar...

— Am hotărît ca deocamdată să nu ne preocupăm decît de problemele legate de participarea noastră la congres.

— În acest caz sîntem înțeleși. Referatul va fi aprobat. Nu vom face cunoscute publicului decît rezultatele primei faze.

Ședința se încheie.

VIII

Marcassian rămase singur cu Dana şi Paul. Cu mîinile înfundate în buzunare, privea pe fereastră fluierînd. La birou, Paul prindea în ghearele unui dosar cîteva foi dactilografiate. Dana, cu braţele cuprinse în strînsura palmelor, cu umerii sprijiniţi de perete, urmărea mişcarea degetelor subţiri, sigure. Spirala clasorului se îmbucă trosnind şi Dana tresări.

Un colţişor rămase îndoit. Paul îl netezi, apăsîndu-l uşor cu latul unghiei. Ochii îi aflară o greşeală, întîrziară asupra ei. La capătul unui rînd lipsea un „a". Paul desfăcu tocul, încercă peniţa, rotunji un „a" întocmai celui bătut de maşină. Închise scoarţele groase, adunîndu-le între palme. Pe birou mai rămăsese o foaie. Deschise mapa, apăsă micul buton de metal, clasorul din nou trosni. Dana strînse degetele. În adîncitura lor, pielea braţelor albi.

Marcassian se întoarse dintr-o dată :

— Mai dă-l încolo de dosar, Paul ! Ce naiba !...

Paul ridică ochii. Trecînd hotarul de lumină al lămpii cu apărătoarea lăsată, privirea îi intră în umbră.

— În sfîrşit, eu plec !

Marcassian îşi trecu degetele răsfirate prin păr. Se răsuci şi izbi cu piciorul un cocoloş de hîrtie ce-i sta în drum. Făcu doi paşi, dar se întoarse, se aplecă, ridică ghemotocul şi-l aruncă în coş.

Dana îi urmări zvîcnetul braţului. „Oare în ce-o fi aruncînd cu atîta sete ?" se întrebă. Căută din nou privirea lui Paul. Jumătate din obrazul lui era în plină lumină. Dar în liniile gurii nu-i află nici o urmă de zîmbet. Conturul prelung, îngust, al buzelor nu avea nici o tresărire.

Ajuns la uşă, Marcassian privi în urmă. Mîinile lui Paul potriveau liniştite pagina stingheră în zimţii clasorului.

— Totuşi aş vrea să-ţi spun, Paul, începu Marcassian ca şi cînd ar fi urmat cu glas tare firul unui gînd păşind larg spre birou. Aşteptarea asta... De ce? Am putea totuşi grăbi montarea optimizatorului. M-am gîndit şi nu cred că e doar o nerăbdare. Dacă un lucru bun se poate realiza măcar cu un minut mai devreme, atunci trebuie realizat. Şi noi putem. Cine ştie cîte aşteptări, cîte nădejdi, cîte ultime speranţe de salvare va întîmpina acest minut mai devreme al nostru!...

Dana îşi simţi inima uşurată. Marcassian! Si ea care îl credea doar un tehnician închis, preocupat doar de aparatele lui!... „Foarte bine, Marcassian, gîndi Dana, foarte bine! Şi eu doresc asta! Paul e prea pedant."

— Am crezut că este un subiect asupra căruia s-a spus tot ceea ce era de spus, răspunse Paul, rece.

— Dar, Paul, dacă s-ar putea...

Marcassian îi aruncă Danei o privire surprinsă, luminoasă. Dana se agăţă de ea.

— Eşti sigur, Marcassian, că am putea grăbi acest început? Ar fi extraordinar! Paul nu vrea să-ţi îngreuneze munca acum, în preajma congresului, dar...

— Exact! Şi rămîn la acelaşi punct de vedere, dragii mei: după congres!

— Paul, nu se poate! Dacă Marcassian spune că...

— Şi eu spun nu, Dana!

— Îmi pare rău, Paul, îmi pare rău, murmură Dana şi unda de tristeţe se ivi iar în ochii ei.

— Graba nu este, sau mai bine spus nu vreau să fie o metodă de lucru a mea, a colectivului pe care îl conduc. Nu cu ea vreau să obţin rezultatul pe care îl doresc.

„De-ar fi vorba doar de grabă", gîndi Dana.

— Sîntem totuşi un colectiv, Paul, spuse abia auzit. Dacă ar fi doar nerăbdarea şi tot ar fi atît de firesc...

— Eu am obligaţia să vi-o temperez, această nerăbdare. Şi cu asta am încheiat definitiv problema. Nu avem pentru astă-seară bilete la spectacol?

Dana privi uluită în ochii lui Paul. „Un spectacol ? ! Gîndul ăsta își are loc acum în mintea lui !... În mintea lui bine orînduită !...“

— Mă doare capul, Paul. Cred că voi renunța.

— Atunci să te conduc acasă.

„Oare voit punea capăt acestei discuții ? Paul avea glasul atît de firesc... Oare și glasul meu e tot așa de liniștit ? Oare el crede cu adevărat că mă doare capul ?“

— Nu. Mă duc singură, spuse încet.

— Sînt cu mașina jos, Dana. Te pot duce eu spre casă.

Și Marcassian deschise ușa, făcîndu-i loc Danei.

— Atunci eu aș mai rămîne să lucrez.

— Noapte bună, Paul.

— Noapte bună.

Nu se urcară în mașină. Merseră pe jos, cotind străzi după străzi, căutînd liniștea celor singuratice, urmînd chemarea frunzelor mînate de vînt și îmbierea aerului rece.

Ajunseră într-un tîrziu. Dana întinse mîna.

— Noapte bună, Marcassian !

— Noapte bună, Dana !

Erau singurele vorbe pe care și le spuseseră.

IX

— Închide circuitul ! Amplifică ! Bine... Compensatorul de impuls ! Așa. Celula de control ! Perfect ! Ei, dar acum... Ce spui ?

— Ai avut dreptate, Marcassian. Oscilațiile au intrat în regim de similitudine. Sînt paralele. Dar dacă intrăm cu echilibrorul automat ?

— Se vor suprapune. Efectul de compensaţie va determina o suprapunere a celor două curbe... Uite! Nu am decît să apăs pe acest buton. Ai văzut, Dana? Teoria reţelelor nervoase din cibernetică e prezentă şi aici, mai ales aici. Nu trebuie să uităm nici o clipă că sistemul nervos, îmbinînd într-un mod complex activitatea celulelor nervoase, prezintă alte caractere decît elementele nervoase izolate; caractere cu totul noi...

— Nu m-aş fi aşteptat chiar la o asemenea perfecţiune, murmură Dana cu ochii prinşi de oscilaţiile luminoase de pe ecranele de comparaţie. Şi încă într-un timp atît de scurt...

— Te-a vrăjit jocul de lumini al ecranului comparator... Sîntem încă departe de perfecţiunea de care vorbeşti. Meritele mele nu sînt chiar atît de mari. În definitiv, ce este toată această instalaţie? Un complex electronic dispunînd de un sistem de amplificare prevăzut cu un etaj legat de un dispozitiv asemănător unui cap de magnetofon înregistrator. Aici curenţii primiţi se transformă în impulsuri electromagnetice care sînt înregistrate pe bandă. Iar compensarea — două instalaţii întrucîtva similare şi lucrînd în paralel. Dar una dintre acestea o poate influenţa pe cealaltă, luîndu-şi şi dîndu-i cantitatea de energie necesară pentru a o păstra asemănătoare cu ea însuşi. Faptul că această menţinere în paralel şi apoi chiar suprapunerea este realizată în mod automat, nu reprezintă o performanţă chiar atît de deosebită la actualul nivel al electronicii.

— Şi celula de control? Nici aceasta nu reprezintă ceva deosebit?

— Vrei să-mi găseşti cu tot dinadinsul merite. Celula de control, Dana, nu este de fapt decît un model electronic cît mai apropiat al celulelor nervoase. Acum zece ani, Bogdanov şi Zunavicius — cercetători ai biroului special de construcţii al uzinei de maşini de calcul din Vilnius — au realizat o celulă

nervoasă artificială pe care au cuplat-o cu un oscilograf, izbutind să urmărească apoi semnalul luminos corespunzător curbei de impuls al neuronului excitat, întocmai ca într-o celulă nervoasă naturală. Nu îţi mai aduci aminte de lucrările savantului Djanelidze? Acesta a construit în anul 1961 o schemă electrică echivalentă conductorului şi centrului nervos al ochiului şi prin calcule a reuşit să determine modul de trecere a impulsurilor nervoase în nervii optici... Imitarea unor activităţi ale creierului s-a realizat de mult, imitarea creierului însă pe maşină, a creierului cu toată complexitatea funcţiunilor sale, mai are încă multe piedici în faţă.

— Dacă fiecărei manifestări de admiraţie ai să-i răspunzi cu o asemenea lecţie de cibernetică, să ştii că de-acum înainte îţi vei petrece restul vieţii ţinînd discursuri. Eu însă, cu orice risc, îţi mai spun încă o dată că este admirabil, totul...

— Sînt fericit, Dana, şi voi lupta să nu devin un încrezut sub avalanşa laudelor tale. Foarte, foarte important este, Dana, ceea ce vor spune şi mai ales ce vor simţi bolnavii, după utilizarea acestui aparat.

Ridicîndu-şi braţele desfăcute în aer, Marcassian îmbrăţişă larg întreaga încăpere:

— Aparatul — o casă cu 12 încăperi şi două etaje... Aparatul: o maşină, încă rudimentară, susceptibilă de mii de prefaceri şi perfecţionări şi care totuşi niciodată nu va întrece organismul viu cu care nici nu poate fi asimilată. Creierul gîndeşte — maşina reproduce parţial o serie de operaţii. I-ar trebui o energie de 100 de milioane de waţi pentru a egala capacitatea de mecanizare a unui milion de celule, în timp ce creierul, pentru întreţinerea activităţii celor 10 miliarde de celule ale sale, nu cheltuieşte decît cel mult o sută de waţi. Şi încă nu e vorba de perfecţiune. Eşti atentă? Trec controlul pe circuitul trei. Branşează compensaţia! Da. Bine. Ecranul de control! Bine. Atenţie! Închide! Destul. Mă bucur. Îi vom putea

raporta lui Paul un rezultat bun... Nu mai regret chiar atît de mult absența noastră de la conferința profesorului Van de Berge.

— Și eu mă bucur. Dar mă tem pentru noi !... Cine e acest Van de Berge ?

— „Procesele dinamice periodice din encefalograme — baza fiziologică a memoriei"... începu Marcassian. Paul îl cunoaște. Cu cîțiva ani în urmă, profesorul i-a trimis lucrarea sa despre „Probleme de cibernetică în biologie și medicină", cu o dedicație teribilă ! Citește dedicația și vei ști ce va vorbi la conferință.

— Prea mă crezi savantă. Pe mine mă interesează mai mult oamenii decît vorbele lor, oricît de savante ar fi ele uneori. Date, cifre, calcule găsesc și în manuale. Caractere, suflete, astea însă nu. Oamenii nu sînt numaidecît așa cum ni-i închipuim. Cum ne apar...

— Asta e adevărat, Dana ! Dar dacă încercăm și ne străduim să vedem, îi putem cunoaște. Unii se ascund îndărătul unor adevărate paveze, nici ei n-ar putea să spună de ce. Poate se tem, poate sînt buni... prea buni și totul în jurul lor îi sperie. Chiar și bunătatea altora, dragostea lor... Uneori greșesc, se înșală... Alții se iubesc prea mult și se ascund crezînd că n-au nimic de dat, nimic de luat. Și aceștia se înșală. Toți avem ceva de dat, trebuie să avem. Dar unii fug de acest gînd. Supun totul scopului lor. Și nu sînt niște răi, cei mai răi, Dana... Ah ! prostii... Ce-mi veni ? Marcassian începu să se caute prin buzunare. Eu, Dana, m-am întîlnit cu oamenii. Am și eu bolovanii mei pe suflet. Îi mai urnesc, îi mai ocolesc... Am trecut prin greul unor încercări. Trec încă. Sînt frămîntat și poate asta m-a făcut să...

— Ai necazuri, Marcassian ? Pari un om atît de senin... Într-adevăr, viața are atîtea ferestre !...

— Îmi dai voie să aprind o țigară ?

Marcassian așteptă încuviințarea Danei. Scoase în sfîrșit o cutie găsită într-un buzunar, scăpără un chibrit și începu să-și scotocească din nou buzunarele. Găsi ți-

gările. Văzîndu-l cum trage fumul adînc în piept, Dana îşi simţi parcă respiraţia tăiată.

— Mă despart de soţia mea, pe care o iubesc. Dar nu-i pot chinui sufletul. Ea e un om ambiţios. A întîlnit un om ambiţios. Nu ştiu cum le va fi viaţa. Avem un copil. Nu ştiu ce să fac. Să-l ia ea, să-l păstrez lîngă mine... Care din noi doi greşeşte ? Ea, eu ?... Am greşit atunci, la început ? Greşim acum ? Într-un fel, frămîntarea asta a grăbit terminarea instalaţiei. Ferindu-mi gîndurile am încercat o înşelătorie : le-am dat pradă maşinii ! Îmi trebuia o preocupare. Adevărul însă e că aparatul mă pasionează. Şi munca asta întreagă. O iubesc teribil, Dana. Şi am izbutit... poate.

Marcassian caută cu ochii o scrumieră. Dana i-o întinse. Ar fi vrut să spună ceva, trebuia să spună ceva... Îşi simţi inima mai uşoară cînd îl auzi vorbind din nou de optimizator. Frămîntarea din sufletul lui o înfiorase.

„Trecem pe lîngă oameni, trăim cu ei alături, viaţa noastră se împleteşte cu a lor şi nici nu bănuim ce furtuni ascund în adîncul fiinţei lor. Trăim parcă cu ochii legaţi", gîndea Dana.

— Da, Marcassian. Aparatul funcţionează. Acum mai rămîn amănuntele, spuse cu totul alte vorbe decît cele pe care le avea în gînd.

— Nu, Dana ! Acum urmează probele. Prima încercare... De cîte ori mă gîndesc la ea simt, aici, în coşul pieptului, un gol.

Dana îl privi îndelung. Marcassian clipea des, cu firul destrămat al fumului în ochi, cu ţigara strînsă între dinţi, cu privirile duse. Tăcea. Se temea să vorbească. Nu îndrăznea să spună ceva de teamă să nu-i scurme din nou tristeţea din inimă.

— Dacă ar şti inginerul Coman că am branşat singur curentul pe instalaţie... şopti Marcassian, chinuindu-se să-şi culeagă un fir de tutun rămas pe buze. Dana, ştii ce ? Vino cu mine !

Prinzînd-o de mînă, Marcassian îi făcu loc pe lîngă generatorul de biocurenţi artificiali şi-i apăsă uşor umerii, aşezînd-o în scaunul de tratament al optimizatorului.

Dana îl privea uimită cum îi fixează clopotul de contact în jurul capului, priza de mînă şi apoi, după ce îndreptă cadranul mobil al ecranului de control în aşa fel, încît să poată fi uşor văzut, execută cîteva manevre la comenzile acestuia. Se aşeză pe taburetul metalic de lîngă panou. Cînd sfîrşi de închis şi de deschis circuite, de apăsat butoane şi manete, de potrivit scări de reglaj, îşi puse el însuşi o legătură în jurul frunţii şi, cu o mînă ce tremura uşor, îşi înfipse repede, cu un gest scurt, un ac subţire de platină sub pielea mîinii stîngi. Un fir subţire metalic pleca de la capătul acului minuscul, strecurîndu-se peste aparatajul de pe pupitrul panoului pînă într-o scobitură a acestuia.

Ecranele erau acolo, în faţa ochilor lui. Deasupra, mai mare, comparatorul. Mai jos, la dreapta şi la stînga lui, ecranele circuitelor. De astă dată, pe ecranul alimentat de biocurenţi artificiali trebuiau să apară oscilaţiile propriilor săi biocurenţi.

Şovăind parcă, mîna dreaptă a medicului căută un buton. Îl apăsă. Ecranele se aprinseră. Oscilaţiile şerpilor luminoşi îşi începură vioaia şi regulata lor zbatere. Curbele se modificau, aici coborînd, aici urcînd, cedînd arar locul, doar pentru o frîntură de secundă, liniei drepte. O altă apăsare pe buton. Cele două ecrane s-au stins. Iluminat brusc, ecranul superior fu invadat de curbe, cu sinuozităţile lor aprinse. O clipă se văzură limpede, individualizate, alergînd una pe lîngă alta. Un bîzîit slab şi intermitent vesti participarea generatorului de biocurenţi artificiali. Acesta aci lua, aci da energie, iar curbele se apropiară zbătîndu-se uşor, se apropiară, contopindu-se în una singură. Mîna lui Marcassian, apăsînd nervoasă pe butonul de extincţie, scoase generatorul din circuit. Curbele re-

apărură deosebite pe primele ecrane, înainte de a se stinge şi ele definitiv.

Cu privirile încă pe ecranul compensatorului, Dana îşi săltă uşor capul, ajutîndu-l pe Marcassian să-şi desprindă clopotul de contact din jurul frunţii. Văzuse totul... Simplu, principiul de bază al optimizatorului îi apăruse în faţa ochilor, palpabil, viu. Desigur că ceea ce făcuse Marcassian — experimentarea punerii a două bioritmuri în paralel, echilibrarea lor prin acţiunea compensatorului automat — nu era decît o demonstraţie de „vitejie" a aparatului. În realitate, optimizatorul nu va lucra niciodată aşa, cu doi oameni prinşi unul de altul prin intermediul lui. Din motive de individualitate celulară, nu un bioritm îl va modifica pe un altul, ci maşina va acţiona prin biocurenţii săi artificiali, lipsită de specificul poate dăunător, dar atît de „aparte", al vreunui donator viu de curent. O clipă, îşi închipui viitorul apropiat... Pacientul va sta „într-o baie" de biocurenţi normali, iar proprii săi biocurenţi vor fi corectaţi, aduşi la valoarea necesară prin şedinţa de tratament în care va lucra generatorul de biocurenţi artificiali, absorbindu-le surplusul, furnizîndu-le diferenţa de curent, potrivit propriei sale individualităţi.

— Adineaori, surîse grav Marcassian, aş fi putut spune că, măcar pentru o clipă, judecînd cel puţin după mărturisirea comparatorului, bioemisiunile noastre s-au desfăşurat la acelaşi nivel.

— Eu voi înlocui în fraza dumitale „bioemisiunile" printr-un cuvînt mai obişnuit. Gîndurile — aceleaşi cu ale dumitale. Le-am avut de mult. Dar am simţit abia azi...

— Fie... Dar dacă într-adevăr gîndim la fel, cum se face că nu ai ghicit ce mi-a trecut prin minte în clipa în care cele două dungi de lumină vie s-au unit într-una singură pe ecranul comparatorului?

— Nu, asta nu ştiu...

— Mă miram cum poţi cu atîta naturală feminitate să te preocupi de această aparent aridă activitate a noastră. Aparate, biocurenţi, calcule...

— Dar explicaţia ţi-ai dat-o singur! E numai o aparentă ariditate. Apoi sîntem colaboratorii lui Paul Răducanu...

— Şi la asta mă gîndeam. Eşti un coleg admirabil, Dana!

— Judecînd după dumneata, Marcassian, admit că Paul, uneori, ştie într-adevăr să-şi aleagă colaboratorii...

X

Dana ţinea în mînă scrisoarea lui Marcassian. Ar fi fost foarte bine dacă i-ar fi urmat sfatul. Drumul cu maşina pînă la munte... Dana se bucură în gînd ca un copil. Ar fi o vacanţă scurtă, desigur, dar cu atît mai minunată...

Albul acela albăstrui al înserărilor de iarnă la munte... Nu-l mai avusese în priviri de mult. Cuşmele pufoase din creştetul stîlpilor, pădurea cu cetina brazilor îngreunată de povara zăpezii sticloase... Un ram săltat ce-şi scutură aşternutul de steluţe reci... Dana îşi ridică pe neştiute umerii, ferindu-şi parcă gîtul.

Dar pe Paul nu-l interesau, desigur, toate astea. Nu-l interesa nici meciul de hochei, chiar dacă se înfruntau cele mai bune echipe, nici pîrtia de bob. Emoţia şi larma concursurilor era prea mare pentru liniştea pe care o căuta el... Nici trambulina de schi. Vag auzise de numele unor concurenţi şi campioni. Odată surîsese — un surîs îngăduitor, poate neîncrezător,

poate uluit — cînd ea, Dana, îi povestise de victoria, la un concurs de sărituri, obținută de un german, medic biolog, autorul unui tratat consultat chiar de el. Toate acestea îi erau străine lui Paul. Și cît de măreț era zborul omului cu brațele desfăcute, ca două aripi, cu trupul încordat, perfect înclinat pe schiurile cu vîrfurile ușor înălțate, în plutirea aceea ce-ți tăia răsuflarea !...

Danei îi era dor de lunecarea telefericului, care de curînd lega Brașovul cu fruntea însorită a Postăvarului. Trecerea aceea tăcută peste abisuri și măreția priveliștilor scăldate în baia de aur a Soarelui... Pe Dana o cuprinse nerăbdarea :

— Paul, eu aș merge ! Marcassian te va suna după-amiază.

Privi în jur. Paul nu era în cameră. Dana lăsă scrisoarea din mînă, trecu pe sub arcada nișei, deschise ușa dulapului interior, apucă mînerul valizei mici de voiaj cu care știa că obișnuiește Paul să călătorească. Trase. Valiza era grea. Căzu și se deschise. Paul se opri în spatele ei.

— Ce-i, Dana ?

— Am vrut să-ți fac o surpriză. Să-ți scot valiza și să te rog să vii și tu la munte. Valiza era grea și a căzut. Dar de ce îți ții lucrurile înăuntru ? Cămăși, papuci, pijamale... Uite și niște batiste, continua Dana, urmărind mîna lui Paul care aduna lucrurile risipite.

— Mi-o făcusem în vederea plecării.

— Ai vrut să-mi faci tu o surpriză ?

— Eu vorbesc de plecarea la congres.

— Bine, dar congresul are loc abia peste zece zile, Paul !...

...„Peste zece zile și Paul și-a și făcut valiza ?“ Danei nu-i venea să-și creadă ochilor.

Soneria videofonului răsună strident.

— Doctor Paul Răducanu ? Vă cheamă Poiana.

Nerăbdător, Marcassian chema cu cîteva ore mai

devreme. Dintr-o dată apăru în ecranul aparatului, micşorat şi cu zîmbetul lui nelipsit în ochi.

— Ţi-am descoperit o junglă a tăcerii, Paul! Sus, la ultimul etaj. De jur împrejurul camerei o terasă. Baraj de linişte... stereofonică!... Şi ascultă, Paul: priză pentru dictafon, baie cu reglor automat, uscător electric, ultraviolete la duş...

Paul tăcea. Tăcu o clipă şi vocea din aparat. Pe ecran se văzu mîna lui Marcassian care îşi prinse între două degete nodul cravatei.

— Totuşi, continuă Marcassian cu o mină decepţionată, încă nu a apărut autolegătorul de cravate. Umblu cu un nod infect... Spune-mi, Paul, să mă reped eu să vă iau cu maşina, pe Dana şi pe tine, sau veniţi cu avionul?

— Te rog să te înapoiezi imediat, Marcassian! Nu cred că ţi-ai ales momentul cel mai potrivit pentru o plecare la munte. Peste cîteva zile plecăm în Suedia. Te rog să vii cu prima ocazie. Am nevoie de tine aici. Imediat!

Lumina ecranului pîlpîi, se întunecă, şi se stinse.

— Paul, cum poţi vorbi cu Marcassian în felul acesta?! Se bucură atît de aceste cîteva zile de odihnă de care...

— De care nu simt că aş avea nevoie, Dana.

— Poate le simţea el nevoia...

Dana îşi aminti de valiza gata pregătită, închisă în dulap. O înfioră gîndul care îi trecu prin minte şi căută să-l izgonească. Paul era un om bizar...

— De altfel, nu înţeleg cum a plecat fără să mă anunţe. Nu îngădui astfel de...

Apelul videofonului răzbi din nou. Paul ridică receptorul.

— Da. Desigur.... Profesorul Dumitraşcu, Dana. îi întinse receptorul.

— Da, sînt aici... Desigur că pot! Vin imediat! Bine. Atunci cobor.

Dana îşi aruncă haina pe umeri.

— Paul, nu are rost să mă însoţeşti. Mă aşteaptă jos maşina.

XI

Afară, pe prichiciul ferestrei, cîteva vrăbii înfoiate ciripeau săltînd pe picioruşele lor subţiri şi roşii. Ciuguleau fărîmiturile pe care le presărase Dana. Pe zăpada pufoasă rămîneau, sub salturile lor, cruciuliţe mici şi întortocheate.

Paul Răducanu stătea în fotoliu, dus pe gînduri. Uneori n-o înţelegea pe Dana. Pe de o parte, prea se dăruia cu patimă cercetărilor, studiului. Nu avea alte preocupări. Mai tîrziu, va renunţa singură, probabil. Pe de altă parte, cîteodată trecea cu uşurinţă de la o extremă la alta. „Auzi, să mergem la munte acum!" Şi totuşi Dana era un copil minunat! Îi povestise odată că îşi adusese de la munte, cîndva, o veveriţă... Poate că a fost prea categoric... Dana ar fi putut foarte bine să meargă la munte. Da! Muncea serios, mult prea serios... Poate ar fi fost mai bine ca Dana să fie o mică veveriţă, îmblînzită. Lui i-ar fi fost poate mai de folos aşa...

Se ridică, deschise un sertar, scoase un pachet legat cu o panglică înfoiată, îl desfăcu... Erau acolo o pereche de papuci călduroşi, din piele de ren, pe care îi aduse Danei din Suedia, astă-vară. Uitase de ei. „Pe Dana o vor bucura", îşi spuse Paul. Îşi strecură mîinile în adîncul lor, lovindu-le uşor tălpile lucioase. Îi va spune Danei să se ducă la munte. Papucii vor fi cel mai bun prilej. Ridică ochii. În uşă stătea Dana.

Cu ochii mari, speriați, cu haina pe umeri, aruncată peste halatul alb.

— Paul, ai un caz grav ! Vino !...

Înaintă spre el, îi scoase papucii din mîini, fără să-i vadă, și-i puse undeva, pe colțul unei măsuțe. Strînsoarea degetelor ei pe brațul doctorului era aproape dureroasă.

— Hai, Paul !... Repede !

Se urcară în mașina ce aștepta în fața casei. Șoferul apăsă pe accelerator.

— Te rog, cît se poate de repede, înapoi la institut ! spuse Dana.

Coborîră din mașină. Pe trepte încă, Dana își lua haina de pe umeri, rămînînd în halat.

— Te aștept în salonul rezervă numărul 9.

Paul Răducanu, ajuns în vestiar, se schimbă în grabă, încercînd să-și limpezească gîndurile, pregătindu-se pentru această neașteptată și atît de importantă consultație. Cu pași apăsați, se îndreptă spre salonul rezervă. Numărul nouă... Saloanele nu mai aparțineau, propriu-zis, domeniului său de cercetare. Depinzînd direct de clinică, aici se internau pacienții cărora li se diagnosticau tulburările metabolice pe baza intepretării „efectului R", fiind apoi supuși tratamentelor clasice — chirurgie, chimioterapie sau radioterapie. Oamenii laboratorului dădeau destul de rar pe acolo. Poate cînd se năștea vreo controversă în privința interpretării rezultatelor date de instalația electronică de diagnosticare. Frămîntîndu-și într-una gîndurile, se străduí să ghicească pricina acestei grabe.

Pe drum, Dana tăcuse, crispată. Un pacient, un caz grav. Bătrînul profesor ! Acest gînd îi străfulgeră o clipă prin minte, dar îl înlătură. Vorbise doar cu el cîteva clipe mai înainte. Un pacient de la diagnosticare ?...

Ajuns în fața salonului numărul 9, doctorul Răducanu se opri o clipă, apoi apăsă cu hotărîre pe clanță.

— ...în comă de ieri de la orele 19, explica medicul de gardă, în saptele căruia sta Dana. Internarea în spital acum trei săptămîni... probele hepatice pozitive... Starea proastă avansează, ca să spun aşa, văzînd cu ochii. Se pare că ficatul, pur şi simplu, refuză să-i mai funcţioneze. Dur la palpare...

— Interferograma? întrebă doctorul Răducanu, întinzînd maşinal mîna spre foaia de observaţie.

— „Efectele R" multiple pun în evidenţă un proces evolutiv de transformare a ţesutului... La noi se află de azi-dimineaţă. Tot ceea ce s-a constatat pînă acum corespunde fişei clinice. La început bolnavul acuză dureri, puternice înţepături. Durerile cresc, apoi starea generală devine tot mai proastă. Röntgengrama iniţială, premergătoare internării, indică o opacitate lobară anterioară...

Cu un gest scurt, Paul Răducanu, absorbit de citirea fişei bolnavului, întrerupse explicaţiile medicului. Apoi, cu ochii încă pe fişă, întrebă, pronunţînd cuvintele rar, apăsat, cu pauze lungi, încercînd parcă să-şi culeagă vorbele dintr-o învălmăşeală de gînduri:

— Şi... ce... putem... face... noi?... Ce am putea face noi, pentru Valentin Ulmu, de profesie geolog, în etate de 27 de ani?...

Paul Răducanu îşi ridică ochii şi privirea i se opri în ochii Danei, care nici nu clipi. „O privire de diagnostician", îşi spuse ea şi nu-şi putu stăpîni tresărirea pe care i-o stîrni liniştea din privirea doctorului, liniştea aceea tăioasă, cercetătoare.

— Da! Ce-am putea face noi pentru acest caz? Ce spuneţi, doctor Dana Dumitraşcu?

Şi iarăşi privirea aceea ascuţită, fără nici o tremurare, trecută de la patul bolnavului la ochii Danei...

Apoi, Paul Răducanu îşi întoarse privirea spre fereastră. Afară, mari şi legănaţi, cădeau rar fulgi albi, pufoşi de zăpadă. Se întoarse şi prinse cu grijă fişa bolnavului la marginea patului.

— Doctor Vîlceanu, familia bolnavului ?

— Un frate în provincie. Nimeni altcineva. Şi nu avem nici o adresă, deocamdată.

Inima Danei se strînse dureros. „Nici o adresă..." O simplă notiţă cu un scris neciteţ, semnată Constandin, pe care era însemnat un nume : Dana Dumitraşcu. „Nimeni altcineva... Cum se poate să pleci din viaţa unui om lăsîndu-l aşa, pe o bancă într-un parc ?"

Glasul medicului de gardă răsuna mai departe în salon :

— Vom vedea pe cine putem anunţa. Şi profesorul Assan îl consideră pierdut. Dînsul crede că e vorba de o leziune organică înaintată. Bineînţeles, ulterior vom afla cu mai multă precizie...

— Probabil, încuviinţă Paul Răducanu.

„Cînd ulterior, ţipă sufletul Danei. După moartea lui Valentin ?... Şi Paul tace ? În faţa lui un om poate muri în minutul următor şi el priveşte doar şi tace ? Fuge de unica posibilitate de salvare ? Chiar dacă ar fi numai o încercare ?..."

— ...Ficatul încă nu poate fi înlocuit pe cale chirurgicală, iar cel al bolnavului refuză să lucreze. Deznodămîntul e în funcţie doar de ultima rezervă de rezistenţă a organismului — cîteva ore, poate o zi, două...

Vocea doctorului Vîlceanu era aceeaşi dintotdeauna — clară, precisă, profesională.

— Mi-am închipuit că doctoriţa Dumitraşcu v-a chemat pentru cazul în sine — rar întîlnit. Datorită poate unor împrejurări complexe, din care nu lipseşte şi o categorică neglijare a sănătăţii, ne aflăm în faţa cedării totale a unui organ. Nu mi-am imaginat că...

Ţîrîitul prelung şi îndepărtat al unei sonerii răzbi în salon. Doctorul Vîlceanu plecă precipitat, scuzîndu-se mai mult prin gesturi.

Dana făcu un pas. Paul Răducanu o urmă. Trecură dincolo de peretele de sticlă al rezervei bolnavului.

— În această meserie crizele de sentimentalism nu-şi au locul, Dana. Un caz grav? Sînt sute de asemenea cazuri. Putem interveni? Putem şterge nenorocirile de pe faţa pămîntului? Accidentele?... E absurd, Dana. Există o limită dincolo de care medicul trebuie să rămînă calm, lucid, cu sînge rece. Desigur, ar fi fost splendidă încercarea de a se recupera viaţa acestui om...

Dana simţi cum i se încreţeşte pielea. Îşi strînse puternic pumnii şi privi mai departe în ochii lui Paul Răducanu. Tăcea. Parcă i se înţepeniseră maxilarele. Şi Paul Răducanu vorbea într-una, potolit, cu glas egal:

— Ar fi măreţ şi impresionant, ca orice înfrîngere a morţii, în minutul cel din urmă. Dar nu se poate lega soarta unei noi metode ştiinţifice, încă nu îndeajuns de pusă la punct, de salvarea vieţii unui om. E trist, foarte trist...

Doctorul Paul Răducanu vorbea frumos. Era aproape o conferinţă, cu vorbe grave, alese, o conferinţă strălucită ca atîtea altele de al căror succes se bucurase întotdeauna. „Nimic nu se putea apropia de inima doctorului Răducanu? se întreba Dana, privindu-l ca pe un străin. Exista ea oare? Sau exista numai o minte mare, luminoasă, activă, dîrză... Cum pot sălăşlui împreună atîta bogăţie de minte cu atîta sărăcie de suflet?"

— Dar această viaţă nu e singura care se pierde, chiar în această clipă, Dana...

De cînd tăcea Paul?... Dana îşi aminti cu greu de ultimele lui cuvinte. Lunecîndu-şi palmele peste tîmple, şopti:

— S-au irosit destule minute din viaţa acestui om. Vom aplica optimizatorul!

— Acest luoru nu se va întîmpla fără voia mea! Am riscat o dată în viaţă şi am plătit scump. Doctorul Paul Răducanu nu va mai greşi a doua oară... Refuz să mai discut acest subiect. Răspunsul meu e categoric.

— Ce fel de om e doctorul Răducanu, Paul? Doctorul Răducanu care refuză categoric să ajute un om? Refuză pentru că aşteptînd marea glorie nu vrea să rişte... Acest caz e aici, el nu are nevoie nici de raţionamente logice, nici de răzvrătiri absurde sau crize de sentimentalism. El ne cere să acţionăm, imediat, fără şovăire. Datoria, respectul faţă de noi, de menirea meseriei noastre, ne obligă să nu fugim de riscuri şi de răspundere.

— Acum, în preajma congresului? Ne va împiedica participarea. Apoi eşecul?... Să întîmpinăm congresul la care ne aşteaptă un succes de răsunet mondial cu o categorică prăbuşire a întregii mele munci? Să risc totul pentru...

— Pentru viaţa unui om care nu are puterea să ţi-o ceară, care poate nu ţi-ar cere-o dacă ar avea puterea să o facă, mai ales dacă ar şti ce trebuie să sacrifici tu!... Poate şi-ar sacrifica el, tăcut, viaţa, pentru succesul deplin în viaţă al doctorului Paul Răducanu, al acestui savant de renume.

— Nu! Categoric, nu! Nu insista. Nu am timp de experienţe! Încearcă să înţelegi. În viaţa ta de medic te vei mai întîlni cu moartea. Mai urîtă poate şi mai înspăimîntătoare ca aceasta poposită aici, acum. Nu vei putea lupta cu ea de fiecare dată. Există un tribut care trebuie plătit, Dana.

Oare ce văzu Paul în ochii Danei în acea clipă?... Se întoarse, se îndreptă spre uşă, apăsă clanţa şi ieşi.

XII

Dana se aplecă înspăimîntată peste faţa lui Valentin. Dincolo de peretele despărţitor, peste transparenţa opacă a sticlei, trecu o alunecare albă. Dana întoarse

ochii. Simți durerea, ascuțită, încercîndu-i orbitele. O clipă nu deslușì nimic. Apoi contururile risipite se strînseră. În halat, cu calota pe cap, cu ramele negre ale ochelarilor adîncindu-i sub ochi două dîre apăsate, stătea Marcassian.

Se apropie neauzit, îi desprinse mîinile din jurul barei albe, cuprinzîndu-i-le între palmele lui.

— Am vorbit cu profesorul Dumitrașcu. V-am căutat. El m-a trimis aici. Liniștește-te ! Am venit cu primul avion. Nu tremura așa ! Marcassian îi cuprinse umerii cu brațul. Vino, să ieșim !

În pragul ușii, Dana își răsuci capul spre pieptul lui Marcassian, își înălță mîinile de-a lungul brațelor lui cuprinzînd, crispată, umerii doctorului. Marcassian își împreună brațele, strîngînd-o spre el.

— Liniștește-te, Dana ! Liniștește-te ! Vom face totul... Vom porni optimizatorul.

— Paul se opune, Marcassian. Nu pentru asta te-a rechemat.

O clipă, gîndurile lui Marcassian se învălmășiră. „Paul se opune ? Nu pentru asta l-a chemat ? Atunci profesorul Dumitrașcu credea doar..." Și deodată, Marcassian întinse o mînă. Apăsă butonul de apel al medicului de gardă. Doctorul Vîlceanu apăru.

— Ești bun să-mi aduci fișa bolnavului de la 9 ? Marcassian își scoase stiloul : Însemn aici trecerea imediată a pacientului în rezerva laboratorului nostru de cercetări. Pe răspunderea mea ! Semnez în lipsa șefului colectivului !

Dana privea uluită mîna care iscălea hotărît, citeț, fără șovăire. Doctorul Vîlceanu apăsă automat soneria de apel a personalului de serviciu.

— Optimizatorul e gata pentru a intra în funcțiune, se auzi glasul lui Marcassian, acoperind ușorul bîzîit al aparatului branșat la curent. Gata ? Interferograma !

— Iat-o ! îi întinse Dana o foaie transparentă, flexibilă, în care șiruri, șiruri de găurele însemnau, ca

într-un alfabet cifrat, datele culese de aparatul de diagnosticat.

Mașinal, Marcassian o parcurse cu privirea. „Inima... Ficatul... Tensiunea arterială... Da... Valoarea maximă... Da... ascendentă în partea aceasta... Bine..."

Apoi uluitor de simplu, ridicînd o clapetă, introduse între două suluri mici, abia întrezărite prin deschizătura îngustă, foaia cu semne. O rotire nevăzută o mistui pe dată în trupul aparatului, căruia prin această operație i se comunicaseră „parametrii de siguranță" ai reacțiilor biologice ale bolnavului.

— Ai îngrădit celula de control! încercă să-i surîdă doctorul Buznea lui Marcassian.

— Nu, dimpotrivă! O ajut să fie mai atentă, răspunse acesta cu o mișcare din cap, privind la micile semnale luminoase care brăzdau ecranele.

Unul după altul, cîteva ochiuri magice clipiră în roșu, în galben și în verde. Pacientul, cu creștetul încins de calota de contact, se odihnea în cușeta lui, cu fața în sus, cu torsul descoperit.

— Acum? întrebă Dana, cu acul în mînă.

Peretele glisant al rezervei de experimentare lunecă neauzit. În deschizătură se ivi doctorul Răducanu. O clipă, ochii i se îngustară.

Marcassian avu o ușoară tresărire. Nu-și mutase nici o clipă privirea de pe ecranele luminoase, dar lunecarea ușii și pata albă a halatului lui Răducanu trecuseră peste luciul cadranelor.

Răducanu se opri. Prinse umărul Danei cu o mînă, o îndepărtă ușor, îi luă acul. Ridică privirea.

— Da, acum! comandă scurt Marcassian.

Sigură, mîna lui Paul Răducanu înfipse acul electrod sub ultima coastă din dreapta a pacientului, în locul marcat cu un cerc mic violet. În aceeași secundă, mîna omului de la panoul de comandă atinse butonul alb, aflat sub ecranul de comparație. Apăsă. Pacientul și mașina alcătuiau un singur sistem.

În încăpere intră cu sufletul la gură doctorul Ionescu.

Dana privea uluită acul înfipt în locul acela rămas descoperit pe pieptul lui Valentin.

— Ce se întîmplă aici ? întrebă Ionescu, în şoaptă. De ce acest neprevăzut ?... Sper cel puţin că pacientul e nu numai un om serviabil, ci şi un bolnav adevărat !... Eram la bibliotecă. Marcassian mi-a trimis vorbă. Am venit valvîrtej.

Doctorul Răducanu îşi ridică ochii. Şerpuirea oscilaţiilor luminoase i se zbătea în priviri.

Ionescu tăcu.

— Marcassian, oscilograma cade ! A căzut ! Vocea lui Paul Răducanu era aspră : Inima... Branşaţi circuitul de compensare !

Un minut. Două minute. Inima Danei stătea în loc îngheţată.

— Creşte ! Normal... Opriţi !

Inima Danei îşi reluă bătaia.

Număr lîngă număr, coloană lîngă coloană se înşirau cifrele, neobosit citite, din minut în minut, pe indicatoarele aparatelor de control, în scurgerea lungilor ore de tratament. Alăturat lor urma şirul altor cifre care traduceau reacţiile organismului din orele de pauză şi supraveghere. Nu lipsea nimic, absolut nimic din fişa clinică a celei dintîi aplicări a biooptimizatorului electronic.

Urmărind prescripţiunile doctorului Paul Răducanu, experienţa atît de neobişnuit pornită continua. Trecuseră momentele de încordare extremă. Dar altele noi se puteau ivi oricînd. Scurte clipe de panică fură întîmpinate cu bătăi ascuţite în tîmple. Depăşite, lăsau în urma lor goluri în minte şi şerpuiri îngheţate în suflet.

Şoc după şoc, reacţiile fireşti sau nu ale trupului alunecat în inconştienţă, devenit una cu aparatul, fuseseră preluate, potolite, liniştite de circuitele şi releele mecanismelor.

Specialişti, oameni de ştiinţă îşi dăruiseră timpul în întregime supravegherii omului prins în firele senzaţionalei experienţe.

— Înţeleg!... Am început experimentarea prin surprindere. Catedra nu a fost anunţată. Nici direcţia institutului. Timp de pierduti nu era. Pentru toate răspund eu, Marcassian. După terminarea cu succes a experimentării...

— Şi dacă ea nu va însemna un succes?

— În momentul de faţă nu ne e îngăduit să acceptăm o asemenea posibilitate!

— Marcassian, ai angrenat întregul colectiv în această aventură. Nu are sens să declari că îţi asumi totala răspundere, că ai făcut-o fără ştirea lui Răducanu, că eventualul insucces nu se va proiecta asupra lui şi a celorlalţi. În faţa conştiinţei dumitale...

— Răspunderea o poartă colectivul în întregime şi îndeosebi eu, tovarăşe director.

Profesorul Minea, directorul institutului, îşi întoarse capul privind prin ochelari spre Răducanu, ivit pe neaşteptate.

— Succesul sau insuccesul este al vostru întreg. Dar nu v-aţi dat seama ce nebunie întreprindeţi? Ce v-a determinat? Răducanu, tu...

Era o situaţie greu de explicat directorului, care se gîndea la răspundere, la disciplină... „Cine se gîndise la asta? discuţia nu-şi are sensul, îşi spuse Marcassian. Răducanu ar putea interveni cu vreo explicaţie în plus... Profesorul ar aduce vorba de Congres şi toate se vor încurca mai rău."

— Tovarăşe director, se repezi Marcassian, nu aveam vreme să obţinem un consimţămînt în scris. Cazul acesta observat de noi îndelung evoluase, oferindu-ne cel mai bun prilej pe neaşteptate.

— Cînd încheiaţi experienţa?

— Cînd va lua sfîrşit de la sine. Bineînţeles, după indicaţia graficelor. În patru, cinci zile... Să sperăm că pacientul va rezista.

— Vedeți, aici încep să se complice lucrurile ! Nu era permis să vă asumați o asemenea răspundere acum!

Marcassian tăcu. Ce-ar fi putut spune ? Că bolnavul trebuia salvat cu orice risc, pornind de la o lege nescrisă, dar veche de cînd lumea și nemuritoare întocmai ei ?... Să spună că întîmplarea își avea și ea rolul ei, mai mare sau mai mic, în marile și micile clipe ale vieții unui om ?... Să spună de privirea Danei, aplecată peste obrazul omului a cărui respirație ochiul abia o putea prinde ?...

— ...riscînd viitorul unei metode terapeutice revoluționare, cu atîta ușurință ?...

„Cine vorbește de ușurință ? își spuse Marcassian... Ușurință ?... Încercarea prin care trecuse sufletul lui Răducanu în momentul în care i-a găsit pe toți laolaltă, fără el, manevrînd aparatele... Ușurință..."

— Desigur salvarea pacientului este legea... Așa cum vă spuneam eu acum zece-doisprezece ani la cursuri. Totuși, acesta... bolnavul acesta era un pacient ? Nu. Era un caz. Singuri ați spus că era un caz studiat... Sau, în sfîrșit, era în drept un pacient, în fapt un caz...

„Era un suflet de om, o inimă care mai bătea... Care în fiece clipă putea să nu mai bată... Atît era, atît..." strigau gîndurile lui Marcassian...

— Dar auziți-mă, copii ! Nu are nici o importanță acum ce era sau nu bolnavul. E vai de capul vostru dacă nu reușiți ! Eu nu știu ce vor face alții. Pe voi însă, eu vă trag la răspundere ! Eu ! Pentru că vreau să reușiți !... Și eu, în locul vostru, le azvîrleam pe toate la dracu și o porneam ! Dar pentru că v-ați pornit, acum duceți-o pînă la capăt ! Băieți, trebuie să reușiți ! Trebuie !... Răducanu, vei duce această victorie la Congresul internațional !

— Rezultatul acesta nu va intra în comunicarea mea, murmură Paul.

Marcassian porni cu ochii în căutarea privirii lui Paul Răducanu. Și-i coborî însă pe dată. „Nu, își spuse. Nu am acest drept. Greșim... Dar greșelile vin în în-

tîmpinarea noastră, ne caută uneori cu îndîrjire, ne stăpînesc încăpăţînate, poate anume ca să avem vreme să culegem din ele înţelepciunea. Apoi, poate că totul nu e decît un vis... Dar ce importanţă are ? Principalul e că am îndrăznit".

— Aş vrea să ştiu că vă odihniţi suficient. Eu mă retrag. Ai spus ceva, Răducanu ?... Să mă ţineţi la curent. Faceţi totul mai departe aşa cum v-aţi pornit. Pe seama voastră... Am încredere în voi. Dar să mă ţineţi la curent, repet !...

Plecă. Se întoarse o clipă :

— Sînteţi o bandă de indisciplinaţi ! Asta sînteţi cu toţii ! M-auziţi ? Apoi şopti : Să aveţi grijă, să aveţi mare grijă !...

— Du-te de te culcă, Paul. Te voi trezi dacă va fi cazul. Sau te voi trezi ca să mă culc eu.

Marcassian întinse mîna. Paul Răducanu o întinse şi el şovăind, dar şi-o lăsă prinsă şi strînsă cu putere.

— De acum nu se va mai putea întîmpla decît ceea ce va fi să se întîmple.

Peste învelitoare, întinse, mîinile lui Valentin, cu degetele parcă nefiresc de lungi şi subţiri, mai păstrau încă pînă la încheietură o pală culoare brună, urma vîntului şi a arşiţei. Dana nu îndrăznea să le atingă.

Tăcută, îl privea. Veghease, pîndise, aşezată în fotoliul ei, cu ochii lunecînd de pe ecranul comparator la obrajii supţi şi înapoi la lumina cadranului, iar la buzele arse, la fruntea brăzdată, la tîmplele adîncite, apoi din nou iscodind graficele indicatoare.

Pîndise scurgerea timpului, clipă cu clipă. Clipe goale de orice gînd, înfrigurate, încremenite în minutarele cadranului sub tăişul înfricoşătoarei ameninţări : timp ce se urnea greoi cu tălpile lui de plumb, timp în care nălucile zilelor şi nopţilor se învălmăşiseră. Viaţa însăşi în scurgerea ei devenise lipsită de noimă...

...Trei, trei şi cinci, trei şi şase... Indicatorul tonusului cardiac al bolnavului începu să se ridice în dreptul

cifrelor de măsură. O minusculă lumină roşie clipi pe cadranul unui semnalizator... Atentă, Dana observă cum, evoluînd rapid, cifrele aparatului indicau o ameliorare tot mai vizibilă. Cu mîna întinsă spre semnalizator, încercă să se ridice, cînd sub privirile ei, tremurîndu-şi uşor pleoapele, Valentin clipi. Deschise apoi ochii mari. Abureala priviri i se destrămă, albastrul ochilor străluci. Dana ghici în licărul lor gîndul dăruit ei, doar ei...

CUPRINS

Foc pe cer în Ursa Mică 7

Efectul R 127

ÎN EDITURA TINERETULUI

au apărut :

Ray Bradbury	**451° FAHRENHEIT**
Sergiu Fărcășan	**ATACUL CESIUMIȘTILOR**
Ion Hobana	**OAMENI ȘI STELE**
Eduard Jurist	**OUL LUI COLUMB**
Mihail Leașenko	**OMUL-RAZĂ**
Ion Mînzatu	**CHEMAREA NESFÎRȘITULUI**
Radu Nor	**CEI TREI DIN ALTAIR**
Ovidiu Rîureanu	**AVENTURILE LUI ȘERBAN ANDRONIC**
* * *	**ÎN ȚARA STRĂNEPOȚILOR NOȘTRI**
Jan Weiss	**ÎNTÎLNIRILE VIITORULUI**

100 ANTICARIAT 2
CLUJ
- Lei 100 -

Redactor responsabil : V. ZEDNIC
Tehnoredactor : G. TĂNASE

Dat la cules 21.12. 1963. Bun de tipar 29.02.1964. Apărut 1964. Comanda nr. 5476. Tiraj 25140. Hîrtie tipar de 50 g/m² 540×840/16. Coli editoriale 10,41. Coli de tipar 13. A.T. 14375 C. Z. pentru bibliotecile mici 8R—3

Tiparul executat sub comanda nr. 31042 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii" — Piața Scînteii nr. 1 București — R.P.R.

EDITURA TINERETULUI

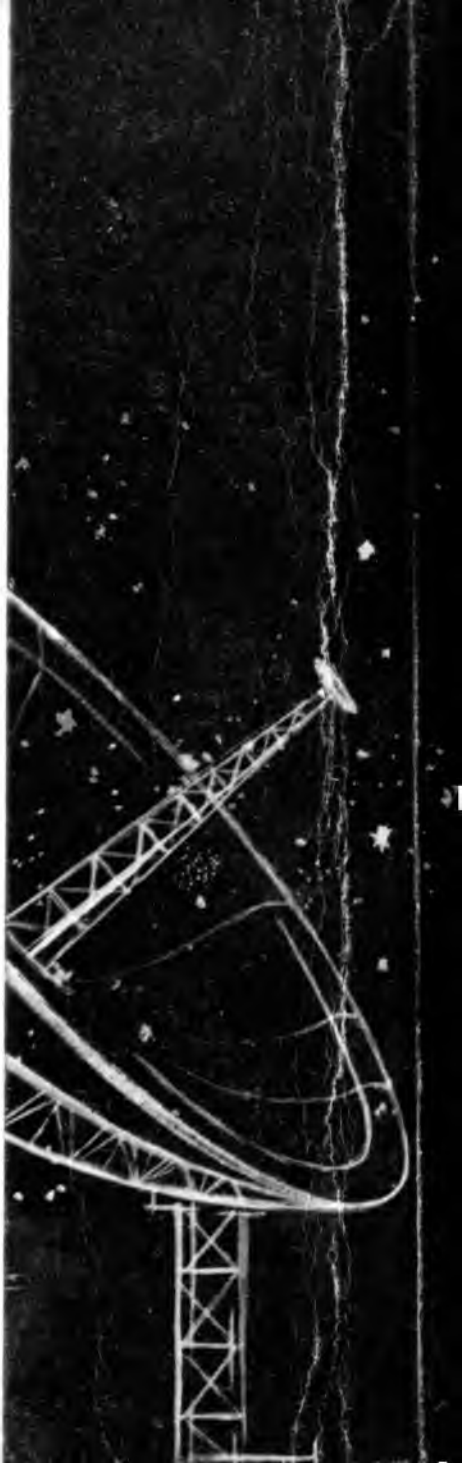

Lei ~~2,50~~